

**2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ**
23-25 AĞUSTOS 2019
MARDİN

Editör

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

ISBN-978-605-7695-33-8

Farabi Yayınevi

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU
BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ
23-25 AĞUSTOS MARDİN

ÖZET KİTABI

Editör

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

ISBN 978-605-7695-33-8

KONGRE ÖZET KİTABI

Editör

Öğr. Gör. Yasemin AĞAOĞLU

FARABİ YAYINEVİ®

TÜRKİYE

TR: +90 342 606 06 75

E-mail: info @iksad.com

Bu kitabın tüm hakları FARABİ Yayınevi'ne aittir.

Yazarlar etik ve hukuki olarak eserlerinden sorumludurlar.

Farabi Publications - 2019©

Yayın Tarihi: 01.09.2019

ISBN 978-605-7695-33-8

KONGRE KÜNYESİ

KONGRE ADI

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL
ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

TARİHİ VE YERİ

23-25 AĞUSTOS MARDİN

MARDİN HILTON GARDEN INN

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği
Farabi Yayınevi

BİLİM KURULU BAŞKANI

Prof. Dr. Sarash KONYRBAYEVA

ULUSLARARASI KATILIMCILAR

Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. Noori- Irak

Doç. Dr. Dinara FARDEEVA- Tataristan, Rusya

Dr. Səadət ƏLİYEVƏ- Azərbaycan

ИСАЕВА ЖАҚСЫГҮЛ ИБАДУЛЛАЕВНА- Kazakistan

Dr.Öğr.Üyesi Amir RAHİMİ- Iran

KOORDİNATÖR

Öğr.Gör.Yasemin AĞAOĞLU

KONGRE DİLLERİ

Türkçe, İngilizce

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Alma T. AKAJANOVA

Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi

Dr. Alla A. TIMOFEVA

Vladivostok Devlet Ekonomi Üniversitesi

Dr. Ali Rıza GÜL

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Dr. Alia R. MASALİMOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Amanbay MOLDİBAEV

Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Anatoliy LOGİNOV

Ukrayna Şevçenko Lugan Milli Üniversitesi

Dr. A.S. KİDİRŞAYEV

Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA

Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Bahut KULBAEVA

S.Baybeşev Aktobe Üniversitesi

Dr. Bakıt OSPANOVA

H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi

Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA

K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi

Dr. Bekzhan B. MEYRBAEV

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. B.K.ZAYADAN

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Botagul TURGUNBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Caner KARAVİT

Mimar Sinan Üniversitesi

Dr. Cemal İNCE

Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Elvan YALÇINKAYA

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Elena Belik VENIAMINOVNA

Vladivostok Devlet Ekonomi Üniversitesi

Dr. Fujimaki HARUYUKI

Tottori University

Dr. George RUDIC

Montreal Pedagoji Enstitüsü

Dr. Mahabbat OSPANBAEVA

Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Merina B. VLADIMIROVNA

Vladivostok Devlet Ekonomi Üniversitesi

Dr. Nadejda HAN

E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi

Dr. Necati DEMİR

Gazi Üniversitesi

Dr. Nobuaki TAKEDA

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Sapparo City Üniversitesi

Dr. Osman Kubilay GÜL

Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Sarash KONYRBAEVA

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Shigeko KAMISHIMA

Sapparo City Üniversitesi

Dr. Takashi HASUNI

Sapparo City Üniversitesi

Dr. Tsendiin BATTULGA

Moğolistan Devlet Üniversitesi

Dr. T.O. ABISEVA

Kazakh State Women's Teacher Training University

Dr. Ulbosin KIYAKBAEVA

Abay Kazak Milli Pedagoji Üniversitesi

Dr. ÜMRAN TÜRKYILMAZ

Gazi Üniversitesi

Dr. Wakako SADAHIRO

Sapparo City Üniversitesi

Dr. Vlademir VISLIVİY

Ukrayna Milli Teknik Üniversitesi

Dr. Yasin DÖNMEZ

Karabük Üniversitesi

Dr. Yoshio KANAZAKI

Tohoku University

FOTOĞRAF GALERİSİ

Kongre esnasında çekilmiş olan tüm fotoğraflara İKSAD KONGRE TOPLULUĞU Facebook Grubuna üye olarak erişim sağlayabilirsiniz.
<https://www.facebook.com/groups/518107318534159/>

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

KONGRE YERİ: **MARDİN HILTON GARDEN INN**

PROGRAM AKIŞI:

24.08.2019

KAYIT, OTURUMLAR VE KAPANIŞ KOKTEYLİ (20:00- 21:30)

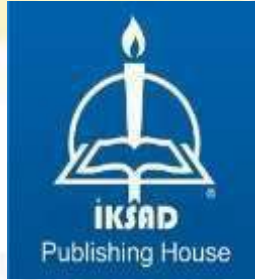
25.08.2019

GEZİ PROGRAMI

(Dara Harabeleri, DeyrulZafaran Manastırı)

Katılımcı Ülkeler:

Türkiye, Kazakistan, Azerbaycan, Rusya, Irak, İran, KKTC

- Program bilimsel DİSİPLİNLER gözetilerek hazırlanmıştır. Lütfen programı dikkatlice kontrol ediniz. Programda çalışmanıza ilişkin eksiklik/hata olduğunu düşünüyorsanız en geç 13 AĞUSTOS tarihine kadar artuklukongresi@gmail.com adresi ile iletişime geçiniz. Programın yoğunluğu sebebiyle **saat değişikliği** taleplerinin karşılanamayacağını özellikle belirtmek isteriz
 - Her bir sunum için ayrılan süre **10 dk**'dır. Lütfen sürenizi aşmamaya özen gösteriniz
 - Oturumun başlatılması, sunum sıralamasının belirlenmesi, soru cevap alınması, ara verilmesi oturumun kapatılması ve oturuma ilişkin tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen **Oturum Başkanları TAM YETKİLİDİR**
 - Kongre özet ve tam metin kitapları, kongre takviminde belirtilen süre içerisinde yayınlanacaktır
 - Diğer yayın alternatifleri için kongre sonrasında ayrıca bilgilendirme mesajı gönderilecektir
 - Kongreyle ilgili her konuda düzenleme ve yürütme kurulu üyelerimiz ile koordinatörlerimizin sizlere hizmet etmekten kıvanç duyacağını ayrıca belirtmek isterim.
- Çok değerli çalışmanızla kongremize katılarak katkıda bulunduğunuz için yürekten teşekkür ederim.

Düzenleme Kurulu Başkanı

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

YÖNETİM-ORGANİZASYON	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Hasan ÇİFTÇİ
SALON 1 OTURUM-1	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 09:00 – 11:00
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ Öğr. Gör. Halit IRMAK	BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİ VE SANAL ARALARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ Öğr. Gör. Halit IRMAK	KURUMSAL BİLGİ GÜVENLİĞİ, TEHDİTLER VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME
Muhammed Mahsun ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Osman YILMAZ	SOSYAL SERMAYE ÜZERİNDEN ÇALIŞANLARIN İŞ TATMİNİ VE MOTİVASYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ; BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA
Abdullah TOK	ÇATALCA KÖYÜ ÖRNEĞİNDE MARDİN KIZILTEPE KÖYLERİNDEKİ İKTİSADİ VE SOSYAL HAYAT ÜZERİNE BİR İNCELEME
Serpil KAHRAMAN	CLUSTERING THE BIST 100 INDEX FOR PORTFOLIO MANAGEMENT
Doç. Dr. Baran ARSLAN	VİRAL PAZARLAMA VE MARKA BİLİNLİLİĞİ İLİŞKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA
Doç. Dr. Baran ARSLAN	GERÇEK ZAMANLI PAZARLAMA
Dr. Öğretim Üyesi Vahap COŞKUN	24 HAZİRAN 2018 SEÇİMLERİNİN ANALİZİ
Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. Noori	دإاقر المخر اطر ح ا ج ن ظ م ن المع ل ح و ات الم ق و ن در ص أو شر ه ن ي
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK	GOVERNMENT SIZE AND ECONOMIC GROWTH: EVIDENCE FROM EU TRANSITION ECONOMIES
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK	PUBLIC DEBT AND PRIVATE INVESTMENT: EVIDENCE FROM EMERGING MARKET ECONOMIES
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK	ECONOMIC COMPETITIVENESS AND PROSPERITY: EVIDENCE FROM EMERGING MARKET ECONOMIES

EDEBİYAT	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Fatih SAKALLI
SALON 2 OTURUM-1	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 09:00 – 11:00
Doç. Dr. Fatih SAKALLI	NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE GELENEKSEL MESLEKLER
Doç. Dr. Fatih SAKALLI	NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE HAYVANSEVGİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Merve KARABULUT	JULI ZEH'İN "OYUN DÜRTÜSÜ" ADLI ROMANINDA KİMLİK KAVRAMI
Doç. Dr. Hasan YÜREK	BİR MEHMET EROĞLU ROMANI: YARIM KALANYÜRÜYÜŞ
Doç. Dr. Hasan YÜREK Neşegül BOYBEYİ	BİR EŞKIYA ROMANI: ÇEPEL DÜNYA
Doç. Dr. Hasan YÜREK Büşra TAN	BİYOĞRAFİ BAĞLAMINDA MİHMANDAR ADLI ROMANIN İNCELENMESİ
Öğretmen Dilek UZ	NECİP MAHFUZ'UN "HAN EL HALİLİ'DE" ROMANINDAKİ ARAPÇA KALIP İFADELER VE ATASÖZLERİ
Arş. Gör. Dr. Rifat İŞİK	NECİP MAHFUZ'UN "KUŞTIMUR KAHVEHANESİ" ADLI ROMANINDA SİYASİ TEMALAR
Arş. Gör. Dr. Rifat İŞİK Mehmet Beşir BULUT	KHALED ALKHAMİSSİ'NİN "TAKSİ" ADLI ROMANINA TOPLUM BİLİMSEL BİR YAKLAŞIM

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

TOPLUM-CİNSİYET	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Sevinç ÖZER
SALON 3 OTURUM-1	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 09:00 – 11:00
Arş. Gör. Nurdilan ŞENER Arş. Gör. Ayşe Nur YILMAZ Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ	POSTPARTUM DÖNEMDE CİNSELLİK
Arş. Gör. Nurdilan ŞENER Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ	TÜRKİYE'DE BOŞANMA VE KADIN
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL	ÜVEY AİLE YAPISININ ÇOCUK ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİ AZALTMAYA YÖNELİK BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL	YAKIN İLİŞKİLERDE ERKEĞE YÖNELİK ŞİDDET VE DUYGUSAL İSTİSMAR
Prof. Dr. Sevinç ÖZER	MİTİK BOYUTLARIYLA LANET
Doç. Dr. Rıza GÖKLER	AİLE YAPISININ, AİLENİN SOSYOKÜLTÜREL-SOSYO EKONOMİK ÖZELLİKLERİNİN VE EBEVEYN TUTUMLARININ ÇOCUKLARIN EĞİTİM HAYATINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ
Doç. Dr. Dinara FARDEEVA	VII ULUSLARARASI TÜRK TIYATROLARI FESTİVALI "TUGANLYK"
Öğr. Gör. Dr. Kevser GÜRCAN AKBAŞ	TÜRKLERİN DÜĞÜN GELENEKLERİNDE ÖZGÜN BİR TASARIM ÖRNEĞİ; GELİN HABERCİSİ/ ÇENGEL

FEN	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK
SALON 4 OTURUM-1	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 09:00-11:00
Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Dr. Hasan CANGİ	ÜÇ FAFLI BİLEZİKLİ ASENKRON MOTORLARA PROGRAMLANABİLİR DENETLEYİCİ KULLANARAK YOL VERME
Dr. Hasan CANGİ Dr. Öğr. Üyesi Süleyman ADAK Prof. Dr. Ahmet Serdar YILMAZ	VOLTAGE AND CURRENT RIPPLE DETERMINATION FOR ÇUK DC/DC CONVERTER
Yük. Müh. Muhammet Yasin KALÇA Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Bengü SÜNBÜL Öğr. Gör. Hüseyin MÜNGAN	FOREKAZIKLI ANKRAJLI DUVAR SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMANLAR YÖNTEMİ İLE ANALİZİ
Ebubekir İNAN	FUZZY R - SIMILARITY MEASURES
Ebubekir İNAN	Θ-FUZZY APPROXIMATELY ALGEBRAIC STRUCTURES
Dr. Mustafa UÇKUN	NEAR-RINGS ON NEARNESS APPROXIMATION SPACES
Abdullah BARAN Dr. Hasan CANGİ Prof. Dr. Ahmet Serdar YILMAZ	AKILLI EV OTOMASYONU İÇİN ENERJİ YÖNETİM SİSTEMİ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI
Dr. Öğr. Üyesi Erdal TURGUT Dr. Öğr. Üyesi Sevda SARITAŞ Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM Prof. Dr. Emre GÜR	COMPARISON OF THE AS DEPOSITED NiCr 2 O 4: ZN AND NiO:ZN THIN FILMS TOGETHER WITH DEVICES GROWN BY RADIO FREQUENCY SPUTTERING TECHNIQUE

FEN	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU
SALON 1 OTURUM-2	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 11:00 – 13:00
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	KARBAMAT BİR İNSEKTİSİT OLAN CARBARYL'İN Oreochromis niloticus'UN KARACİĞERTRİAÇİLGLİSEROL FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	TRİAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN'İN Oreochromis niloticus'UN SOLUNGAÇ FOSFOLİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	TRİAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN'İN Oreochromis niloticus'UN SOLUNGAÇ +TOTAL LİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ.
Günay MERHAN MUĞLU Prof. Dr. Emre GÜR	MAGNETRON-SPUTTERED WO3 FILMS FOR GAS SENSOR APPLICATONS
Ceren ERCOŞKUN	HİDROELEKTRİK SANTRALLERİ VE KIRSAL SOYLULAŞTIRMA: HASANKEYF VE YUSUFELİ ÖRNEKLERİ
Günay MERHAN MUĞLU Emre GÜR	GROWTH OF WO 3 THIN FILMS BY RF MAGNETRON SPUTTERING FOR ELECTROCHROMIC DEVICE
Dr. Öğr. Üyesi Sevda SARITAŞ Dr. Öğr. Üyesi Erdal TURGUT Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM Prof. Dr. Emre GÜR	INVESTIGATION OF GAS SENSOR PROPERTIES OF AS-DEPOSITED AND ZN, AL DOPED NICR 2 O 4

VET.	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Dinara FARDEEVA
SALON 2 OTURUM-	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 11:00 – 13:00
Öğr. Gör. Veysi ACIBUCA Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK	BATMAN İLİNDE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN GELİŞMESİNİ ÖNLEYEN FAKTÖRLER
Öğr. Gör. Veysi ACIBUCA Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK	DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN ÖNEMİ
Doç. Dr. Güllü KIRAT	DOĞAL OLARAK YETİŞEN VERBASCUM EUPHRATICUM L. BİTKİSİNDE ELEMENT AKÜMÜLASYONU VE TRANSKLASYONU (NARMAN), ERZURUM, TÜRKİYE
Doç. Dr. Güllü KIRAT	GÜMÜŞ KASABASI TOPRAK ÖRNEKLERİNDE ELEMENTLERİN ALANSAL DAĞILIMLARININ İNCELENMESİ (GÜMÜŞHACIKÖY), AMASYA, TÜRKİYE
Ebru ÖZYURT Gökçen GÜVENÇ Dr. Öğr. Üyesi Burçin ALTINBAŞ Prof. Dr. Murat YALÇIN Ebru YALÇIN	PHOENIXİN'İN ERKEK SIÇANLARDA REPRODÜKTİF HORMONLAR ÜZERİNE ETKİLERİ
Ebru YALÇIN Gökçen GÜVENÇ Dr. Öğr. Üyesi Burçin ALTINBAŞ Ebru ÖZYURT Prof. Dr. Murat YALÇIN	NEFATİN'İN ERKEK SIÇANLARDA HİPOTALAMO- HIPOFİZER- GONADAL AKS ÜZERİNE ETKİLERİ
Yusuf ALAN	Lactobacillus paraplantarum STARTER KÜLTÜRÜ VE SİRKE KULLANILARAK GEMLİK TİPİ SİYAH ZEYTİN

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

ZİRAAT	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Cuma AKINCI
SALON 3 OTURUM-2	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 11:00 – 13:00
Emrah RAMAZANOĞLU Doc. Dr. Erdal SAKİN Elif Didem SAKİN	MISIR BİTKİ BİYOMASI İLE BİYOÇARININ TOPRAKTA KARBONDİOKSİT (CO ₂) EMİSYONUNA ETKİSİ
Ziraat Mühendisi Şehmus ÖZMEN Prof. Dr. Kenan KAYNAŞ	MARDİN İLİ BEYAZSU HAVZASINDA YETİŞTİRİLEN ‘TERAKKİ ZER’ NEKTARIN GENOTİPİNİN POMOLOJİK TANIMLANMASI
Merve BAYHAN Remzi ÖZKAN Araş. Gör. Önder ALBAYRAK Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM Prof. Dr. Cuma AKINCI	AŞIRI KURAK SEZONDA EKMEKLİK BUĞDAY GENOTİPLERİNİN PERFORMANSLARININ TEST EDİLMESİ
Merve BAYHAN Remzi ÖZKAN Arş. Gör. Önder ALBAYRAK Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM Prof. Dr. Cuma AKINCI	ARPA GENOTİPLERİNİN DİYARBAKIRDA KURAK GEÇEN SEZONDA VERİM VE FİZYOLOJİK ÖZELLİKLER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ
Arş. Gör. Önder ALBAYRAK Prof. Dr. Cuma AKINCI	BAZI MISIR POPULASYONLARININ ÇİMLENME DÖNEMİNDE KURAKLIĞA KARŞI TEPKİLERİNİN BELİRLENMESİ
Hasan GÜRAN Prof. Dr. Cuma AKINCI	İLERİ EKMEKLİK BUĞDAY (<i>Triticum aestivum</i> L.) HATLARINDA VERİM VE BAZI VERİM ÖGELERİNİN BELİRLENMESİ
Ziraat Yük. Müh. Nurettin BARAN Öğr. Gör. Mehtap ANDIRMAN	BATMAN AKTARLARINDA SATILAN TIBBİ BİTKİLER VE KULLANIM ÖZELLİKLERİ
Ziraat Yük. Müh. Zeki YAMAN Dr. Öğr. Üyesi Hasan HALİLOĞLU	AN ASSESSMENT ON ADAPTION RATIOS, YIELD POTENTIALS AND PROFITABILITY OF COTTON VARIETIES GROWN IN VIRANSEHIR REGION

ZİRAAT	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Mansur Seymen SEĞMENOĞLU
SALON 4 OTURUM-2	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 11.00- 13:00
İsmail BAYYİĞİT Doç. Dr. Ebru SAKAR Prof. Dr. Bekir Erol AK	MARDİN İLİ ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNDE İYİ TARIM UYGULAMALARI POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Mizgin AY Doç. Dr. Ebru SAKAR Prof. Dr. Bekir Erol AK	DERİK İLÇESİNDE (MARDİN) YETİŞTİRİLEN YEREL ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİN POMOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Mansur Seymen SEĞMENOĞLU	ADANA İLİ VE ÇEVRESİNDE ARI ÖLÜMLERİNE ORGANİK KLORLU PESTİSİTLERİN ETKİSİ
Ziraat Yük. Müh. Sibel İPEKEŞEN	BAZI BÖRÜLCE ÇEŞİTLERİNDE FARKLI AZOT DOZLARININ VERİM VE VERİM ÜSURLARINA ETKİSİ
Ziraat Yüksek Mühendisi Savaş EKER Ziraat Yük. Müh. Sibel İPEKEŞEN Prof. Dr. Behiye Tuba BİÇER	FARKLI GÜBRE UYGULAMALARININ BAZI NOHUT ÇEŞİTLERİNDE VERİM VE VERİM ÜSURLARINA ETKİSİ
Selma KULPU	ANTEPFISTIĞI ÜRÜNLERİNE MİKRODALGA UYGULAMASI İLE MİKROORGANİZMA SAYISININ AZALTILMASI
Doç. Dr. Songül ÇANAKCI-GÜLENGÜL Fadime KARABULUT	CHANGES IN OXIDATIVE STRESS IN MAIZE SEEDLINGS TO 2.4 DICHLOROPHENOXYACETIC ACID APPLICATION

MÜHENDİSLİK	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Özge Yalçın ERÇOŞKUN
SALON 1 OTURUM-3	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 13:00-14:30
Dr. Yıldırım Tosun	MICROWAVE MELTING OF CA FERRITE SALT SLURRIES FOR ENERGY STORAGE
Dr. Yıldırım Tosun	MİKRODALGA ETKİLİ ATIK ÇAMUR HAZIRLAMA VE İŞLEME – AKTİF ÇAR/AKTİF KARBON / KİL PELLETLERİNİN ÜRETİMİ
Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK Öğr. Gör. Emrah ASLAN Prof. Dr. Mehmet Salih MAMIŞ	AKIM TRANSFORMATÖRLERİNİN YILDIRIM DARBE ANALİZLERİNİN ANSYS@MAXWELL İLE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ
Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK Öğr. Gör. Emrah ASLAN Prof. Dr. Mehmet Salih MAMIŞ	GEÇİCİ REJİM ALTINDAKİ GERİLİM TRANSFORMATÖRLERİNİN ANSYS@MAXWELL İLE ANALİZİ
Y. Şehir Plancısı Ali Burak ASLAN Prof. Dr. Özge Yalçın ERÇOŞKUN	SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL GELİŞMEDE YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİ: ANKARA – GÜDÜL ÖRNEĞİ –
Özkan AÇIŞLI Eylül Miray CEYLAN Rüstem BİLMEZ	REMOVAL OF CRUDE OIL FROM AQUEOUS SOLUTION BY USING EXPANDED PERLITE, CORNCOB AND FIBER
Tansu ÜNLÜ Doç. Dr. Nursu TUNALIOĞLU Dr. Öğr. Melis UZAR	İNSANSIZ HAVA ARACI İLE YOL ÇIKARIMI

EĞİTİM	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Halit TAŞKIN
SALON 2 OTURUM-3	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 13:00-15:00
Ali TUM Doç. Dr. Tamer KUTLUCA Samet GÜNDÜZ	FARKLI ÖĞRENME YÖNTEMLERİYLE ZENGİNLEŞTİRİLEN ÖĞRENME ORTAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
Samet GÜNDÜZ Doç. Dr. Tamer KUTLUCA Ali TUM	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN VAN HIELE GEOMETRİK DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Halit TAŞKIN	TÜRKİYE'DE NASIL BİR MÜHENDİSLİK LİSANS EĞİTİMİ UYGULANMALIDIR?
Prof. Dr. Feryal CUBUKCU Kübra AKSAK	AN INVESTIGATION OF THE PHILOSOPHICAL INQUIRY PROCESSES OF CHILDREN IN L2
Dr. Öğr. Üyesi Semra TETİK	MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL ZEKA DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
Dr. Öğr. Üyesi Semra TETİK	ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI VE KAMU KURUMLARINDA ÇALIŞANLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ÖRNEĞİ
Teymur EROL Prof. Dr. Hasan KAVRUK	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÜSTBİLİŞSEL YAZMA STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI
Öğretmen Firdevs KIZIR Prof. Dr. Nejla YÜRÜK	SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ISI VE SICAKLIK KONUSUNA İLİŞKİN GRAFİKLERİ ÇİZME, OKUMA VE YORUMLAMADA KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN BELİRLENMESİ
Öğr. Gör. Yasemin YÜCESAN	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE TAM GÜN VE YARIM GÜN EĞİTİM İLE ÇOCUKLARIN OKUL OLGUNLUĞU İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

KİMYA-MÜHENDİSLİK	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir ECE
SALON 3 OTURUM-3	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 13:00-15:00
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir ECE Prof. Dr. Ömer ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Sinan KUTLUAY	BENZENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU İÇİN YENİ BİR ADSORBENT OLARAK FE 3 O 4 NANOPARÇACIKLARIN SENTEZLENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi, Mehmet Şakir ECE Prof. Dr. Ömer ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Sinan KUTLUAY	MANYETİK FE 3 O 4 @SİO 2 NANO-ADSORBENTİN TOLUENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU İÇİN KULLANIMI
Ömer Faruk ÇİRİ Dr. Hasan CANGİ	PULSE OKSİMETRE ÖLÇÜLMESİ VE KABLOSUZ VERİCİ KULLANILARAK İLETİLMESİ
Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP Dr. Murat POLAT	GEOMETRIC PROPERTIES OF LORENTZIAN ALMOST PARACONTACTSUBMERSIONS
Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP Dr. Murat POLAT	ON LORENTZIAN SUBMERSIONS WHOSE TOTAL MANIFOLDS ARE LORENTZIAN ALMOST PARACONTACT
Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin AKŞİT Dr. Öğr. Üyesi Kemal Volkan ÖZDOKUR Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL	NEW SOURCE OF ARBUTIN: O. galegifolia and O. nitida.
Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin AKŞİT Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL	IMPROVING A RAPID ISOLATION PROCESS FOR AXILLARIN
Adem YILMAZ Zülal UĞUR	GELECEĞİN ENERJİ KAYNAĞI HİDROJEN
Muhammed Enis YILDIZ Adem YILMAZ	YAKIT HÜCRESİ TEKNOLOJİSİNİN GELİŞİMİ VE GELECEĞİ

SAĞLIK	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Zafer PEKKOLAY
SALON 4 OTURUM-3	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 13:00-15:00
Öğr. Gör. Harun GENCER Doç. Dr. Mehmet Salih KAYA Prof. Dr. Fahri RAVIROÇLU	FARKLI METABOLİK CERRAHİ YÖNTEMLERLE OPERASYON GEÇİRMİŞ HASTALARIN OPERASYON ÖNCESİ VE SONRASI HEMATOLOJİK VE BİYOKİMYASAL PARAMETRELERİN RETROSPEKTİF OLARAK FİZYOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ Arş.	SAVAŞ SONRASI BİREYİN PSİKOSOSYAL HEMŞİRELİK BAKIMI
Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ Arş.	ÇOCUK VE ERGENLERDE PSİKİYATRİK ACİL; SUİCİD
Dr. Öğr. Üyesi Zafer PEKKOLAY Prof. Dr. Abdurrahman ISIKDOĞAN	ERKEN EVRE MEME KANSERİNDE LOKAL NÜKSÜ VE SİSTEMİK METASTAZI ETKİLEYEN PROGNOSTİK FAKTÖRLER
Şirin ÇELİKKANAT Öğr. Üy. Zeynep ÇİNCÖRMÜŞ	MEME KANSERİ RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE RİSKLİ KADINA HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI
Şirin ÇELİKKANAT Öğr. Üy. Zeynep GÜNGÖRMÜŞ	SURİYELİ MÜLTECİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASINA İLİŞKİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA
Uzm. Dr. Ziya KALKAN	PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNDE SBÜ DİYARBAKIR GAZİ YAŞARGİL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ: SON BİR YILDA HİZMET ALAN HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNİN ÖNEMİ
Muhamet AFŞİN	İNFERİLİTE ŞİKAYETİ OLAN BİREYLERDEN ALINAN SPERMİYUMLARIN MORFOLOJİLERİNİN KRUGER STRICT KRİTERLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ
Muhamet AFŞİN	ERKEKLERDE RİSKLİ YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE İNFERTİLİTE

VET. ZİRAAT	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul GÖK
SALON 1 OTURUM-4	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 14:30-16:00
Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY	BATMAN İLİ ÇEVRESİNDE GÖRÜLEN AKREP TÜRLERİNDEN SALGILANAN VENOMLARIN İN VİVO FİZYOLOJİK ETKİLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY	TÜRKİYE'DE AKREP VENOMUNA KARŞI ANTİVENOM ÜRETİMİNDE GÜNCEL DURUM
Dr. Öğr. Üyesi Yasin AKBULUT	ORTODONTİDE DUDAK DAMAK YARIKLI HASTALARA YAKLAŞIM
Dr. Öğr. Üyesi Yasin AKBULUT	FARKLI ANTİSEPTİK GARGARALARIN DEBONDİNG SONRASI BAKTERİYEMİ OLUŞUMUNA ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul GÖK Prof. Dr. Recep FEDAKAR	KASABIN BOĞAZLAMA İLE İNTİHARI
Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAŞŞİ Doç. Dr. İrfan EMRE	İNSAN SAĞLIĞINA FAYDALARIYLA RESVERATROL
Doç. Dr. İrfan EMRE Doç. Dr. Murat KURŞAT Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAŞŞİ Öğr. Gör. Mustafa Yunus EMRE Prof. Dr. Ökkeş YILMAZ	SALVIA SYRIACA L. TAKSONUNUN STEROL, YAĞ ASİDİ VE VİTAMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ
Saime Gülsüm BATMAN Zülal KESMEN	MAYA MANNOPROTEİNLERİ VE BİYOTEKNOLOJİK ÖNEMİ

SANAT MİMARİ	OTURUM BAŞKANI: Dr. Səadət ƏLİYEVƏ
SALON 2 OTURUM-4	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 15:00-17:00
Araş. Gör. Merve BULDAÇ Prof. Dr. Ruşen YAMAÇLI	KATILIMCI TASARIM BAĞLAMINDA ANITKABİR MEZAR MİMARİSİ
Musa MURSAQULİYEV Dr. Səadət ƏLİYEVƏ	AVEY VƏ KEŞİKÇİDAĞ QORUQLARINDAKI ABİDƏLƏRİN OXŞAR XÜSUSİYYƏTLƏRİ
Ar. Gör. Sümeyra EROĞLU Dr. Öğr. Üyesi Ferhat PAKDAMAR	MİMARİ TASARIM STÜDYO EĞİTİMİNDE BULANIK DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ
Dr. Öğr. Üyesi F. Fatih GÜLŞEN	ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ KİLİKYA BÖLGESİ HAMAM MİMARİSİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ
Dr. Öğr. Üyesi F. Fatih GÜLŞEN	ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ HAMAMLARINDA HYPOCAUST VE DUVAR ISITMA SİSTEMİ ELAMANLARI
Sümeyye AKBABA Prof. Dr. Özge YALÇINER ERÇOŞKUN	MERKEZ ANKARA PROJESİ VE EKOLOJİK KENTSEL TASARI
Arş. Gör. Gözde KESTELLİOĞLU	AKILLI KENTLERİ ANLAMAK VE KENTLERLE AKILLANMAK: ÖRNEKLERLE KISA BİR DEĞERLENDİRME
Bariş CİLKEZ Doç. Dr. Erdiñ DOĞANCI	DEMİRYOLLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖRNEK RİSK DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI
Neslihan ADSAN Doç. Dr. Dilek ÖZTAŞ Prof. Dr. Ergun ERASLAN	İŞ HİJYENİ MEVZUATINDA BİR DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI

FİNANS	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ELA
SALON-3 OTURUM-4	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 15:00-17:00
Dr. Öğr. Üyesi Ali Antepli Öğr. Gör. Memiş KARAER	DİJİTAL MUHASEBE; MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE ETKİLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Ali Antepli Öğr. Gör. Memiş KARAER	TÜRKİYE EKONOMİSİ GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ İÇİNDEDOLAYSIZ VE DOLAYLI VERGİLER (2000-2015)
Dr. Öğretim Üyesi Alper GEDİK	GİRİŞİMCİLİK YENİ EKONOMİ VE İNOVASYON İLİŞKİSİ
Öğr. Gör. Şükrü GÜVEN Dr. Öğretim Üyesi Alper GEDİK	GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ MESLEĞİ VE TÜRKİYEDEKİ İŞLEYİŞİ
Öğr. Gör. Şükrü GÜVEN	GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ MESLEĞİ VE TÜRKİYEDEKİ İŞLEYİŞİ
Arş. Gör. Bengü KAYAPALI Arş. Gör. Nigar ALEV Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ	REEL DÖVİZ KURU VE ENFLASYONUN BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA
Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ Arş. Gör. Bengü KAYAPALI Arş. Gör. Nigar ALEV	G7 ÜLKELERİNDE ENFLASYON, İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİ
Prof.Dr. Ali Yılmaz GÜNDÜZ	SOSYO- EKONOMİK AÇIDAN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MARDİN EKONOMİSİ
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ELA	DİJİTAL KAYITDIŞI EKONOMİ: GENEL BİRBAKİŞ
Dr. Öğr. Üyesi İlknur ÖZTÜRK	ÖRGÜTLERDE KARANLIK LİDERLİK

YÖNETİM ORG.	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE
SALON 4 OTURUM-4	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 15:00 – 17:00
Prof. Dr. Fatma Zehra TAN Nurdan KALAYCI İsmail Hakkı KAVAK	KAMUDA ÖĞRENME OLGUSU: KARABÜK BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE	KİŞİ BAŞI GELİR İLE EKONOMİK BÜYÜMENİN YURTİÇİ TASARRUFLA İLİŞKİSİ: 1960-2018
Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE	DOĞAL GAZ İLE KÖMÜR ENERJİ KAYNAKLARI İKAME Mİ YOKSA TAMAMLAYICI MALLAR MI? TÜRKİYE İÇİN BİR TALEP ANALİZİ
Doç. Dr. Nezh TAYYAR Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ Dr. Öğr. Gör. Tolga YEŞİL Rojhat ARSLAN	MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI	PROFESYONEL BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAYICISI OLARAK AHİLİK KURUMU
Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI	İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE EĞİTİMDE YAŞANAN DİJİTAL DÖNÜŞÜM
Farhad Michael TAHER	THE ROLE OF THE MODERN BANKING SERVICES IN ACHIEVING THE CONTEMPORARY APPROACHES OF THE BANKS THE STUDY ANALYSED THE SAMPLE OF BANKS IN KURDISTAN REGION IRAQ
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ Emrah KEPEKÇİ	SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ Emrah KEPEKÇİ	BELEDİYE PERSONELİNİN ÇEVRE BİLİNCİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KAHRAMANMARAŞ İLİ DULKADİROĞLU İLÇE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

İLÂHİYAT	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğretim Üyesi Ersan ÖZTEN
SALON-1 OTURUM-5	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 16:30 – 19:00
Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin TAŞ	İLME VERİLEN ÖNEM VE ÂLİMLERİN STATÜSÜ BAĞLAMINDA BAYKARA HERAT'INI HAMSETÜ'L-MÜTEHAYYİRİN'DEN OKUMAK
Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN	İLK İNSAN VE İLK PEYGAMBERİN YARATILIŞ SERÜVENİ
Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN	BATIDA, KUR'AN VAHYİ VE PEYGAMBERLİK KONUSUNDA SERGİLENEN TUTUM (Montgomery Watt Örneği)
Dr. Öğr. Üyesi Ekrem UYSAL	ZEVÂİD KÜLTÜRÜNDE MECMAU'Z-ZEVÂİD
Fatih PEKOL	ARTUKLULAR DÖNEMİN DE MARDİN'DE SEYYİD BİR AİLE; "ZİRKİLER" VE BU AİLEYE MENSUP ÖNEMLİ BİR ŞAHSİYET ŞEYH HASAN ZERRAKİ
Rıdvan DEMİR Uzman Utku KESKİN	HEKİM-FİLOZOF ER-RÂZÎ'NİN AHLAK FELSEFESİ IŞIĞINDA NEFİS TERBİYESİ VE TIP AHLAKINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ
Dr. Öğretim Üyesi Ersan ÖZTEN	DİNİN İNSANA VERDİĞİ DEĞER/İNSANIN DİNDEKİ YERİ
Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY	MARDİN-HALEP ATASÖZLERİ BİRLİĞİNE DAİR BİR ESER: el- EMSÂLU'Ş-ŞA'BİYYE'İ-HALEBİYYE VE EMSÂLU MÂRDİN
Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY	ŞEYH MUHAMMED EMİN HAYDERÎ'NİN KÜRTÇE ŞAFİİ İLMİHALİ "VERDU'L-ETFÂL"İ

EĞİTİM	OTURUM BAŞKANI: Prof. Dr. Naki ERDEMİR
SALON 2 OTURUM-5	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT 17:00 – 19:00
Sümeyye Güner BEDİR Doç. Dr. Ayten Pınar BAL	ÖĞRENCİLERİN RUTİN OLMAYAN PROBLEMLERDEKİ PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ
Sümeyye Güner BEDİR	STEM EĞİTİMİNİ DERSLERİNDE UYGULAYAN ÖĞRETMENLERİN STEM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ
Dr. Hüseyin POLAT Dr. Fatma Bilge EMRE	ARGÜMANTASYON YÖNTEMİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME ÜZERİNE ETKİSİ
Dr. Hüseyin POLAT Dr. Fatma Bilge EMRE	MANTIKSAL DÜŞÜNME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ: GÜVENİRLİLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI
Prof. Dr. Naki ERDEMİR Jiyan ZENGİN	FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLİĞİNİN CAZİP HALE GETİRİLMESİ HAKKINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ
Prof. Dr. Naki ERDEMİR Jiyan ZENGİN	VELİNİN ARZU ETTİĞİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN PROFİLİ VE EĞİTİM PROGRAMI KONUSUNDA GÖRÜŞÜNÜN TESBİTİ

GÖÇ, SOSYOLOJİ	OTURUM BAŞKANI: Doç. Dr. Emrah AKBAŞ
SALON 3 OTURUM-5	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT: 17:00 – 19:00
Araš. Gör. Gizem Hediye EREN	TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ BAĞLAMINDA CİNSİYETLENDİRİLMİŞ NESNELER: ZİPPO ÇAKMAK ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ	TÜRKİYE ‘DE YAŞAYAN GÖÇMEN SURİYELİ ANNELERİN ÇOCUK EĞİTİMİ YETERLİLİĞİ DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ	TÜRKİYE ‘DEKİ SURİYELİ ANNELERİN EBEVEYN YETKİNLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ
Dr. Öğr. Üyesi Fethi NAS	MARDİN’DEN BEYRUT’A GÖÇ HAREKETLERİ
Dr. Öğr. Üyesi Fethi NAS	DEMOKRATİK ÜLKELERDE GÖÇMEN SORUNU
Songül GELDİ	TOPLUMSAL BELLEĞİ YENİDEN TALEP ETMEK: MEYDAN
Doç. Dr. Emrah AKBAŞ Doç. Dr. Rıza GÖKLER	ADÖLESAN EVLİLİKLER VE ADÖLESAN ANNELİKLERİN İNCELENMESİ
ИСАЕВА ЖАҚСЫГҮЛ ИБАДУЛЛАЕВНА	«СӨЙЛЕУ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС» ФЕНОМЕНІНІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ
FELESEFE, EDEBİYAT	OTURUM BAŞKANI: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ABDÜLHADİOĞLU
SALON 4 OTURUM-5	24.08.2019- CUMARTESİ SAAT: 17:00 – 19:00
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Rabia ÇATAKLI Öznur İŞGÖREN	KELOĞLAN MASALLARINDA ŞİDDET
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Şeyma DOĞAN Rumman Emine ÖNER	“AFACANLAR SINIFI” ANİMASYON FİLMİ VE KÖK DEĞERLER
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Rabia ÇATAKLI Öznur İŞGÖREN	KELOĞLAN MASALLARINDA BÜYÜ
Dr. Öğr. Üyesi Gönül ERDEM NAS	AĞIZ ÇALIŞMALARINDA SÖZ VARLIĞININ DERLENMESİNİN ÖNEMİ
Ahmet İNAL	NİETZSCHE NİHİLİST MİDİR?
Ahmet İNAL	FİCHTE’NİN BEN FELSEFESİ BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZDE TEZAHÜR EDİLEN İRK VE ŞİDDET KAVRAMI
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	ETNO-DİNSEL KİMLİKLERDE DİN VE SOYUN ÖNEMİ: BİRHALK DİNİ OLARAK ALEVİLİKTE SOYUN KURUCU İŞLEVİ
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	DİL VE İKTİDAR: İKTİDAR AĞININ KAYNAĞI OLARAK ÜRETİCİ DİL
Öğr. Gör. Naime DURAN	DEYİM ÇEVİRİSİ: AZİZ NESİN’İN “HOPTİRİNAM” ÇEVİRİSİ ÖRNEĞİ
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ABDÜLHADİOĞLU	MARDİN ARAPÇA DİYALEKTİNDE TÜRKÇE DİSEL VE KÜLTÜREL UNSURLAR

POSTER YAZARLARI	SERGİLENECEK POSTERLER
Canan Cennet KARADERİ Doç. Dr. Hüseyin	PROLINE FORMATION (PRODUCE) IN THE P.AERUGINOSA: UNDER DIFFERENT WASTES
Canan Cennet KARADERİ Doç. Dr. Hüseyin	BIOFILM EFFECT AND GROWTH OF WASTE CHEESE WHEY (WCW) ON BACTERIA
Taha BAYRAKTAR Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin AKŞİT Prof. Dr. Ekrem	TANACETUM ALYSSIFOLIUM BİTKİSİNDEN İZOLE EDİLEN RUTİN ve İZOFRAKSETİN BİLEŞİKLERİNİN RADİKAL GİDERME AKTİVİTELERİ
Nilgün KARSLIOĞLU Doç. Dr. Mehmet Salih KAYA Prof. Dr. Fahri	ATOPIK ASTIMLI ÇOCUKLARDA DİYETE PREBİYOTİK ÖZELLİKLİ LİF İLAVESİNİN ASTİM PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ
Araş. Gör. N. Şeyma AKYEL KASIRGA	İCRA TAKİBİNDE DERDESTEKLİK
Fatih KOCALAN Dr. Öğr. Üyesi Çelik TATAR	DOĞAL AFETLERDE ARAMA VE KURTARMA ÇALIŞMALARININ AFET ÖZELLİĞİNE GÖRE BELİRLENMESİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET BİLDİRİLER

SAYFA
NO

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ Öğr. Gör. Halit IRMAK	BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİ VE SANAL ARALARIN KARŞILAŞTIRMALI İNCELEMESİ	1-2
Öğr. Gör. Halit IRMAK Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ	KURUMSAL BİLGİ GÜVENLİĞİ, TEHDİTLER VE ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME	3-4
Muhammed Mahsun ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Osman YILMAZ	SOSYAL SERMAYE ÜZERİNDEN ÇALIŞANLARIN İŞ TATMİNİ VE MOTİVASYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ; BATMAN ÜNİVERSİTESİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	5
Abdullah TOK	ÇATALCA KÖYÜ ÖRNEĞİNDE MARDİN KIZILTEPE KÖYLERİNDEKİ İKTİSADİ VE SOSYAL HAYAT ÜZERİNE BİR İNCELEME	6
Doç.Dr. Baran ARSLAN	VİRAL PAZARLAMA VE MARKA BİLİNLİLİĞİ İLİŞKİSİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA	7
Doç.Dr. Baran ARSLAN	GERÇEK ZAMANLI PAZARLAMA	8
Dr. Öğretim Üyesi Vahap COŞKUN	24 HAZİRAN 2018 SEÇİMLERİNİN ANALİZİ	9-10
Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. NOORİ	نجاح نظم المعلومات المصرفية وأثره في مراحل إدارة المخاطر	11
Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR	GOVERNMENT SIZE AND ECONOMIC GROWTH: EVIDENCE FROM EU TRANSITION ECONOMIES	12
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR	PUBLIC DEBT AND PRIVATE INVESTMENT: EVIDENCE FROM EMERGING MARKET ECONOMIES	12
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ Doç. Dr. Yılmaz BAYAR	ECONOMIC COMPETITIVENESS AND PROSPERITY: EVIDENCE FROM EMERGING MARKET ECONOMIES	13
Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK Doç. Dr. Fatih SAKALLI	NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE GELENEKSEL MESLEKLER	14
Doç. Dr. Fatih SAKALLI	NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE HAYVAN SEVGİSİ	15
Dr. Öğr. Üyesi Merve KARABULUT	JULI ZEH'İN "OYUN DÜRTÜSÜ" ADLI ROMANINDA KİMLİK KAVRAMI	16
Doç. Dr. Hasan YÜREK	BİR MEHMET EROĞLU ROMANI: YARIM KALAN YÜRÜYÜŞ	17
Doç. Dr. Hasan YÜREK Neşegül BOYBEYİ	BİR EŞKIYA ROMANI: ÇEPEL DÜNYA	18
Doç. Dr. Hasan YÜREK Büşra TAN	BİYOĞRAFİ BAĞLAMINDA MİHMANDAR ADLI ROMANIN İNCELENMESİ	19
Arş. Gör. Dr. Rifat IŞIK	NECİP MAHFUZ'UN "KUŞTİMUR KAHVEHANESİ" ADLI ROMANINDA SİYASİ TEMALAR	20-21
Arş. Gör. Dr. Rifat IŞIK Mehmet Beşir BULUT	KHALED ALKHAMİSSİ'NİN "TAKSİ" ADLI ROMANINA TOPLUM BİLİMSEL BİR YAKLAŞIM	22-23
Arş. Gör. Nurdilan ŞENER Arş. Gör. Ayşe Nur YILMAZ	POSTPARTUM DÖNEMDE CİNSELLİK	24-26
Arş. Gör. Nurdilan ŞENER Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ	TÜRKİYE'DE BOŞANMA VE KADIN	27-28
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL	ÜVEY AİLE YAPISININ ÇOCUK ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİ AZALTMAYA YÖNELİK BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ	29-30
Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL	YAKIN İLİŞKİLERDE ERKEĞE YÖNELİK ŞİDDET VE	31-32

	DUYGUSAL İSTİSMAR	
Prof. Dr. Sevinç ÖZER	MİTİK BOYUTLARIYLA LANET	33
Doç. Dr. Rıza GÖKLER	AİLE YAPISININ, AİLENİN SOSYOKÜLTÜREL- SOSYOEKONOMİK ÖZELLİKLERİNİN VE EBEVEYN TUTUMLARININ ÇOCUKLARIN EĞİTİM HAYATINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ	34-35
Doç. Dr. Dınara FARDEEVA	VII ULUSLARARASI TÜRK TIYATROLARI FESTIVALI "TUGANLYK"	36
Öğr. Gör. Dr. Kevser GÜRCAN AKBAŞ	TÜRKLERİN DÜĞÜN GELENEKLERİNDE ÖZGÜN BİR TASARIM ÖRNEĞİ; GELİN HABERCİSİ / ÇENGEL	37
Dr. Öğr. Üyesi Suleyman ADAK Dr. Hasan CANGİ	ÜÇ FAFLI BİLEZİKLİ ASENKRON MOTORLARA PROGRAMLANABİLİR DENETLEYİCİ KULLANARAK YOL VERME	38
Yük. Müh. Muhammet Yasin KALÇA Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Bengü SÜNBÜL Öğr. Gör. Hüseyin MÜNGAN	FOREKAZIKLI ANKRAJLI DUVAR SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMENLAR YÖNTEMİ İLE ANALİZİ	39-40
Ebubekir İNAN	FUZZY R- SIMILARITY MEASURES	41
Ebubekir İNAN	θ-FUZZY APPROXIMATELY ALGEBRAIC STRUCTURES	41
Mustafa UÇKUN	NEAR-RINGS ON NEARNESS APPROXIMATION SPACES	42
Abdullah BARAN Dr. Hasan CANGİ Prof. Dr. Ahmet Serdar YILMAZ	AKILLI EV OTOMASYONU İÇİN ENERJİ YÖNETİM SİSTEMİ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI	43
Assist. Prof. Dr. Sevda SARITAŞ Assist. Prof. Dr. Erdal TURGUT Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM Prof. Dr. Emre GÜR	INVESTIGATION OF GAS SENSOR PROPERTIES OF AS- DEPOSITED AND Zn, Al DOPED NiCr ₂ O ₄	44
Assist. Prof. Dr. Sevda SARITAŞ Assist. Prof. Dr. Erdal TURGUT Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM Prof. Dr. Emre GÜR	COMPARISON OF THE AS DEPOSITED NiCr ₂ O ₄ : ZN AND NiO:ZN THIN FILMS TOGETHER WITH DEVICES GROWN BY RADIO FREQUENCY SPUTTERING TECHNIQUE	45
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	KARBAMAT BİR İNSEKTİSİT OLAN CARBARYL'İN <i>Oreochromis niloticus</i> 'UN KARACİĞER TRİAÇİLGLİSEROL FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ	46-47
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	TRİAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN'İN <i>Oreochromis niloticus</i> 'UN SOLUNGAÇ FOSFOLİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ	48-49
Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ Prof. Dr. Elif İpek SATAR	TRİAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN'İN <i>Oreochromis niloticus</i> 'UN SOLUNGAÇ TOTAL LİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ	50-51
Günay MERHAN MUĞLU Prof. Dr. Emre GÜR	MAGNETRON-SPUTTERED WO ₃ FILMS FOR GAS SENSOR APPLICATIONS	52
Günay MERHAN MUĞLU Prof. Dr. Emre GÜR	GROWTH OF WO ₃ THIN FILMS BY RF MAGNETRON SPUTTERING FOR ELECTROCHROMIC DEVICE	53
Ceren ERCOŞKUN	HİDROELEKTRİK SANTRALLERİ VE KIRSAL SOYLULAŞTIRMA: HASANKEYF VE YUSUFELİ ÖRNEKLERİ	54
Öğr. Görevlisi Veysi ACIBUCA Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK	BATMAN İLİNDE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN GELİŞMESİNİ ÖNLEYEN FAKTÖRLER	55

Öğr. Görevlisi Veysi ACIBUCA Prof. Dr.Dilek BOSTAN BUDAK Doç. Dr.Güllü KIRAT	DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN ÖNEMİ DOĞAL OLARAK YETİŞEN VERBASCUM EUPHRATICUM L. BİTKİSİNDE ELEMENT AKÜMÜLASYONU VE TRANSKLASYONU (NARMAN), ERZURUM, TÜRKİYE	56 57-58
Güllü KIRAT	GÜMÜŞ KASABASI TOPRAK ÖRNEKLERİNDE ELEMENTLERİN ALANSAL DAĞILIMLARININ İNCELENMESİ (GÜMÜŞHACIKÖY), AMASYA, TÜRKİYE	59-60
Ebru ÖZYURT Gökçen GÜVENÇ Burçin ALTINBAŞ Ebru YALÇIN Murat YALÇIN	PHOENIXİN'İN ERKEK SIÇANLARDA REPRODÜKTİF HORMONLAR ÜZERİNE ETKİLERİ	61
Ebru YALÇIN Gökçen GÜVENÇ Burçin ALTINBAŞ Ebru ÖZYURT Murat YALÇIN	NEFATİN'İN ERKEK SIÇANLARDA HİPOTALAMO-HİPOFİZER-GONADAL AKS ÜZERİNE ETKİLERİ	62
Yusuf ALAN	<i>Lactobacillus paraplantarum</i> STARTER KÜLTÜRÜ VE SİRKE KULLANILARAK GEMLİK TİPİ SİYAH ZEYTİN FERMANTASYONUNDAKİ BİYOJENİK AMİN VE MİKROBİYAL DEĞİŞİKLİKLER	63
Doc. Dr. Erdal SAKİN Emrah RAMAZANOĞLU E. Didem SAKİN	MISIR BİTKİ BİYOMASI İLE BİYOÇARININ TOPRAKTA KARBONDİOKSİT (CO ₂) EMİSYONUNA ETKİSİ	64-65
Şehmus ÖZMEN Prof. Dr. Kenan KAYNAŞ	MARDİN İLİ BEYAZSU HAVZASINDA YETİŞTİRİLEN "TERAKKİ ZER" NEKTARİN GENOTİPİNİN POMOLOJİK TANIMLANMASI	66
Merve BAYHAN, Remzi ÖZKAN Araş. Gör. Önder ALBAYRAK Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM Prof. Dr.Cuma AKINCI	AŞIRI KURAK SEZONDA EKMEKLİK BUĞDAY GENOTİPLERİNİN PERFORMANSLARININ TEST EDİLMESİ	67-68
Merve BAYHAN, Remzi ÖZKAN Araş. Gör. Önder ALBAYRAK Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM Prof. Dr.Cuma AKINCI	ARPA GENOTİPLERİNİN DİYARBAKIRDA KURAK GEÇEN SEZONDA VERİM VE FİZYOLOJİK ÖZELLİKLER YÖNÜNDEN İNCELENMESİ	69-70
Dr.Önder ALBAYRAK Prof. Dr.Cuma AKINCI	BAZI MISIR POPULASYONLARININ ÇİMLENME DÖNEMİNDE KURAKLIĞA KARŞI TEPKİLERİNİN BELİRLENMESİ	71
Hasan GÜRAN Prof. Dr.Cuma AKINCI	İLERİ EKMEKLİK BUĞDAY (<i>Triticum aestivum</i> L.) HATLARINDA VERİM VE BAZI VERİM ÖGELERİNİN BELİRLENMESİ	72
Ziraat Yüksek Mühendis Nurettin BARAN Öğr. Gör. Mehtap ANDIRMAN Ziraat Yük. Müh.Zeki YAMAN Hasan HALİLOĞLU	BATMAN AKTARLARINDA SATILAN TIBBİ BİTKİLER VE KULLANIM ÖZELLİKLERİ AN ASSESSMENT ON ADAPTION RATIOS, YIELD POTENTIALS AND PROFITABILITY OF COTTON VARIETIES GROWN IN VIRANSEHIR REGION	73-74 75-76
İsmail BAYYİĞİT Doç. Dr. Ebru SAKAR	MARDİN İLİ ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNDE İYİ TARIM UYGULAMALARI POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	77-78
Mizgin AY Doç. Dr. Ebru SAKAR Prof. Dr.Bekir Erol AK	DERİK İLÇESİNDE (MARDİN) YETİŞTİRİLEN YEREL ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİN POMOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ	79
Dr. Öğr. Üyesi Mansur Seymen SEĞMENOĞLU	ADANA İLİ VE ÇEVRESİNDE ARI ÖLÜMLERİNE ORGANİK KLORLU PESTİSİTLERİN ETKİSİ	80

Ziraat Yüksek Mühendisi Sibel İPEKEŞEN	BAZI BÖRÜLCE ÇEŞİTLERİNDE FARKLI AZOT DOZLARININ VERİM VE VERİM UNSURLARINA ETKİSİ	81
Ziraat Yüksek Mühendisi Savaş EKER Ziraat Yüksek Mühendisi Sibel İPEKEŞEN Prof. Dr. Behiye Tuba BİÇER	FARKLI GÜBRE UYGULAMALARININ BAZI NOHUT ÇEŞİTLERİNDE VERİM VE VERİM UNSURLARINA ETKİSİ	82
Gıda Mühendisi Selma KULPU	ANTEPFISTIĞI ÜRÜNLERİNE MİKRODALGA UYGULAMASI İLE MİKROORGANİZMA SAYISININ AZALTIKMASI	83-84
Doç. Dr. Songül ÇANAKCI-GÜLENGÜL Fadime KARABULUT	CHANGES IN OXIDATIVE STRESS IN MAIZE SEEDLINGS TO 2.4-DICHLOROPHENOXYACETIC ACID APPLICATION	85-86
Dr. Yıldırım TOSUN	MICROWAVE MELTING OF CA FERRITE SALT SLURRIES FOR ENERGY STORAGE	87
Dr. Yıldırım TOSUN	MİKRODALGA ETKİLİ ATIK ÇAMUR HAZIRLAMA VE İŞLEME - AKTİF ÇAR/AKTİF KARBON / KİL PELLETLERİNİN ÜRETİMİ	88
Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK Öğr. Gör. Emrah ASLAN Prof. Dr. Mehmet Salih MAMİŞ	AKIM TRANSFORMATÖRLERİNİN YILDIRIM DARBE ANALİZLERİNİN ANSYS@MAXWELL İLE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ	89
Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK Öğr. Gör. Emrah ASLAN Prof. Dr. Mehmet Salih MAMİŞ Prof. Dr. Müslüm ARKAN	GEÇİCİ REJİM ALTINDAKİ GERİLİM TRANSFORMATÖRLERİNİN ANSYS@MAXWELL İLE ANALİZİ	90
Y. Şehir Plancısı Ali Burak ASLAN Prof. Dr. Özge Yalçın ERÇOŞKUN	SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL GELİŞMEDE YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİ: ANKARA – GÜDÜL ÖRNEĞİ	91
Özkan AÇIŞLI Eylül Miray CEYLAN Rüstem BİLMEZ	REMOVAL OF CRUDE OIL FROM AQUEOUS SOLUTION BY USING EXPANDED PERLITE, CORNCOB AND FIBER	92
Harita Mühendisi Tansu ÜNLÜ Doç. Dr. Nursu TUNALIOĞLU Dr. Öğr. Üyesi Melis UZAR	İNSANSIZ HAVA ARACI İLE YOL ÇIKARIMI ROAD EXTRACTION WITH UNMANNED AERIAL VEHICLE	93-94
Ali TUM Doç.Dr.Tamer KUTLUCA Samet GÜNDÜZ	FARKLI ÖĞRENME YÖNTEMLERİYLE ZENGİNLEŞTİRİLEN ÖĞRENME ORTAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ	95-96
Samet GÜNDÜZ Doç.Dr.Tamer KUTLUCA Ali TUM	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN VAN HİELE GEOMETRİK DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	97
Dr. Öğr. Üyesi Halit TAŞKIN	TÜRKİYE'DE NASIL BİR MÜHENDİSLİK LİSANS EĞİTİMİ UYGULANMALIDIR?	98
Kübra AKSAK Prof.Dr.Feryal CUBUKCU Dr.Öğr.Üyesi Semra TETİK	AN INVESTIGATION OF THE PHILOSOPHICAL INQUIRY PROCESSES OF CHILDREN IN L2 MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL ZEKA DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	99 100
Dr.Öğr.Üyesi Semra TETİK	ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI VE KAMU KURUMLARINDA ÇALIŞANLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ÖRNEĞİ	101
Prof. Dr. Hasan KAVRUK Teymur EROL	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÜSTBİLİŞSEL YAZMA STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	102-103
Öğretmen Firdevs KİZİR Prof. Dr. Nejla YÜRÜK	SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ISI VE SICAKLIK KONUSUNA İLİŞKİN GRAFİKLERİ ÇİZME, OKUMA VE YORUMLAMADA KARŞILAŞTIKLARI ZORLUKLARIN BELİRLENMESİ	104
Öğr. Gör. Yasemin YÜCESAN	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE TAM GÜN VE YARIM GÜN EĞİTİM İLE ÇOCUKLARIN OKUL OLGUNLUĞU İLİŞKİSİNİN	105

İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir ECE Prof. Dr.Ömer ŞAHİN Dr. Öğr. Üyesi Sinan KUTLUAY	BENZENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU İÇİN YENİ BİR ADSORBENT OLARAK Fe ₃ O ₄ NANOPARÇACIKLARIN SENTEZLENMESİ	106-107
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir ECE Dr. Öğr. Üyesi Sinan KUTLUAY Prof. Dr.Ömer ŞAHİN	MANYETİK Fe ₃ O ₄ @SiO ₂ NANO-ADSORBENTİN TOLUENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU İÇİN KULLANIMI	108-109
Ömer Faruk ÇİRİ Dr. Hasan CANGİ	PULSE OKSİMETRE ÖLÇÜLMESİ VE KABLOSUZ VERİCİ KULLANILARAK İLETİLMESİ	110
Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP Dr. Murat POLAT	GEOMETRIC PROPERTIES OF LORENTZIAN ALMOST PARACONTACT SUBMERSIONS	111
Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP Dr. Murat POLAT	ON LORENTZIAN SUBMERSIONS WHOSE TOTAL MANIFOLDS ARE LORENTZIAN ALMOST PARACONTACT	112
Öğr. Gör.Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin AKŞİT Dr. Öğr. Üyesi Kemal Volkan ÖZDOKUR Prof. Dr.Ekrem KÖKSAL	NEW SOURCE OF ARBUTIN: O. GALEGIFOLIA AND O. NITIDA	113
Öğr. Gör.Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi.Hüseyin AKŞİT Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL	IMPROVING A RAPID ISOLATION PROCESS FOR AXILLARIN	114
Adem YILMAZ Zülal UĞUR	GELECEĞİN ENERJİ KAYNAĞI HİDROJEN THE ENERGY SOURCE OF THE FUTURE HYDROGEN	115
Muhammed Enis YILDIZ Adem YILMAZ	YAKIT HÜCRESESİ TEKNOLOJİSİNİN GELİŞİMİ VE GELECEĞİ	116
Öğr. Gör. Harun GENCER Doç. Dr.Mehmet Salih KAYA Prof. Dr. Fahri BAYIROĞLU	FARKLI METABOLİK CERRAHİ YÖNTEMLERLE OPERASYON GEÇİRMİŞ HASTALARIN OPERASYON ÖNCESİ VE SONRASI HEMATOLOJİK VE BİYOKİMYASAL PARAMETRELERİN RETROSPEKTİF OLARAK FİZYOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	117-118
Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ Arş. Gör. Nurdilan ŞENER	SAVAŞ SONRASI BİREYİN PSİKOSOSYAL HEMŞİRELİK BAKIMI	119-120
Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ Arş. Gör. Nurdilan ŞENER	ÇOCUK VE ERGENLERDE PSİKİYATRİK ACİL; SUİCİD	121
Dr. Öğretim Üyesi Zafer PEKKOLAY Prof.Dr. Abdurrahman IŞIKDOĞAN	ERKEN EVRE MEME KANSERİNDE LOKAL NÜKSÜ VE SİSTEMİK METASTAZI ETKİLEYEN PROGNOSTİK FAKTÖRLER	122-124
Şirin ÇELİKKANAT Öğr. Üyesi Zeynep GÜNGÖRMÜŞ	MEME KANSERİ RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE RİSKLİ KADINA HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI	125
Şirin ÇELİKKANAT Öğr. Üyesi Zeynep GÜNGÖRMÜŞ	SURİYELİ MÜLTECİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASINA İLİŞKİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA	126
Uzm.Dr.Ziya KALKAN	PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNDE SBÜ DİYARBAKIR GAZİ YAŞARGİL EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ: SON BİR YILDA HİZMET ALAN HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNİN ÖNEMİ	127
Muhamet AFŞİN	İNFERİLİTE ŞİKAYETİ OLAN BİREYLERDEN ALINAN SPERMİYUMLARIN MORFOLOJİLERİNİN KRUGER STRICT KRİTERLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ	128
Muhamet AFŞİN	ERKEKLERDE RİSKLİ YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE İNFERTİLİTE	129
Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY	BATMAN İLİ ÇEVRESİNDE GÖRÜLEN AKREP TÜRLERİNDEN SALGILANAN VENOMLARIN İN VİVO FİZYOLOJİK ETKİLERİ	130
Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY	TÜRKİYE'DE AKREP VENOMUNA KARŞI ANTİVENOM	131

ÜRETİMİNDE GÜNCEL DURUM

Dr. Öğretim Üyesi Yasin AKBULUT	ORTODONTİDE DUDAK DAMAK YARIKLI HASTALARA YAKLAŞIM	132
Dr. Öğretim Üyesi Yasin AKBULUT	FARKLI ANTİSEPTİK GARGARALARIN DEBONDİNG SONRASI BAKTERİYEMİ OLUŞUMUNA ETKİSİ	133
Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul GÖK Prof. Dr. Recep FEDAKAR	KASABIN BOĞAZLAMA İLE İNTİHARI	134
Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAŞİ Doç. Dr. İrfan EMRE	İNSAN SAĞLIĞINA FAYDALARIYLA RESVERATROL	135
Doç. Dr. İrfan EMRE Doç. Dr. Murat KURŞAT Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAŞİ Öğr. Gör. Mustafa Yunus EMRE Prof. Dr. Ökkeş YILMAZ	SALVIA SYRIACA L. TAKSONUNUN STEROL, YAĞ ASİDİ VE VİTAMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	136
Saime Gülsüm BATMAN Zülal KESMEN	MAYA MANNOPROTEINLERİ VE BIYOTEKNOLOJİK ÖNEMİ	137
Saime Gülsüm BATMAN Zülal KESMEN	YEAST MANNOPROTEINS AND THEIR BIOTECHNOLOGICAL IMPORTANCE	138
Araş. Gör. Merve BULDAÇ Prof. Dr. Ruşen YAMAÇLI	KATILIMCI TASARIM BAĞLAMINDA ANITKABİR MEZAR MİMARİSİ	139-140
Musa MURSAQULIYEV Dr. Səadət ƏLİYEV	AVEY VƏ KEŞİKÇİDAĞ QORUQLARINDAKI ABİDƏLƏRİN OXŞAR XÜSUSİYYƏTLƏRİ	141
Ar. Gör. Sümeyra EROĞLU Dr. Öğr. Ü. Ferhat PAKDAMAR	MİMARİ TASARIM STÜDYO EĞİTİMİNDE BULANIK DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ	142-143
Dr. Öğretim Üyesi F. Fatih GÜLŞEN	ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ KİLİKYA BÖLGESİ HAMAM MİMARİSİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	144
Dr. Öğretim Üyesi F. Fatih GÜLŞEN	ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ HAMAMLARINDA HYPOCAUST VE DUVAR ISITMA SİSTEMİ ELAMANLARI	145
Sümeyye AKBABA Prof. Dr. Özge YALÇINER ERCOŞKUN	MERKEZ ANKARA PROJESİ VE EKOLOJİK KENTSEL TASARIM	146
Gözde KESTELLİOĞLU	AKILLI KENTLERİ ANLAMAK VE KENTLERLE AKILLANMAK: ÖRNEKLERLE KISA BİR DEĞERLENDİRME	147
Barış CİLKEZ Doç. Dr. Erdi DoğanCI	DEMİRYOLLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖRNEK RİSK DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI	148
Neslihan ADSAN Doç. Dr. Dilek ÖZTAŞ Prof. Dr. Ergun ERASLAN	İŞ HİJYENİ MEVZUATINDA BİR DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI	149
Dr. Öğretim Üyesi Ali ANTEPLİ Öğr. Gör. Memiş KARAER	DİJİTAL MUHASEBE; MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBECİLİK MESLEĞİNE ETKİLERİ	150-151
Öğr. Gör. Memiş KARAER Dr. Öğr. Üyesi Ali ANTEPLİ	TÜRKİYE EKONOMİSİ GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ İÇİNDE DOLAYSIZ VE DOLAYLI VERGİLER (2000-2015)	152
Dr. Öğretim Üyesi Alper GEDİK	GİRİŞİMCİLİK YENİ EKONOMİ VE İNOVASYON İLİŞKİSİ	153
Öğr. Gör. Şükrü GÜVEN Dr. Öğr. Üyesi Alper GEDİK	GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ MESLEĞİ VE TÜRKİYEDEKİ İŞLEYİŞİ	154
Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ Arş. Gör. Bengü KAYAPALI Arş. Gör. Nigar ALEV	G7 ÜLKELERİNDE ENFLASYON, İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ NEDENSELLİK İLİŞKİSİ	155

Arş. Gör. Bengü KAYAPALI Arş. Gör. Nigar ALEV Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ	REEL DÖVİZ KURU VE ENFLASYONUN BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE ÜZERİNE BİR UYGULAMA	156
Prof. Dr. Öğretim Üyesi Ali Yılmaz GÜNDÜZ	SOSYO- EKONOMİK AÇIDAN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MARDİN EKONOMİSİ	157
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ELA	DİJİTAL KAYITDIŞI EKONOMİ: GENEL BİR BAKIŞ	158
Dr. Öğr. Üyesi İlknur ÖZTÜRK	ÖRGÜTLERDE KARANLIK LİDERLİK	159
Prof. Dr. Fatma Zehra TAN Nurdan KALAYCI İsmail Hakkı KAVAK	KAMUDA ÖĞRENME OLGUSU: KARABÜK BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	160
Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE	KİŞİ BAŞI GELİR İLE EKONOMİK BÜYÜMENİN YURTİÇİ TASARRUFLA İLİŞKİSİ: 1960-2018	161
Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE	DOĞAL GAZ İLE KÖMÜR ENERJİ KAYNAKLARI İKAME Mİ YOKSA TAMAMLAYICI MALLAR MI? TÜRKİYE İÇİN BİR TALEP ANALİZİ	162
Doç. Dr. Nezh TAYYAR Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ Dr. Öğr. Gör. Tolga YEŞİL Rojhat ARSLAN	MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: UŞAK İLİ ÖRNEĞİ	163-164
Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI	PROFESYONEL BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAYICISI OLARAK AHİLİK KURUMU	165
Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI	İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE EĞİTİMDE YAŞANAN DİJİTAL DÖNÜŞÜM	166
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ Emrah KEPEKÇİ	SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	167-168
Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ Emrah KEPEKÇİ	BELEDİYE PERSONELİNİN ÇEVRE BİLİNCİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR ALAN ARAŞTIRMASI: KAHRAMANMARAŞ İLİ DULKADİROĞLU İLÇE BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	169-170
Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin TAŞ	İLME VERİLEN ÖNEM VE ÂLİMLERİN STATÜSÜ BAĞLAMINDA BAYKARA HERAT'INI HAMSETÜ'L- MÜTEHAYYİRİN'DEN OKUMAK	171
Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN	İLK İNSAN VE İLK PEYGAMBERİN YARATILIŞ SERÜVENİ	172-173
Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN	BATIDA, KUR'AN VAHYİ VE PEYGAMBERLİK KONUSUNDA SERGİLENEN TUTUM (Montgomery Watt Örneği)	174-175
Dr. Öğretim Üyesi Ekrem UYSAL	ZEVÂİD KÜLTÜRÜNDE MECMAU'Z-ZEVÂİD	176-177
Fatih PEKOL	ARTUKLULAR DÖNEMİN DE MARDİN'DE SEYYİD BİR AİLE; "ZİRKİLER" VE BU AİLEYE MENSUP ÖNEMLİ BİR ŞAHSİYET ŞEYH HASAN ZERRAKÎ	178
Rıdvan DEMİR Utku KESKİN	HEKİM-FİLOZOF ER-RÂZÎ'NİN AHLAK FELSEFESİ İŞİĞİNDE NEFİS TERBİYESİ VE TIP AHLAKINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ	179
Dr. Öğretim Üyesi Ersan ÖZTEN	DİNİN İNSANA VERDİĞİ DEĞER/İNSANIN DİNDEKİ YERİ	180
Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY	MARDİN-HALEP ATASÖZLERİ BİRLİĞİNE DAİR BİR ESER: el- EMSÂLU'Ş-ŞA'BIYYE'I-HALEBİYYE VE EMSÂLU MÂRDİN	181

Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY	ŞEYH MUHAMMED EMİN HAYDERİ'NİN KÜRTÇE ŞAFİİ İLMİHALİ "VERDU'L-ETFÂL"İ	182
Sümeyye Güner BEDİR Doç.Dr.Ayten Pınar BAL	ÖĞRENCİLERİN RUTİN OLMAYAN PROBLEMLERDEKİ PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ	183
Sümeyye Güner BEDİR	STEM EĞİTİMİNİ DERSLERİNDE UYGULAYAN ÖĞRETMENLERİN STEM HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	184
Dr. Hüseyin POLAT Dr. Fatma Bilge EMRE	ARGÜMANTASYON YÖNTEMİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME ÜZERİNE ETKİSİ	185
Dr. Hüseyin POLAT Dr. Fatma Bilge EMRE	MANTIKSAL DÜŞÜNME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ: GÜVENİRLİLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI	186-187
Prof. Dr. Naki ERDEMİR Jiyan ZENGİN	FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLİĞİNİN CAZİP HALE GETİRİLMESİ HAKKINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ	188
Prof. Dr. Naki ERDEMİR Jiyan ZENGİN	VELİNİN ARZU ETTİĞİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN PROFİLİ VE EĞİTİM PROGRAMI KONUSUNDA GÖRÜŞÜNÜN TESBİTİ	189-190
Araş. Gör. Gizem Hediye EREN	TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ BAĞLAMINDA CİNSİYETLENDİRİLMİŞ NESNELER: ZİPPO ÇAKMAK ÖRNEĞİ	191
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ	TÜRKİYE 'DE YAŞAYAN GÖÇMEN SURİYELİ ANNELERİN ÇOCUK EĞİTİMİ YETERLİLİĞİ DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	192
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU	TÜRKİYE 'DEKİ SURİYELİ ANNELERİN EBEVEYN YETKİNLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	193
Songül GELDİ	TOPLUMSAL BELLEĞİ YENİDEN TALEP ETMEK: MEYDAN	194-195
Doç. Dr. Emrah AKBAŞ Doç. Dr. Rıza GÖKLER	ADÖLESAN EVLİLİKLER VE ADÖLESAN ANNELİKLERİN İNCELENMESİ	196-197
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Türkçe Öğret. Rabia ÇATAKLI Türkçe Öğret.Öznur İŞGÖREN	KELOĞLAN MASALLARINDA ŞİDDET	198
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Türkçe Öğret. Rabia ÇATAKLI Türkçe Öğret.Öznur İŞGÖREN	"AFACANLAR SINIFI" ANİMASYON FİLMİ VE KÖK DEĞERLER	199
Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT Türkçe Öğret. Rabia ÇATAKLI Türkçe Öğret.Öznur İŞGÖREN	KELOĞLAN MASALLARINDA BÜYÜ	200
Ahmet İNAL	NİETZSCHE NİHİLİST MİDİR?	201
Ahmet İNAL	FİCHTE'NİN BEN FELSEFESİ BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZDE TEZAHÜR EDİLEN İRK VE ŞİDDET KAVRAMI	202
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER	ETNO-DİNSEL KİMLİKLERDE DİN VE SOYUN ÖNEMİ: BİR HALK DİNİ OLARAK ALEVİLİKTE SOYUN KURUCU İŞLEVİ	203
Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER Öğr. Gör. Naime DURAN	DİL VE İKTİDAR: İKTİDAR AĞININ KAYNAĞI OLARAK ÜRETİCİ DİL DEYİM ÇEVİRİSİ: AZİZ NESİN'İN "HOPTİRİNAM" ÇEVİRİSİ ÖRNEĞİ	204 205-206
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ABDÜLHADİOĞLU	MARDİN ARAPÇA DİYALEKTİNDE TÜRKÇE DİLSEL VE KÜLTÜREL UNSURLAR	207

Canan Cennet KARADERİ Assoc. Prof. Dr. Hüseyin KAHRAMAN	PROLINE FORMATION (PRODUCE) IN THE <i>P. aeruginosa</i> : UNDER DIFFERENT WASTES	208
Canan Cennet KARADERİ Assoc. Prof. Dr. Hüseyin KAHRAMAN	BIOFILM EFFECT AND GROWTH OF WASTE CHEESE WHEY (WCW) ON BACTERIA	209
Taha BAYRAKTAR Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin AKŞİT Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL	TANACETUM ALYSSİFOLIUM BİTKİSİNDEN İZOLE EDİLEN RUTİN ve İZOFRAKSETİN BİLEŞİKLERİNİN RADİKAL GİDERME AKTİVİTELERİ	210
Hemşire Nilgün KARSLIOĞLU Doç. Dr. Mehmet Salih KAYA Prof. Dr. Fahri BAYIROĞLU Araş. Gör. N. Şeyma Akyel KASIRGA	ATOPIK ASTIMLI ÇOCUKLARDA DİYETE PREBİYOTİK ÖZELLİKLİ LİF İLAVESİNİN ASTIM PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ İCRA TAKİBİNDE DERDESTLİK	211-212 213-214
Fatih KOCALAN Dr. Öğr. Üyesi Çelik TATAR	DOĞAL AFETLERDE ARAMA VE KURTARMA ÇALIŞMALARININ AFET ÖZELLİĞİNE GÖRE BELİRLENMESİ	215
Исаева Жақсыгүл Ибадуллаевна	«СӨЙЛЕУ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС» ФЕНОМЕНІНІҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТАЛДАУЫ	216
Gülen ÖZYAZICI Amir RAHİMİ Fatemeh AHMADİ Abbas SAMADİ	<i>Rubia tinctorum</i> – A POTENT MEDICINAL PLANT	217

**BLOCKCHAIN TEKNOLOJİSİ VE SANAL PARALARIN KARŞILAŞTIRMALI
İNCELEMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Yönetim Bilişim Sistemleri
Bölümü

Öğr. Gör. Halit IRMAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, Mardin Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Programcılığı Bölümü

ÖZET

Sürekli gelişen teknoloji, yaşam alanlarına birçok yenilikler katmaktadır. Bu yenilikler hızla insanların gündelik alanlarında konuştukları ve kullandıkları kavramlar haline dönüşmektedir. Teknolojideki gelişmeler ticarete ve para kavramında değişime de sebep olmuştur. Elektronik para ve kripto para kavramları son zamanlarda gündemde yer tutmaktadır. Bu anlamda sanal para kavramı bitcoin ve bitcoin alternatifi para sistemlerinden meydana gelmektedir. Sanal para veya elektronik para, hatta kripto para olarak tanımlamalar ile karşımıza çıkan bu yeni sistem, elektronik ortamda oluşturulan ve nakit benzeri bir ödeme aracı olarak tanımlanan yeni bir sistemdir. Sanal para, madencilik olarak adlandırılan mining para basılma sürecini, paranın muhafaza edilmesi konusunu ilgilendiren elektronik cüzdan sürecini, finansal konuları ve tüm bu işleyişler ile ilgilenen şirketleri ve onların yapılarını da konu almaktadır. Kripto para kavramından; kullanım alanları, hukuki alanlar ve daha birçok farklı boyutları açısından değerlendirilmelerde bulunulması önem arz etmektedir. Sanal paralar ile anılan blok zinciri, bir başka adlandırma ile blockchain teknolojisi, kriptografi kullanan ve güvenli hale getirilmiş bir kayıt listesidir. Blok zinciri, bloklar adı verilen ve sürekli büyüyen bir kayıt listesi olduğu için bu ismi almıştır. Blok zinciri veya diğer bir kullanımı ile blockchain, bitcoin başta olmak üzere birçok sanal para kavramları bir hızla yaşamımıza girdiğinden, bu kavramların tanımlanmaları, birbirleri ile ilişkilendirilmeleri ve karşılaştırılmaları önem arz etmektedir. Bu araştırma ile bitcoin ve benzeri sanal paraların yapıları, kullanımları, işlevleri ile blockchain teknolojisine yer verilmiştir. Çalışmada blockchain teknolojisi, yapısı ve sanal paraların farklı değişkenler açısından karşılaştırmalı bir incelemesi yapılmıştır. Sanal paraların farklı başlıklarda sahip oldukları değişkenlerin karşılaştırılması aynı zamanda finansal açıdan önemlidir ve bu çalışma ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma bu konuda ileride yapılacak çalışmalar için bir öncül çalışma olarak alanyazında yer alabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Blockchain, Sanal Para, Elektronik Para, Bitcoin

**BLOCKCHAIN TECHNOLOGY AND COMPARATIVE ANALYSIS OF
ELECTRONIC MONEY**

ABSTRACT

Constantly developing technology adds many innovations to living spaces. These innovations are rapidly transforming into concepts that people talk and use in everyday areas. Advances in technology have also caused changes in the concept of trade and money. The concepts of electronic money and crypto money have recently been on the agenda. In this sense, the concept of virtual money consists of bitcoin and bitcoin alternative money systems. This new system, which is defined as virtual money or electronic money or even crypto money, is a new system created in electronic environment and defined as a cash-like payment instrument. Virtual money is about mining and the electronic wallet process, which concerns the preservation of money, financial issues and the companies and their structures. From the concept of crypto money; It is important to make evaluations in terms of usage areas, legal areas and many other dimensions. The block chain, referred to as virtual coins, is another secure naming of records using blockchain technology, cryptography. The block chain is named after blocks because it is a constantly growing list of records. Since many virtual money concepts, such as blockchain, bitcoin, and other usage of block chain, have entered our lives at a rapid pace, it is important to define, associate and compare these concepts. With this research, the structures, uses and functions of bitcoin and similar virtual currencies and blockchain technology are included. In this study, a comparative analysis of blockchain technology, structure and virtual money in terms of different variables has been made. The comparison of the variables that virtual currencies have different headings is also financially important and it has been tried to put forward with this study. The research may be included in the literature as a preliminary study for future studies on this subject.

Keywords: Blockchain, Electronic Money, Bitcoin

**KURUMSAL BİLGİ GÜVENLİĞİ, TEHDİTLER VE ALINMASI GEREKEN
ÖNLEMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Öğr. Gör. Halit IRMAK

Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Çağatay BAZ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ÖZET

Geçmişten günümüze bilgi sürekli bir gelişim ve değişim içinde olmuş, içinde bulunduğu toplumlarında bu gelişim ve değişimden etkilenerek şekillenmesine yardımcı olmuştur. Günümüzde hem kamu kurumları hem de özel sektördeki kurumlar sahip oldukları bilgileri kullanarak ve bu bilgileri doğru yöneterek kalkınmaya ve rakiplerine karşı rekabet üstünlüğü kurmaya çalışmaktadırlar. Ancak burada en önemli noktalardan biriside bu kurumların sahip oldukları bilgileri koruyabilmeleridir. Dijital ortamlarda, yazılı materyallerde veya çalışanların beyinlerinde tutulan ve kurumlar için değerli olan bilgi aynı zamanda bulunduğu kurum için bir güç ve ekonomik değer ifade etmektedir. Bu bilginin güvenliğinin sağlanması içinde her türlü tedbirin yine kurumlar tarafından alınması gerekmektedir. Kurumsal bilgi güvenliğinin sağlanmasına yönelik kurumların hem teknolojik alt yapılarını güçlendirmeleri hem de çalışanlarına yönelik bilgi güvenliği farkındalıklarını oluşturacak ve bu farkındalıklarını artıracak eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Teknolojinin de hızlı gelişmesiyle beraber bilgi güvenliğine yönelik saldırılar artarak devam etmekte ve çeşitlenmektedir. Dünyanın birçok yerinde kurumlar çeşitli siber güvenlik ataklarına maruz kalmakta veya bu tehditlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bilgi güvenliğine yönelik yaşanan çoğu siber güvenlik olayına bakıldığında: Kurum içi kritik verilere erişme, kurum çalışanlarına veya müşterilerine ait kişisel verileri ele geçirme veya çeşitli fidye yazılımları kullanılarak kurumsal bilgi güvenliğine yönelik ihlal olaylarının yaşandığı görülmektedir. Bu ve benzeri tehditlere karşı kurumların en başta gerekli yasal sorumluluklarını yerine getirerek önlem almaya çalışmaları, bilgi güvenliği yönetim sistemleriyle ilgili çalışma yapmaları ve siber güvenlik testlerini yaparak herhangi bir saldırı veya bilgi güvenliği ihlali öncesi kendi açıklarını tespit ederek gerekli önlemleri almaları gerekmektedir. Bu çalışmada, kurumsal bilgi güvenliğinin ne olduğu ve öneminin açıklanması, bilgi güvenliğiyle ilgili tehditlerden bahsedilerek son yıllara ait bazı olay ve raporların gözden geçirilmesi ve alınması gereken bazı önlemlerle ilgili bilgilendirme yapılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, konuyla ilgili araştırmalar yapılmış ve alanyazın incelenmiştir.

Ayrıca siber güvenlik alanında çalışan bazı kuruluşlara ait raporlar gözden geçirilmiş ve birtakım çözüm önerileri de sunularak çalışma hazırlanmıştır. Çalışmanın, bilgi güvenliğine yönelik farkındalığı artıracığı ve bu konuda alınması gereken önlemlerle ilgili bireylere ve kurumlara katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Güvenliği, siber güvenlik, Kurumsal bilgi, bilgi güvenliği yönetim sistemleri, İSO 27001

CORPORATE INFORMATION SECURITY, THREATS AND MEASURES TO BE TAKEN

ABSTRACT

Information has been in a continuous development and change from past to present and has helped to shape this society by being affected by this development and change. Today, both public institutions and private sector institutions are trying to develop and establish a competitive advantage over their competitors by using the information they have and managing this information correctly. However, one of the most important points here is that these institutions can protect the information they have. Information that is held in digital environments, in written materials or in the brains of employees and is valuable to corporations also represents a strength and economic value for the corporation in which it is located. In order to ensure the security of this information, all measures should be taken by the institutions. In order to ensure corporate information security, institutions should both strengthen their technological infrastructure and provide trainings that will create and increase their awareness of information security for their employees. With the rapid development of technology, attacks on information security are increasingly continuing and diversifying. In many parts of the world, corporations are exposed to or are exposed to various cyber security attacks. Looking at most cyber security incidents related to information security: It is seen that there are incidents of breach of corporate information security using access to critical data within the organization, seizing personal data belonging to employees or customers of the organization or using various ransom software. In the first place, institutions should try to take necessary precautions against these and similar threats by taking necessary legal responsibilities, conduct studies on information security management systems, and perform cyber security tests and determine their own deficits before any attacks or information security breaches. In this study, it is aimed to explain what corporate information security is and its importance, to review some of the recent events and reports and to inform them about some precautions that should be taken. For this purpose, related researches have been made and the literature has been examined. In addition, the reports of some organizations working in the field of cyber security have been reviewed and some solutions have been presented and the study has been prepared. It is thought that the study will raise awareness about information security and contribute to individuals and institutions with the necessary measures to be taken in this regard.

Keywords: Information security, cyber security, corporate information, information security management systems, ISO 27001

**SOSYAL SERMAYE ÜZERİNDEN ÇALIŞANLARIN İŞ TATMİNİ VE
MOTİVASYON DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ; BATMAN
ÜNİVERSİTESİ ÇALIŞANLARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

Muhammed Mahsun ŞAHİN

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Dr. Öğr. Üyesi Osman YILMAZ

Batman Üniversitesi

ÖZET

İnsan sosyal bir varlıktır. Gündelik hayatında yaşadığı etkileşimler kişi üzerinde nasıl etkin ve etkileyici olabiliyorsa, iş hayatında da bu etkileşimler ve sahip olduğu sosyal motivasyonun tatmin karlılığı ile birlikte daha üretken olabilmektedir. Günümüzde sıklıkla karşımıza çıkan sosyal sermaye kavramı tam olarak bu ilişki ağını yansıtmaktadır. Toplumların birbiriyle etkileşim ve iletişim içinde olmaları, örgütlü hareket etme, birbirine karşılıklı duyduğu güven, insanların daha bilinçli adımlar atmasını ve yaptıkları işlerde tatmin olmalarını sağlamaktadır. Çalışmada Batman Üniversitesi çalışanları üzerinde yapılacak araştırma ile sosyal sermayenin iş tatmini ve motivasyonu ile ilişkisi tespit edilecektir. Sosyal sermayenin sosyolojik temelleri, tarihsel süreci, tanımlamaları, olumlu olumsuz etkileri üzerinde durulacaktır. Ayrıca iş tatmini nedir, motivasyon süreçleri nelerdir, sosyal sermayenin bu süreçlere etkisi nedir, araştırma sonunda cevap bulmaya çalışılan sorunlar olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal sermaye, iş tatmini, motivasyon, sosyoloji, pozitif örgütlü davranış.

**INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN WORK SATISFACTION
AND MOTIVATION LEVELS OF WORKERS THROUGH SOCIAL CAPITAL; A
RESEARCH ON BATMAN UNIVERSITY EMPLOYEES**

Abstract

Human is a social entity. Just as the interactions it experiences in daily life can be effective and effective on people, it can be more productive in business life together with the satisfaction of its social motivation and interactions. The concept of social capital, which is frequently encountered today, reflects exactly this relationship network. Communities' interaction and communication with each other, acting in an organized way, mutual trust in each other, make people take more conscious steps and are satisfied with the work they do. In this study, the relationship between social capital and job satisfaction and motivation will be determined by research on Batman University employees. Sociological foundations of social capital, historical process, definitions, positive negative effects will be emphasized. Moreover, what is job satisfaction, what are the motivation processes, what is the effect of social capital on these processes, the problems will be tried to find answers at the end of the research.

Keywords: Social capital, job satisfaction, motivation, sociology, positive organized behavior.

**ÇATALCA KÖYÜ ÖRNEĞİNDE MARDİN KIZILTEPE KÖYLERİNDEKİ
İKTİSADİ VE SOSYAL HAYAT ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Abdullah TOK

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı

ÖZET

Günümüz dünyasının içinde bulunduğu hızlı gelişme baş döndürücü bir mahiyettedir. Bu hızın hem olumlu hem de olumsuz tarafları mevcuttur. Bu gelişme hızından pek tabii olarak Türkiye de etkilenmiştir. Özellikle 1980 sonrası yıllarda hızlı sayılabilecek bir gelişme görülmüştür Türkiye’de. Güneydoğu Anadolu ve özelde de Mardin bölgesi bu dönemlerde sıkıntılı bir süreç geçirse de özellikle 2000 yılından itibaren birçok konuda hızlı bir gelişme süreci geçirmiştir. Mardin Kızıltepe’ye bağlı köylerde iktisadi ve sosyal hayatta büyük bir ilerleme olduğu görülmüştür. Bu ilerlemeyi anlayabilmek için köylerin tarihsel süreçlerine bakıp bir karşılaştırma yapmak lazım. Bölgedeki bütün köyler benzer yapıda ve aynı çizgide bir gelişme gösterdikleri için bu çalışmada bir tane örnek köy ele alınıp incelenecektir. Örnek olarak seçilen Çatalca köyü bahsettiğimiz gelişmeye örnek teşkil edebilecek bir süreç yaşamıştır. 1990’ların sonlarına kadar ulaşım, eğitim, iktisadi hayat alanlarında birçok sıkıntılar yaşayan Çatalca Köyü 2000 yılından sonra hızlı bir gelişme göstermiştir. Köyden ilçelere giden yollar toprak ya da şose iken yollar asfalt olmuş ve hatta köyün içi parke taşları ile döşenmiştir. Camisi ve okulu olmayan bu köy 90’ların sonunda cami ve okul sahibi olmuşken yakın bir tarihte alt katı taziye evi üst katı cami olan modern bir yapıya da kavuşmuştur. Köyde okul yapılmasının yanında taşınmalı eğitim sistemi de başlamıştır. Daha önce hiç ulaşım aracına sahip olmayan bu köyde önce günde bir sefer yapan bir toplu taşıma aracına kavuşurken günümüzde yarım saatte bir geçen bir toplu taşıma sistemine kavuşmuş ve ayrıca her evde en az bir araba olduğu tespit edilmiştir. Tarımda ise sulama sistemine geçişle beraber hem tarım ürünlerinde çeşitlilik artmış hem de verimde büyük artış görülmüştür. Yeşil alan ise çok daha büyük bir hızla gelişme göstermiştir. 2000’den önce köyde sadece mezarlıkta bir tane ağaç mevcut iken bu sene itibariyle köy yemyeşil bir şekle bürünmüştür. Hemen her evin bir bahçesi ve birçok çeşit meyve ağaçları mevcuttur. Bu ve buna benzer gelişmeler diğer çevre köylerinde de paralellik göstermiştir. Bu çalışmada Kızıltepe köylerindeki gelişmeye örnek olarak Çatalca Köyündeki gelişmeler tarafsız bir şekilde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Çatalca Köyü, Gelişme

VİRAL PAZARLAMA VE MARKA BİLİNİRLİLİĞİ İLİŞKİSİNİ BELİRLEMeye
YÖNELİK AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Doç. Dr. Baran ARSLAN

Harran Üniversitesi

ÖZET

İnternet, dünyanın herhangi bir yerindeki bir bireye her zamankinden daha hızlı bir şekilde ulaşılabilmeyi sağlamaktadır. İnternetin gelişi şirketlerde birçok değişikliğe neden olmuş ve tüketicilere bilgiyi kontrol etme gücü vermiştir. Tüketicilerin, tüketim ile ilgili deneyimlerini iletme aracı olarak internet kullanımı son yıllarda çoklu etkileşim imkânı, kolaylık, sınırsız alan, zaman ve anonimlik gibi internet iletişiminin bazı özellikleri sayesinde önemli ölçüde artmıştır. İnternetin ortaya çıkışıyla ağızdan ağıza iletişim yazılı hale gelmiş ve hızla yayılmaya başlamıştır. Bunun sonucunda pazarlama, ürünleri ve hizmetleri tanıtmak ve ulaştırmak için internet kullanmaya başlamıştır. Ürün ve hizmetlerin interaktif teknoloji ile tanıtımı için yeni yöntemlerden biri de elektronik ağızdan ağıza pazarlama (e-WOM) olarak da bilinen viral pazarlamadır. Böylece internet üzerinden “Viral Marketing” tekniklerinin kullanılması yaygınlaşmaya başlamıştır. Viral pazarlama bir marka, ürün, kişi ya da olay hakkında farkındalığı artırmak için sosyal ağların avantajlarını kullanır ve bundan dolayı internet ağı pazarlama için mükemmel bir araçtır. Bu çalışmanın amacı, viral pazarlama ile marka bilinirliği arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, zaman ve bütçe darlığı açısından Şanlıurfa'daki kamu ve özel banka müşterilerine gönüllü katılımlı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örnekleme; tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örneklemedir. Anket 384 banka müşterisi tarafından doldurulmuştur. Araştırma için gerekli olan veriler, birincil veri toplama yöntemlerinden anket metodu uygulanarak toplanmıştır. Anketler 01.03.2019 ile 01.05.2019 tarihleri arasında iki ay süre ile Şanlıurfa'da yapılmıştır. Araştırma ile toplanan veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımını belirlemek için Shapiro-Wilk Testi yapılmıştır. Çalışmada faktör analizi ve frekans analizine yer verilmiştir. Viral pazarlama ile marka bilinirliği arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Korelasyon Testi kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini ölçmek için ise Cronbach's Alpha değerleri hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonucunda viral pazarlama ile marka bilinirliği arasında pozitif ve güçlü bir ilişki çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Viral Pazarlama, Marka Bilinirliği, İnternet.

GERÇEK ZAMANLI PAZARLAMA

Doç. Dr. Baran ARSLAN

Harran Üniversitesi

ÖZET

İletişim ve bilgi teknolojilerindeki gelişmeler bireylere arası iletişimin boyutunu değiştirirken öte yandan markaların hedef kitleleri ile olan iletişimlerini de farklı bir boyutu taşımaktadırlar. Web uygulamalarının, tüketici ve markayı aynı yapı altında buluşturması birtakım kolaylıkları beraberinde getirmektedir. Bu noktadan hareketle marka ve hedef kitlesinin ortak bir paydada buluşmasında etkileşime katkı sağlayan dinamiklerin neler olduğu ve boyutlarının nasıl şekillendiğine vurgu yapmak önemlidir. Markanın tüketiciyi etkileyebilmesi ve ilgisini çekebilmesi yolu anı yakalayabilmesinden geçmektedir. Bu bağlamda markaların dijital medya platformlarında güncel pratiklerle bağlantılı olarak gerçekleştirdikleri uygulamalardan biri gerçek zamanlı pazarlamadır. Bir markanın tüketiciyle etkin bir bağ kurmasına imkân tanıyan gerçek zamanlı pazarlama, rakip markaların yapmış oldukları çalışmalara karşı çevrimiçi hamleler yaratan Web 2.0 tabanlı bir sosyal medya uygulaması olarak tüketici beklentilerini karşılamada markaların kullandığı alternatif bir dijital pazarlama iletişimi çabasıdır. Markaların kullandığı yeni bir dijital pazarlama stratejisi olan gerçek zamanlı pazarlamanın temellerinin sosyal medyanın yaygın kullanımı sonrasında pazarlama iletişim faaliyetlerinin dijital medya ortamına aktarılması ile atıldığı ifade edilmektedir. Literatüre bakıldığında gerçek zamanlı pazarlama ve gerçek zamanlı pazarlamayı oluşturulan içeriklerin tanımlanmasına yönelik detaylı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada amaç, gerçek zamanlı pazarlamayı tüm boyutları ile kavramsal olarak ele alarak hem pazarlama uygulayıcılarına hem de pazarlama akademisyenlerine konuya ilişkin rehberlik etmektir.

Anahtar Kelimeler: Pazarlama, internet, dijital platform, tüketici.

24 HAZİRAN 2018 SEÇİMLERİNİN ANALİZİ

Dr. Öğretim Üyesi Vahap COŞKUN
Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ÖZET

Türkiye, 16 Nisan 2017’de yapılan halkoylaması ile parlamenter sistemden cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçti. Geçiş için bir süre öngörülmüştü. Normalde yeni sistemin ilk seçimlerinin Kasım 2019’da yapılması gerekiyordu. Ancak bu süre beklenmedi ve erken seçim kararı alındı. 24 Haziran 2018’de yapılan seçimlerle de yeni sistemin ilk cumhurbaşkanı ve parlamentosu seçildi. Seçim adil koşullar altında gerçekleşmedi. AK Parti ve MHP bloku, devletin bütün gücünü arkasına aldı. Bununla birlikte seçim sonuçları hakkında bir meşruiyet tartışması yaşanmadı. Seçime katılan bütün partiler, ilan edilen sonuçları kabul ettiler. AK Parti ve MHP arasında kurulan ittifak 24 Haziran’da başarılı oldu. Bu ittifak, Meclis’te çoğunluğu kazandı. İttifakın adayı Erdoğan da yeni sistemin ilk cumhurbaşkanı oldu. AK Parti hükümetinin yıpranmışlığına rağmen ana muhalefet partisi CHP oy ve güç kaybetti. HDP zor şartlar altında seçime girdi. Ama yine de barajı aştı ve Meclis’in üçüncü büyük partisi oldu. Yeni kurulan bir parti olarak İYİ Parti de girdiği ilk seçimde % 10 oy aldı ve kayda değer bir başarı kazandı. 24 Haziran seçimleri Türkiye’nin iki kutuplu yapısının varlığını devam ettirdiğini teyit etti. İktidar ve muhalefet blokların kökleşiyor. Seçmen tercihleri yerleşik hale geliyor. Bu nedenle partilerin yükleri ağırlaşiyor. Seçmenlerin tercihlerini değiştirmek için partilerin çok daha fazla çaba göstermeleri gerekiyor. Yeni sistemin nasıl işleyeceği belirsiz; her geçiş dönemi gibi bu dönemde de birtakım fırsatlar ve krizler doğabilir. Bu nedenle önümüzdeki dönemde siyasi tartışmaların merkezini, sistemin kurulması ve tahkimi yönünde yapılacak olan düzenlemeler oluşturacak.

Anahtar Kelimeler:

Genel seçimler, cumhurbaşkanlığı, parlamenter sistem, muhalefet partileri, stratejik oy, seçim ittifakı

ANALYSIS OF ELECTIONS ON JUNE 24, 2018

ABSTRACT

Turkey passed from the parliamentary system to the presidential system by the referendum held on April 16, 2017. A period of transition was envisaged. Normally, the first elections of the new system had to be held in November 2019. However, this period was not waited for and early elections were decided. In the elections held on June 24, 2018, the first president and parliament of the new system were elected. The election did not take place under fair conditions. The bloc of the AK Party and MHP took all the power of the state within their hands. However, there was no debate about the legitimacy of the election results. All parties which participated in the election accepted the announced results. The alliance between the AK Party and the MHP was successful on June 24. This alliance won the majority in the Assembly. The alliance's candidate, Erdogan, became the first president of the new system. Despite the erosion of the AK Party government, the main opposition party, the CHP, lost votes and power. HDP entered the election under difficult conditions. But it, still, passed the election threshold and became the Parliament's third-largest party. As a newly formed party, the İYİ (GOOD) Party won 10% of the votes in the first election and obtained a considerable success. June 24 elections confirmed the continuation of the existence of Turkey's bipolar structure. Blocks of power and opposition are getting rooted. Voter preferences are becoming much settled. Therefore, the burden of parties is getting heavy. In order to change the preferences of voters, parties need to spend much more efforts. How the new system will work is unclear. In this period, like every transition period, some opportunities and crises may arise. For this reason, the center of the political debates in the upcoming period will create arrangements for the establishment and consolidation of the new system.

Keywords: General elections, presidential government system, parliamentary system, opposition parties, strategic vote, electoral alliance

نجاح نظم المعلومات المصرفية وأثره في مراحل إدارة المخاطر

Assist Prof. Dr. Mudhaffar M. Noori

University of Duhok / Faculty of Administration and Economics Sciences

الملخص

هدفت هذه الدراسة إلى التعرف إلى اثر نجاح نظم المعلومات المصرفية في إدارة المخاطر التي تواجه المصارف التجارية العاملة في محافظة دهوك. وشملت الدراسة عينة مكونة من (10) بنوك، ولجمع البيانات اللازمة تم تصميم استبانته وزعت على أفراد عينة الدراسة في الإدارات العامة لهذه المصارف. وقد تم توزيع (120) استبانته، اعتمد منها لغايات البحث والتحليل (108) استبانته؛ أي ما نسبته (90%) من الاستبانته الموزعة.

وقد بينت نتائج الدراسة وجود اثر دال إحصائياً لنجاح نظم المعلومات المصرفية (مجمّل مؤشراتته) في كل بعد من أبعاد إدارة المخاطر (مراحل إدارة المخاطر)، كما تبين أن هناك اثر ذي دلالة إحصائية لكل مؤشر من المؤشرات التالية في كل مرحلة من مراحل إدارة المخاطر: جودة المعلومات، وجودة النظام، واستخدام النظام، بينما لم يكن هناك اثر دال إحصائياً لمؤشر رضا المستخدم في هذه المراحل. كما قدمت الدراسة مجموعة من التوصيات لمساعدة الإدارة في التعامل مع المخاطر التي يمكن أن تمر بها.

الكلمات المفتاح: نظم المعلومات المصرفية، نجاح، إدارة المخاطر، المصارف التجارية، دهوك.

**SUCCESS OF BANKING INFORMATION SYSTEMS AND THEIR IMPACT ON
THE STAGES OF CRISES MANAGEMENT**

ABSTRACT

This study is intended to investigate the effect of banking information systems success in managing the crises that face commercial banks in duhok. A questionnaire was designed and distributed among the head offices of the surveyed banks. One hundred and twenty questionnaires were distributed out of which (108) questionnaires were approved for analysis and research purposes, i.e. (90%) of the distributed questionnaires.

The result of the study showed that banking information systems success, as a whole, significantly affects every dimension of crisis management. It was also found that the following indicators for the success of banking information systems: information quality, system quality, and system usage, significantly affect each stage of crisis management, but there was no significant effect for the user satisfaction in these stages. Furthermore, the study provided several recommendations to help managers of these banks to manage future crises successfully.

Keywords: Banking Information Systems, Success, Crises Management, Commercial Banks, Duhok.

**GOVERNMENT SIZE AND ECONOMIC GROWTH: EVIDENCE FROM EU
TRANSITION ECONOMIES**

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ

Uşak Üniversitesi

Doç. Dr. Yılmaz BAYAR

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK

Uşak Üniversitesi

ABSTRACT

Economic growth is one of the main goals for all the countries. Therefore, determinants of the economic growth are very important for specification and implementation of right policies. In one of the much discussed issues in growth theory is the role of governments in economic growth. This study investigates the reciprocal interaction between government size and economic growth in EU transition economies during 2000-2016 period. The findings reveal that government size has significant impact on the economic growth.

Keywords: Government Size, Economic Growth, Causality Analysis

**PUBLIC DEBT AND PRIVATE INVESTMENT: EVIDENCE FROM EMERGING
MARKET ECONOMIES**

ABSTRACT

Governments are an important player and sometimes the main debtor in financial markets. The public sector's indebtedness has many social and economic implications. The nexus between public debt and private investment is one of much discussed issues in the relevant literature. This study investigates the reciprocal interaction between public debt and private investment in EU transition economies during 2000-2016 period through causality analysis. The findings reveal that public debt has significant impact on the private investment

Keywords: Public Debt, Private Investment, Causality Analysis

**ECONOMIC COMPETITIVENESS AND PROSPERITY: EVIDENCE FROM
EMERGING MARKET ECONOMIES**

Doç. Dr. Yılmaz BAYAR

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mahmut Ünsal ŞAŞMAZ

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ömer Faruk ÖZTÜRK

Uşak Üniversitesi

ABSTRACT

The prosperity has been distributed and grown unequally in the globalized world. Therefore, many scholars have researched the causes underlying the differences in the prosperity and any institutional and economic factors have been revealed as the determinants of prosperity. In this context, this study investigates the reciprocal interaction between economic competitiveness and prosperity in emerging market economies during 2007-2017 period. The findings reveal that competitiveness has significant impact on the prosperity.

Keywords: Economic Competitiveness, Prosperity, Causality Analysis

NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE GELENEKSEL MESLEKLER

Doç. Dr. Fatih SAKALLI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Günümüz hikâyecilerinden Necati Güngör 1949 yılında Malatya'da doğar. Öykülerini; Yolun Başı, Sevgi Ekmektir, Bu Sevda Ölmek, Hayatımın Yedi Hikâyesi, Unutulmaz Bir Kadın Resmi, Sinema Kuşu Sevgilim, Üsküdar'a Gidelim, İyiler Genç Ölür, Hikâyemde Hayvan Var, İnsanlığın Sonbaharında adlı kitaplarda toplayan yazar, Türk Dil Kurumu, Ömer Seyfettin, Naim Tiralı Öykü Ödülü gibi ödüllerin de sahibidir. Ayrıca yazarın anı, röportaj, şehir kitapları, çocuk kitapları türlerinde de eserleri vardır. Güngör'ün son dönemde yazdığı, Sessiz Yürek, Anneme Bir Ev Alacağım, Sevgili Öğretmenim ve Bir Hikâye Yaz İçinde İnsan Olsun adlı hikâye kitapları da gençler tarafından büyük ilgi görür. Bu çalışmada yazarın öykülerinde geleneksel mesleklere sahip tiplerden söz edilecektir. Güngör'ün öykülerinde hamal, terzi, berber, kasap, mezbahacı, fabrika işçisi vb. meslekleri yapan bu insanlar vasıtasıyla sözü edilen mesleklerin zorlukları ve incelikleri üzerinde durulacaktır. Anadolu'nun çeşitli il ve kasabalarında bu mesleklerle uğraşan insanları sıklıkla öykülerinde işleyen Güngör'ün, bu insanları yaşadığı çevrelerde bizzat gördüğü ve onların mesleklerini yaparken çektiği zorluklara şahit olduğu da vurgulanacaktır. Öykülerde karşımıza çıkan bu meslek gruplarının günümüzde faaliyet alanlarını sürdürseler de teknolojinin gelişimi ve insan ihtiyaçlarının çeşitliği gibi sebeplerle eski önemlerini ve önceliklerini koruyamadığı ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Necati Güngör, Öykü, Geleneksel, Meslek

TRADITIONAL OCCUPATIONS IN NECATI GÜNGÖR'S STORIES

ABSTRACT

Necati Güngör, one of today's story writers, was born in 1949 in Malatya. Stories; It is the beginning of the road, Sevgi Ekmektir, This is Sevda Dying, The Seven Stories of My Life, An Unforgettable Woman Picture, My Cinema Bird, My Daughter, Uskudar, Let's Go, I'll Die Young, I Have Animal In My Story, Autumn In The Fall Of Humanity. He also received awards such as the Naim Tiralı Story Prize, Ömer Seyfettin and Turkish Language İnstitution. In addition, the author's memoir, interviews, city books, children's books are also the types of works. The story books that Güngör wrote about in the last period, Silent Heart, I Will Buy A House For My Mother, Dear Teacher And A Story In The Summer To Man, attract great attention by young people. In this study, say that the author's stories the types with traditional occupations. Güngör's stories include porters, tailors, barbers, butchers, slaughterers, factory workers and so on. the occupations of these professions will focus on the challenges and subtleties of these occupations. It will also be emphasized that Güngör, who works in the stories of people who deal with these professions in various cities and towns of Anatolia, has seen these people in their own environments and witnessed the difficulties they faced while doing their jobs. It will be stated that although these occupational groups that are encountered in stories continue their fields of activity today, they cannot maintain their old importance and priorities due to the development of technology and variety of human needs.

Key Words: Necati Güngör, Story, Traditional, Occupation

NECATİ GÜNGÖR'ÜN ÖYKÜLERİNDE HAYVAN SEVGİSİ

Doç. Dr. Fatih SAKALLI

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Günümüz hikâyecilerinden Necati Güngör 1949 yılında Malatya'da doğar. Öykülerini; Yolun Başı, Sevgi Ekmektir, Bu Sevda Ölmek, Hayatımın Yedi Hikâyesi, Unutulmaz Bir Kadın Resmi, Sinema Kuşu Sevgilim, Üsküdar'a Gidelim, İyiler Genç Ölür, Hikâyemde Hayvan Var, İnsanlığın Sonbaharında adlı kitaplarında toplayan yazar, Türk Dil Kurumu, Ömer Seyfettin, Naim Tiralı Öykü Ödülü gibi ödüllerin de sahibidir. Ayrıca yazarın anı, röportaj, şehir kitapları, çocuk kitapları türlerinde de eserleri vardır. Güngör'ün son dönemde yazdığı, Sessiz Yürek, Anneme Bir Ev Alacağım, Sevgili Öğretmenim ve Bir Hikâye Yaz İçinde İnsan Olsun, Babam Şimdi Çok Uzaklarda adlı hikâye kitapları da gençler tarafından büyük ilgi görür. Bu çalışmada yazarın öykülerinde karşımıza çıkan hayvanlardan, hayvan sevgisinden ve hayvanların sadakatinden söz edilecektir. Güngör, eserlerinde edebiyatımızda hayvanların korunup gözetilmesini, onlara karşı insanların sevgi göstermesi gerektiğini ve hayvanların sadakatini anlatan yazarların başında gelir. Bir yazar olarak Güngör, öykülerinde hayvanlara sıklıkla yer vererek insanlarda hayvan sevgisi bilincini oluşturmak ister. Bildiride öykülerde yer verilen at, köpek, inek, kedi gibi hayvanlar ve insanların onlara karşı tutumları üzerinde durularak hayvan sevgisinin önemine vurgu yapılacaktır. Böylece insanların hayvanlara karşı bir duyarlılık içerisinde hareket etmesi gerektiği ifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Necati Güngör, Öykü, Hayvan, Sevgi

ANIMAL LOVE IN NECATI GÜNGÖR'S STORIES

ABSTRACT

Necati Güngör, one of today's story writers, was born in 1949 in Malatya. Stories; The Way of the Road, Love of Bread, This is Sevda Dying, The Seven Stories of My Life, An Unforgettable Woman Picture, My Cinema Bird, My Daughter, Uskudar, Let 's Go, I Have Young Dies, There Is A Animal In My Story, Autumn Is In The Autumn, the author of Turkish Language Association, Omer Seyfettin He also received awards such as the Naim Tiralı Story Prize. In addition, the author's memoir, interviews, city books, children's books are also the types of works. The story books that Güngör wrote about in the last period, Silent Heart, A House For My Mother, My Dear Teacher and A Story Within The Summer, My Father is Too Far Away, attracts great attention by the young people. In this study, we will talk about animals, animal love and loyalty of animals. Güngör is one of the authors of the literature about the preservation and protection of animals in our literature, the love of people against them and the loyalty of animals. As a writer, Güngör wants to create an awareness of animal love in humans by often referring to animals in his stories. The article will emphasize the importance of animal love by focusing on the attitudes of animals such as horses, dogs, cows, cats and people. Thus, it will be stated that people should act with a sensitivity towards animals.

Key Words: Necati Güngör, Story, Animal, Love

JULI ZEH'İN “OYUN DÜRTÜSÜ” ADLI ROMANINDA KİMLİK KAVRAMI

Dr. Öğr. Üyesi Merve KARABULUT

Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, Atatürk Üniversitesi, Erzurum

ÖZET

2004 yılında Alman yazar Juli Zeh tarafından yayımlanan “Oyun dürtüsü” adlı romanın merkezinde özel bir lisede okuyan Ada ve Alev isimlerinde iki öğrencinin öyküsü yer alır. İnsanların kararlarının aslında mükemmel bir şekilde prova edilmiş bir oyun olduğunu düşünen ve buna göre davranan Alev ile nitelik edinmeyi gereksiz bulan ve aptallığa karşı duyduğu nefreti her fırsatta dillendiren Ada'nın öyküsü okuru etkisi altına alır. Romanın yazarı Juli Zeh, gerçekliğin kendi kopyasını taklit ettiği çağımızda, ahlakın bir endüstri normuna dönüştüğünü gözler önüne serer. Dünyanın bugünkü durumuna, toplumların yapısına ve insanlar arasındaki ilişkilere de farklı bir bakış açısı sunar. Değişen zaman karşısında değişmeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğu düşüncesinden hareketle, birçok kavramın sorgulandığı bu kitapta, kimlik kavramı başat konulardan biridir. “Ne kadar ileri gideceksin?”, “Sınırların nerede?”, “Stratejin nedir?” ve “Kim kazanacak?” sorularına dayalı olan romanda, başkahramanın iç dünyası ve dış dünyası arasında bir denge kurmaya çalışarak varlığını devam ettirdiği gözlemlenebilir. Bu nedenle, başkahramanın iç dünyasına değinerek ve onun dış dünyayla olan ilişkisini sorgulayarak, kimliğini ortaya koymak çalışmanın temelini oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Juli Zeh, Oyun Dürtüsü, Kimlik.

THE CONCEPT OF IDENTITY IN JULI ZEH'S “GAMING INSTINCT”

Assist. Prof. Dr. Merve KARABULUT

Department of German Language and Literature, Atatürk University, Erzurum

ABSTRACT

In 2004, the novel 'Gaming Instinct', published by the German writer Juli Zeh, is based on the stories of two students, Ada and Alev, who were attending a private high school. The story of the person who thinks that people's decisions are in fact a perfectly rehearsed game and behaves accordingly, finds it unnecessary to qualify with Ada and expresses his hatred for stupidity at every opportunity. Juli Zeh, the author of the novel, reveals that morality has become an industry norm in our age when reality imitates its own copy. It also provides a different perspective on the present situation of the world, the structure of societies and the relations between people. The concept of identity is one of the major issues in this book where many concepts are questioned, considering that the only thing that does not change in the face of changing time is change itself. In the novel which is based on the questions such as 'How far will you go?', 'What are your limits?', 'What is your strategy?' and 'Who will win?', the protagonist's inner world and the external world by trying to establish a balance can be observed to continue to exist. Therefore, by addressing the protagonist's inner world and questioning his relationship with the outer world, revealing his identity is the basis of the study.

Key Words: Juli Zeh, Gaming Instinct, Identity.

BİR MEHMET EROĞLU ROMANI: YARIM KALAN YÜRÜYÜŞ

Doç. Dr. Hasan YÜREK

Mersin Üniversitesi

ÖZET

Mehmet Eroğlu ilk romanı olan *Issızlığın Ortası*'nı 1984'te yayımlamış bir yazardır. Yazarın 2019 itibarıyla yirmiye yakın romanı bulunmaktadır. *Yarım Kalan Yürüyüş*, Mehmet Eroğlu'nun 1986'da yayımladığı üçüncü romanıdır. Bu roman yazarın ilk iki romanda üzerinde durduğu 68 kuşağı insanların konu edinir. Korkut, taşıdığı özelliklerle insanüstü nitelikler taşıyan bir roman kişisidir. Çalışmada Korkut ekseninde ne anlatılmaya çalışıldığı ve bunun nasıl yapıldığı üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda tema, kişi özellikleri ve bunların hangi yolla yani neyin nasıl anlatıldığı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Roman, Mehmet Eroğlu, *Yarım Kalan Yürüyüş*.

A MEHMET EROĞLU NOVEL: YARIM KALAN YÜRÜYÜŞ

ABSTRACT

Mehmet Eroğlu is the author of his first novel, *Issızlığın Ortası*, published in 1984. As of 2019, the author has nearly twenty novels. It is Mehmet Eroğlu's third novel, published in 1986. This novel focuses on the people of the 68 generations that the author emphasized in the first two novels. Korkut is a novel person with superhuman qualities. In this study, what is tried to be told on the axis of Korkut and how it is done will be emphasized. In this context, the theme, the characteristics of the person and the way in which they are explained and how they are explained will be examined.

Keywords: Novel, Mehmet Eroğlu, *Yarım Kalan Yürüyüş*

BİR EŞKIYA ROMANI: ÇEPEL DÜNYA

Doç. Dr. Hasan YÜREK

Mersin Üniversitesi

Neşegül BOYBEYİ

ÖZET

Eşkiya eksenli romanlar çeşitli bakış açılarıyla Türk edebiyatında ortaya çıkabilmektedir. Bu romanlardan biri Timur Karabulut tarafından yazılıp 1971’de yayımlanan *Çepel Dünya*’dır. Bu eser Timur Karabulut’un ilk ve tek romanıdır. Türkiye’nin güneyinde geçen bu romanda yaşamış bir eşkiya olan Alo’nun hikâyesi işlenir. Alo, haksızlığa uğrayınca eşkiya olmuş biridir. Aynı zamanda o, Eric J. Hobsbawm’ın eşkiyalık düşüncesine uygun iyi özellikleri olan biridir. Dolayısıyla bu çalışmada *Çepel Dünya* Hobsbawm’ın eşkiyalık düşüncesi etrafında ele alınacaktır. Öncelikle Hobsbawm’ın düşüncesi ortaya konacak ardından da Alo’nun bu düşünceye ne kadar uygun olduğu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Roman, *Çepel Dünya*, Timur Karabulut, Eşkiya.

A BANDIT NOVEL: ÇEPEL DÜNYA

ABSTRACT

Bandit-based novels can emerge in Turkish literature from various perspectives. One of these novels is *Çepel Dünya*, written by Timur Karabulut and published in 1971. This work is the first and only novel of Timur Karabulut. Alo story of a bandit who lived in the south of Turkey said that the novel is processed. Alo is a bandit when he is wronged. He's also in good shape to suit Eric J. Hobsbawm's idea of banditry. Therefore, in this study, *Çepel Dünya* will be discussed around Hobsbawm's idea of banditry. Firstly, Hobsbawm's thought will be put forward and then Alo's suitability to this thought will be examined.

Keywords: Novel, *Çepel Dünya*, Timur Karabulut, Bandit.

BİYOĞRAFİ BAĞLAMINDA *MİHMANDAR* ADLI ROMANIN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Hasan YÜREK

Mersin Üniversitesi

Büşra TAN

Mersin Üniversitesi

ÖZET

Roman türü içerisinde tarihe, tarihi şahsiyetlere yer vermek sıklıkla görülen bir durumdur. Bunun nedeni bazen tarihsel şahsiyeti hatırlatmak ya da unutulmamasını sağlamak, bazen tarihsel şahsiyet üzerinden mesaj vermek olabilmektedir. Bu sebeplerin dışında da çeşitli etkenlere bağlı olarak ortaya çıkabilecek tarihsel şahsiyetleri konu edinme Türk romanında da yaygın bir eğilimdir. İskender Pala'nın 2014 yılında yayımlanan *Mihmandar* adlı romanı biyografik unsurlar içeren bir romandır. Bu romanda İslam tarihinin önemli şahsiyetlerinden Eyüp Sultan'ın ele alındığı görülmektedir. Romanın adı da Eyüp Sultan'ın Hz. Muhammed'i evinde misafir etmesinden gelmektedir. Bu çalışmada belirtilen romana biyografik unsurların ne kadar ve nasıl yansıdığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Roman, Mihmandar, İskender Pala, Biyografi.

INVESTIGATION OF *MİHMANDAR* NOVEL IN THE CONTEXT OF BIOGRAPHY

ABSTRACT

It is a common situation to include history and historical figures in the novel genre. The reason for this may sometimes be to remind the historical figure or to ensure that it is not forgotten, and sometimes to send messages over the historical figure. Apart from these reasons, it is a common tendency in Turkish novel to take the subject of historical figures that may arise due to various factors. Iskender Pala's *Mihmandar* published in 2014 is a novel with biographical elements. In this novel, it is seen that Eyüp Sultan, one of the important personalities of Islamic history, is discussed. The name of the novel Eyüp Sultan prophet Muhammad's home comes from the guests. In this study, how and how the biographical elements are reflected in the novel mentioned will be put forward.

Keywords: Novel, Mihmandar, İskender Pala, Biography.

NECİP MAHFUZ'UN 'KUŞTİMUR KAHVEHANESİ' ADLI ROMANINDA SİYASİ TEMALAR

Arş. Gör. Dr. Rifat IŞIK

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

ÖZET

Nobel ödüllü ilk Müslüman ve tek Arap yazar olan Necip Mahfuz (1911-2006), Arap romanının en önemli isimlerinden birisi olup, Ortadoğu'nun Balzac'ı olarak bilinmektedir. 1989 yılında yayımlanan ve Necip Mahfuz'un ölümünden önce tamamladığı son roman olan 'Kuştımur Kahvehanesi', yazarın kaleme almış olduğu önemli eserleri arasında yer almaktadır. Roman, Kahire'nin kenar semtlerinden birisi olan ve yazarın bir dönem yaşamış olduğu Abbasiye'de geçmektedir. Yazar, bu semtte birlikte büyüyen beş arkadaşın hayatları özelinde, o yıllarda Mısır'ın siyasi tarihi hakkında önemli bilgiler vermektedir. İkinci Dünya Savaşı, 1952 darbesi, Özgür Subaylar Hareketi, Cemal Abdül Nasır'ın yönetimi ele geçirmesi, İngiliz hâkimiyetine karşı Vafd Partisi önderliğindeki gelişen milliyetçi akımlar, Müslüman Kardeşler, 6 Gün Savaşı, Enver Sedat'ın başa geçmesi ve 1980'li yıllarda Mısır ekonomisinin geçirmiş olduğu çalkantılar sonucu ekonomik düzenin değişmesi, romanda ele alınan önemli siyasi olaylardan bir kaçıdır. Romanda ele alınan olaylar, bütün hayatları Mısır'da geçen kahramanların ilkokula başladıkları zamandan itibaren aktarılmıştır. Çağdaş Mısır tarihini belirleyen pek çok siyasi olay, bu beş arkadaşın asıl buluşma yerleri olan Kuştımur kahvehanesindeki anıları vasıtasıyla okuyucuya sunulmuştur. Yaklaşık yetmiş yıllık bir süreçte Mısır'ın yaşamış olduğu tüm bu olaylar, Necip Mahfuz'un anlatımındaki sadelik ve akıcılık ile birlikte ele alınmıştır. Bu çalışma, yukarıda bahsi geçen konuları, bütün netliğiyle doğrudan Mısır'da doğmuş ve yaşamış olan yazarın gözünden aktarmış olması sebebiyle önem arz etmektedir. Ayrıca roman, Mısır'ın, bulunduğu bölge açısından siyasi olarak karmaşık olan bir süreçte yaşadıkları ve günümüzde aynı bölgede gerçekleşen olayları daha iyi anlamak adına çok değerli bir konuma sahiptir. 'Kuştımur Kahvehanesi' adlı roman, yazarın adlarını Kahire'de ki cadde isimlerinden alan Saray Gezisi (1956), Şevk Sarayı (1957) ve Şeker Sokağı (1957) kitaplarından oluşan ve Kahire üçlemesi olarak bilinen roman serisinin ardından, Mısır'ın siyasi tarihi hakkında bir edebiyatçının gözünden bilgi edinilebilecek değerli bir kaynak konumundadır. Tüm bunlara ek olarak Mısır, uzun süre Osmanlı hâkimiyetinde kalmasına rağmen romanda, Osmanlı hakkında herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Ayrıca bu seçkin eserde, dönemin Müslümanlık anlayışına dair izlenimlerin bulunması ise eserin bir başka dikkat çekici hususları arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Necip Mahfuz, Mısır, Kuştımur Kahvehanesi, Roman, Siyasi Tema.

POLITICAL THEMES IN NAGUIP MAHFOUZ'S NOVEL NAMED
"QUSHTUMUR COFFEEHOUSE"

ABSTRACT

Naguip Mahfouz (1911-2006), the first Nobel Prize-winning Muslim and the only Arab author, is one of the most important names in the Arab novel and is known as Balzac of the Middle East. His latest novel, Qushtumur Coffeehouse, which was published in 1989 and completed by Naguib Mahfouz before his death, is one of the important works of the author. The novel takes place in Abbasiye, a suburb of Cairo, where the author had lived for a time. The author gives important information about the political history of Egypt in those years specific to the lives of five friends who grew up in this neighborhood. The Second World War, the coup of 1952, the Free Officers Movement, Cemal Abdul Nasser's takeover of the administration, the nationalist movements led by the the Vafd Party against to the British domination, the Muslim Brotherhood, the 6-Day War, Enver Sedat's takeover of the administration and the change in economic order as a result of the turmoil of the Egyptian economy in the 1980s are some of the important political events discussed in the novel. The events discussed in the novel are conveyed from the time the characters who lived all their lives in Egypt started primary school. Many political events determining the contemporary Egyptian history were presented to the reader through the memories of these five friends at the Qushtumur coffeehouse where is their main meeting place. All these events that Egypt has experienced in a period of nearly seventy years have been dealt with along with the simplicity and fluency in Naguib Mahfouz's narrative. This study is important due to the fact that it has conveyed the above-mentioned issues from the point of view of the author who was born and lived in Egypt. In addition, the novel has a very valuable position in order to better understand the events Egypt has experienced in a politically complex process regarding the region it is located and the events happening today in the same region. The novel Qushtumur Coffeehouse is a valuable resource to obtain information on the political history of Egypt from the eyes of a man of letters subsequent to a series of novels known as the Cairo trilogy consisting of the books named Palace Walk (1956), Palace of Desire (1957) and Sugar Street (1957), which the author gave their names from the Street names in Cairo. In addition to all of these, no information is given in the novel about Ottoman Empire although Egypt had remained under Ottoman rule for a long time. In addition, the presence of impressions about the Muslim understanding of the period in this distinguished work is another remarkable aspect of the work.

Keywords: Naguib Mahfouz, Egypt, Qushtumur Coffeehouse, Novel, Political Theme.

**KHALED ALKHAMİSSİ’NİN “TAKSİ” ADLI ROMANINA TOPLUM BİLİMSEL
BİR YAKLAŞIM**

Arş. Gör. Dr.Rıfat IŞIK

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Mehmet Beşir BULUT

Selçuk Üniversitesi

ÖZET

Modern dönem Arap edebiyatının yetiştirmiş olduğu en önemli kalemlerinden birisi olan Khaled Alkhamissi'nin yazdığı “taksi” adlı roman, elli sekiz kurgusal monologdan oluşmaktadır. Ele alınan romanda taksi şoförleri, Mısır sokağının temel barometrelerinden biri konumundadırlar. Alkhamissi, romanı yazarken her bir taksi şoförü ile yapılan yolculuk bağlamında, Mısır toplumuna özel, sosyolojik problemleri gün yüzüne çıkarmaktadır. Alkhamissi'nin bu eseri, sözlü anlatım geleneğinin klasiklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Roman, fasih Arapça yerine yerel halkın kullandığı lehçe ile kaleme alınmış olmasından dolayı tüm kesimlere hitap etmemektedir. Ancak görmüş olduğu ilgiden dolayı birçok dile çevrilmiştir. Kahire sokaklarının sorunlarına gerçeklikten uzaklaşmadan yaklaşan bu eser, türünün seçkin örneklerinden birisidir. Alkhamissi, eseri kendi deneyimlerinden ve Kahire sokaklarında dolaşarak duymuş olduğu gerçek olaylardan ilham alarak bir kurgu şeklinde yazmıştır. Alkhamissi, eserini Hüsnü Mübarek yönetiminin son yıllarında fakir kesimin yaşadığı adaletsizliğin ağır boyutlarını anlatan bir sosyal gerçeklik projesi olarak kurgulamış, toplumda ve sokakta neler olduğunu anlatmaya gayret etmiştir. Bunun yanında eser, çalışma koşulları, iş eksikliği, eğitim sorunları, yolsuzluk ve ülke politikaları gibi sosyolojik problemler, elli sekiz anlatı boyunca Alkhamissi tarafından bütün netliğiyle ortaya konulmuştur. Kentsel sosyoloji, sözlü tarih klasiği ve hatta sürekli hareket halindeki bir şiir çalışması olarak tanımlanabilecek olan bu çalışma, Kahire'deki seksen bin taksi şoförü arasında hayatta kalma ve onur mücadelelerini anlatmaktadır. Mısır'ın toplumsal problemlerine farklı bakış açıları ile yaklaşması, Yunanca ve Korece dahil olmak üzere ondan fazla dile çevrilmiş olması ve çevrildiği her dilde görmüş olduğu ilgiden dolayı bu roman, çalışmamızın konusunu teşkil etmektedir. Eseri önemli kılan bir diğer sebep ise, çoğu roman yazarı tarafından arka planda bırakılmış olan sokak olgusunun Alkhamissi'nin “Taksi” adlı romanında temel alınmasıdır. Yazarın romanında, Mısır halkına dair yapmış olduğu tespitler ile birçok sosyolojik probleme dair ayrıntılar okuyucuya akılda kalacak şekilde diyaloglar halinde sunulmuştur. Mısırın tarihi ve sosyal durumuyla ilgili bilgisi olmayanlar için eser, özgün ve akıcı anlatımıyla okuyucuya Mısırın tarihi ve sosyal durumu hakkında bilgi sahibi olmak için önemli bir kaynak konumundadır.

Anahtar Kelimeler: Arap Edebiyatı, Roman, Taksi, Mısır, Sosyal Problemler.

A SOCIAL SCIENTIFIC APPROACH TO KHALED ALKHAMISSI'S NOVEL
NAMED "TAXI"

ABSTRACT

One of the most important figures of modern Arabic literature, Khaled Alkhamissi's novel named "taxi", consists of fifty-eight fictional monologues. In this novel, taxi drivers are one of the main barometers of Egyptian street. Alkhamissi reveals sociological problems specific to Egyptian society in the context of traveling with each taxi driver while writing the novel. Alkhamissi's work is regarded as one of the classics of the oral narrative tradition. The novel does not appeal to all segments as it is written in the dialect used by the local people instead of the proper Arabic. However, it has been translated into many languages due to attracts a lot of attention. This work, which approaches the problems of the streets of Cairo without becoming distant from reality, is one of the outstanding examples of its kind. Alkhamissi wrote the work in the form of a fiction inspired by his own experiences and the real events he had heard walking around the streets of Cairo. Alkhamissi has edited his work as a social reality project that describes the heavy dimensions of the injustice experienced by the poor in the last years of Hosni Mubarak's administration, and has tried to explain what is happening in society and on the street. In addition, sociological problems such as working conditions, lack of work, education problems, corruption and country policies were put forward by Alkhamissi in all fifty-eight narratives. This work, which can even be described as a poem work, urban sociology, oral history classics and continuous motion, describes survival and honor struggles among eighty thousand taxi drivers in Cairo. This novel is the subject of our study because of its approach to social problems from different perspectives, the fact that it has been translated into more than ten languages including Greek and Korean, and the interest it has seen in every language. Another reason that makes the work important is that the street phenomenon, which was left behind by many novelists, is based on Alkhamissi's novel named "Taxi". In his novel, the determinations he made on the Egyptian people and the details of many sociological problems are presented to the reader with dialogue to keep in mind. For those who are not familiar with the history and social situation of Egypt, the work is an important source with its original and fluent expression for the reader to have information about the historical and social situation of Egypt.

Keywords: Arabic Literature, Novel, Taxi, Egypt, Social Problems.

POSTPARTUM DÖNEMDE CİNSELLİK

Arş. Gör. Nurdilan ŞENER

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği

Arş. Gör. Ayşe Nur YILMAZ

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü

ÖZET

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'ne göre cinsellik; fiziksel, duygusal, entelektüel ve sosyal yönlerin kişiliği, iletişimi ve aşkı zenginleştirici etkilerinin bileşiminden oluşur. Cinsel varlık olarak insanın sadece bedensel değil; duygusal, düşünsel ve toplumsal bütünlüğü sağlayan, kişilik gelişimi, iletişim ve sevginin paylaşımını olumlu yönde zenginleştiren ve arttıran sağlıklılık halidir. Cinsellik; psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, hukuki, tarihi, dini, biyolojik ve ruhsal faktörlerin etkileşiminden etkilenmektedir (1). Doğum öncesi başlayıp ömür boyu devam eder, kültürel ve ahlaki faktörlerden etkilenir. Üremeyi, cinsel zevk almayı ve zevk vermeyi içeren, temelde duyuya dayalı bir deneyimdir ve yalnızca cinsel organları değil, tüm bedeni ve aklı içermektedir (2). Ayrıca çok boyutlu bir durum olduğu için sadece psikolojik, fizyolojik, kültürel, etik, seksolojik, bedensel ve nörolojik faktörlerden değil, gelişim dönemlerinden ve yaşanan deneyimlerden de etkilenmektedir (3). Doğum eylemi sona erdikten, annede gebelik süresince meydana gelen anatomik ve fizyolojik değişikliklerin ortadan kalkması ve bütün sistemlerin özellikle üreme organlarının gebelik öncesi durumlarına dönmeleri ile sonlanan 6-8 haftalık sürece postpartum dönem denir (4). Doğumdan sonraki ilk dönem, önemli ve hızlı fizyolojik değişikliklerin meydana geldiği riskli bir dönemdir. Sonraki dönemlerde ise değişimler daha yavaş meydana gelir. Bu dönem, annede meydana gelen gerileyici (retrogressive) ve ilerleyici (progressive) değişikliklerle karakterizedir. Gerileyici değişiklikler uterus, vajina ve diğer genital organların ve sistemlerin gebelik öncesi durumlarını alma sürecidir. İlerleyici değişiklikler ise laktasyona hazırlanan memelerde meydana gelir (3). Postpartum dönemde kadında, çiftin cinselliğini etkileyen bu değişiklikler kadının cinsel hayatı etkilemektedir (5, 6, 7). Doğum şekli postpartum cinselliği etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Doğum öyküsüne ilişkin faktörler içerisinde perine bölgesindeki doğum sürecinde oluşan laserasyonlar, perineal travma, perine bölgesindeki yara, yırtık epizyotomi ve dikişler disparoniye neden olmaktadır. Aynı zamanda postpartum cinselliği kadının yaşı ile postpartum disparoni yaşama durumu arasında ilişkisi olduğu yaş arttıkça disparoninin arttığı saptanmıştır. Bunun sebebi yaş arttıkça doğum sayısının da artmasıdır. Doğum sonrası dönemde hormonal dengenin değişmesi postpartum cinselliği etkileyen diğer bir faktördür. Gebelik sonrası emzirmenin gerçekleşmesi için prolaktin hormonuna ihtiyaç vardır. prolaktin hormonunun aktive olması ile östrojenin baskılanır ve östrojenin azlığına bağlı olarak cinsel ilişkide vajinal lubrikasyonda azalma ve kadında cinsel istekte azalmaya neden olmaktadır. Beden imajında cinsellikte önemli bir role sahiptir. Postpartum dönemde memelerin cinsel bir obje olmaktan çıkıp bebeğin beslenmesinde rol alması kadının beden imajını dolayısıyla cinselliğini olumsuz etkilemektedir. Aynı zamanda kadının yorulması kendine ayırdığı zamanın azalması cinselliği etkileyen diğer bir faktördür. Tüm bu nedenlerin yanında postpartum cinselliği etkileyen diğer faktörler ise psiko-sosyal

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

nedenler kültürel faktörler postpartum depresyon, postpartum yorgunluk, uyku, eş ile olan ilişki olarak sıralanabilmektedir (2, 3, 8-21).Ebe ve hemşirelerin kadınlar ile sık, kolay, yakın ve direk ilişki kurabilme fırsatlarının olması kadınların cinsel sağlığının gelişiminde rollerinin önemini arttırmaktadır. Kadınların postpartum dönemde cinsel sorunlarının ve gereksinimlerinin belirlenmesi, cinsel yaşamla ilgili tutum ve davranışların açıklanması, cinselliğe ilişkin eğitim verilmesi ve rehberlik edilmesi için veri toplama, cinsel sorunları saptama ve bu sorunlara yönelik eğitim ve danışmanlık yapma ebe ve hemşirelerin sorumluluğundadır. Ebe ve hemşireler kadının cinsel sorunlarını saptamak için iyi bir dinleyici olmalı, kadının endişelerini dikkate almalı, etkin soru sorması gerekmektedir (4, 9, 22, 23). Kadının bütüncül ele alınmalı eşleri de rehberlik hizmetlerine katmalıdır.

Anahtar kelimeler: Postpartum dönem, cinsellik, danışmanlık.

KAYNAKLAR

1. [Http://Apps.Who.Int/İris/Bitstream/10665/70501/1/Who_Rhr_Hrp_10.22_Eng.Pdf](http://Apps.Who.Int/İris/Bitstream/10665/70501/1/Who_Rhr_Hrp_10.22_Eng.Pdf) Erişim Tarihi: 19.05.2019
2. http://www.cetad.org.tr/cetaddata/book/19/269201116425bilgilendirme_dosyasi_4.pdf erişim tarihi: 19.05.2019
3. Koç E, Oskay Ü. Postpartum dönemde cinsellik ve danışmanlık. Kashed; 2015 2(1): 15-26
4. Başkaya Y, Karakoç H, Özerdoğan N. Postpartum dönemde yaşanan cinsel sağlık sorunları, ebe ve hemşirenin rolü. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD), 15(4), 269-274.
5. Acar Z. Doğum sonrası dönemdeki kadınların cinsel işlevleri ve etkileyen faktörler, yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2008.
6. Khajehei M, Doherty, M, Tilley, PM, Sauer, K. Prevalence and risk factors of sexual dysfunction in postpartum Australian women. The Journal of Sexual Medicine; 2015, 12(6), 1415-1426.
7. Eid, MA, Sayed A, Abdel-Rehim R, Mostafa, T. Impact of the mode of delivery on female sexual function after childbirth. International journal of Impotence Research; 2015, 27(3), 118.
8. Arslan H, Potur MDC, Bilgin, MNÇ. Postpartum dispareni gelişimini etkileyen faktörler ve koruyucu önlemler. Androloji bülteni; kadın cinsel sağlığı/hemşire çalışma grubu, 266-8.
9. Yörük F. Doğum sonrası dönemdeki kadınların cinsel problemlerinin çözümünde plısıt modelin etkinliği.. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
2013. Yüksek lisans tezi, Aydın 10. Leeman LM, Rogers R G. Sex after childbirth: postpartum sexual function. Obstetrics& Gynecology; 2012, 119(3), 647-655.
11. Matthies LM, Wallwiener M, Sohn C, Reck C, Müller M, Wallwiener, S. The influence of partnership quality and breastfeeding on postpartum female sexual function. Archives of gynecology and obstetrics; 2019, 299(1), 69-77.
12. Korgalı E. Emzirme ve kadın cinsel sağlığı. Androloji Bülteni 2016; 18(66): 198–201
13. DeMaria AL, Delay C, Sundstrom B, Wakefield AL, Avina, A, Meier, S. Understanding women's postpartum sexual experiences. Culture, health & sexuality, 2019 1-15.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

14. Akyüz EÖ. Doğum sonrası cinsel sorunlar ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü. 2009. Yüksek lisans tezi Aydın.
15. Özcan E. Doğum sonu dönemdeki kadınların cinsel fonksiyonları ve etkileyen faktörler. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, 2014 ,İzmir.
16. Bilgin NÇ, Potur DC. Doğum sonu dönem kanıt temelli yaklaşımlar ve hemşirelik. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2010, 3: 80-7.
17. Can HÖ. Doğum sonrası bakım rehberlerinin kanıt temelli çalışmalarla gözden geçirilmesi. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2015, 5: 40-7.
18. Lurie S, Aizenberg M, Sulema V, et al. Sexual function after childbirth by the mode of delivery: A Prospective Study. Arch Gynecol Obstet. 2013;288(4):785-92.
19. Sahin E, Erenel AS. A study examining women's sexual function in twelve months postpartum. 2019;
20. Zeren F, Özerdoğan N. Postpartum dönemde cinselliği etkileyen faktörler. Türkiye Klinikleri J Nurs Sci 2018;10(4):354-62.
21. McBride H L, Kwee JL. Sex after baby: women's sexual function in the postpartum period. Current Sexual Health Reports, 2017; 9(3), 142-149.
22. Karaçam Z. Epizyotominin doğum sonrası dönemde cinsel fonksiyona etkisi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2008;1:38-46.
23. Acar Z. Doğum sonrası dönemdeki kadınların cinsel işlevleri ve etkileyen faktörler , Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü; yüksek lisans tezi. 2008, Ankara.

TÜRKİYE’DE BOŞANMA VE KADIN

Arş. Gör. Nurdilan ŞENER

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü/ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları
Hemşireliği

ÖZET

Evliliğin olduğu dönemden beri mevcut olan boşanma, karı ve kocanın, yeni bir evlenme yapabilecek şekilde ayrılması ve hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmesidir. (1). Ailenin olduğu her yerde boşanmanın da olması kaçınılmazdır. Aslında tarihin ilk dönemlerindeki ilk toplumlarda da günümüzün farklı coğrafyalarında da boşanma, istenmeyen bir süreç ve aile gerçeği olarak kabul edilmektedir (2, 3). Türkiye için de boşanmaları ciddi bir sosyal sorun haline getirmektedir. Boşanmaların önemli ölçüde artması, evliliklerin sona ermesine neden olan değişkenlerin belirlenmesini ve boşanma sonrasında ailede değişen rolleri anlamayı gerektirmektedir (3). Nedenleri, sonuç ve etkileri toplumdan topluma, zamandan zamana ve kişiden kişiye değişiklik gösterebilmektedir (4), Boşanmaların en çok görülen nedenleri şunlardır; Ekonomik sorunlar, eşlerin sosyo-kültürel yapı farklılıkları, cinsel sorunlar, iletişim bozukluğu, ihanet, şiddet, eşlerin birbirini ihmal edişi, ailelerin aşırı müdahalesi, eşlerden birinin ya da her ikisinin ailelerine bağımlı ya da zayıf kişilikte olması, çocuk olmaması, ciddi ekonomik sınıfsal farklılıklar, yaş farkı, erken yaş evlilikleri, zorla evlendirilmiş olma, psikiyatrik sorunlarbağımlılık yapıcı madde kullanımı ve kumar bağımlılığı olarak sayılabilmektedir (2, 4, 5, 6, 7). Boşanmanın neden olduğu sorunlar ve getirdiği sorumluluklar, bireyler için zor bir süreci başlatırken; özellikle boşanmış kadınlar yalnız yaşamının yanı sıra tek ebeveyn olarak gerek sosyal yaşamlarında gerekse de çalışma yaşamlarında bu durumdan erkeklere oranla daha fazla etkilenmektedirler (3). Bu nedenle Medeni Kanun’un boşanma konusunda kadın ve erkeğe tanıdığı eşit haklara rağmen bu, gerçekte daha çok erkeklerin kullanabileceği bir hak olarak kalmıştır. Kadınların boşanmayı istedikleri durumlarda dahi, erkeklerin gerek aile içinde, gerekse toplumsal olarak egemen konumda olmaları nedeniyle, kocanın da boşanmayı isteyip istemediği, aile ve çevreden gelen baskılar ve bunları destekleyen gelenekler kadınların boşanma hakkını kullanmalarını engellemektedir (7). Boşanma sonrası kadınlara yönelik ayrımcılık, kötü muamele, olumsuz algı ve etiketleme gibi tutum ve davranışlar birçok toplumda görülmüştür. Boşanmış kadınlara ilişkin bu olumsuz tutumlar neredeyse tüm toplumlarda gözlenmektedir (8). Boşanmış kadınların karşılaştığı sorunlar incelendiğinde; Boşandıktan sonra yaşanan ekonomik sıkıntı, kadın açısından yaşanan sorunların başında gelmektedir. En çok ekonomik sorunlar ve ailesi beraber kaldığında bağımsız olamama bu ihtiyacın karşılanmasını engeller. Evlilik sürecinde, evi dışında herhangi bir işte çalışmayan ve ekonomik olarak eşe bağımlı olan kadın boşandıktan sonra ciddi bir ekonomik kriz yaşamaktadır. İş yaşamında ise dul kadınların iş yerindeki evli kadınlar tarafından tehlikeli olarak görülmesi, erkek yöneticilerin boşanmış kadınlara yönelik müsamahasız tutumları, ev ararken ya da işe alımlarda boşanmış olma durumunun saklanması gibi birçok zorluklar yaşanabilmektedir.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Ayrıca boşanmış olmanın kadında yarattığı toplumsal baskı kadının sosyalliğini etkilemektedir. Eşi olmadığı için eşli davetlerden kaçınma, evli arkadaşlarla fazla samimi olmama, daha çok bekâr ve boşanmış bireylerle ilişki kurma gibi davranışlar gösterebilmektedir. Bu davranışlar kadınların kendilerini dedikodulardan, toplumsal baskıdan koruma yöntemleridir. Ailesiyle yaşamaya devam edecek olan kadının kendi düzenini kurmuş ve evlilik sayesinde ailesinden ayrı bir yaşam tarzı geliştirmiş ve benimsemiş olması bir takım sorunları ortaya çıkarmaktadır. Kadının, çocukların geleceği ile ilgili konularda boşandığı kişi ile iletişim kurması toplumda farklı algılanacağından kadın üzerinde toplumsal baskı kuracaktır. Evlilik hayatında bu hakkını koruyamamış ve kullanamamış bir kadının boşandıktan sonra koruma ihtimali daha da azalır. Aynı zamanda namus cinayetleri de Ülkemizde boşanma konusunda karşılaştığımız başka bir sorundur. Bir şiddet biçimi olarak namus cinayetleri, toplumunun kültüründen ve değer sisteminden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda kadınlarda boşanma sonrası stresten kaynaklı bir takım riskler ortaya çıkabilmektedir. Boşanmış kadınlarda erken menopoz, obezite ve obeziteye bağlı rahatsızlıklar, kalp-damar hastalıkları, hipertansiyon, kanser, erken ölüm ülser, migren, miyalji gibi bir takım rahatsızlıklar, stresle baş etmeye çalışırken edinilen sigara, alkol, ilaç gibi zararlı alışkanlıklar ve intihar eğilimi riski fazladır. (3, 7, 8, 9, 10). Boşanma sonrası kadın hayatı olumsuz etkilenmektedir. Ancak literatüre bakıldığında zaman ülkemizde bu konu ile ilgili yapılmış çalışmaya ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu konuya ilişkin çalışma sayısının artırılması, boşanmış kadınların yaşadığı sorunların objektif şekilde ortaya çıkmasını sağlayacak aynı zamanda kadının bu durumda hayat kalitesini yükseltmeye ilişkin bir takım politikalar geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Anahtar kelimeler: Boşanma; Boşanmış Kadın; Boşanmış Kadının Sorunları.

KAYNAKLAR

1. Yıldırım N. Türkiye’de boşanma ve sebepleri. Bilig,2004; (28), 59-81.
2. Aktaş Ö. boşanma nedenleri ve boşanma sonrasında karşılaşılan güçlükler. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek lisans tezi, 2011. İzmir.
3. Uğur SB. Günümüzde kadının boşanma deneyimleri: Akademisyen kadınlar üzerine bir araştırma. Mediterranean Journal of Humanities, 2014, 293-326.
4. Yassı F. Boşanmış kadınlar ve eski eş şiddeti. Yüksek Lisans, Tezi Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2014 Afyonkarahisar.
5. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/54292ce0369dc32358ee2a46/tbna2014_kitap.pdf
6. Tatlıhoğlu K, Demirel N. Sosyal bir gerçeklik olarak boşanma olgusu: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2016, 22: 59-73.
7. Can Y, Aksu NB. Boşanma sürecinde ve sonrasında kadın. Electronic Journal of Social Sciences 2016, 15(58): 888-902.
8. SARP KAYA, OA. Boşanmış kadınlarda toplumsal baskıya direnme stratejileri: Van örneği. Journal of International Social Research, (2013) 6(26).
9. Kökcen EA, Üçdoğru BŞ. Türkiye’de Kadının Boşanması: Yaşam Analizi Modelleri. Çalışma ve Toplum, 2018;58(3).
10. Birol SŞ, Temel V, Aydın E. (2017). Kadınların boşanma sonrası yaşamlarının psiko- sosyal açıdan incelenmesi. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi; 2017,19(32);47-54.

ÜVEY AİLE YAPISININ ÇOCUK ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİ
AZALTMAYA YÖNELİK BİR ÇÖZÜM ÖNERİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL

Başkent Üniversitesi

ÖZET

Aile, tüm üyelerinin kan bağı veya evlilik yoluyla yakın bir ilişkiye sahip olduğu sosyal bir birimdir. Uzun süreli bir ilişkiye dayanan aile yapısı, eşlerden birinin ölümü veya boşanma nedeniyle değişebileceği gibi eşlerden birinin veya ikisinin yeniden evlenmesi ile yine değişebilir. Bu durum, henüz ilk değişikliğe uyum sağlama sürecinde olan çocukların bu defa daha farklı bir yapısal değişikliğin içinde yer almalarına ve yeni oluşuma uyum gösterme çabası içine girmelerine neden olur. İki ayrı zorlanmalı değişim, çocuklar üzerinde oldukça önemli bir etkiye yol açar. Yeni aile yapısı, üyelerinin sahip olduğu rollere göre farklı biçimlerde tanımlanabilir ve çocuklara farklı sorumluluklar ya da kabuller yükleyebilir. Eşlerden birinin veya ikisinin eski evliliğinden veya ilişkisinden en az bir çocuğunun olduğu aileye, ‘üvey aile’ ya da “karma aile” denilmektedir. Ebeveynler, eşlerini kaybetmenin olumsuz etkilerini en aza indirmek için yeniden evlendiklerinde böyle bir tanıma uygun aile oluştururlar. Bazı araştırmalar yeniden evlenmenin çiftler için olumlu sonuçlarını ortaya koyarken çoğu araştırma, önceki evlilik ya da birliktelikten olan çocukların, iki ebeveynli ailelerde yaşayan çocuklardan daha fazla olumsuz davranış geliştirme riski altında olduğunu ortaya koymaktadır. Tek ya da iki biyolojik ebeveyni ile yaşarken, üvey ebeveyn, bazen de üvey kardeşler ile yeni bir yaşama geçiş, çoğu çocuk için zorlanmalı bir süreçtir. Bu süreçten olumsuz etkilenmenin şiddeti ve süresi; çocuğun içinde bulunduğu yaşa, kişilik özelliklerine, aileye katılan ebeveynle aynı cinsiyette olup olmamasına, öncesinde yaşanan olaylara ve bu olayları nasıl anlamlandırdığına bağlı olarak farklılaşsa da aileden ayrılanların ya da aileye yeni katılımların olması, her çocuk için yeni uyum çabalarının başlatılmasını gerektirmektedir. Yetişkinler, bu durumun çocuk tarafından zamanla kabullenileceğini düşünseler dedeğişimin kalıcılığı bazen tam aksine çocuğun ruhsal durumunda ciddi bozulmalara ve davranışsal sorunlara yol açabilir. Yapılan araştırmaların çoğu, değişen aile yapısının çocuk üzerindeki olumsuz etkilerinin çeşitliliğine odaklanmaktadır. Aile, bireyin bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini sürdürdüğü toplumun temel yapısıdır. Anayasamızda yer alan “Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ailenin bütünlüğünü korumak ve refahını arttırmak için gerekli tedbirleri alır” hükmü, bu alanda yapılması gereken hizmetleri anayasal bir yükümlülük olarak ortaya koymaktadır. Ailenin korunması ve güçlendirilmesi, toplumsal huzur ve güvenin sağlanmasının da en önemli teminatıdır. Bu nedenle ailenin çocuk üzerinde oluşturabileceği sosyal ve psikolojik her türlü zararın önlenmesine yönelik yürütülecek hizmetler büyük önem taşımaktadır.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Bu çalışma, biyolojik bir ebeveyni fiziksel ya da duygusal anlamda kaybeden ve yeni bir ebeveynin aileye katılması nedeniyle farklı alanlarda zorluk ya da sorun yaşayan çocuklara odaklanmakta ve çocukların ruhsal sağlığını korumaya yönelik bir hizmet modeli önermektedir. Bunun için öncelikle çocuk üzerinde olumsuz etki yapan faktörleri belirlemek amacıyla 'üvey aile' ile ilgili araştırma literatürü gözden geçirilmiştir. Önerilen model, çocuklu ebeveynlerin yeniden evlenme başvurusu sürecinin başlamasıyla birlikte her aileye bir psikolojik danışman atanmasını ve çocuklara psikolojik destek verilmesini esas almaktadır. Model, aile ortamının ve aile içi iletişimin çocuk için uygun hale getirilmesi konusunda ebeveynlerle iş birliği yapılmasını, ailelere yapılacak ev ziyaretlerinin yanı sıra çocukla kurulacak çeşitli iletişim biçimlerini, olası riskleri ve çocuk için dezavantaj oluşturabilecek durumların değerlendirilerek gerektiğinde erken müdahalelerin yapılmasını sağlayacak çeşitli çalışmaları da kapsamaktadır.

Anahtar kelimeler: Üvey aile, üvey çocuk, yeniden evlenme, psikolojik yardım

YAKIN İLİŞKİLERDE ERKEĞE YÖNELİK ŞİDDET VE DUYGUSAL İSTİSMAR

Dr. Öğr. Üyesi Yüksel DEMİREL

Başkent Üniversitesi

ÖZET

Yakın ilişkilerde ‘şiddet’ ya da ‘istismar’ kavramı, çoğu zaman birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Duygusal istismar, başka bir kişiyi aşağılamak veya korku kullanarak kontrol altına almak, bastırmak, cezalandırmak veya izole etmek için tasarlanmış fiziksel olmayan davranış ya da tutumlardır. Çok geniş bir davranış yelpazesi içinde görülen duygusal istismar; iletişimde aşağılayıcı bir dilin yanı sıra ilişkiye özel bilgileri kötü amaçlarla kullanma, karşı tarafı çeşitli nedenlerle tehdit ve kontrol etme, davranışlarını kısıtlama, kıskançlığa kışkırtma gibi baskı ve hükmetme anlamına gelen çeşitli davranışları içerir. Ciddi yaralanma veya ölüme sebebiyet veren istisnai durumlar dışında, çiftler arasında yaşanan fiziksel şiddetin psikolojik sonuçları, fiziksel sonuçlarından daha ciddi ve kalıcı olabilmektedir. Ancak buna rağmen, psikolojik olarak şiddet içeren davranışların çiftlerin ilişkileri içindeki önemi tam olarak anlaşılammıştır. Bu durum, duygusal istismarın fiziksel şiddet gibi açık, görünür işaretlerinin olmayışıyla ilişkilendirilebileceği gibi duygusal istismarın tanımlanması ve ölçülmesinde yaşanan zorluklarla da ilişkilendirilebilir. Psikolojik şiddet ya da duygusal istismar, fiziksel nitelikte olan şiddetle karşılaştırılabilecek kadar ciddi boyutlarda olabilir veya ondan daha kötü sonuçlara yol açabilir. Kadına ve çocuğa yönelik olarak şiddet, medyada ve bilimsel çalışmalarda kendine önemli bir yer bulurken erkeğe yönelik şiddet, bilimsel uygulamalarda fazla ilgi görmemiştir. Bu durumun olası nedenlerinden biri, tartışılabilir durumda olan fiziksel şiddet vakalarının büyük bir bölümünün kadınlara ve çocuklara yönelik olmasıdır. Diğer bir neden, kadın tarafından fiziksel şiddet gören erkeğin, şikâyet ya da yardım için herhangi bir çabada bulunmamasının erkeğe yönelik şiddetin dikkate alınamayacak kadar az olduğunu düşündürmesidir. Erkeğe yönelik şiddet, yalnızca fiziksel şiddet olarak değil, psikolojik şiddet ya da duygusal istismar olarak da dikkate alındığında oldukça yaygın bir biçimde karşımıza çıkmaktadır. Yakın eş şiddeti üzerine sistematik araştırmaların 1970’lerde başlamasından bu yana en tartışmalı konulardan biri kadınlar tarafından erkeğe uygulanan şiddet olmuştur. Suç ve hastane raporları gibi kaynaklardan elde edilen veriler, kadınların yakın eş şiddetinin birincil mağdurları olduğunu gösterse de toplum temelli çalışmalar erkekler kadar kadınların da şiddet uyguladığını göstermiştir. Araştırmalar, erkeğe karşı öfke, kıskançlık, duygusal incinme misillemesi, kontrol ve baskınlık kazanma çabaları gibi şiddetli tartışmaların büyük bir kısmının kadınlar tarafından başlatıldığını ortaya koymuştur.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Bu sonuçlar, yakın ilişki şiddetinin toplumsal cinsiyet sorunu olarak değil, insan sorunu olarak görülmesini gerektirmektedir. Aile içi şiddet ve yakın ilişkilerde yaşanan şiddet; bireyin özgürlük, güvenli yaşam ve kendini gerçekleştirme hakkını ihlâl eden cinsiyet temelli toplumsal bir sorundur. Bu çalışmanın amacı, yakın ilişkilerde ve aile içi şiddette cinsiyete dengeli bir yaklaşımın zorunlu olduğunu göstermek ve kadınlar için olduğu kadar erkekler için de duygusal istismar ya da şiddetin sıklığı, yaygınlığı ve ciddiyeti konusunda toplumsal bir farkındalık oluşturmaktır.

Sonuç: Şiddet uygulayan kişinin cinsiyeti değil, şiddetin kendisi önemlidir. Çok çeşitli biçimlerde ifade edilen fiziksel olmayan şiddet, kişinin bedeninde olmasa da ruhsal durumunda ve benliğinde ciddi hasarlar oluşturur. Bireyler için olduğu kadar toplumsal huzur ve refahın sağlanması için de istismara uğramış kadınlar gibi istismara maruz kalan erkeklerle yönelik etkili müdahale stratejileri geliştirilmelidir. Bu bağlamda “istismara uğramış erkeklerin” deneyimleri ve yanıtları çerçevesinde özel olarak tasarlanan tedavi programları hazırlanmalıdır. Kadınlar tarafından şiddet gören ve mağdur edilen erkeklerle yönelik sığınma evleri açılmalı ve erkeklerin yaşadıkları istismarı ifade etmelerini kolaylaştıracak ortak bir söylem oluşturulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal şiddet, duygusal istismar, erkeğe yönelik şiddet

MİTİK BOYUTLARIYLA LANET
THE MYTHIC IMPLICATIONS OF THE CURSE

Prof. Dr. Sevinç ÖZER

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi

ÖZET

Uygar toplumlar başta eğitim olmak üzere kurumsal düzeyde suçu engelleyecek bir çok önlemleri yaşama geçirmişler ve laik devlet düzeninde yasalarla uygun cezaları uygulayarak toplumsal huzuru ve bireylerin birbirleriyle uyumlu ilişkiler içinde olmasını sağlamaya çalışmışlardır. Buna karşın ilkel toplumlar başta din olmak üzere bazı tabular, büyüler, inanış biçimleri, vs. geliştirerek aynı amacı gerçekleştirmeye yani toplumsal huzuru ve birlikteliği sağlamaya yönelmişlerdir. Lanet, yani insan-insan ilişkisinin bozulup bir tarafın diğer tarafı kurban etme düzeyinde acı çektirdiği durumlarda araya tanrının gözetimini koyarak ve tanrısal adaletin işlenmesi için dileklerini törenselleştirerek acıdan ve kurban edilme durumundan kurtulmaya yönelik bir dinsel inanç biçimidir. Bu çalışmanın amacı ilkel toplumların lanet formülasyonlarını örneklendirerek bir mythmaking olarak lanetin işlevlerini, uygar toplumda hangi kurumlaşmaya denk düştüğünü, bir ayine dönüştüğünde gösterilen davranışları ve gerek ilkel, gerekse uygar toplumların Lanet'e karşı aldığı tavrı incelemektedir. Mitik düşünce Lanet'i, Vicdan gibi bir mit olarak formüle etmiş, adalet arayışında çoğu kez bireysel bir ritüel olarak harekete geçirmiş, fakat din tarafından da yasaklanarak Lanet söyleminin içeriğini, dolayısıyla sonuçlarını zaman zaman genişletip zaman zaman daraltmıştır. Antropolojik açıdan lanet formülasyonlarını incelemek toplumsal normlar konusunda bugün bile bizi aydınlatacak, çoğu kez değer hiyerarşisi içinde neyin neden önce ya da sonra geldiğini görmek için iyi bir çalışmadır. Negatif bir dua hatta beddua ya da ilenme biçiminden farklı olarak bireysel değil toplumsal bir ritüel haline gelebilen Lanetlemenin (etkileri açısından) hala aktüel bir inanç olarak varlığını sürdürmesi göz önüne alınca bilimsel bir incelemeyi öngörmekte hatta daha geniş bir sosyolojik incelemeyi hak ettiğini düşünmekteyiz. Bu çalışma Lanet'e edebiyat bilimi açısından bir Mit kuşaktan kuşağa iletilen inanç formülasyonu olarak bakmaktadır. Mitlerin işlevsel açıdan politika üreten formülasyonlar oldukları düşünüldüğünde ne tip inançlar ve politikalar ürettiğini incelemek edebiyatın son çözümlemede bir kazancı ve diğer bilimsel konulara yapacağı bir katkı olarak görülmelidir. Çünkü Lanet hala yaşamımızın bir parçası inanç dizgelerimizin adalet konusunda daha duyarlı olmamızı uyarıcı bir biçimdir ve bu haliyle pozitif bir değer taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mit, Mitik düşünce, Lanet

**AİLE YAPISININ, AİLENİN SOSYOKÜLTÜREL-SOSYOEKONOMİK
ÖZELLİKLERİNİN VE EBEVEYN TUTUMLARININ ÇOCUKLARIN EĞİTİM
HAYATINA OLAN ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Doç. Dr. Rıza GÖKLER

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada aile yapısı, ailelerin sosyokültürel ve sosyoekonomik özellikleri ve ebeveyn tutumlarının çocukların eğitim hayatına olan etkisi incelenmiştir. Ailedeki kişi sayısının azlığı, ailenin fiziki ve psikolojik düzeyde bütünlük içerisinde olması, işlevlerini sağlıklı şekilde yerine getirmesi ve kentte yaşıyor olması çocuklarının akademik performansını artıran etkenlerdendir. Ailenin ekonomik durumu, eğitim düzeyi ve kültürel yapısı çocuklarının akademik başarısına pozitif yönde etki eden sosyoekonomik ve sosyokültürel değişkenlerdendir. Ebeveynlik stillerinden demokratik yaklaşımın çocukların akademik başarısını yükselttiği ve sosyal uyumunu artırdığı gözlenmektedir. Ailenin yapısı, sosyoekonomik özellikleri ve ebeveynlik stillerine bakılmaksızın ailenin okulla yaptığı işbirliği düzeyinin de çocukların okul başarısını artırmada önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Aile yapısı, akademik başarı ve motivasyon ile ilişkilidir. Aile sağlıklı şekilde işlevlerini yerine getirebildiği ölçüde çocuğun akademik başarısı artmakta; parçalanmış ailelerin, geniş ailelerin, kırsal ve gecekondü ailelerinin çocuklarının akademik başarısı genellikle düşük görülmektedir. Bu sonuca göre çocuğun eğitim hayatından verim alabilmesi için, ailelerin çatışma çözme becerilerini geliştirerek ve çocuğun ihtiyaçlarına karşı duyarlı olarak sağlıklı şekilde işlevini yerine getirmelidir. Parçalanmış ailelerde çocukların ruh sağlığını korumak için ruh sağlığı politikaları; kırsal ve gecekondü ailelerinin okuryazarlık oranını ve kültürel seviyesini yükseltmek, çocuklarının eğitim hayatında aktif olabilmeleri için yeni eğitim politikaları geliştirmenin faydalı olacağı düşünülmektedir. Sosyoekonomik ve sosyokültürel seviyenin eğitim hayatındaki etkisi, yapılan bazı araştırmalarla doğrulanmıştır. Ailelerin eğitim düzeyi ve geliri yükseldikçe, çocuğun ev içinde ders çalışabilmek için sahip olduğu mekânsal olanaklar ve teknik donanım düzeyi arttıkça ve ailenin kültürel etkinliklere katılımı yükseldikçe çocukların akademik başarısı artmaktadır. Bu değişkenler hem çocuğun gittiği okulun kalitesi veya okul dışında alacağı ek eğitim olanakları üzerinde belirleyici olmakta hem de ailenin doğrudan çocuğun akademik çalışmalarına yardım ve destek sağlama durumunu belirlemektedir. Ebeveyn tutumlarının da çocukların eğitimleri üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ailenin çocuk yetiştirme konusunda sahip olduğu tutum, bebeklikten yaşlılığa bireyin taşıyacağı kişilik özelliklerini etkilemektedir. Literatür araştırmaları, tutarlı, demokratik, çocuğu kabul eden ve ilgi gösteren ailelerin çocuklarının akademik başarısının, öz yeterlik algısının, motivasyonunun yüksek, akademik süreçlere ilişkin kaygısının ise düşük olduğunu göstermektedir. İzin verici/ihkalkâr, otoriter, aşırı koruyucu, mükemmeliyetçi ailelerin çocukları ise akademik erteleme davranışı, saldırganlık, sosyal uyum güçlükleri ve akademik olarak düşük başarı göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Yapısı, Ebeveyn Tutumları, Eğitim, Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Özellikler, Sosyal Hizmet.

**EXAMINING THE EFFECTS OF THE FAMILY STRUCTURE,
SOCIOECONOMIC-SOCIOCULTURAL FEATURES OF THE FAMILY AND OF
PARENTAL ATTITUDES ON CHILDREN'S EDUCATION LIFE**

ABSTRACT

In this research, the effects of the family structure, socioeconomic- sociocultural features of the family and of parental attitudes on children's education life have been examined. Low number of family members, physical and psychological integrity of the family, healthy functioning of it, and urban life of it are the factors which increase academic performance of the children. Family's economic status, educational level, and cultural background are the socio-economical and socio-cultural variables that positively affect the academic success of the children. Democratic approach as one of the parental styles is observed to increase the academic achievement and social adaptation of the children. It is also seen that the level of cooperation between family and school staff independent of the family structure, its socio-economic characteristics and parental styles is important in increasing the school achievement of the children. Family structure is linked with academic achievement and motivation. In line with the healthy functioning of families children's academic achievement level increases; and academic achievement of the children of broken, extended, rural, and slum families is usually low. According to this result, in order for children to have a fruitful education life families must function healthily by developing conflict resolution skills and being sensitive to the needs of children. It is thought useful that mental health policies must be developed in order to protect the mental health of the children in broken families; literacy and cultural levels of the slum families must be increased; and new educational policies must be developed to make children active in educational life. The effect of the socio-economic and socio-cultural level on educational life is justified by several studies. When their level of education and income, spatial opportunities for the children and technical equipment, and participation of families in cultural activities increase academic achievement of the children increase, too. These variables determine both the quality of the school the child attends and the additional educational opportunities besides school, and the state of the family to provide the child's academic activities with support. It is also seen that parental attitudes are influential on the children's education. The attitude of the family in child rearing effects the individual's personality characteristics from infancy to the old age. The literature show that academic achievement, self-adequacy and motivation of the children of the consistent, democratic, thoughtful and concerned families are high and their anxiety for the academic processes is low; whereas, the children of the permissive/neglectful, authoritative, over protective and perfectionist families show academic postponement behavior, aggressiveness, social adaptation problems, and low academic achievement.

KeyWords: Family Structure, Parenting Styles, Education, Socio-Economical and Socio-Cultural Features, Social Work.

VII ULUSLARARASI TÜRK TIYATROLARI FESTIVALI

“TUGANLYK”

Doç. Dr. Dınara FARDEEVA

Tataristan Bilimler Akademisi'nin G. İbrahimov adındaki Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsü

ÖZET

VII Uluslararası Türk tiyatroları festivali “Tuganlyk” 1991 yılında Urfa kentindeki inisiyatifle düzenlendi. Festival, Rusya Federasyonu ve yabancı ülkelerdeki Türkçe konuşan halkların Türk kültürlerinin tiyatro kültürlerinin yaratıcı bağlarını ve karşılıklı zenginliğini korumak ve güçlendirmek ve modern Türkçe konuşan tiyatro dünyasında gerçekleşen gerçek süreçleri analiz etmek için düzenleniyor. Festival, Türk tiyatro kültürü alanındaki teorik düşüncenin daha da gelişmesine katkıda bulunmalı, anlamını dünya tiyatro alanı bağlamında anlamalıdır.

Anahtar kelime:tiyatro, festival, yönetmen, performans

**TÜRKLERİN DÜĞÜN GELENEKLERİNDE ÖZGÜN BİR TASARIM ÖRNEĞİ;
GELİN HABERCİSİ / ÇENGEL**

Öğr. Gör. Dr. Kevser GÜRCAN AKBAŞ
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

ÖZET

Türk kültüründe evlenme önemli bir olgudur. Efsaneler, hikayeler, masallar, mitler gibi kültürel taşıyıcılığın etkin araçlarıyla aktarılagelenler evlenme geleneğinin ana prensiplerinin ortak özelliklerine karşın Türklerin tarihleri boyunca yaşadıkları coğrafyalarda sayısız çeşitlilikte evlenme ritüeli gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Evlenme, toplumun en küçük yapı taşı olan aile oluşumunun başlangıcı olması ile birlikte doğum ve ölümün yanısıra insan ve toplum

hayatını düzenleyen 3 geçiş döneminden biri olarak kişinin özellikle de kadının bir taraftan diğer tarafa geçişini de temsil etmektedir. Bu geçişte gerçekleştirilen törenler bünyesinde pekçok kültürel öge ile birlikte inanç unsurlarını da barındırmaktadır. Evlenme ritüellerinin merkezinde gelin yer almaktadır. Türk inanışlarında “gelinin göçü” olarak da ifadesini bulan bu mitolojik yolculuğun özünde gelinin baba ocağından yeni yurduna gidişin ötesinde yaradılış mitlerinden günümüze kültürel seyahatimizin şifreleri korunmaktadır. Bugün Anadolu düğün adetleri aynı geçmişte olduğu gibi sayısız çeşitliliğe ve anlam zenginliğine sahip uygulamalarla doludur. Bu adetlerden biri Gaziantep ve Malatya bölgesindeki köylerde hala muhafaza edilen ve “gelin habercisi / çengel” olarak adlandırılan bir unsurdur. Türk mitolojisinin ana karakterlerinden biri olan -kadınların ve çocukların koruyucusu- “umay ana” fikri üzerine yoğunlaşan bu unsur, üzerinde bulunan Türk inanç sistemine göre şekillenen evren tasarımı ile dokuma, nakış, deniz kabukları, sedef düğmeler ve boncuk işleme gibi detaylarla geleneksel el sanatlarımıza ışık tutan bir kültür ögesidir. Gelin tarafından genç bir çocuk bu haberciyi kafilden önce damada götürmekte ve damat Çengel’i gördüğünde gelinin yola çıkmış olduğunu anlamaktadır. Gelinin damadın evine gelmesinden sonra da kadınlar gelinin çeyizini, özellikle de Çengel’i görmek istemektedir. Çengel’in üzerinde bulunan malzemelerin ve uygulamaların niteliği gelinin ailesinin ekonomik durumunu ve gelinin becerisini göstermektedir. Düğünden sonra da bu Çengel, yeni gelin evinin en nadide köşesinde nazarlık olarak asılı tutulmaktadır. Bu çalışmada günümüze ulaşabilmiş, Gaziantep ilinde tespit edilen bir Gelin habercisi / Çengel örneği, biçim ve ikonografik açıdan değerlendirilmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Belgelendirmek üzere bu Çengel’in teknik çizimi yapılmış, üzerindeki tüm detayların fotoğrafları çekilerek albümü oluşturulmuştur. Bu çalışmayla geleneksel değerlerimizin gün ışığına çıkarılması, belgelenerek gelecek kuşaklara aktarılması amaçlanmaktadır. Bu Çengel üzerinde yer alan, incelenen ve yorumlanmaya çalışılan detayların moda tasarımcılarına da ilham verici olması, bu yolla yerel değerlerimizin evrensel eserlere dönüşebilmesi ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültürü, Tasarım, Gelin Habercisi, Çengel,

ÜÇ FAFLI BİLEZİKLİ ASENKRON MOTORLARA PROGRAMLANABİLİR DENETLEYİCİ KULLANARAK YOL VERME

Dr. Öğr. Üyesi Suleyman ADAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Elektrik ve Eneji Bölümü

Dr. Hasan CANGİ

HasCan Mühendislik Bürosu, Mardin, Türkiye

ÖZET

Endüstriyel kontrol uygulamalarında programlanabilir lojik denetleyicileri (PLC)'ler kullanılır. PLC'ler yüklenen yazılım programı göre sistemleri göre kontrol ederler. PLC'nin temel elemanları arasında giriş modülleri, merkezi işlem birimi (CPU) ve programlama cihazı bulunur. CPU, yüklenen yazılım programına göre girişleri, çıkışları ve diğer değişkenlerin durumunu değerlendirir. CPU daha sonra çıkışların durumunu kontrol etmek için sinyaller üretir. Çıkış modülleri, CPU'dan gelen kontrol sinyallerini, çeşitli çıkış cihazlarını kontrol edebilmek için dijital veya analog değerlere dönüştürür. Programlama cihazı yazılım programını veya değişiklikleri PLC'ye yüklemek için kullanılır. Bu çalışmada, sanayide sıklıkla kullanılan bilezikli asenkron motorlarının kontrolü incelenmiştir. Bilezikli asenkron motorlara yol verme, rotor devrelerine direnç bağlanarak gerçekleştirildi. Şirketler, sanayiciler üretim sürecinde PLC'leri kullandıkça rekabet güçleri de artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilezikli asenkron motor, Motorlara yol vermek, Programlanabilir lojik kontroller (PLC), Merkezi işlem birimi (CPU)

VOLTAGE AND CURRENT RIPPLE DETERMINATION FOR ĆUK DC/DC CONVERTER

ABSTRACT

The Ćuk converter is a DC-DC converter which is essentially a cascade connection of the conventional boost converter and the buck converter having a capacitor to couple the energy. Its advantages mainly include the use of fewer number of switches, smooth input as well as output current and magnetic component integrability, etc.. Input current and output current have small ripple. However, requirement of capacitor C1 with large ripple current capability is disadvantages. The high ripple has a negative effect on the Ćuk converter, such as overheating, noisy operation and break down. In this study, the current and voltage ripple of Ćuk converter were found with the help of the Matlab/Simulink program. Ćuk converter contains two inductor and two capacitor. Hence it is fourth order DC-DC converter. It provides output voltage both higher as well as lower than the input voltage. Ćuk converters are used frequently in communication systems and renewable energy sources.

Keywords: Current ripple, Ćuk DC-DC converter, Converter used in renewable energy sources, DC-DC converters, Voltage ripple.

**FOREKAZIKLI ANKRAJLI DUVAR SİSTEMLERİNİN SONLU ELEMANLAR
YÖNTEMİ İLE ANALİZİ**

Yük.Müh.Muhammet Yasin KALÇA

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü

Dr.Öğr.Üyesi Ayşe Bengü SÜNBÜL

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği Bölümü

Öğr.Gör. Hüseyin MUNGAN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak Meslek Yüksekokulu

ÖZET

İnşaat sektöründe altyapı projeleri uygulamalarında ve derin kazılarda stabilite genellikle yanal yönden destekli iksa sistemleri sağlanmaktadır. Bu sistemlere etkiyen yüklerin analizi ve stabilite tahkikleri, destekleme şekline göre farklılık göstermektedir. Bu çalışma kapsamında forekazıklı iksa duvarı ve ankrajlı diyafram duvar uygulamalarından meydana gelen inşaat sahası, sonlu elemanlara dayalı program kullanılarak sayısal model oluşturularak analiz edilmiştir. İnceleme alanı 16 katlı bloklardan ve bu blokların önüne yapılacak olan villalardan oluşan bir site yaklaşık kot farkı 60 metre derinlik 5 kademeli kazdan oluşmaktadır. Bu çalışma kapsamında şantiye sahasında yapılacak imalatların yapım aşamasında karşılaşılan sorunlar belirlenerek çözüm aşamaları model analizler ile gerçekleştirilmiştir. İlk imalat olan 20 metre yüksekliğinde aralıklı forekazıklı iksa duvarı yapısı parametrik çalışma neticesinde tasarlanarak şantiyede imalatı gerçekleştirilmiştir. 16 katlı bir binanın temel ve bodrum katlarının imalatı için şevli bir kazı yapılarak yatay desteklenmiştir. Bina temel altı yerinde dökme betonarme forekazıklar ile güçlendirilmiştir. Çevre yapılarda meydana gelen deformasyonlar neticesinde çevre yapıları güvenliği sağlanarak sayısal model analizlerinden güvenlik sayısı belirlenmiştir. Bu sebeple yapının temel kazısı sırasında açılan şev hızlı bir şekilde tamamlanmıştır. Bu çalışma yapılacak konut kompleksi için hazırlanan geoteknik tasarımların sonlu elemanlara dayalı programda oluşturulan sayısal model analiz sonuçları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Forekazık, Ankraj, İstinat duvarı

FINITE ELEMENT ANALYSIS OF PRESTRESSED ANCHORED PILE WALL

ABSTRACT

Stability in infrastructure projects and deep excavations in the construction sector is generally provided by lateral supported shoring systems. The analysis of the loads acting on these systems and the stability determinations vary depending on the type of support. Within the scope of this study, the construction site consisting of forekazed shoring wall and anchored diaphragm wall applications were analyzed by creating a numerical model using a finite

element program. The study area consists of 16 storey blocks and villas to be built in front of these blocks.

Within the scope of this study, the problems encountered during the construction phase of the productions to be made in the construction site were identified and the solution stages were realized with model analyzes. The first production, which is 20 meters high, is designed as a result of the parametric study of the shear wall structure with intermittent forekazas. For the production of the basement and basement floors of a 16-storey building, a sloping excavation was supported horizontally. The building is reinforced with cast reinforced concrete forks at the base of the foundation. As a result of the deformations occurring in the surrounding structures, the number of security was determined from the numerical model analyzes by ensuring the safety of the environmental structures. For this reason, the slope opened during the foundation excavation of the building was completed quickly. In this study, the numerical model analysis results of the geotechnical designs prepared for the housing complex to be constructed are given in the finite element program.

Key Words: Bored pile, Prestressed anchored pile wall, retaining wall

FUZZY R - SIMILARITY MEASURES

Ebubekir İNAN

Adıyaman University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Mathematics

Abstract

This article introduces a fuzzy similarity measure defined on a fuzzy proximal relator space. The relationship between fuzzy R -similarity measure and fuzzy proximity relations are investigated. In addition, a fuzzy similarity index and average fuzzy similarity index are introduced. A main result in this paper is that a fuzzy similarity measure is a fuzzy proximity relation. An application of fuzzy similarity measures is given in terms of the analysis of digital images.

Keywords: Similarity Measure, Fuzzy Similarity, Fuzzy Proximity, Proximity Relation

θ -FUZZY APPROXIMATELY ALGEBRAIC STRUCTURES

Ebubekir İNAN

Adıyaman University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Mathematics

Abstract

Let X be a nonempty set. Family of relations R on a nonempty set X is called a relator. The pair (X, R) is a relator space which is natural generalizations of uniform spaces. If a family of proximity relations on X is considered, we have proximal relator space (X, R_δ) . Also, (X, R, μ_R) is called fuzzy proximal relator space where μ_R is a fuzzy proximity relation on X . This article introduces θ -fuzzy approximation of set in fuzzy proximal relator spaces. θ -fuzzy approximately groupoids and θ -fuzzy approximately semigroups are investigated. In addition, some properties of θ -fuzzy approximations and θ -fuzzy approximately algebraic structures are given.

Keywords: Fuzzy Approximation, Fuzzy Proximal, Fuzzy Proximal Relator, θ -Fuzzy Approximately Groupoid

NEAR-RINGS ON NEARNESS APPROXIMATION SPACES

Mustafa UÇKUN

Adıyaman University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Mathematics

Abstract

Near-rings were introduced in 1983 as a generalization of rings that addition needs not be commutative and only one distributive law is postulated. In nearness approximation space, the sets are composed of perceptual objects instead of abstract points. Perceptual objects are points that have features. These points describable with feature vectors. Nearness groups and nearness rings are generalized algebraic structures defined on nearness approximation spaces. In these structures, main tool is upper approximation of a set. Upper approximation is determined by matching descriptions of objects in the set of perceptual objects. In this paper, near-rings on nearness approximation spaces (nearness near-rings) were investigated. Also, subnearness near-rings and nearness ideals were introduced. Moreover, some properties of these structures were given.

Keywords: Nearness Ring, Near-Ring, Nearness Near-Ring, Nearness Ideal

**AKILLI EV OTOMASYONU İÇİN ENERJİ YÖNETİM SİSTEMİ GELİŞTİRİLMESİ
VE UYGULANMASI**

Abdullah BARAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği,
Elektrik ve Elektronik Bölümü

Dr. Hasan CANGİ

HasCan Mühendislik Bürosu, Mardin, Türkiye

Prof. Dr. Ahmet Serdar YILMAZ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Elektrik ve Elektronik Mühendisliği,
Elektrik ve Elektronik Bölümü

ÖZET

İnsan hayatını kolaylaştırmak için gelişen teknolojinin en büyük örnekleri olan akıllı ve programlanabilir evin temelini, evlerde kullanılan cihazları çeşitli iletişim protokolleri yoluyla erişilebilir hale getirmektir. Bu çalışmada gerçek bir akıllı evi modelleyen deneysel bir düzen tasarlanmış ve gerçek bir akıllı evin enerji kullanımı bire bir modellenmiştir. Tasarlanan deney düzeneğinde, zamanlayıcılar ve uzaktan erişim, farklı cihazların farklı zamanlarda evdeki farklı cihazların senaryo seçenekleriyle otomatik olarak çalıştırılması veya kapatılması yardımı ile kullanılmayan alanların enerji tarifeleri en ucuz tarife saatlerinde gerçekleştirilebilir. Enerji tasarrufunun gerçekleştirilemediği günlerde bu yöntemle enerji verimliliği kullanılmış ve çözüme daha ekonomik maliyetlerle ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı evler, Akıllı ev otomasyonu

INVESTIGATION OF GAS SENSOR PROPERTIES OF AS-DEPOSITED AND Zn, Al DOPED NiCr₂O₄

Assist. Prof.Dr. Sevda SARITAŞ

Department of Electrical and Energy, İspir Hamza Polat Vocational School of Higher Education, Erzurum, Turkey

Assist. Prof.Dr. Erdal TURGUT

Department of Electrical and Energy, Aşkale Vocational School of Higher Education, Erzurum, Turkey

Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM

Department of Physics, Ataturk University, 25250, Erzurum, Turkey

Prof. Dr. Emre GÜR

Department of Physics, Ataturk University, 25250, Erzurum, Turkey

ABSTRACT

In this experimental study, as-deposited, Al and Zn doped NiCr₂O₄ thin films were grown under 30% oxygen partial pressure by Radio Frequency Magnetron Sputtering (RFMS) technique. The structural, optical and morphological properties of all the NiCr₂O₄ films were investigated. It was observed that Al and Zn additives made on NiCr₂O₄ thin films produced peaks at different angles (XRD) diffraction patterns. However, as a result of Scanning Electron Microscopy (SEM) and Atomic Force Microscopy (AFM) measurements, surface morphology, which is of great importance for thin film gas sensor applications, has been observed to vary with the addition of different elements. In the final stage of the study, the gas sensor properties of the films in the relatively high temperature (200-300 °C) were determined. According to the results obtained; The gas sensor properties of NiCr₂O₄, Al and Zn doped NiCr₂O₄ thin films were investigated and the changes made in the gas sensor properties were determined by determining the most suitable gas sensor type among these three different samples.

Keywords: Gas Sensor; RF sputtering; NiCr₂O₄

COMPARISON OF THE AS DEPOSITED NiCr₂O₄: ZN AND NiO:ZN THIN FILMS TOGETHER WITH DEVICES GROWN BY RADIO FREQUENCY SPUTTERING TECHNIQUE

Assist. Prof. Dr. Sevda SARITAŞ

Department of Electrical and Energy, İspir Hamza Polat Vocational School of Higher Education, Erzurum, Turkey

Assist. Prof. Dr. Erdal TURGUT

Department of Electrical and Energy, Aşkale Vocational School of Higher Education, Erzurum, Turkey

Prof. Dr. Muhammet YILDIRIM

Department of Physics, Ataturk University, 25250, Erzurum, Turkey

Prof. Dr. Emre GÜR

Department of Physics, Ataturk University, 25250, Erzurum, Turkey

Abstract: In this study, as-deposited and Zn doped NiCr₂O₄, NiO thin films were grown under 30% oxygen partial pressure by Radio Frequency Magnetron Sputtering (RFMS) technique. The structural, optical and morphological properties of as-deposited and Zn doped NiCr₂O₄, NiO films were investigated. X-Ray Diffraction (XRD) measurements has shown that doping with Zn changes the diffraction peak position. Again, Scanning Electron Microscopy (SEM) and Atomic Force Microscopy (AFM) measurements has shown a significant change of the surface morphologies by the Zn doping. Gas sensor properties of the films in the relatively high temperature (200-300 °C) were performed and comparison has been made by the device performances of the two different kind of films.

Keywords: Gas Sensor; NiCr₂O₄; NiO

KARBAMAT BİR İNSEKTİSİT OLAN CARBARYL'İN *Oreochromis niloticus*'UN KARACİĞER TRIAÇİLGLİSEROL FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF CARBARYL, A CARBAMATE INSECTICIDE, ON TRIACYLGLYCEROL FRACTION IN THE LIVER OF *Oreochromis niloticus*

Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU
Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN
Dicle Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ
Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Elif İpek SATAR
Dicle Üniversitesi

GİRİŞ

Carbaryl karbamat ailesinin bir üyesi olan insektisittir. Karbamatlar bahçe, tarım ve evde, oldukça sık kullanılan insektisitlerdir. Bu pestisitler, güçlü etkiye ve çevrede az kalıcılığa sahiptir, bu nedenle organoklorlular yerine sistemik ve kontak pestisitler olarak çoğunlukla tercih edilirler. Karbamat insektisitler, asetilkolinesteraz (AChE) enziminin aktif bölgesini karbatlayarak bu enzimi geri dönüşümlü olarak inhibe ederler. Carbaryl'in sucul canlılar üzerinde oluşturduğu etkilere dair çalışmalar literatürde yer almaktadır. Carbaryl'in *O. niloticus* için 96 saatlik LC₅₀ değeri 8500 µg/L bulunmuştur. Bu değer carbaryl'in *O. niloticus* için yüksek derecede toksik olduğunu göstermiştir. Carbaryl'in karaciğerdeki oksidasyon sistemini bozduğunu bilinmektedir. Son yıllarda *O. niloticus*, akutik çevredeki kirleticilerin biyolojik etkilerini incelemek için indikatör organizmalar olarak kullanılmaktadır. Balıklarda karaciğer, organik kirleticilerin biyotransformasyonu ve zararlı metallerin ekskresyonu için başlıca organdır. Ayrıca, lipid bileşenleri stres etkenlerine ve çevresel değişikliklere karşı çok hassastır. Bu nedenle, mevcut araştırmada, Carbaryl'in subletal konsantrasyonlarına maruz bırakılan *O. niloticus*'un triaçilgliserol fraksiyonundaki yağ asitlerinde meydana gelebilecek değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM:

Canlılar Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi yetiştirme havuzlarından sağlanmıştır. Test grupları Carbaryl maruziyet, aseton kontrol ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir. Carbaryl konsantrasyonu LC₅₀ değerlerinin onda biri dikkate alınarak ve aseton içinde çözülerek hazırlanmıştır (850 µg/L Carbaryl). Yağ asitlerinde meydana gelecek değişiklikleri belirlemek amacıyla, deney gruplarının her birinden 7., 14. ve 21. günlerin sonunda 3'er balık çıkarıldı. Sakrifiye edilen balıklardan alınan karaciğer dokusu kloroform / metanol (2:1, v/v) çözeltisi içinde homojenize edildi. İnce tabaka kromatografisi (TLC) ile triaçilgliserol fraksiyonları elde edildikten sonra triaçilgliserollerdeki yağ asitlerinin, yağ asidi metil esterlerine dönüşümü sağlandı. Yağ asidi metil esterlerinin analizi için FID dedektörüne sahip gaz kromatografi aleti kullanıldı.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA:

Kontrol balığının karaciğer dokusundaki triaçilgliserollerde (TAG) ki yağ asitleri incelendiğinde, en önemli yağ asitleri SFA'dan C16:0, C18:0, MUFA'dan C16:1(n-7), C18:1, PUFA'dan C18:2(n-6), C20:4(n-6) ve C22:6(n-3) olarak bulunmuştur. 7, 14 ve 21. günde düzensiz artış ve azalışlar kaydedildi. Sonuçlar $P < 0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu çalışmada Carbaryl'in *Oreochromis niloticus*'un karaciğer triaçilgliserol yağ asitleri üzerindeki toksisitesi gösterildi. Tatlı suda, hatta küçük konsantrasyonda Carbaryl varlığı, balık fizyolojisi üzerinde zararlı etkilere neden olabilir ve doğal ortamda hayatta kala bilirliklerini potansiyel olarak bozabilir. Bu nedenle, bu tür zehirli zararlı böcek ilacı tarafından su ortamının olası kontaminasyonunu önlemek için kontrol önlemleri alınmalıdır.

Teşekkür: Bu çalışma, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (16-EZF-001) tarafından desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Oreochromis niloticus*, Pestisit, Carbaryl, Karaciğer, Triaçilgliserol

REFERANSLAR

Gruber, S. J., and Munn, M. D., 1998. Organophosphate and carbamate insecticides in agricultural waters and cholinesterase (ChE) inhibition in common carp (*Cyprinus carpio*). Archives of Environmental Contamination and Toxicology, 35: 391-396.

Kannan, K. 1997. Fundamentals of environmental pollution S. Chand and Company Ltd., New Delhi, Hindistan.

Liong, P.C., Hamzah, W.P., Murugan, V. 1988. Toxicity of Some Pesticides Towards Freshwater Fishes. Fish Bulletin Department of Fisheries. (Malays), 57: 13 p.

TRIAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN 'İN *Oreochromis niloticus*'UN
SOLUNGAÇ FOSFOLİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF ATRAZINE, A TRIAZINE HERBICIDE, ON
PHOSPHOLIPID FRACTION IN THE GILL OF *Oreochromis niloticus*

Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU
Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN
Dicle Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ
Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Elif İpek SATAR
Dicle Üniversitesi

GİRİŞ

Pestisitler, dünya nüfusunun hızla arttığı çağımızda, açlık sorununun çözülebilmesi için tarımsal üretimi artırmada büyük oranda kullanılmaktadır. Pestisitlerin kullanımı, hedef alınmayan organizmaların doğal populasyonlarında istenmeyen düzensizliklere, tüm ekosistemde dengesizliğe, besin ağının değişimine veya besin zincirinin kırılmasına yol açabilir. Triazin bir herbisit olan Atrazin, 1950'li yıllardan bu yana üretilen, ormancılıkta ve tarımda sıklıkla kullanılan bir pestisitdir. Bağlarda, meyve, narenciye bahçelerinde, çim alanlarda, geniş yapraklı yabancı otların kontrolünde, şeker kamışı bulunan alanlarda ve çayırılık alanlarda kullanıldığı görülmektedir. Dünya geneline bakıldığında yıllık 70.000-90.000 tonluk kullanımıyla en fazla kullanılan pestisittir. Fosfolipitler; yapısal elementlerin sentezi, membranların permeabilite işlemlerinin düzenlenmesi ve enerji kaynağı olarak rol oynamaktadır. Fosfolipit seviyelerindeki azalmalar, membran bütünlüğü ve permeabilitesinde şiddetli zararlara sebep olmaktadır. Atrazin'in *O. niloticus* için 96 saatlik LC₅₀ değeri 9,35 mg/L olarak bildirilmiştir. Atrazin'in sucul canlılarda meydana getirdiği toksik etkiler ile ilgili başka araştırmalar da bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmada Atrazin'in *Cyprinus carpio* için 24 saatlik LC₅₀ değeri 18.5 ppm olarak bildirilmiştir. Balık solungaçları hayati organlardır, çünkü onlar gaz alış verişinin yapıldığı ana yerlerdir. Solungaçlar, balığın dış yüzey alanının en geniş kısmıdır. Buna ilaveten balık solungaçları, su kirlilik seviyelerinin en uygun indikatörleri olarak düşünülmektedir. Ayrıca, lipid bileşenleri stres etkenlerine ve çevresel değişikliklere karşı çok hassastır. Bu nedenle, mevcut araştırmada, Atrazin'in subletal konsantrasyonlarına maruz bırakılan *O. niloticus*'un solungaç fosfolipid fraksiyonundaki yağ asitlerinde meydana gelebilecek değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Canlılar Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi yetiştirme havuzlarından sağlanmıştır. Test grupları Atrazin maruziyet, aseton kontrol ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir. Atrazin konsantrasyonu LC₅₀ değerlerinin onda biri dikkate alınarak ve aseton içinde çözülerek hazırlanmıştır (0.935 mg/L Atrazin). Yağ asitlerinde meydana gelecek değişiklikleri belirlemek amacıyla, deney gruplarının her birinden 7., 14. ve 21. günlerin sonunda 3'er balık çıkarıldı.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Sakrifiye edilen balıklardan alınan solungaç dokusu kloroform / metanol (2:1, v/v) çözeltisi içinde homojenize edildi. İnce tabaka kromatografisi (TLC) ile fosfolipid fraksiyonları elde edildikten sonra fosfolipidlerdeki yağ asitlerinin, yağ asidi metil esterlerine dönüşümü sağlandı. Yağ asidi metil esterlerinin analizi için FID dedektörüne sahip gaz kromatografi aleti kullanıldı.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Kontrol balığının Solungaç dokusundaki fosfolipidlerde (PL) ki yağasitleri incelendiğinde, en önemli yağ asitleri SFA'dan C16:0, C18:0, MUFA'dan C18:1, PUFA'dan C18:2(n-6), C20:4(n-6) ve C22:6(n-3) olarak bulunmuştur. 7, 14 ve 21. günde düzensiz artış ve azalışlar kaydedildi. Sonuçlar $P < 0.05$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu çalışmada Atrazin'in *Oreochromis niloticus*'un solungaç fosfolipid yağ asitleri üzerindeki toksisitesi gösterildi. Tatlı suda, hatta küçük konsantrasyonda bile Atrazin varlığı, balık fizyolojisi üzerinde zararlı etkilere neden olabilir ve doğal ortamda hayatta kala bilirliliklerini potansiyel olarak bozabilir. Bu nedenle, bu tür zehirli zararlı bitki ilacı tarafından su ortamının olası kontaminasyonunu önlemek için kontrol önlemleri alınmalıdır.

Teşekkür: Bu çalışma, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (16-EZF-001) tarafından desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Oreochromis niloticus*, Pestisit, Atrazin, Solungaç, Fosfoipid

REFERANSLAR

Hussein, S.Y., El-Nasser, M.A., Ahmed, S.M. 1996. Comparative Studies on the Effects of Herbicide Atrazine on Freshwater Fish *Oreochromis niloticus* and *Chrysichthyes auratus* at Assiut. Egypt. Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology, 57: 503-510.

Ramesh, M., Srinivasan, R., Saravanan, M. 2009. Effect of Atrazine (Herbicide) on blood parameters of common carp *Cyprinus carpio* (Actinopterygii: Cypriniformes). African Journal of Environmental Science and Technology, 3: 453-458.

Topal, S. 2011. Allelokimyasalların herbisit etkileri. Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 25: 23-26.

TRIAZİN BİR HERBİSİT OLAN ATRAZİN'İN *Oreochromis niloticus*'UN
SOLUNGAÇ TOTAL LİPİD FRAKSİYONU ÜZERİNE ETKİSİ

THE EFFECT OF ATRAZINE, A TRIAZINE HERBICIDE, ON TOTAL LIPID
FRACTION IN THE GILL OF *Oreochromis niloticus*

Dr. Öğr. Gör. Murat YOLCU
Dicle Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet BAŞHAN
Dicle Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Veysi KIZMAZ
Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Elif İpek SATAR
Dicle Üniversitesi

GİRİŞ

Pestisitler, insan ve yaban hayatı popülasyonlarında olumsuz etkilere neden olabilecek potansiyel ile büyük miktarlarda çevreye salınan toksik maddelerdir. Pestisitler tarımsal alanda yalnızca insektisit olarak kullanılmazlar. Diğer canlılara etki eden pestisitler olarakta kullanılmaktadır. Bu pestisitlerin en başında herbisitler yer almaktadır. Tarımsal alanlarda istenmeyen otlarla mücadele etmenin rahat ve etkili yolu herbisitleri kullanmaktır. Ülkemizde de bu pestisitler sıklıkla kullanılmaktadır. Kullanılan kimyasalların çoğu sentetik olduğu için uzun yıllar doğada parçalanmadan varlıklarını sürdürülebilmekte, toprakta birikmekte ve topraktan suya geçerek yayılmaktadır. Bu durum çevrenin kirlenmesine ve canlılara toksik etkilerle ciddi zararlar vermektedir. Atrazin, 1950'li yıllardan bu yana üretilen, ormancılıkta ve tarımda sıklıkla kullanılan bir pestisitdir. Atrazin'in uygulanmasının ardından, topraktaki hareketliliği nedeniyle su kaynaklarına ulaşabilir. Atrazin'in sucul ekosistemlere karışmasının başlıca nedeninin, su kaynaklarının tarım arazilerine yakın oluşu ya da tarım alanlarında gelişigüzel uygulamalar nedeniyle olduğunu rapor edilmiştir. Atrazin'in, yüzey suyunda fotoliz ve mikroorganizmalar tarafından degrade edilebilir olduğu bilinmektedir. Atrazin'in *O. niloticus* için 96 saatlik LC₅₀ değeri 9,35 mg/L olarak bildirilmiştir. Atrazin'in sucul canlılarda meydana getirdiği toksik etkiler ile ilgili başka araştırmalar da bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmada Atrazin'in *Cyprinus carpio* için 24 saatlik LC₅₀ değeri 18.5 ppm olarak bildirilmiştir. Son yıllarda *O. niloticus*, akuatik çevredeki kirleticilerin biyolojik etkilerini incelemek için indikatör organizmalar olarak kullanılmaktadır. Balık solungaçları hayati organlardır, çünkü onlar gaz alış verişinin yapıldığı ana yerlerdir. Solungaçlar, balığın dış yüzey alanının en geniş kısmı olduğundan, balıklar sudaki kirlilik için birincil belirteçlerdir ve sudaki kimyasal maddelere duyarlıdırlar. Buna ilaveten balık solungaçları, su kirlilik seviyelerinin en uygun indikatörleri olarak düşünülmektedir. Ayrıca, lipid bileşenleri stres etkenlerine ve çevresel değişikliklere karşı çok hassastır. Bu nedenle, mevcut araştırmada, Atrazin'in subletal konsantrasyonlarına maruz bırakılan *O. Niloticus*'un solungaç total lipid fraksiyonundaki yağ asitlerinde meydana gelebilecek değişikliklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Canlılar Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi yetiştirme havuzlarından sağlanmıştır. Test grupları Atrazin maruziyet, aseton kontrol ve kontrol grupları olarak belirlenmiştir. Atrazin konsantrasyonu LC₅₀ değerlerinin onda biri dikkate alınarak ve aseton içinde çözülerek hazırlanmıştır (0.935 mg/L Atrazin). Yağ asitlerinde meydana gelecek değişiklikleri belirlemek amacıyla, deney gruplarının her birinden 7., 14. ve 21. günlerin sonunda 3'er balık çıkarıldı. Sakrifiye edilen balıklardan alınan solungaç dokusu kloroform / metanol (2:1, v/v) çözeltisi içinde homojenize edildi. Total lipidlerdeki yağ asitlerinin, yağ asidi metil esterlerine dönüşümü sağlandı. Yağ asidi metil esterlerinin analizi için FID dedektörüne sahip gaz kromatografi aleti kullanıldı.

SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Kontrol balığının Solungaç dokusundaki total yağ asitleri incelendiğinde, en önemli yağ asitleri SFA'dan C16:0, C18:0, MUFA'dan C16:1(n-7), C18:1, PUFA'dan C18:2(n-6), C18:3(n-3) ve C22:6(n-3) olarak bulunmuştur. 7, 14 ve 21. günde düzensiz artış ve azalışlar kaydedildi. Sonuçlar P <0.05 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu çalışmada Atrazin'in *Oreochromis niloticus*'un solungaç total lipid yağ asitleri üzerindeki toksisitesi gösterildi. Tatlı suda, hatta küçük konsantrasyonda Atrazin varlığı, balık fizyolojisi üzerinde zararlı etkilere neden olabilir ve doğal ortamda hayatta kala bilirliklerini potansiyel olarak bozabilir. Bu nedenle, bu tür zehirli zararlı tarım ilacı tarafından su ortamının olası kontaminasyonunu önlemek için kontrol önlemleri alınmalıdır.

Teşekkür: Bu çalışma, Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (16-EZF-001) tarafından desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Oreochromis niloticus*, Pestisit, Atrazin, Solungaç, Total Lipid

REFERANSLAR

Hussein, S.Y., El-Nasser, M.A., Ahmed, S.M. 1996. Comparative Studies on the Effects of Herbicide Atrazine on Freshwater Fish *Oreochromis niloticus* and *Chrysichthyes auratus* at Assiut. Egypt. Bulletin of Environmental Contamination and Toxicology, 57: 503-510.

Ramesh, M., Srinivasan, R., Saravanan, M. 2009. Effect of Atrazine (Herbicide) on blood parameters of common carp *Cyprinus carpio* (Actinopterygii: Cypriniformes). African Journal of Environmental Science and Technology, 3: 453-458.

Waring, C.P., Moore, A. 2004. The effect of Atrazine on atlantic salmon (*Salmo salar*) smolts in fresh water and after sea water transfer. Aquatic Toxicology, 66: 94-104.

MAGNETRON-SPUTTERED WO₃ FILMS FOR GAS SENSOR APPLICATIONS

Günay MERHAN MUĞLU

Atatürk University, Faculty of Science, Department of Physics, 25240, Erzurum

Prof.Dr. Emre GÜR

Atatürk University, Faculty of Science, Department of Physics, 25240, Erzurum

ABSTRACT

Gas sensors can be made from various materials depending on the purposes they serve. Regardless type of gas sensor, general requirements for a reliable gas sensor is high sensitivity, fast response, and good selectivity. Chemical Spraying Technique (CSP), a very cheap and easy method, was used for the base material. ZnO thin films were grown on glass substrates with solution prepared at 25 ° C and 0.1 molar in 450 ° C air environment. The WO₃ thin films were then enlarged on these obtained substrates at different times using the RF Magnetron Sputtering technique. Structural and optical properties of the obtained films were investigated and gas sensors were produced on the thin films grown. With the WO₃ sensor grown on ZnO substrates, it was observed that the response rate of H₂ gas at 10 ppm, 100 ppm, 1000 ppm concentration at 600 ° C, 600sec, 1200sec, 1800sec was good. I-V (Van der Pauw) technique has been used for response of gas sensor.

Keywords: RF magnetron sputtering, WO₃, Chemical Spray Pyrolysis Technique (CSP)

GROWTH OF WO₃ THIN FILMS BY RF MAGNETRON SPUTTERING FOR ELECTROCHROMIC DEVICE

Günay MERHAN MUĞLU

Atatürk University, Faculty of Science, Department of Physics, 25240, Erzurum

Prof.Dr. Emre GÜR

Atatürk University, Faculty of Science, Department of Physics, 25240, Erzurum

ABSTRACT

An investigation of the tungsten trioxide thin films grown by the RF magnetron sputtering method for different thickness is presented together with the electrochromic device performances in this study. Thin films were grown 300 nm, 400 nm, 500 nm and 600 nm thickness. The influence of the sputtering conditions, especially the substrate thickness, on the crystallinity of the growth films is presented. The structural properties of the thin films were investigated by XRD and AFM techniques. Surface morphology of the thickness dependent WO₃ has shown device performance increased as thickness increased. Electrochromic performance of the thickness dependent series has shown that the higher performance has obtained for 400 nm thick. In this study, the device with the best on / off time under 3V voltage has obtained at 400 nm thick for electrochromic device. The devices with thicknesses of 600nm and 500nm had the best coloration efficiency at 5V and 8V respectively.

Keywords: RF magnetron sputtering, WO₃, thickness

**HİDROELEKTRİK SANTRALLERİ VE KIRSAL SOYLULAŞTIRMA:
HASANKEYF VE YUSUFELİ ÖRNEKLERİ**

Ceren ERCOŞKUN

Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Çevre Bilimleri anabilim Dalı, Ankara

ÖZET

Kırsal soylulaştırma (rural gentrification), kırsalda tarımsal faaliyetler ve tarımsal üretici nüfus azalması; kırsal kentleşmesi, kırsal sosyo-ekonomik ve mekânsal dönüşüme sebep olması olarak tanımlanabilir. Yerel halkın mülksüzleşmesi ve kırsal yaşamın yok olması, yoksulluk, işsizlik, genç nüfusun göçü, temel hizmetlere erişememe gibi sorunlar kırsal alanların önemli sorunlarıdır. Tarımsal üretimin ve istihdamın azalmasıyla tarım arazileri, meralar, ahır, ağıl, depo, mandıra, değirmen gibi kırsal yapılar da terk edilmeye başlamıştır. Bugün Dicle nehri üzerinde kurulacak olan Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali'nin Mezopotamya uygarlığını yaratan değerlerle aidiyet bulan toplumsal ve kültürel yaşam alanlarını nasıl yok edeceği tartışılmaktadır. Barajın yaratacağı sorunlarla birlikte bölgede yüzlerce kırsal yerleşim yerini var eden geleneksel kırsal doku yakınlıkta tüm geçmişiyle suyun altında kalacaktır. Hasankeyflilerin yeni inşa edilen TOKİ yerleşimine geçişi öngörülmektedir. Benzer şekilde Artvin iline bağlı Yusufeli ilçe merkezinin, inşaatı devam eden Yusufeli Barajı ve Hidroelektrik Enerji Santrali Projesi nedeniyle 2006 yılında Bakanlar Kurulunun kararı ile taşınmasına karar verilmiştir. Yeni ilçe merkezinin yer seçimi yapılmış, imar planları onaylanmış, altyapı çalışmaları büyük oranda tamamlanmıştır, aynı Hasankeyf'teki gibi TOKİ yerleşimi inşa edilmektedir. Yeni inşa edilen TOKİ yerleşimleri ile birlikte Hasankeyf'teki ve Yusufeli'deki kırsal soylulaştırma bu bildirinin araştırma konusudur. Mekânsal kurgu, mülkiyet, kırsal özgüdünlük yaşam, tarımsal üretim, tüketim nasıl etkilenecektir? Bu kapsamda sosyo-mekânsal literatür araştırması, kırsal soylulaştırma kapsamında ele alınarak, her türlü görsel, harita, video vb. multimedya ve metin üzerinden söylem analizi yapılarak önemli anahtar vurgular ortaya çıkarılmaktadır.

Aahtar Kelimeler: Kırsal soylulaştırma, Hidroelektrik Enerji Santralleri, Hasankeyf, Yusufeli, söylem analizi

BATMAN İLİNDE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN GELİŞMESİNİ ÖNLEYEN FAKTÖRLER

Öğr. Gör. Veysi ACIBUCA

Mardin Artuklu Üniversitesi, Kızıltepe Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim
Bölümü, Mardin

Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK

Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Adana

ÖZET

Türkiye’de küçükbaş hayvancılık faaliyetleri; köyden kentlere meydana gelen göçler, uygulanan politikalarındaki istikrarsızlıklar, mera alanlarından yeterince faydalanılamaması, güvenlik sorunları ve eğitim seviyesinin artması nedeniyle gençlerin hayvancılık faaliyetini yapmak istememeleri nedeniyle 1990’lı yılların başından 2010 yılına kadar sürekli azalmagöstermiştir. 2010 yılından sonra küçükbaş hayvancılık desteklerinin artması, teşvik ve krediolanaklarının genişletilmesi, ıslah çalışmaları ve birliklerin etkinliğinin artırılması gibifaktörlerin etkisiyle Türkiye genelinde koyun ve keçi sayısında yaklaşık % 57 artış olmuştur. Aynı dönemde Batman ilindeki küçükbaş hayvan sayısında ise yaklaşık % 29 oranında artışsağlanmıştır. Bu çalışmada küçükbaş hayvan sayısı bakımından Türkiye’de ilk 20 il arasındabulunan Batman ilinde koyun/keçi yetiştiriciliği yapan üreticilerin sorunları, uygulanan hayvancılık politikalarına bakış açıları, hayvancılık faaliyetinin sürdürülebilirliği için önerdikleri hususlar ile beklentileri incelenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla tabakalı tesadüfiörnekleme yöntemi kullanılarak 4 ilçede toplam 64 üretici ile yüz yüze görüşme yöntemiyle anket uygulaması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Batman ilinde hayvancılığingelişmesine neden olan en önemli faktörlerin başında girdi maliyetlerinin yüksek olması ile güvenlik sorunları nedeniyle meralardan yeterince faydalanılamaması geldiği görülmüştür. Hayvancılığın azalması veya bazı köylüler tarafından hiç yapılmamasının nedenleri olarak dahirinci sırada güvenlik sorunları, ikinci sırada eğitim seviyesinin artması nedeniyle gençlerin köyde yaşamak istememesi nedeniyle çoban bulmakta yaşanan sıkıntılar tespit edilmiştir. Batman ilinde göçer hayvancılığın da yapıyor olması nedeniyle göçerlik yapan üreticilerin çok önemli sorunlarının olduğu görülmüştür. Bu sorunların başında yine güvenlik sorunları nedeniyle yasaklanan meralar ile kiralanan mera fiyatlarının yüksek olması öne çıkan hususlar olmaktadır. Küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin devam ettirilebilmesi için yem ve diğer girdilerin sübvans edilmesi gerektiğini düşünen üreticiler, hibe şeklinde verilen desteklemelerinin kaldırılarak bu desteklemelerin yerine köyde yaşayan insanlara doğrudan girdi şeklinde desteklerin verilmesinin hayvancılığın gelişmesine daha çok katkı sağlayacağını düşünmektedir. Elde edilen veriler neticesinde küçükbaş hayvancılıkta en önemli masrafların küçük işletmeler için yem ve ilaç masrafları olduğu, büyük işletmeler ve özellikle göçer hayvancılık yapan işletmelerde ise en önemli masrafların mera kirası ile çoban masrafları olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Batman, Küçükbaş hayvancılık, Tarım Politikaları

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KÜÇÜKBAŞ HAYVANCILIĞIN ÖNEMİ

Öğr. Gör. Veysi ACIBUCA

Mardin Artuklu Üniversitesi, Kızıltepe Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, Mardin

Prof. Dr. Dilek BOSTAN BUDAK

Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Adana

ÖZET

Tarımsal faaliyetlerin alt sektörlerinden birisi olan hayvancılık sektörü, gelişmişlik düzeyine bağlı olmaksızın tüm ülkeler için önemli bir sektördür. Hayvancılık faaliyetleri, ülke ekonomisine insan beslenmesindeki rolü başta olmak üzere endüstriyel altyapıyı desteklemesi, kırsal yoksulluğu azaltma ve kırsal alanda yaşayan insanların gelirlerinde mevsimselliği azaltma yönünden önemli katkılar sunmaktadır. Dünya genelinde artan nüfus, refah ve kentleşme gibi etkenler özellikle gelişmiş ülkelerde hayvansal ürünlere olan talebi de artmaktadır. 2050 yılında hayvansal ürünlere olan talebin yaklaşık % 70 oranında artarak bütçenin 9.6 milyar Euro'ya ulaşması beklenmektedir. Küçükbaş hayvancılık; et, süt ve süt ürünleri ile deri, kıl ve yün üretimi gibi dünya ekonomisinde önemli bir yer alan insanlığın en eski ekonomik faaliyetlerinden birisidir. Gıda güvenliği, insan sağlığı ve ekonomik faydalarının yanında küçükbaş hayvancılık, özellikle Afrika ülkelerinde sosyal statünün belirlenmesinde de önemli rol oynamaktadır. Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) verilerine göre 2017 yılında dünya genelindeki toplam koyun sayısı 1 202 milyon, keçi varlığı ise yaklaşık 1 034 milyondur. Yine FAO verilerine göre Dünya koyun varlığının % 83,9'u ile keçi varlığının % 94,1'i Asya ve Afrika kıtalarında yer almaktadır. Çin hem koyun (161 milyon) hem de keçi sayısı (139 milyon) bakımından dünya'da birinci sırada yer almaktadır. Türkiye, ekolojik koşulları açısından küçükbaş hayvancılık faaliyetinde dünya'da önemli bir yeri olmasına rağmen, verimliliğin düşük olması, uygulanan politikaların etkisiz olması, köyden kente göç vb. unsurlar nedeniyle arzu edilen üretim rakamlarına ulaşamadığı gibi küçükbaş hayvan sayısında 1990'lı yıllara göre önemli derecede düşüş yaşanmıştır. Ülkemizde Doğu Anadolu Bölgesi toplam küçükbaş hayvan varlığının % 25,1'ine (11,1 milyon baş) sahip olup birinci sırada, Güneydoğu Anadolu Bölgesi ise 8,8 milyon baş (% 20) ile ikinci sırada yer almaktadır. Koyun varlığı bakımından Doğu Anadolu bölgesi birinci sırada yer alırken, keçi varlığı bakımından ise Akdeniz bölgesi birinci sırada yer almaktadır. Karadeniz Bölgesi hem koyun hem de keçi sayısı bakımından son sırada yer almaktadır. Bu çalışmada ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile küçükbaş hayvancılık faaliyeti ile ilgili daha önceden yapılmış çalışmalarda elde edilen veriler ışığında küçükbaş hayvancılığın Dünya ve Türkiye'deki önemi ve ticareti incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dünya, Türkiye, Küçükbaş Hayvancılık

DOĞAL OLARAK YETİŞEN VERBASCUM EUPHRATICUM L.
BİTKİSİNDE ELEMENT AKÜMÜLASYONU VE TRANSKLASYONU (NARMAN),
ERZURUM, TÜRKİYE

Doç. Dr. Güllü KIRAT

Yozgat Bozok Üniversitesi

ÖZET

Cu-Pb-Zn cevherleşmesinin bulunduğu çalışma alanında, doğal olarak yetişen Verbascum euphraticum L. bitkisinin organlarında (kök, dal ve yaprak) ve bu bitkinin üzerinde yetiştiği topraklarda element akümülyasyonu ve transklyasyonu incelenmiştir. Alınan örneklerde element konsantrasyonları (Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb ve Zn) ICP-MS (İndüktif Olarak Eşleşmiş Plazma ve Kütle Spektroskopisi) ile Yozgat Bozok Üniversitesi, BILTEM’de belirlenmiştir. Alınan toprak örneklerinin ortalama Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb ve Zn element değerleri sırasıyla, 2.3, 37.7, 46.4, 421.8, 968.4, 106.1, 20.3 ve 169.8 mg/kg. Toprak örneklerindeki elementler arasındaki Sperman korelyasyonunda Ag-Cr, Ag-Cu, As-Cu arasında pozitif korelyasyon gözlenirken, Pb-Zn arasında negatif bir korelyasyon gözlenmiştir. Verbascum euphraticum L. bitkisinin kök, dal ve yapraklarında ortalama bakır konsantrasyonları, 92,8, 132,6 ve 68,5 mg/kg’dır. Bitki ve toprak örneklerinden elde edilen element değerlerinin BAC ve TF değerleri hesaplanarak bitki – toprak ve bitki organları arasındaki ilişki belirlenmiştir. Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb ve Zn elementlerinin kök – toprak arasında ortalama BAC değerleri (sırasıyla), 0,9, 0,7, 0,7, 0,3, 0,4, 2,1, 0,2, 0,8; dal – toprak arasında ortalama BAC değerleri (sırasıyla), 1,0, 0,8, 0,1, 0,4, 0,4, 0,6, 0,3, 0,9; ve yaprak – toprak arasında ortalama BAC değerleri (sırasıyla), 1,3, 0,5, 1,8, 0,2, 0,6, 3,3, 0,2, 0,7’dir. Kök – toprak arasında Ni, dal – toprak arasında Ag ve yaprak – toprak arasında Ag, Cr ve Ni’in BAC değerlerinin 1-10 arasında olması orta dereceli akümülyatör bitki sınıfında olduğunu ifade etmektedir. Diğer elementlerin BAC değerlerinin 0.1-1 arasında olması ise, bu bitkinin düşük dereceli akümülyatör bitki sınıfında olduğunu göstermektedir. Bu elementlerin dal – kök arasında ortalama TF değerleri (sırasıyla), 1,3, 1,7, 0,2, 2,2, 1,3, 0,4, 2,4, 1,8; ve yaprak – kök arasında ortalama TF değerleri (sırasıyla), 1,7, 1,0, 3,1, 1,2, 2,0, 3,1, 1,6, 1,5’dir. Dal – kök (Cr ve Ni’in TF değerleri dışında) ve yaprak – kök arasında elde edilen tüm TF değerlerinin 1’den büyük olduğu görülmüştür. Bu değerler elementlerin Verbascum euphraticum L. bitkisinin köklerinden dallarına ve yapraklarına transklyasyonunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Akümülyasyon, Transklyasyon, Toprak, Kök, Dal, Yaprak

**ELEMENT ACCUMULATION AND TRANSLOCATION IN NATURALLY GROWING
VERBASCUM EUPHRATICUM L. PLANT (NARMAN), ERZURUM, TURKEY**

ABSTRACT

In the study area where Cu-Pb-Zn mineralization is found, element accumulation and translocation of the naturally grown *Verbascum euphraticum* L. tissues (roots, branches and leaves) and soils grown on this plant were examined. Element concentrations (Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb and Zn) in the samples were determined by ICP-MS (Inductively Coupled Plasma and Mass Spectroscopy) at Yozgat Bozok University, BILTEM.

The mean values of Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb and Zn of the soil samples were 2.3, 37.7, 46.4, 421.8, 968.4, 106.1, 20.3 and 169.8 mg/kg, respectively. Spearman correlation between elements in soil samples showed a positive correlation between Ag-Cr, Ag-Cu, As-Cu, while a negative correlation was observed between Pb-Zn. The mean copper concentrations in the roots, branches and leaves of *Verbascum euphraticum* L. are 92.8, 132.6 and 68.5 mg / kg. The relationship between plant - soil and plant tissues was determined by calculating BAC and TF values of element values obtained from plant and soil samples. The mean BAC values of Ag, As, Cr, Cu, Mn, Ni, Pb and Zn between root and soil (respectively) were 0.9, 0.7, 0.7, 0.3, 0.4, 2.1, 0.2, 0.8; mean BAC values between branch and soil (respectively), 1.0, 0.8, 0.1, 0.4, 0.4, 0.6, 0.3, 0.9; and mean BAC values between leaf and soil (respectively) are 1.3, 0.5, 1.8, 0.2, 0.6, 3.3, 0.2, 0.7. BAC values of Ni between root - soil, Ag between branch - soil and Ag, Cr and Ni between leaf - soil indicate that it is a medium accumulator plant class. The BAC values of the other elements between 0.1 and 1 indicate that this plant is in the low grade accumulator plant class. The mean TF values of these elements between branch - root (1.3, 1.3, 1.7, 0.2, 2.2, 1.3, 0.4, 2.4, 1.8; and mean TF values between leaf and root (respectively) are 1.7, 1.0, 3.1, 1.2, 2.0, 3.1, 1.6, 1.5. All TF values between branch - root (except Cr and Ni - TF values) and leaf - root were found to be greater than 1. These values showed the translocation of the elements from the roots of the *Verbascum euphraticum* L. plant to the branches and leaves.

Keywords: Accumulation, Translocation, Soil, Root, Branch, Leaf

GÜMÜŞ KASABASI TOPRAK ÖRNEKLERİNDE ELEMENTLERİN ALANSAL DAĞILIMLARININ İNCELENMESİ (GÜMÜŞHACIKÖY),
AMASYA, TÜRKİYE

Doç. Dr. Güllü KIRAT

Yozgat Bozok Üniversitesi

ÖZET

Gümüş kasabası Ag-Pb-Zn yatağı, Amasya il merkezinin yaklaşık 95 km kuzeybatısında bulununmaktadır. Bölgede Permo-Triyas yaşlı Saraycık Metamorfikleri, Üst Jura-Alt Kretase yaşlı Karaali Karışığı, Eosen yaşlı Alan çökelleri, Miyosen yaşlı Güyemözü çökelleri ve Kuvaterner yaşlı Alüvyonlar yer almaktadır. Pb-Zn cevherleşmeleri Karaali Karmaşığı içindeki karbonatlı kayaçlarda, kumtaşı-kireçtaşı dokunağındaki silisli karbonatlı travertenlerde, kireçtaşlarının kırık zonları boyunca ve kireçtaşları tabaka bloklarına paralelolarak bulunmaktadır. Bu çalışmada, Amasya Gümüş kasabasında kareyaj yöntemi ile alınan topraklardaki kimyasal elementlerin alansal dağılımı incelenmiştir. Bu amaçla, toprak örneklerinde 19 adet elementin (Ag, Al, As, Ba, Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, K, Mg, Mn, Na, Ni, Pb, Sb, Sr ve Zn) kimyasal analizi indüktif olarak eşleşmiş plazma (ICP-MS) ile kütle spektrometresi ile yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen ortalamada değerlerin (Zn dışında) standart sapma değerlerinden yüksek olduğu görülmüştür. Alınan toprak örneklerindeki elementler arasındaki korelasyonda Ag-As, Ag-Cu, Ag-Ni, Ag-Sb, Ag-Pb, As-Cu, As-Ni, As-Sb, As-Pb, Cd-Pb, Co-Ni, Cu-Ni, Cu-Sb, Cu-Pb, Fe-Mn, Ni-Sb, Pb-Sb, Al-Ca, Al-K, Ba-Sr, Ca-Mg, K-Sr, Na-Sr arasında yüksek pozitif bir korelasyon gözlenirken, Cd-Mn, Cr-Fe, Fe-Ni, Mn-Ni, Mn-Pb, Mn-Sb, Mn-Zn, Co-Fe, Co-Mn arasında yüksek negatif bir korelasyon gözlenmiştir ($p < 0.01$). Faktör analizi ve dağılım grafikleri ile elementler arasındaki jeokimyasal ilişkiler ve metalkirirliğinden etkilenen alanların boyutu belirlenmiştir. Jeokimyasal olarak elementler arasındaki ilişkiyi belirlemek için faktör (R-modu) ve küme analizi uygulanarak dört faktörelde edilmiştir. Faktör 1 (Ag, As, Cu, Ni, Pb ve Sb), Faktör 2 (Cd, Co, Cr, Fe, Mn ve Zn), Faktör 3 (Ba, K, Na ve Sr) ve Faktör 4 (Al, Ca ve Mg). Toplam veri varyansının 25.944 Faktör 1, 47.538 Faktör 2, 65.510 Faktör 3 ve 81.775 Faktör 4 oluşturmaktadır. Faktör 1 ve Faktör 2'nin jeolojik ve litolojik, Faktör 3 ve Faktör 4'ün antropojenik bir birlikteliği temsil ettiği düşünülebilir. Alansal dağılım grafiklerinde, Mg-Ca, Mn-Fe, As-Cu-Co-Ni-Sb-Ag, Al-K, Cd-Pb, Ba-Sr-Na arasında benzer dağılım gözlenirken, Zn ve Cr da ise diğer incelenen elementlerden farklı bir dağılım gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kareyaj Yöntemi, Faktör Analizi, Dağılım Grafiği, Korelasyon

INVESTIGATION OF THE SPATIAL DISTRIBUTION OF ELEMENTS IN
THE SOIL SAMPLES OF GÜMÜŞ TOWN (GÜMÜŞHACIKÖY),

AMASYA, TURKEY

ABSTRACT

The Ag-Pb-Zn deposit of the town of Gümüş is located about 95 km northwest of the city center of Amasya. The Permo-Triassic age Saraycık Metamorphics, Upper Jurassic-Lower Cretaceous age Karaali Complex, Eocene age Alan sediments, Miocene age Güyemöz sediments and Quaternary age Alluvium occur in the region. Pb-Zn mineralizations are found in the carbonate rocks in the Karaali Complex, in the siliceous carbonated travertines in the sandstone-limestone contact, along the fractured zones of the limestones and parallel to the limestone layer blocks. In this study, the spatial distribution of chemical elements in soils collected by grid method in Amasya Gümüş town was investigated. For this purpose, chemical analysis of 19 elements (Ag, Al, As, Ba, Ca, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, K, Mg, Mn, Na, Ni, Pb, Sb, Sr and Zn) in soil samples by Inductively Coupled Plasma and Mass Spectroscopy (ICP-MS). The results of the analysis were evaluated statistically. The mean values (except Zn) were higher than the standard deviation values. While there was a high positive correlation between Ag-As, Ag-Cu, Ag-Ni, Ag-Sb, Ag-Pb, As-Cu, As-Ni, As-Sb, As-Pb, Cd-Pb, Co-Ni, Cu-Ni, Cu-Sb, Cu-Pb, Fe-Mn, Ni-Sb, Pb-Sb, Al-Ca, Al-K, Ba-Sr, Ca-Mg, K-Sr, Na-Sr, and a negative correlation between Cd-Mn, Cr-Fe, Fe-Ni, Mn-Ni, Mn-Pb, Mn-Sb, Mn-Zn, Co-Fe, Co-Mn in the correlation between the elements in the soil samples taken. ($p < 0.01$). Factor analysis and distribution graphs were used to determine the geochemical relationships between the elements and the size of the areas affected by metal pollution. Geochemically, factor (R-mode) and cluster analysis were applied to determine the relationship between the elements and four factors were obtained. Factor 1 (Ag, As, Cu, Ni, Pb and Sb), Factor 2 (Cd, Co, Cr, Fe, Mn and Zn), Factor 3 (Ba, K, Na and Sr) and Factor 4 (Al, Ca and Mg). Total data variance consists of 25.944 Factor 1, 47.538 Factor 2, 65.510 Factor 3 and 81.775 Factor 4. Factor 1 and Factor 2 may be considered as geological and lithological, while Factor 3 and Factor 4 represent an anthropogenic association. In the spatial distribution graphs, while Mg-Ca, Mn-Fe, As-Cu-Co-Ni-Sb-Ag, Al-K, Cd-Pb, Ba-Sr-Na show similar distribution, Zn and Cr and other studied elements a different distribution was observed.

Keywords: Grating Method, Factor Analysis, Distribution Graph, Correlation

PHOENIXİN'İN ERKEK SIÇANLARDA REPRODÜKTİF HORMONLAR ÜZERİNE ETKİLERİ

Ebru ÖZYURT

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Gökçen GÜVENÇ

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Burçin ALTINBAŞ

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Sanko Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, 27090, Türkiye

Ebru YALÇIN

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Murat YALÇIN

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

ÖZET

Hipotalamik bir nöropeptid olan phoenixin (PNX) merkezi sinir sistemi içerisinde geniş bir dağılım göstermektedir. Multifonksiyonel olan PNX'in hipotalamik nöronal ya da nöroendokrin regülasyonda oldukça önemli bir role sahip olduğu bildirilmiştir. PNX'in hipotalamustaki ve hipofiz bezindeki varlığı, bu peptidin hipotalamo-hipofizer-gonadal aksın (HPGA) nöroendokrin kontrolünde rol alabileceğini düşündürmekle birlikte, PNX'in dişi hayvanlarda GnRH salınımında rol aldığına dair önemli deliller bulunmaktadır. Bununla beraber, PNX'in erkek hayvanlarda reproduktif nöroendokrin fonksiyonlar üzerindeki etkisi henüz bilinmemektedir. Bu çalışmada, yeni keşfedilen bir nöropeptid olan PNX'in merkezi enjeksiyonunun plazma GnRH, FSH, LH ve testosteron seviyeleri üzerine etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmada 14 adet 3 aylık 250-300 g ağırlığında erkek Wistar Albino sıçanlar kullanıldı. PNX-14 (400 pmol) serebral yan ventriküle enjekte edildi. Arteriyel atar aracılığı ile 400 µL kan örnekleri enjeksiyondan önce ve enjeksiyondan 30, 60 ve 120 dakika sonra toplanarak plazma GnRH, FSH, LH ve testosteron düzeyleri ELISA yöntemi ile ölçüldü. PNX-14'ün merkezi enjeksiyonu, kontrol grubuyla kıyaslandığında, plazma GnRH seviyelerinde anlamlı bir değişikliğe sebep olmaksızın; plazma FSH, LH ve testosteron seviyelerinde anlamlı artışa sebep olmuştur. Bu bulgular, ilk kez, PNX'in merkezi enjeksiyonunun plazma FSH, LH ve testosteron seviyelerini arttırarak erkek HPGA'sını düzenlediğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İntraserebroventriküler; Phoenixin; Hipotalamo-hipofizer-gonadal aks; Erkek reproduktif hormonları

**NESFATİN'İN ERKEK SIÇANLARDA HİPOTALAMO-HİPOFİZER-GONADALAKS
ÜZERİNE ETKİLERİ**

Ebru YALÇIN

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Gökçen GÜVENÇ

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Burçin ALTINBAŞ

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Sanko Üniversitesi Tıp Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Gaziantep, 27090, Türkiye

Ebru ÖZYURT

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

Murat YALÇIN

Bursa Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı, Bursa, 16059, Türkiye

ÖZET

Nesfatin-1 yeni keşfedilen endojen bir nöropeptiddir. Beslenmenin düzenlenmesi, kardiyovasküler kontrol ve gonadal aktivitenin nöroendokrin koordinasyonu gibi bir dizifizyolojik kontrolde aracılığı olan nesfatin-1 ve/veya öncü protein nükleobindin-2 (NUCB-2), hipotalamus ve hipofiz bezini de içeren farklı beyin bölgelerinde yaygın olarak eksprese edilmektedir. Hipotalamo-hipofizer-gonadal aks'ı (HPGA) kontrol eden beyin bölgeleri de dahil olmak üzere merkezi sinir sisteminde geniş bir alanda varlığı gösterilen nesfatin-1'in, testosteron salgılanmasında da rolünün olması; erkek HPGA'nın düzenlenmesinde nesfatin-1'in bir etkisi olup olmadığını düşündürmektedir. Bu bilgiler ışığında, merkezi olarak uygulanan nesfatin-1'in erkek reproduktif hormonlarının (GnRH, FSH, LH ve testosteron) salınımı üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaçla, çalışmada 14 adet 3 aylık 260-310 g ağırlığında erkek Wistar Albino sıçanlar kullanılmıştır. 200 pmol dozunda nesfatin-1 intraserebroventriküler yolla enjekte edilmiştir. Enjeksiyondan önce ve enjeksiyonu takiben 30., 60. ve 120. dakikalarda arteriyel kateter aracılığı ile 400 µL kan örnekleri toplanarak plazma GnRH, FSH, LH ve testosteron düzeyleri ELISA yöntemi ile ölçülmüştür. Nesfatin-1'in merkezi olarak uygulanması, sıçanların plazma GnRH seviyesinde kontrole göre anlamlı bir değişiklik oluşturmaksızın plazma FSH, LH ve testosteron seviyelerinde anlamlı bir artışa sebep olmuştur. Bu bulgularla nesfatin-1'in merkezi enjeksiyonunun plazma FSH, LH ve testosteron seviyelerini artırarak erkek HPGA'sını düzenlediği göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İntraserebroventriküler; Nesfatin-1; Hipotalamo-hipofizer-gonadal aks,

Erkek reproduktif hormonları

***Lactobacillus paraplantarum* STARTER KÜLTÜRÜ VE SİRKE KULLANILARAK
GEMLİK TİPİ SİYAH ZEYTİN FERMANTASYONUNDAKİ BİYOJENİK AMİN VE
MİKROBİYAL DEĞİŞİKLİKLER**

Yusuf ALAN

Temel Eğitim Bölümü, Eğitim Fakültesi, Muş Alparslan Üniversitesi

ÖZET

Doğal fermente siyah zeytin, ortamda bulunan bakterilerin fermantasyonu sonucu oluşan bir fermente gıda maddesidir. Bu çalışmada, doğal olarak fermente edilen Gemlik tipi siyah zeytin fermantasyonu sürecinde ortamda mevcut olan mikroorganizmalar ile birlikte starter amaçlı olarak kullanılan *Lactobacillus paraplantarum*'un fermantasyon üzerindeki etkileri incelendi. Fermantasyon süresince oluşan mikrobiyolojik değişiklikler ve gıda güvenliğinde etkili olan biyojenik amin (BA) miktarları HPLC ile belirlendi. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, maya-küf sayısının fermantasyon süresince arttığı gözlemlendi. BA miktarının insan sağlığını etkileyecek toksik değerin altında olduğu tespit edildi. Bu çalışmada olduğu gibi, Laktik Asit Bakterisinin (LAB) doğal olarak fermente edilmiş siyah zeytin üretiminde kullanılması ile güvenilir bir ürün üretilmesinin, gıda endüstrisine büyük bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelime: Zeytin, Biyojenik amin, *Lactobacillus paraplantarum*, HPLC.

**BIOGENIC AMINE AND MICROBIAL CHANGES IN GEMLIK TYPE BLACK
OLIVE FERMENTATION USING *Lactobacillus paraplantarum* STARTER CULTURE
AND VINEGAR**

ABSTRACT

Natural fermented black olive is a fermented food product formed by fermentation of bacteria in the environment. In this study, the effects of *Lactobacillus paraplantarum* on fermentation were used as starter together with microorganisms present in the environment during the fermentation process of natural fermented Gemlik type black olives were investigated. Microbiological changes and fermentation biogenic amine (BA) levels were determined by HPLC. According to the results, it was observed that the number of yeast-mould increased during fermentation. It was determined that the amount of BA was under the toxic limit that would affect human health. As in this study, Lactic Acid Bacteria (LAB) is used in the production of natural fermented black olives to produce a reliable product is thought to make a major contribution to the food industry.

Key words: Olive, Biogenic amine, *Lactobacillus paraplantarum*, HPLC.

MISIR BİTKİ BİYOMASI İLE BİYOÇARININ TOPRAKTA KARBONDİOKSİT (CO₂)
EMİSYONUNA ETKİSİ

Doc. Dr. Erdal SAKİN

Department of Soil Science and Plant Nutrition, Agriculture Faculty of Harran University
Emrah RAMAZANOĞLU

Department of Soil Science and Plant Nutrition, Agriculture Faculty of Harran University
E. Didem SAKİN

Msc. Agriculture Engineer, GAP Agricultural Research Institute, Ministry of Agriculture and Forestry

ÖZET

Organik iyileştiriciler (çiftlik gübreleri, biyoçar vb) toprağa karbon bağlama (depolama) vasıtasıyla iklim değişimini azaltma ve toprak verimliliğini artırmadaki pozitif rolleri nedeni ile tarımsal ekosistemlerde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışma Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü laboratuvarında kontrol koşulları altında laboratuvar ortamında gerçekleştirilmiştir. Kampüste alınan toprak örnekleri normal hava şartlarında kurutulmuş ve 2 mm'lik elekten geçirilmiştir. 2 L'lik PVC kaplarına 100 g toprak konulmuş ve her kaba 5 g C kg toprak olacak şekilde mısır biyoçarı (MBC) ile mısır sapı artıkları (MSA) ilave edilmiştir. Toprak örnekleri iyice karıştırıldıktan sonra örnek toprak su içeriğinin %50'sinde tutulmuş ve örnekler 7 gün inkübasyona bırakılmıştır. Topraktan çıkan CO₂ miktarı NaOH yöntemi ile haftada bir ölçülmüştür. Çalışma sonunda MBC'1 ve MSA'nın kontrol (Co) (2.82 g m⁻² gün⁻¹) grubu ile karşılaştırıldığında sırasıyla topraktan çıkan ortalama CO₂ miktarı 2.04 ile 4.58 g m⁻² gün⁻¹ olarak saptanmıştır. Örneklerin ortalama kümülatif CO₂ miktarları Co (501.63) ile karşılaştırıldığında sırasıyla 430.16 ve 986.91 g m⁻² olarak belirlenmiştir. Çalışma sonunda toprağa uygulanan MSA'larının MBC'1 uygulamalarına göre daha fazla emisyonla neden olduğu belirlenmiştir. MSA'larının toprakta doğal yolla ayrışıp parçalanmasından dolayı daha fazla emisyonla neden olmuştur. Ayrıca, ayrışma ve parçalanması sırasında MBC'1 bazı gazları kaybetmediği için topraktan çıkan CO₂ gazının fazla olması beklenmiştir. Elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programı istatistiksel analizleri yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: mısır biyoçarı, mısır sapı artıkları, CO₂ emisyonu, toprak

**THE EFFECT OF CORN PLANT BIOMAS AND BIOCHAR ON SOIL
CARBONDIOXIDE (CO₂) EMISSION**

ABSTRACT

Organic healers (farm fertilizers, biochar etc.) are widely used in agricultural ecosystems due to their positive role in reducing climate change and increasing soil fertility through carbon storage to soil. This study was carried out in Harran University, Faculty of Agriculture, Department of Soil, under the control conditions. Soil samples were dried under normal weather conditions and passed through a 2 mm sieve. 100 g of soil was placed in 2 L PVC containers and was added to each container 5 g of C kg of soil corn stalk residue (CSR) and corn biochar (CBC). After thoroughly mixing the soil samples, the sample was kept at 50% of the soil water content and the samples were incubated for 7 days. The amount of CO₂ fluxed from the soil was measured NaOH method by weekly. At the end of the study, when compared with the control (Co) (2.82 g m⁻² day⁻¹) group, the average amount of CO₂ fluxed from the soil was 2.04 to 4.58 g m⁻² day⁻¹ CBC and CSR respectively. The cumulative CO₂ content of the samples was determined as 430.16 and 986.91 g m⁻² when compared with Co (501.63 g m⁻²). At the end of the study, it was determined that CSRs applied to the soil caused more emissions than CBC applications. It has caused more emissions due to the natural decomposition and degradation of MSAs in soil. In addition, it is expected that the CO₂ gas released from the soil will be high because some of the gases such as MBC did not lose during decomposition and disintegration. The obtained data were compared with SPSS 24.0 package program.

Key words: corn biochar, corn stalk residues, CO₂ emission, soil

MARDİN İLİ BEYAZSU HAVZASINDA YETİŞTİRİLEN "TERAKKİ ZER"
NEKTARİN GENOTİPİNİN POMOLOJİK TANIMLANMASI

Şehmus ÖZMEN

Çanakkale Tarım İlçe Müdürlüğü, Ayvacık

Prof. Dr. Kenan KAYNAŞ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi

ÖZET

Bu çalışma Mardin İli Beyazsu havzasında yetiştirilen Terakki Zer nektarin genotipinin meyvelerin pomolojik özelliklerinin ve bazı biyokimyasal özelliklerinin belirlenmesi ve incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu genotipe ait meyve ağaçlarının Mardin-Beyazsu Havzasında bulunan 12 farklı lokasyona ait bahçelerde tespit edilen genotipin meyvelerine ait örnekler uygun hasat olumlarından toplanmış ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Pomoloji Laboratuvarına getirilmiştir. Bu genotiplerin pomolojik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla meyve eni (mm), meyve boyu (mm), meyve ağırlığı (g), çekirdek ağırlığı (g), çekirdek eni (mm), çekirdek boyu (mm), meyve et oranı (%), suda çözünebilir kuru madde miktarı (% Brix), meyve suyu Ph'sı, titredilebilir toplam asitlik (% malik asit) hesaplanmıştır. Renk ölçümleri meyve kabuğunda ve meyve etinde parlaklık (L), hue renk açısı ve chroma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca yarılma, tüylülük ve ete bağlılık durumları gibi diğer özellikleri de gözlemlenmiştir. Sonuç olarak pomolojik özellikler değerlendirildiğinde Terakki Zer genotipine ait meyvelerin günümüzde ticari olarak değerlendirilen çeşitlere göre daha küçük olduğu belirlenmiştir. Terakki Zer genotipinin biyokimyasal özellikleri bakımından da günümüzde ticareti yapılan nektarin çeşitlerine görebenezlik olduğu ve araştırmaya değer olduğu kanısına varılmıştır. Terakki Zer genotipinin meyve et sertliği (MES) ve suda çözünen kuru madde (SÇKM) bakımından değerlendirildiğinde bu genotipinin yenilebilir kalitede olduğu kanısına varılmıştır. İncelenen Terakki Zer genotipine ait meyve kabuk ve et rengine göre değerlendirildiğinde meyvelerin renk ve görüntü olarak albenisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bölgenin sosyoekonomik durumu göz önünde bulundurulduğunda Terakki Zer nektarin genotipine ait kapama bahçe olmadığı ve çiftçiler tarafından bilinçli olarak bahçe tarımı yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu gözlem ve değerlendirmeler neticesinde yapılan çalışma ile sınırlı kalınmaması ve Terakki Zer genotipine ait kültürel işlemler, ıslah konularında yeni bilimsel çalışmaların yapılması ve bu suretle genotip hakkında daha fazla bilgi elde edilerek bu genotipin çeşit seviyesine getirilip endüstriyel sektörde daha fazla yer edinmesi sağlanabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Nektarin, Terakki Zer, Biyokimyasal özellikler, pomolojik özellikler

**AŞIRI KURAK SEZONDA EKMEKLİK BUĞDAY GENOTİPLERİNİN
PERFORMANSLARININ TEST EDİLMESİ**

Merve BAYHAN(Sorumlu Yazar)

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Remzi ÖZKAN

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Araştırma Görevlisi Önder ALBAYRAK

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Cuma AKINCI

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Tahıllarda gübreleme ve sulama gibi çok sayıdaki kültürel uygulamalar verimi artırmada etkili olmaktadır. Ancak tüm bu uygulamalarda başarının üst sınırını çeşit faktörü ya da genotip belirlemede; bu nedenle genotipik etkinin geliştirilmesinin yanı sıra kuraklık gibi abiyotik strese dayanıklılığının artırılması verimin garantisi olmaktadır. Bu çalışma 2017-2018 üretim sezonunda Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırma ve Uygulama alanında yağışa dayalı şartlarda 2 adet kontrol çeşidi (Ceyhan-99 ve Empire) ve 6 adet ileri kademe ekmeçlik buğday hattı kullanılarak tesadüf blokları deneme desenine göre 3 tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Araştırmada ele alınan özelliklere ilişkin varyans analizleri ve ortalama değerler, tesadüf blokları deneme desenine göre JUMP Pro 13.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca özellikler arası ilişkileri incelemek için sonuçlar korelasyon ve regresyon analizine tabi tutulmuştur. Yetiştirme sezonunun aşırı kurak geçmesi nedeniyle elde edilen sonuçlar genotiplerin kuraklık performansını temsil etmektedir. Çalışmada ekmeçlik buğday hatlarına ait başaklanma süresi, bitki boyu, normalize edilmiş vejetasyon farklılık indeksi (NDVI), klorofil içeriği (SPAD değeri), yaprak alan indeksi (LAI), bin tane ağırlığı, verim ve verim parametreleri incelenmiştir. Yapılan varyans analiz sonuçlarına göre; başaklanma süresi (128.67-133.33 gün), bitki boyu (34.67-41.47 cm), klorofil içeriği (SPAD değeri) (43.57-51.23), normalize edilmiş vejetasyon farklılık indeksi (NDVI) (0.38-0.46), yaprak alan indeksi (LAI) (0.67-1.13), bin tane ağırlığı (27.5-35.19 g) ve verim (66.19-172.60 kg/da) bakımından genotipler arasında istatistiki olarak önemli farklılıklar tespit edilmiştir. İncelenen özellikler bakımından yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre NDVI, SPAD ve bin tane ağırlığı değerlerindeki artışın tane verimini olumlu etkilediğini ve geç başaklanmanın yaprak alan indeksini olumsuz etkilediği saptanmıştır. Yapılan regresyon analizinde; düşük determinasyon katsayısına (R^2) sahip regresyon eşitliklerinin; verimdeki değişimi açıklamakta yetersiz oldukları ve verim tahminlerinde kullanılamayacakları tespit edilmiştir. Sadece NDVI değerine ait determinasyon katsayısının orta düzeyde olduğu; verimdeki değişimi az da olsa açıklamada ve verim tahmininde kullanılabileceği belirlenmiştir. Çalışma sonucunda 23 FAWWON 126 nolu hat, verim ve incelenen diğer özellikler yönünden kurak koşullar altında standart çeşide ve diğer hatlara üstünlük sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, ekmeçlik buğday, kuraklık, regresyon

TESTING PERFORMANCE OF BREAD WHEAT GENOTYPES IN EXTREMELY DRY SEASON

ABSTRACT

Numerous cultural practices such as fertilization and irrigation in cereals are effective in increasing the yield. However, in all these applications, the upper limit of success is determined by the variety factor or genotype; therefore, in addition to improving genotypic effect, increasing resistance to abiotic stress such as drought is a guarantee of yield. The study was carried out in the research and application area of Dicle University Faculty of Agriculture in 2017-2018 season with 3 replications according to randomized block design by using 2 control cultivars (Ceyhan-99 and Empire) and 6 advanced bread wheat lines under rainfed conditions. Analysis of variance and mean values of the traits discussed in the study were performed by using JUMP Pro 13.0 package program according to randomized block experiment design. In addition, the results were subjected to correlation and regression analysis in order to examine the relationships between traits. Due to the extreme dry season of the growing season, the results obtained represent the drought performance of the genotypes. In this study, heading time, plant height, normalized vegetation difference index (NDVI), chlorophyll content (SPAD value), leaf area index (LAI), thousand grain weight yield and yield parameters of bread wheat lines were examined. According to variance analysis results; genotypic differences for spike time (128.67-133.33 days), plant height (34.67-41.47 cm), chlorophyll content (SPAD value) (43.57-51.23), normalized vegetation difference index (NDVI) (0.38-0.46), leaf area index (LAI) (0.67-1.13), thousand grain weight (27.5-35.19 g) and yield (66.19-172.60 kg/da) were found statistically significant. According to the results of correlation analysis, it was found that increase in NDVI, SPAD and thousand grain values had a positive effect on grain yield and late spike had a negative effect on leaf area index. The regression equations with low coefficient of determination (R^2) are insufficient in explaining the change in yield and cannot be used in yield estimates. Only the determination coefficient of NDVI value being in the middle level can be used to explain the change in yield, and yield estimation. At the end of the study, 23 FAWWON 126 line based on yield and other characteristics has been superior to the standard cultivars and other lines under conditions.

Keywords: Diyarbakir, bread wheat, drought, regression

ARPA GENOTİPLERİNİN DİYARBAKIRDA KURAK GEÇEN SEZONDA VERİM VE FİZYOLOJİK ÖZELLİKLER YÖNÜNDE İNCELENMESİ

Merve BAYHAN(Sorumlu Yazar)

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Remzi ÖZKAN

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Araştırma Görevlisi Önder ALBAYRAK

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Mehmet YILDIRIM

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

Prof. Dr. Cuma AKINCI

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Ülkemizde arpanın ekim alanı ve üretimi azalma göstermektedir. Başta buğday olmak üzere diğer tarla bitkileriyle rekabet edebilmesi ve ülkenin ihtiyacının karşılanabilmesi için adaptasyon kabiliyeti yüksek verimli arpa çeşitlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma 2017-2018 üretim sezonunda Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırma ve Uygulama alanında tesadüf blokları deneme desenine göre üç tekerrürlü olarak yürütülmüştür. Araştırmada ele alınan özelliklere ilişkin varyans analizleri ve ortalama değerler, tesadüf blokları deneme desenine göre JUMP Pro 13.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca özellikler arası ilişkileri incelemek için sonuçlar korelasyon ve regresyon analizine tabi tutulmuştur. Çalışmada iki ticari çeşit (Önder ve Vamıkhoca) ve yedi ileri kademe arpa hattı kullanılmıştır. Yapılan çalışmada, bitki çıkış süresi (gün), başaklanma süresi (gün), çiçeklenme süresi (gün), fizyolojik olum süresi (gün), NDVI değeri, LAI değeri, bitki boyu(cm), bin tane ağırlığı(gr) ve tane verimi (kg/da) özellikleri incelenmiştir. Yapılan varyans analiz sonuçlarına göre; bitki çıkış süresi (52.67-53.67 gün), başaklanma süresi (129-140 gün), çiçeklenme süresi (132-143 gün), fizyolojik olum süresi (178-184.67 gün), normalize edilmiş vejetasyon farklılık indeksi (NDVI) değeri (0.35-0.53), yaprak alan indeksi (LAI) (0.90-1.73), bitki boyu(45-60 cm), bin tane ağırlığı(30-37.67 g) ve tane verimi (91.5-180.15 kg/da) bakımından genotipler arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar tespit edilmiştir. Özellikler arası korelasyon ilişkisi değerlendirildiğinde NDVI değeri ile başaklanma süresi arasında, LAI değeri ile başaklanma süresi arasında, fizyolojik olum süresi ile verim arasında ve LAI değeri ile NDVI değeri arasında pozitif bir korelasyon olduğu; NDVI değeri ile bin tane ağırlığı arasında ise negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Regresyon analizi sonucunda incelenen özelliklere ait regresyon eşitliklerinin determinasyon katsayısı (R^2) düşük bulunmuştur. Düşük katsayılarla sahip regresyon eşitliklerinin verimdeki değişimi açıklamakta yetersiz oldukları ve verim tahminlerinde kullanılamayacakları kanısına varılmıştır. Çalışma sonucunda incelenen genotipler arasında IBON HI 15-136 ve IBON HI 15-72 nolu hatlar verim ve incelenen diğer özellikler yönünden kurak koşullar altında diğer genotiplere üstünlük sağlamış ve Diyarbakır koşullarına adaptasyon yönünden potansiyele sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyarbakır, arpa, kuraklık, regresyon

DETERMINATION OF YIELD AND PHYSIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF BARLEY GENOTYPES IN DRY SEASON IN DIYARBAKIR CONDITIONS

ABSTRACT

Barley sowing area and production is decreasing in our country. In order to be able to compete with other field crops, especially wheat, and meet the needs of Turkey, efficient barley varieties with high adaptability are needed. The study was conducted in the 2017-2018 production season at Dicle University Faculty of Agriculture Research and Application area with three replications according to randomized block experiment design. In the study, two commercial varieties (Önder and Vamıkhoca) and seven advanced barley lines were used. Analysis of variance and mean values of the traits discussed in the study were performed by using JUMP Pro 13.0 package program according to randomized block experiment design. In addition, the results were subjected to correlation and regression analysis in order to examine the relationships between traits. Plant emergence time (day), heading time (day), flowering time (day), physiological maturity time (day), NDVI value, LAI value, plant height (cm), thousand grain weight (g) and grain yield (kg/da) were investigated. According to variance analysis results; significant genotypic differences were found among genotypes for the traits of plant emergence time (52.67-53.67 days), heading time (129-140 days), flowering time (132-143 days), physiological maturity time (178-184.67 days), normalized vegetation difference index (NDVI) value (0.35- 0.53), leaf area index (LAI) (0.90-1.73), plant height (45-60 cm), thousand grain weight (30-37.67 g) and grain yield (91.5-180.15 kg/da). When the correlation between traits was evaluated, there was a positive correlation between NDVI value and heading time, LAI value and heading time, physiological maturity time and grain yield, and LAI value and NDVI value. A negative correlation was found between NDVI value and thousand grain weight. As a result of the regression analysis, the low level of the coefficient of determination (R^2) of the regression equations of the investigated traits was found. It was concluded that regression equations with low coefficients were insufficient to explain the change in yield and could not be used in yield estimates. As a result of the study, IBON HI 15-136 and IBON HI 15-72 lines were superior to other genotypes under drought conditions in terms of yield and other features and it was determined that they had potential for adaptation to Diyarbakir conditions.

Keywords: Diyarbakir, barley, drought, regression

BAZI MISIR POPULASYONLARININ ÇİMLENME DÖNEMİNDE KURAKLIĞA
KARŞI TEPKİLERİNİN BELİRLENMESİ

Dr.Önder ALBAYRAK

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Diyarbakır

Prof. Dr.Cuma AKINCI

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Diyarbakır

ÖZET

Bir sıcak iklim tahılı olan mısır, sıcaklığı sevmesine rağmen, kuraklığa karşı oldukça hassas olmaktadır. Mısır, çimlenme ve erken fide gelişim döneminde kuraklığa karşı aşırı tepki vermektedir. İslah çalışmalarında, populasyonun stres faktörüne duyarlılığının belirlenmesinin yanında, dönemsel olarak oluşan strese karşı populasyonların verdiği tepkilerin bilinmesi de oldukça önemlidir. Bu çalışmada, Doğu Marmara ve Karadeniz Bölgelerinin bazı illerinden toplanan 16 yerel mısır populasyonunun ve 2 hibrit mısır çeşidinin, çimlenme döneminde oluşturulan kuraklık stresine karşı tepkileri belirlenmiştir. Çalışma, laboratuvar koşullarında, iklimlendirme kabiniinde yürütülmüştür. Çalışmada uygulanacak su stresi, farklı osmotik basınç seviyeleri ile sağlanmıştır. Bu amaçla PEG 6000 (polyethylene glycol)'ün farklı dozları kullanılmıştır. Bu dozlar $\Psi_s=0$ (distile su), -0.3, -0.6, -0.9 ve -1.2 MPa olacak şekilde ayarlanmıştır. Polietilen glikol (PEG), yüksek molekül ağırlıklı bir madde olup su alımını düzenleyerek, ortamı istenilen su stresi koşullarında tutmaktadır. Ayrıca PEG-6000 bitki köklerine alınmamakta ve toksik etki yaratmamaktadır. Çalışma tesadüf parselleri deneme desenine göre 4 tekerrürlü olacak şekilde, her çimlendirme kabında 20 mısır tohumu gelecek şekilde yürütülmüştür. Çimlendirme kapları iklimlendirme dolabında 25 °C'de ve %55 nem ortamında 7 gün bekletilmiştir. 7. günün sonunda, çimlenme yüzdesi, fide uzunluğu, kök uzunluğu, fide ve kök yaş ağırlığı ve fide ve kök kuru ağırlığı değerleri ölçülmüştür. Elde edilen veriler sonucunda, -1.2 MPa basınç altında bazı populasyonlarda çimlenmenin gerçekleşmediği görülmüş ve bu doz uygulama dışı bırakılmıştır. Osmotik basınç seviyesi azaldıkça, çimlenme oranının azaldığı belirlenmiştir. En yüksek çimlenme oranı kontrol grubu uygulamasından %86.94 olarak elde edilirken, en düşük çimlenme oranı %32.92 ile -0.9 MPa uygulamasından alınmıştır. -0.3 MPa basınç altında ortalama çimlenme oranı %82.44, -0.6 MPa uygulamasından ise %58.44 çimlenme oranları elde edilmiştir. Farklı osmotik basınçlar altında yürütülen çimlendirme çalışması sonucunda, DZM-14 populasyonu, çimlenme ve erken fide dönemlerinde yüksek çimlenme ve fide gelişimi kabiliyeti ile ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: PEG, mısır, çimlenme, kuraklık

**İLERİ EKMEKLİK BUĞDAY (*Triticum aestivum L.*) HATLARINDA VERİM VE
BAZI VERİM ÖĞELERİNİN BELİRLENMESİ**

Hasan GÜRAN

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, Diyarbakır.

Prof. Dr. Cuma AKINCI

Dicle Üniversitesi Tarla Bitkileri Bölümü, Diyarbakır.

ÖZET

Bu çalışma, Diyarbakır ekolojik şartlarında Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi deneme alanında yağışa dayalı (kuru) koşullarda 2016-2017 üretim sezonunda yürütülmüştür. Çalışmada, Diyarbakır koşullarında bazı ekmeklik buğday genotiplerinin bazı verim ve verim öğelerini belirlemek amaçlanmıştır. Deneme, 4 tekerrürlü olarak tesadüf blokları deneme desenine göre kurulmuş olup, 3 tane tescilli çeşit ve 13 tane ileri kademede buğday hattı olmak üzere toplam 16 adet ekmeklik buğday genotipi materyal olarak kullanılmıştır. Denemede incelenen genotiplerde; başaklanma süresi 158.5-163 gün, fizyolojik olum süresi 190.2-193.7 gün, bitki boyu 77.6-95.0 cm, başak uzunluğu 5.8-6.9 cm, başakta başakçık sayısı 17.2-19.2 adet, başakta tane sayısı 30.2-46.0 adet, başakta tane ağırlığı 1.29-2.06 g ve tane verimi 363.9-458.9 kg/da arasında değişiklik göstermiştir. İncelenen parametreler bakımından genotipler arasında istatistiki bakımından önemli farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Tane verimi bakımından en yüksek veriler 24-HTWSN-2058, 16th IWWYT-IR-9817 ve 23-ISEPTON-6045 genotiplerinde belirlenmiştir. Verim ve verim öğelerine ait veriler beraber ele alındığında 16th IWWYT-IR-9817 ve 6STEMRRSN-6070 genotiplerinin Diyarbakır şartlarında ümitvar olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Anahtar sözcükler: Ekmeklik buğday, Verim, Verim Unsurları, Genotip

**BATMAN AKTARLARINDA SATILAN TIBBİ BİTKİLER VE KULLANIM
ÖZELLİKLERİ**

Ziraat Yüksek Mühendis Nurettin BARAN

Öğr. Gör. Mehtap ANDIRMAN

Batman Üniversitesi, Sason Meslek Yüksekokulu, Organik Tarım Programı

ÖZET

Türkiye, tıbbi ve aromatik bitkiler bakımından dünyanın en zengin ülkelerinden birisidir. Bitkilerin kullanım alanları oldukça geniş olup, özellikle ilaç, kozmetik, gıda ve baharat amaçlı kullanılmaktadır. Tıbbi ve aromatik bitkiler insanlık var olduğu günden beri deneme yanılma yöntemleri, kimi zamanda profesyonel tıp aracılığı ile insan, hayvan ve hatta bitki sağlığı için kullanılmışlardır. Ülkemizde ticareti yapılan tıbbi ve aromatik bitkilerin bir kısmı doğadan toplanarak ve bir kısmı da kültürü yapılarak üretilmektedir. Adaçayı, ardıç, biberiye, defne, ihlamur, ısırgan otu, kuşburnu, mahlep, meyan kökü, mersin, oğul otu, papatya, salep, sumak, tarhun ve yabancı kekik ile bazı soğanlı, yumrulu ve rizumlu bitkiler doğadan toplanan önemli bitkilerdir. Kültürü yapılarak üretilen tıbbi ve aromatik bitkiler ise kekik başta olmak üzere adaçayı, thyme, nane, rezene, papatya, biberiye, anason, dereotu, ekinezya, fesleğen, kimyon, hardal, haşhaş, kapari, keten, kırmızıbiber, kişniş, lavanta, safran, susam, ve yağ gülüdür.

Bu çalışmanın amacı, Batman ve çevresinde bulunan aktarların genel durumu, yöre halkına satmış olduğu tıbbi ve baharat bitkileri tespit etmek ve bu bitkilerin insanlar tarafından hangi hastalıklara karşı kullanıldığını ve kullanım yöntemlerini ortaya çıkarmaktır. Batman ilinde faaliyet gösteren 10 aktar ile görüşülerek anket uygulanmıştır.

Araştırma sonucunda, tıbbi ve aromatik bitkiler bakımından oldukça zengin olan yörede konu ile ilgili olarak yapılacak üretim çalışmalarının bölge insanına ciddi anlamda ekonomik katkı sağlayabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Batman, tıbbi bitkiler, aktarlar

ABSTRACT

Turkey, in terms of medicinal and aromatic plants is one of the world's richest countries. The uses of plants are quite wide and are used especially for pharmaceutical, cosmetic, food and spice purposes. Medicinal and aromatic plants have been used for human, animal and even plant health through trial and error methods, sometimes through professional medicine, since humanity existed. Some of the medicinal and aromatic plants traded in our country are produced by collecting from nature and some of them are cultivated. Sage, juniper, rosemary, laurel, linden, nettle, rosehip, mahlep, licorice root, myrtle, lemon balm, chamomile, saleg, sumac, tarragon and wild thyme and some bulbous, tuberous and rhizome plants are important plants collected from nature. The medicinal and aromatic plants produced by culture are mainly thyme, sage, thyme, mint, fennel, chamomile, rosemary, anise, dill, echinacea, basil, cumin, mustard, poppy, capers, flax, red pepper, coriander, lavender, saffron, sesame, and oil rose. The aim of this study is to determine the general condition of herbal products in Batman and its vicinity, and to sell medicinal and spice plants to local people.

The aim of this study is to determine the general condition of the herbal products in Batman and its vicinity, to determine the medicinal and spice plants sold to the local people and to determine the diseases that these plants are used against and the methods of use. A questionnaire was conducted by interviewing with 10 herbalists operating in Batman

As a result of the research, it has been concluded that the production studies to be carried out in the region, which is very rich in terms of medicinal and aromatic plants, can provide economic contribution to the people of the region.

Keywords: Batman, medicinal plants, herbs

AN ASSESSMENT ON ADAPTION RATIOS, YIELD POTENTIALS AND PROFITABILITY OF COTTON VARIETIES GROWN IN VIRANSEHIR REGION

Ziraat Yük. Müh.Zeki YAMAN

Harran University, Graduate School of Natural and Applied Sciences, Department of Field Crops

Hasan HALİLOĞLU

Harran University, Agriculture Faculty, Department of Field Crops

ABSTRACT

This study was carried out to determine the prevalence, yield potentials and profitability of cotton farming in the Viransehir region. The study was conducted with the data from the results of the surveys, which were conducted with the farmers who were previously randomly selected and determined by stratified sampling method in the villages of Viranşehir, Şanlıurfa, and macro statistics and the results of the price analysis of cotton samples taken from the research region in 2016. Land assets of the enterprises were taken from Viranşehir Agriculture and Forestry County Directorate. The number of farmers was determined by stratified sampling method based on the land size of the cotton farms. Neyman sampling method, which is one of the stratified sampling methods, was used in order to determine the total number of agricultural farms and the distribution of this number to the layers. According to the data obtained from the research; it was determined that all of the farms use their own lands, all of the seeds are certified and the sowing is done with pneumatic seeder on flatland. It is determined that the amount of seed rate was between 1.5- 4.2 kg/da, chemical for weed control was done before sowing, and no disease were observed and chemicals were applied against spiny bollworm, spider mites, thrips and whitefly. The irrigation methods used in cotton were determined as sprinkler, furrow and sprinkler, and all the irrigation were performed after the sowing and the number of irrigation ranged from 6 to 12, harvesting method with machine at one time, by hand at two time. It was observed that the cotton yield obtained from the hectare was between 4750-7200 kg, the income was between 2470-9010TL and the expenses were between 270-4790 TL. The enterprises that were surveyed sell their products to merchant (1.6-2 TL) and ginning factories (1.7-2.2 TL) According to the answers given to the questionnaires, all of the seeds used were certified and farmers did not have any problem in finding the seeds. Almost all of the farmers, when decides varieties, take into consideration the yield, know the varieties which are suitable for the region, use the same variety for a long time, and when determining where they will sell their products; reliability, high price and advance payment were considered.

Keywords: Survey, farmer, seed, yield, profitable

VİRANŞEHİR BÖLGESİNDE PAMUK ÇEŞİT YAYGINLIĞI, VERİM
POTANSİYELLERİ VE KÂRLILIĞIN BELİRLENMESİ

Ziraat Yük. Müh. Zeki YAMAN

Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarla Bitkileri Bölümü

Hasan HALILOĞLU

Harran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarla Bitkileri Bölümü

ÖZET

Bu çalışma Viranşehir bölgesinde pamuk çeşit yaygınlığı, verim potansiyelleri ve kârlılığın belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma, 2016 yılında Şanlıurfa İli Viranşehir ilçesinde önceden tesadüfi olarak seçilen köylerde ve bu köylerden tabakalı örnekleme yöntemiyle belirlenen çiftçilerle yapılan sörvey çalışması sonucu elde edilen veriler, makro istatistikler ve araştırma bölgesinden alınan pamuk numunelerinin fiyat analiz sonuçlarıyla oluşturulmuştur. İşletmelerin işletme arazisi varlıkları Viranşehir Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü Tarım Bilgi Sistemi (TBS) kayıtları dikkate alınmıştır. Pamuk yetiştiren tarım işletmeleri arazi büyüklüğüne göre tabakalı örnekleme yöntemi ile çiftçi sayısı belirlenmiştir. Örnekleme konu olan toplam tarım işletmesi sayısı ve bu sayının tabakalara dağılımını belirlemek için tabakalı örnekleme yöntemlerinden Neyman örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilere göre işletmelerin tamamı kendi mülkiyeti olan arazileri kullandıkları, tohumların tamamının sertifikalı olduğu, ekimlerin ise pnömatik mibzerle ve düze ekim olduğu belirlenmiştir. Dekara atılan tohum miktarının 1.5-4.2 kg arasında olduğu, yabancı ot mücadelesinde ilaçlamanın bir defa ve ekim öncesi yapıldığı, hastalık ve zararlı mücadelesinde ise zararlılardan Dikenli Kurt, Kırmızı Örümcek, Thrips ve Beyaz Sinek zararının olduğu, herhangi bir hastalığa rastlanılmadığı belirlenmiştir. Pamukta kullanılan sulama yöntemlerinin başta yağmurlama olmak üzere karık ve karık-yağmurlama olarak, sulamanın tamamının ekim sonrası olduğu ve sulama sayısının 6-12 arasında değiştiği, hasat yönteminin makine ile 1 defada, elle ise 2 defa yapıldığı saptanmıştır. Dekardan elde edilen kütlü pamuk veriminin 475-720 kg arasında olduğu, gelirin 247-901 TL arasında olduğu ve yapılan masrafların 270-479 TL arasında olduğu görülmüştür. Sörvey yapılan işletmelerin ürünlerini Tüccara (1.6-2 TL) ve Çırçır fabrikalarına (1.7-2.2 TL) sattığı, sorulara verilen cevaplara göre kullanılan tohumlarının tamamının sertifikalı olduğu ve tohumluk bulmakta sorun yaşanmadığı görülmüştür. Çiftçilerin hemen hemen tamamının, çeşit seçerken verimi dikkate aldığı, bölgeye uygun çeşitleri bildiği, uzun süre aynı çeşidi kullandığı, üreticilerin ürünlerini satacağı yeri belirlerken; güvenilirliği, yüksek fiyatı ve peşin ödemeyi dikkate aldıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sörvey, çiftçi, tohum, verim, kârlılık

**MARDİN İLİ ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİNDE İYİ TARIM
UYGULAMALARI POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**
EVALUATION OF POTENTIAL OF GOOD AGRICULTURAL PRACTICES IN
MARDİN OLIVE CULTIVATION

İsmail BAYYİĞİT

Harran Üniversitesi

Doç. Dr. Ebru SAKAR

Harran Üniversitesi

Prof. Dr. Bekir Erol AK

Harran Üniversitesi

ÖZET

Tarım uzmanlık ve bilimsel hareket etmeyi gerektiren faaliyetler bütünüdür. Son yıllarda İyi Tarım Uygulamaları yurt içinde hızla yayılmakla birlikte pazar olarak da dünya genelinde giderek büyüme kaydetmektedir. İyi Tarım Uygulamaları ürünün üretiminden tüketimine kadar geçen tüm aşamaların kayıt altına alındığı bir tarımsal faaliyettir. Bu tarımsal faaliyet zeytin yetiştiriciliği açısından değerlendirildiğinde zeytin ağacının toprağa dikiminden elde edilen zeytin meyvesi veya zeytinyağının nihai tüketicinin sofrasına ulaşmasına kadar olan süreci; zeytinde doğru çeşit seçimi, dikim yöntemi, budama şekli, sulama, besleme şekli, hasat ve hasat sonrası işlemler gibi birçok süreci içine almaktadır. Bu çalışmada İyi Tarım Uygulamaları açısından Mardin il ve ilçelerinde zeytin yetiştiriciliğinin bugünkü durumunu ve potansiyelini tespit etmek amaçlanmaktadır. Çalışmanın ana materyalini Mardin ilinde zeytin yetiştiriciliğinin en çok yapıldığı Artuklu (Merkez İlçe), Derik, Kızıltepe, Yeşilli ve Nusaybin ilçelerinde 2017 -2018 tarihlerinde zeytin üreticileri ile yüz yüze yapılan 140 adet anket oluşturmaktadır. Yapılan anketlerden elde edilen veriler temel istatistiksel yöntemler ile analiz edilerek zeytin yetiştiriciliğine yönelik veriler elde edilmiştir. Sonuç olarak bu çalışmada, yüzyıllar öncesinde zeytin yetiştiriciliğinin yapıldığı Mardin’de zeytin üreticilerinin temel sorunlarına yönelik çözüm önerileri getirilerek, Mardin’in bu alandaki potansiyeli harekete geçirilip zeytin üretiminde Türkiye pazarında önemli bir aktör konumuna gelebilecek şehirlerden biri olabileceği ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, İyi Tarım Uygulamaları, Zeytin Yetiştiriciliği

ABSTRACT

Agriculture is the whole of activities that require expertise and scientific action. In recent years, Good Agricultural Practices have been spreading rapidly in the country, and the market has been growing all over the world. Good Agricultural Practices are agricultural activities in which all stages from production to consumption are recorded. When these agricultural activities are assessed from the olive growing point of view, olive fruit or olive oil obtained from the planting of the olive tree to the soil reaches to the final consumer of the olive oil process, many kinds of processes such as selection of correct variety of olives, planting method, pruning method, irrigation method. In this study, it is aimed to determine the current status and potential of olive growing in the province of Mardin and its counties in terms of Good Agricultural Practices. The main material of the study constitutes 140 questionnaires made with olive producers in Artuklu (Central District), Derik, Kızıltepe, Yeşilli and Nusaybin provinces where the olive cultivation is the most in the province of Mardin in 2017-2018. The data obtained from the questionnaires were analyzed with basic statistical methods and data for olive farming were obtained. As a result of this study, solutions to the essential problems of Mardin olive producers were delivered, and it was shown that Mardin, where olive farming has been done over the centuries, can become a significant player in the Turkey market in olive production by mobilizing potential in this area.

KEYWORDS: Mardin, Good Agricultural Practices, Olive Growing

DERİK İLÇESİNDE (MARDİN) YETİŞTİRİLEN YEREL ZEYTİN ÇEŞİTLERİNİN
POMOLOJİK ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ

Mizgin AY
Harran Üniversitesi
Doç. Dr. Ebru SAKAR
Harran Üniversitesi
Prof. Dr. Bekir Erol AK
Harran Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmamızda Mardin ili Derik ilçesi yerel zeytin çeşitlerini belirlemek amacıyla 2016/2017 yılları arasında Derik ilçesindeki zeytin bahçesinde yürütülmüştür. Mardin ili gerek sofralık gerekse zeytinyağı üretiminde tarih boyunca söz sahibi olmuştur. Günümüzde Mardin ilinde 812 ha alan üzerinde yaklaşık 1.721 ton dane zeytin üretimi yapılmaktadır. Üretim büyük çoğunluğu sofralık olarak işlenmektedir. Zeytin yetiştiriciliği özellikle Mardin ilinin Derik ilçesinde yoğunluk kazanmıştır. Derik ilçesi ve çevresinde zeytin yetiştiriciliğinin yoğun olmasının nedenleri: zeytinliklerin Mardin Eşiği dağlarının güneye bakan eteklerinde bulunması ve buna bağlı olarak soğuk kuzey rüzgârlarından korunmuş olması, kalker oranı yüksek olan ve zeytin yetiştirme koşullarının bulabildiği aluviyal depolar üzerinde gelişmiş olması ve güney ile güneybatıdan gelen sıcak karakterli rüzgârların ıltıcı etkilerine bağlayabiliriz. Derik'te yetiştiriciliği yapılan yerel çeşitler içerisinde “Derik Halhalı”, “Zoncuk”, “Melkabazi”, “Belluti”, “Hursiki”, “Mavi”, “Kejik” ve “Gulliki” çeşitler önemli yer tutmaktadır. Bu çalışma ile Derik ilçesi yerel zeytin çeşitlerinin pomolojik özellikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zeytin, pomolojik, Derik

POMOLOGICAL CHARACTERISTICS OF LOCAL OLIVE TREES DISTRIBUTED
IN DERIK (MARDIN) DETERMINATION

ABSTRACT

In this study, Mardin province Derik district was entered with local olive varieties. It is indicated that the Derik district in the quarry in 2016/2017 is in the olive garden. There is a work called 'Mardin candidate' in Mardin. Nowadays, about 1.721 tons of mines on an area of 812 hectares in Mardin province. The vast majority of production is processed as table. Olive growing, density of the province of Mardin Derik has gained. Their graduated poetry and olive groves are on the southern-facing slopes of the Mardin Peak mountains where the environment they are in is not protected, protected by high protection and protected by assets. we can tie it to the causes of the illusion. Varieties of Derik Halhali, Zoncuk, Melkabazi, Belluti, Hursiki, Blue, Kejik and Gulliki cultivated in Derik are important. pomological properties of the local olive cultivars in this study.

Keywords: Olive, pomological, Derik

ADANA İLİ VE ÇEVRESİNDE ARI ÖLÜMLERİNE ORGANİK KLORLU
PESTİSİTLERİN ETKİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Mansur Seymen SEĞMENOĞLU

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

ÖZET

Arıcılık hem Dünya’da ve hem de uygun iklimi, çevre koşulları ve bitki örtüsü ile Türkiye’de yaygın şekilde yapılan tarımsal çalışmalardan biridir. Toplumumuz geçmişten bugüne arıcılığa ve bala çok önem vermiştir, son yıllarda başka arı ürünlerinde popüler olması arıcılığı ve arı sağlığını daha da önemli hale getirmiştir. Arılarda yoğun ölümlerle beraber görülen koloni kaybına neden olabilecek birçok neden vardır, bunlardan biride tarım ilaçlarından (pestisit) kaynaklanan toksikasyona bağlı ölümlerdir. Çiftçinin tarım ilacını hazırlarken yaptığı dozlama hatası, ilaçların gelişigüzel birleştirilmesine bağlı olarak etki güçlenmesi veya etkisinin farklılaşması, gündüz yapılan ilaçlamalar ve bazı arıcıların uyarıları dikkate almaması arılarda toplu ölümlere, koloni kayıplarına neden olabilmektedir. Çalışmamızda, Adana ili ve çevresi ağırlıklı olarak kışlatma döneminde, pestisit zehirlenmesi şüphesiyle gelen 2015 yılında 89 adet, 2016 yılında 10 adet, 2017 yılında 57 adet, 2018 yılında 32 adet ölü arı numunesi (her numune 100 g/adet) incelendi. Bu numuneler, GK (gaz kromatografi) cihazı ile T.C. Tarım Bakanlığı Teşhiste Metod Birliği “GK-KS ve GK-ECD-FPD metodu” ile taranarak organik klorlu (OK) pestisitler yönünden incelendi. Cihazda pp’DDD, pp’DDE, op’DDT, pp’DDT, heksaklorobenzen, alfa/beta/gama-heksaklorosikloheksan, alfa endosülfan, beta nedosülfan, endosülfan sülfat, cis-klordan, beta-klordan, aldrin, dieldrin, diklofop-metil, heptaklor, bromopropilat, tetradifon, asetoklor, fenoksoprop-P-etil tanımlanmış OK pestisitler olmakla beraber, cihaz kütüphanesinden de diğer OK pestisitler yönünden de inceleme yapılmıştır. Toplam 188 adet ölü arı numunesinin incelenmesinde toksikasyona yol açabilecek OK pestisitler yönünden herhangi bir maddeye tespit edilebilir düzeyde rastlanmadı. Bu durum, Adana ili ve çevresinde 2015-2018 yılları arasında yoğun arı ölümleri nedeniyle toksikasyon şüphesiyle gelen numunelerde, OK pestisitlerin arı koloni kayıplarında rol almadığını gösterdi. Yoğun arı koloni kayıplı ölümlerin, farklı pestisit türleri ve/veya subakut ve akut seyreden hastalıklar nedeniyle olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar kelimeler: Arı, organik klorlu, ölüm

**BAZI BÖRÜLCE ÇEŞİTLERİNDE FARKLI AZOT DOZLARININ
VERİM VE VERİM UNSURLARINA ETKİSİ**

Ziraat Yüksek Mühendisi Sibel İPEKEŞEN

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, Diyarbakır

ÖZET

Bu araştırma Diyarbakır'da 2018 yılı yaz yetiştirme döneminde Sırma ve Amazon börülce çeşitlerinde farklı azot dozlarının (0, 3, 6, 9 kg/da) verim ve verim unsurlarına etkisini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma tesadüf bloklarında bölünmüş parseller deneme desenine göre ve üç tekrarlamalı olarak kurulmuştur. Araştırmada bitki boyu, ilk bakla yüksekliği, bitki ağırlığı, bitkide ana dal sayısı, bitkide bakla sayısı, bakla uzunluğu, bakla genişliği, bakla tane sayısı ve tane verimi özellikleri incelenmiştir. Azot dozlarının bitki boyu, ilk bakla yüksekliği, bitkide bakla ve tane sayısı, bitki ağırlığı üzerine etkisi önemli, bitkide dal sayısı, bakla uzunluğu ve genişliği ile tane verimi üzerine etkisi önemsiz bulunmuştur. İncelenen özellikler için azot dozları kontrole göre yüksek değer vermiştir. Tane verimi, Amazon çeşidi için 3 kg/da azot dozunda 167.1 kg/da ile yüksek, Sırma çeşidinde 100.8 kg/da ile 9 kg/da azot dozunda yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Börülce, *Vigna unguiculata* L., azot, doz, verim

**THE EFFECT OF DIFFERENT NITROGEN DOSES ON YIELD AND YIELD
COMPONENTS ON SOME COWPEA CULTIVARS**

ABSTRACT

This research conducted in 2018 summer season in Diyarbakir conditions to determine the effect of nitrogen doses (0, 3, 6, 9 kg/da) on yield and yield components on two cowpea cultivars (Sırma and Amazon). Experiment set out on randomized complete block design by split plot with three replications. The plots designed 4 m length and in 40 cm row spacing. In the study, plant height, number of branches per plant, number of pods per plant, grain yield, pod length and width and were examined. The effect of the nitrogene doses on plant height, the first pod height, number of pods per plant, number of seeds per plant and seed yield were significant. The effect of the nitrogene doses on grain yield were no significant. Nitrogen doses were higher in all characters compared to control The high grain yield were in the 30 kg N/da nitrogen dose in Amazon cultivars, 90 kgN/ha dose in Sırma.

Keywords: Kidney bean, *Vigna unguiculata* L., nitrogene, dose, yield

FARKLI GÜBRE UYGULAMALARININ BAZI NOHUT ÇEŞİTLERİNDE VERİM VE
VERİM UNSURLARINA ETKİSİ

Ziraat Yüksek Mühendisi Savaş EKER

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, Diyarbakır

Ziraat Yüksek Mühendisi Sibel İPEKEŞEN

Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarla Bitkileri Anabilim Dalı, Diyarbakır

Prof. Dr. Behiye Tuba BİÇER

Dicle Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümü, Diyarbakır

ÖZET

Bu araştırma Diyarbakır'da 2018 yılı ilkbahar yetiştirme döneminde Gökçe, Diyar 95, Aziziye94 ve Taek-Sağel nohut çeşitlerinde diamonyum fosfat, triple süper fosfat, üre ve Rhizobiumciceri bakterisi uygulamalarının verim ve verim unsurlarına etkisini incelemek amacıyla yürütülmüştür. Deneme faktöriyel deneme desenine göre üç tekrarlamalı olarak, parseller 3 muzunluğunda 4 sıra ve sıra arası 40 cm olarak düzenlenmiştir. Bitki boyu, bitki ağırlığı, bitkide bakla ve tane sayısı, tane verimim, biyolojik verim, hasat indeksi, 100 tane ağırlığı özellikleri incelenmiştir. 100 tane ağırlığı hariç incelenen tüm özellikler bakımından çeşit, gübre uygulamaları ve çeşit x gübre uygulamaları interaksyonu önemli bulunmuştur. Tane veriminde; Gökçe çeşidi DAP ve bakterisi uygulamasında, Diyar 95 çeşidi DAP ve üre uygulamasında, Aziziye 94 çeşidi DAP uygulamasında yüksek değer vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Nohut, Cicer arietinum L., Rhizobium, Fosfor

ABSTRACT

The Effect Of Fertilizers On Yield And Yield Components On Some Chickpea Varieties This research aimed to determine the effect of diammonium phosphate, triple superphosphate, urea and bacteria applications on some chickpea varieties (Gökçe, Diyar 95, Aziziye 94 and Taek-Sağel) on yield and yield components under Diyarbakır conditions in the early spring in 2018. The experiment was arranged in the factorial design with three replications, the plots were arranged in 4 rows in 3 m length and 40 cm in row spaces. Plant height, number of main branches per plant, number of pods per plant, 100 seed weight, harvest index, grain yield and 100 seed weight were investigated in the study. Variety, fertilizer application and variety x fertilization interaction was significant for all traits except for 100 seed weight. The high grain yield was in DAP and bacteria application for Gökçe, DAP and urea applications for Diyar 95, AP application for Aziziye 94.

Keywords: Chickpea, Cicer arietinum L., Rhizobium, Phosphour

ANTEPFISTIĞI ÜRÜNLERİNE MİKRODALGA UYGULAMASI İLE
MİKROORGANİZMA SAYISININ AZALTIKMASI

Gıda Mühendisi Selma KULPU

Kulpu Gıda Yemek Hizmetleri Temizlik İnş. Teks. Nak. Pet. Ürün. İth. İhr. San. Ve Tic. Ltd. Şti.
GERCÜŞ/BATMAN

PROJE ÖZETİ

Antepfıstığı pastacılık, şekerleme, çikolata, dondurma, tatlılar gibi ürünlere sterilizasyon uygulanmadan doğrudan katılabilmektedir. Antepfıstığı işleminde önemli sorunlarının başında yüksek sayıda patojen, küf ve maya içeriği ve aflatoksin varlığı gelmektedir. Üreticiler açısından mikroorganizma içeriği, iyi üretim sürecinin en önemli göstergesidir. Hammaddenin mikrobiyal yükü, işleme tekniği, işleme suyunun arılığı, havanın nemi ve içerdiği mikrobiyal yük son ürünün güvenilirliği ve kalitesini doğrudan etkilemektedir. Antepfıstığı üretimi kavlatma, kırma, seçme, boyut küçültme, kavurma ve paketleme işlemlerinden oluşmaktadır. Üretimin her aşamasında özellikle pirinç antepfıstığı (1-3 mm veya 4-6 mm) bir veya iki defa boyut küçültme ile üretilmekte ve her aşamada insan teması söz konusu olup kontaminasyona maruz kalmaktadır. Bu yüzden Antepfıstığında mikrobiyal yükün, özellikle koliform grubu bakterilerinin inaktivasyonu, güvenli sınıra çekilmesi için uzun süreli yüksek sıcaklık uygulanmakta bu da; renk, besinsel değerlerde kayıplar ve duyuşal özelliklerin yitirilmesine neden olmaktadır.

Mikrodalga, gıdalarda pastörizasyon, sterilizasyon, kurutma veya pişirme amacıyla uygulanabilmektedir. Literatürde, fıstık kurutma ile ilgili yayımlanmış çalışmalara rastlanılmakta ancak mikrobiyal yükün azaltılmasına yönelik çalışmaya rastlanılmamıştır. Geleneksel yöntemlere göre daha az enerji kullanımı olan mikrodalga yönteminin antepfıstığı işleme sürecine dahil edilmesiyle hem enerji tasarrufu sağlanabilecek hem de daha güvenilir ve kaliteli üretim teknolojileri geliştirilecektir. Bu projenin amacı: Antepfıstığı işleme sürecinde mikrodalga uygulaması ile mikroorganizma sayısının azaltılması ile birlikte güvenilir Antepfıstığı ürünleri üretmektir. Ayrıca, enerji tasarrufu yapmak ve piyasaya yeni bir üretim yöntemi kazandırmak ta hedeflerimizdendir.

Güvenli, daha az işlenmiş ve daha az katkı içeren gıdalara olan talebin tüm dünya ülkelerinde gözle görülür artışı, firmaların üretimlerini bu yöne doğru değiştirmektedir. Bu projede, Antepfıstığının işleminde yaşanan temel sorunlardan olan mikrobiyal yükün en aza indirilmesi ve patojen mikroorganizmaların yok edilmesi için daha etkili ve az enerji kullanan mikrodalga sisteminden faydalanılacaktır. Laboratuvarında tüm tanelerle yapılan ön denemeler sonucunda mikroorganizma sayısında önemli bir azalma elde edilmiştir. Pirinç Antepfıstıklarında ise uzun süre mikrodalga uygulaması renk değişimlerine sebep olurken mikrobiyal yükü azaltmıştır. Bu da mikrodalga uygulamasının Antepfıstığı işleme sürecine dahil edilebileceğini göstermiştir. **Daha önce Antepfıstığı işlenmesinde denenmeyen mikrodalga uygulaması ile güvenilir ve kaliteli ürünler işlemek, ekonomik kayıpları azaltmak ve enerji tasarrufu sağlamak bu projenin temel başlatılma gerekçeleridir.**

Anahtar Kelimeler: Mikrodalgada Isıtma, Antepfıstığı, Kalite, Güvenirlilik

**MICROWAVE APPLICATION TO PISTACHIO PRODUCTS IN ORDER TO
REDUCE THE NUMBER OF MICROORGANISMS**

PROJECT SUMMARY

Pistachios can be added to various food products such as, confectionery, desserts, chocolate, ice-cream without applying sterilization. One of the major problems in pistachionut process is a high number of pathogen, mold and yeast contents and aflatoxin presence. Microorganism content in terms of manufacturers is the most important indicator of good production process. This affects directly reliability of food products with regard to consumers. Microbial content of raw materials, processing technique, purity of water used for processing, relative humidity of air affect directly the quality and reliability of final processed food product. Production of pistachios contains various operations, such as dehulling, crushing, selection, size reduction, roasting, and packaging. It is a matter of every stage of production that pistachios are contacted with humans. Especially, ground (1-3 mm or 4-6 mm) pistachios are exposed to contamination. Dirty and tiny particles can't be removed from raw materials because of the size is getting smaller. So, coliforms are inactivated at high temperatures for long period of time. This causes color change, nutrient losses, and sensory properties of nuts.

Microwave is practiced in various food applications such as; drying, cooking, and sterilization. In the literature, published studies on pistachionut drying have been found, but no work has been done to reduce its microbial load. Incorporating the microwave method, which has less energy use than traditional methods, into the pistachio processing process will improve both energy saving and more reliable and quality production technologies. It is partially succeed in preliminary studies that, number of microorganisms are declined in laboratory with microwave. The aim of this project is to produce safe Pistachio products with reduced number of microorganisms by microwave application in the process of Pistachio processing. We also aim to save energy and bring a new production method to the market.

The visible increase in all world countries, which is safe, less processed and less inclusive, is changing the production of companies. The main purpose of this project is; to utilize the most effective and less energy-efficient microwave system to reduce the microbial load, which is the main problem in the process of pistachio, and to destroy the pathogenic microorganisms. As a result of the preliminary experiments, a significant reduction in the number of microorganisms was obtained. Long term microwave application in brass pistachios caused color changes and reduced microbial load. This has shown that the microwave application can be included in the pomegranate processing process. **Microwave application, which has not been tried beforehand in Pistachio processing, is the reason for starting this project to process reliable and quality products, reduce economic losses and save energy.**

Keywords: Microwave Heating, Pistachio, Quality, Safety

CHANGES IN OXIDATIVE STRESS IN MAIZE SEEDLINGS TO 2,4-DICHLOROPHENOXYACETIC ACID APPLICATION

Doç. Dr. Songül ÇANAKCI-GÜLENGÜL

Fırat University Department of Biology

Fadime KARABULUT

Fırat University Department of Biology

ABSTRACT

Today, herbicides are chemicals that threaten human health through the food chain but are indispensable in the agricultural field. Of these, 2,4-D is a dangerous herbicide in the nature of auxin which is prohibited used in Europe. 2,4-D is a colorless powdered chemical with a second class toxicity effect. In the present study, we aimed to investigate the effects of different concentrations of 2,4-D synthetic herbicide on the physiological and biochemical parameters against the toxic effect of seedlings in corn varieties in the light of pre-research. The physiological and biochemical effects of 2,4-D (0, 100 µM, 300 µM and 1000 µM) on 15-day-old seedlings of three maize varieties (*Zea mays* L., cv. Saccharata, cv. Danona, cv. Advanta 2898) were investigated. Hydroponic method was preferred from root of the seedlings in all applications. The seedlings were treated with the solutions for 48 hr. After the 2,4-D treatment, the seedlings were harvested for investigating various growth, analysis. Delays in growth parameters (root-shoot elongation, dry weight/fresh weight) in seedlings and pigment (chlorophyll (chl) a+b, carotenoid) loss in leaves were determined compared to the controls. In addition, while malondialdehyde (MDA) content increased, proline (PRL) content and reduced glutathione/oxidized glutathione (GSH/GSSG) ratio elevated, superoxide dismutase (SOD) activity decreased, and catalaz (CAT) activity decreased in roots of the seedlings, MDA content decreased, PRL content and GSH/GSSG ratio elevated, SOD activity increased, and CAT activity decreased in leaves of the seedlings. High concentrations of catalase enzyme ensured the plant to get rid of stress with minimum damage by detoxifying H₂O₂. Increased activity of antioxidant enzymes such as SOD and CAT is a result of detoxification mechanism that decreases lipid peroxidation. It can be considered that oxidative injury in leaves of seedlings causes imbalanced activity of enzymes by increasing SOD and decreasing other enzymes and this is likely associated with H₂O₂ increase in chloroplasts. While percentages of fatty acids in leaves exceptionally increased for linolenic acid, palmitoleic acid ve stearic acid, they decreased for linoleic acid ve palmitic acid. Generally, the inhibitive effect increased in parallel with the increasing dose of 2,4-D (1000 µM). It was found that Danona and Advanta 2898, the hybrid varieties, were more resistant to 2,4-D compared to Saccharata, the standard variety. The unconscious use of 2,4-D threatens human health in the short term and the long-term agricultural lands.

Key words: Corn (*Zea mays* L.), 2,4-D Herbicide, Oxidative Stress

2.4-DİKLOROFENOKSİASETİK ASİT UYGULANAN MISIR FİDELERİNİN OKSİDATİF STRESTEKİ DEĞİŞİMİ

ÖZET

Günümüzde herbisitler gıda zinciri yoluyla insan sağlığını tehdit eden, ancak tarımsal alanda bir türlü vazgeçilemeyen kimyasallardır. Bunlardan 2,4-D Avrupada kullanımı yasaklanan oksin tabiatında tehlikeli bir herbisittir. 2,4-D renksiz toz halinde bir kimyasal olup, ikinci sınıf zehirlilik etkisine sahiptir. Bu çalışmada, ön araştırmalar ışığında sentetik bir herbisit olan 2,4-D' nin farklı konsantrasyonlarının yol açtığı toksik etkiye dayalı olarak, mısır fidelerinde fizyolojik ve biyokimyasal parametreler üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçladık. Üç mısır (*Zea mays L.*, cv. *Saccharata*, cv. *Danona*, cv. *Advanta 2898*) varyetesinin 15 günlük fidelerinde, 2,4-D' nin (0, 100 µM, 300 µM ve 1000 µM) fizyolojik ve biyokimyasal etkileri araştırıldı. Fidelere yapılan tüm uygulamalarda kökten hidroponik yöntem tercih edildi. Fidler 48 saat çözelti ile muamele edildi. 2,4-D muamelesinden sonra, fidanlar çeşitli büyüme analizleri için hasat edildi. Kontrollerine göre; fiderlerde büyüme parametrelerinde (kök-sürgün uzaması, kuru ağırlık/taze ağırlık) gecikmeler, yapraklarda pigment (klorofil (kl) a+b, karotenoid) kayıpları tespit edildi. Ayrıca fiderlerin kökünde; malondialdehit (MDA) miktarı arttı, prolin (PRL) miktarı ve redükte glutatyon\okside glutatyon (GSH/GSSG) oranı arttı, süperoksit dismutaz (SOD) aktivitesi azaldı, katalaz (CAT) aktivitesi azaldı. Fiderlerin yaprağında; MDA miktarı azaldı, PRL miktarı ve GSH/GSSG oranı arttı, SOD aktivitesi arttı, CAT aktivitesi azaldı. Katalaz enzimi yüksek konsantrasyonda H₂O₂' i detoksifiye ederek, bitkinin stresten en az zarar ile kurtulmasını sağlamaktadır. SOD ve CAT gibi antioksidan enzimlerin aktivitesinin artması, lipid peroksidasyonun azalmasını sağlayan detoksifikasyon mekanizmasının bir sonucudur. Fiderlerin yapraklarındaki oksidatif hasar, SOD'ı artırıp diğer enzimleri azaltırken enzimlerin aktivitesinde dengesizliğe neden olduğu ve muhtemelen kloroplastlarda ki H₂O₂ artmasının bununla bağlantılı olduğu düşünülebilir. Yaprakta yağ asitlerinin % oranları; linolenik asit, palmitoleik asit ve stearik asitin istisnaları artış ve artış gösterirken, linoleik asit ve palmitik asit için azaldı. Genel olarak 2,4-D'nin doz (1000 µM) artışına paralel olarak inhibitif etki de arttı. Hibrit varyete olan *Danona* ve *Advanta 2898*, standart varyete olan *Saccharata*' ya göre, 2,4-D' ye karşı daha dayanıklı bulundu. 2,4-D' nin bilinçsiz kullanımı kısa vadede insan sağlığını, uzun vadede tarım yapılan toprakları tehdit etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mısır (*Zea mays L.*), 2,4-D Herbisit, Oksidatif Stres

MICROWAVE MELTING OF CA FERRITE SALT SLURRIES FOR ENERGY STORAGE

Dr. Yıldırım TOSUN

Şırnak Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Maden Müh. Bölümü, Şırnak

ABSTRACT

Heated Ca-ferrite pellets in microwave radiated molten slurries are one of the most promising technologies for advanced fuel energy storage with favorable economic potential and intrinsic properties. The development of solid pellet technology for molten salt is a key issue in the heat transport processing. As for pure molten $MgCl_2$ - $CaCl_2$ - $NaCl$ eutectic salt at approximately 473-500°C, we have already reported the successful results of transport using gravity and a centrifugal pump. However, molten salt in the carbon pellet/ metal-salt mixes with insoluble fines dissolved in porous basket. The insoluble consists of noble metal fission products, such as Pb, Zn, Cu. In this study, there have been very few transport studies of a molten salt slurry (metal fines-molten salt mixture).

Keywords: Microwave Melting pellets, Heat Storage, Molten Salts, Pellet Granules, Ferrite

MİKRODALGA ETKİLİ ATIK ÇAMUR HAZIRLAMA VE İŞLEME - AKTİF
ÇAR/AKTİF KARBON / KİL PELLETLERİNİN ÜRETİMİ

Dr. Yıldırım TOSUN

Şırnak Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Maden Müh. Bölümü, Şırnak

ÖZET

Atık kirli suların ve endüstriyel çamurların sıkı paket yataktarıtımı, 100 mikronun üzerindeki aktif karbon/ kömür ve kil pelletleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu kirli sulardaki toksik ağır metallerin tehdit edici kirlilik sınırlarını düşürmek ve kirlenmeyi önlemek için, kil peletleri sorpsiyon kolonu odasında kirli su ile sıkıştırılmıştır. Çamur taşınım döngüleri karbon topaklarının doyunluğuna kadar devam edilmiştir. Katı karbon gözenekli yapıda şlamsorbent ve aktif karbon veya kömürde atık sudaki toksik metalleri Cu, Pb, Zn yakalamak için kullanılmıştır. Ayrıca mekanik ayırma geliştirilmiştir. Absorbsiyon deneylerimizde 1 - 2mm boyutundaki pelletlerdeki% 40,% 60 ve% 80 aktif karbon ile preslenmiş ekstrüde peletler, aktif kil karışımları kullanılmıştır. Bu çalışmada mikrodalga ile işlenmiş aktif pellet formları kullanılmıştır. Pellet boyut sorpsiyon yaklaşımı % 17-28 metal emilim sağlamıştır ve ayrıca% 14-15 kurum ilavesi yüksek gelişmiş mobilite sağlamıştır. Atık organik yağ ve kurum, kaba taneli yapı ekstrüzyonunda briketleme kalitesini arttırmıştır. Kil numunelerinin, mikrodalga liçinde ve asit muamelesinde homojenizasyona uğradığı düşünülmüştür. Atık çamur büyük çevre sorunları yaratabilir ve çevreyi hem doğal yaşam hem de faunasına tehdit oluşturabilir. Belediye alanındaki atık çamurların değerlendirilmesi için yeşil yöntemlere çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, tehlikeli atık sular ve çamurlar, atık pelet ürünleri kullanılarak atık su ve çamur arıtımında bir yeni yöntemi imkân vermiştir. Böylelikle, bölgedeki belediye atık çamurları en aza indirilebilmiştir. Şırnak asfaltit balçık atıkları ayrıca 20 mm'nin üzerinde büyüklükte bir doğal kaynaktır. Bu çamur atıklarının işlenmiş pelletleri genellikle% 4,3 oranında fosfat içerebilmektedir ve 100 mikronun altındaki organik karbon çürümeleri toprakların ıslahı ve tarım toprağı için avantajlı gübre olabilmektedir. Ülkemizde özellikle Siirt ve Hakkari bölgelerinde geniş yayılmış kayalık topraklar geniş bir alana yayılmıştır. Toprak verimliliğı olgusu açısından bu çalışmada gübresel kimyasal bileşimlerin faydaları da tartışılmıştır. Bu çalışmada; mikrodalga etki, pelletlemenin fiziksel ve kimyasal parametreleri üzerindeki etkileri, peletleme ve işlem koşullarını belirlemek için ön testler, reaktif bileşenler araştırılmıştır. Bu ürün atık ve karışım oranlarıyla, tuz çözeltisinden çıkan ürünleri ile humat üretiminde avantajlı olduğu tespit edilmiştir. Çamurun viskozitesi kurutma işleminde problem yaratmıştır, ancak pelletleme işleminde bir avantajdır. İşlemden, pellet haline getirme / kurutma birimi, viskoz çamurdan faydalanılmıştır ve çamurun aynı anda kurummasını ve pelletlenmesi sağlanmıştır. Genellikle atık su arıtma tesislerinden kaynaklanan çamurlar önce açık havada kurutma işleminden geçirilip, ardından biyogaz çürütmeye veya bertaraf edilmesi planlanır. Ancak bu çalışmada, karbon geri dönüşüm veya bertaraf tan bağımsız olarak, çamurun mikrodalga işlenmesi düşünülmüştür. Bunun çoğu durumda ekonomik bir sorun teşkil ettiği düşünülmüştür. Çünkü yüksek nem içeriğı nedeniyle uğraşmak zor olmaktadır. Bu çalışma da uygulanan pelletleme / kurutma ünitesinin geliştirilmesi, yoğun, kurutulmuş pellet haline getirilmiş malzemelere indirgenerek, diğer kullanımlar için çamurun geri dönüşümünün yanı sıra iyileştirilmiş mikrodalga yanma üzerine yoğunlaştırılarak gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: mikrodalga aktivasyonu, aktif karbon, metal sorbent, atık çamur, mikrodalga işleme, çar sorpsiyon parametreleri

AKIM TRANSFORMATÖRLERİNİN YILDIRIM DARBE ANALİZLERİNİN
ANSYS@MAXWELL İLE GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK

Dicle Üniversitesi, Silvan Meslek Yüksekokulu, Elektrik ve Enerji Programı, Diyarbakır

Öğr. Gör. Emrah ASLAN

Dicle Üniversitesi, Silvan Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Programcılığı, Diyarbakır

Prof. Dr. Mehmet Salih MAMIŞ

İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik Elektronik Mühendisliği, Malatya

ÖZET

Akım transformatörlerinin tasarım parametrelerinin hesaplanması, manyetik ve termal özellikleri, yapılarının karmaşıklığı, materyallerin farklı ferromanyetik özellikleri ve nüve malzemesinin B-H eğrisinin doğrusal olmaması nedeniyle çok karmaşıktır. Bu trafoların sekonder çıkışı hem ölçü hem de koruma devreleri için kullanılmaktadır. Bu yüzden akım transformatörlerinin doğruluk derecesi çok iyi ve hassas olmalıdır. Bu çalışmada Sonlu Elemanlar Yöntemi'ne dayanan ANSYS@Maxwell ile gerilim trafosu 2D olarak modellenmiştir. Tasarlanan modelin hem normal çalışma koşullarındaki hem de yıldırım darbesi durumundaki analizleri gerçekleştirilmiştir. Her iki çalışma koşulu için de elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Bu sonuçlardan, akım transformatöründeki dağıntık elektromanyetik akı dağılımı ve yıldırım darbesi durumunda sargılarda meydana gelen elektromanyetik kuvvetlerin sebep olduğu mekanik zorlanmaların yoğun olduğu bölgeler ve transformatördeki sorunlu alanlar belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yıldırım Darbesi, Elektromanyetik Akı, Elektromanyetik Kuvvet, akım Transformatörleri.

REALIZATION OF LIGHTNING IMPULSE ANALYSIS OF CURRENT
TRANSFORMERS BY ANSYS@MAXWELL

ABSTRACT

The calculation of the design parameters of the current transformers is very complex due to the magnetic and thermal properties, the complexity of the structures, the different ferromagnetic properties of the materials and the non-linearity of the B-H curve of the core material. The secondary output of these transformers is used for both measurement and protection circuits. Therefore the accuracy of this transformer must be very good and sensitive. In this study, voltage transformer is modeled as 2D with ANSYS@Maxwell which is based on Finite Element Method. Analysis of the designed model in both normal working conditions and lightning strikes. The results obtained for both working conditions were compared. From these results, the problematic areas of mechanical transformations caused by electromagnetic forces occurring in the windings and scattered electromagnetic flux distribution in the current transformer and the problematic areas in the transformer were determined.

Keywords: Lightning Impulse, Electromagnetic Flux, Electromagnetic Force, Current Transformers.

GEÇİCİ REJİM ALTINDAKİ GERİLİM TRANSFORMATÖRLERİNİN
ANSYS@MAXWELL İLE ANALİZİ

Öğr. Gör. Yıldırım ÖZÜPAK

Dicle Üniversitesi, Silvan Meslek Yüksekokulu, Elektrik ve Enerji Programı, Diyarbakır

Öğr. Gör. Emrah ASLAN

Dicle Üniversitesi, Silvan Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Programcılığı, Diyarbakır

Prof. Dr. Mehmet Salih MAMİŞ

İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik Elektronik Mühendisliği, Malatya

Prof. Dr. Müslüm ARKAN

İnönü Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Elektrik Elektronik Mühendisliği, Malatya

ÖZET

Ölçü transformatörlerinin tasarım parametrelerinin hesaplanması, bu transformatörlerin manyetik ve termal özellikleri, yapılarının karmaşıklığı, materyallerin farklı ferromanyetik özellikleri ve nüve malzemesinin nonlineer B-H eğrisi nedeniyle çok karmaşıktır. Bu trafoların sekonder çıkışı hem ölçü hem de koruma devreleri için kullanılmaktadır. Bu nedenle ölçü trafoları tasarlanırken koruma ve ölçüm için doğruluk derecesi çok iyi ve hata payı çok az olmalıdır. Bu çalışmada Sonlu Elemanlar Yöntemi'ne dayanan ANSYS@Maxwell ile gerilim trafosu 3D olarak modellenmiştir. Tasarlanan modelin hem normal çalışma koşullarındaki hem de yıldırım darbesi durumundaki analizleri gerçekleştirilmiştir. Her iki çalışma koşulu için de elde edilen sonuçlar karşılaştırılmıştır. Bu sonuçlardan, gerilim trafosunun nüvesindeki dağınmık elektromanyetik akı dağılımı, yıldırım darbesi durumundaki elektromanyetik kuvvetlerin sebep olduğu mekanik zorlanmaların yoğun olduğu bölgeler ve transformatördeki sorunlu alanlar belirlenmiştir. Ayrıca, istenmeyen çalışma koşullarının gerilim trafosunun hatalı çalışmasına ve koruma devrelerinde istenmeyen çalışma şartlarının oluştuğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yıldırım Darbesi, Elektromanyetik Akı, Elektromanyetik Kuvvet, Ölçü Transformatörleri.

ABSTRACT

The calculation of the design parameters of the measurement transformers is very complex due to the magnetic and thermal properties of these transformers, the complexity of their structures, the different ferromagnetic properties of the materials and the nonlinear B-H curve of the core material. The secondary output of these transformers is used for both measurement and protection circuits. For this reason, the accuracy of the protection and measurement must be very good and the margin of error should be very low when designing the measurement transformers. In this study, voltage transformer is modeled as 3D with ANSYS @ Maxwell which is based on Finite Element Method. Analysis of the designed model in both normal working conditions and lightning strikes. The results obtained for both working conditions were compared. From these results, scattered electromagnetic flux distribution at the core of the voltage transformer, the regions where the mechanical stresses caused by the electromagnetic forces in the lightning strike state and the problem areas in the transformer were determined. In addition, it has been observed that undesired operating conditions cause malfunctions of the voltage transformer and undesirable operating conditions in the protection circuits.

Keywords: Lightning Impulse, Electromagnetic Flux, Electromagnetic Force, Measurement Transformers.

SÜRDÜRÜLEBİLİR YEREL GELİŞMEDE YAVAŞ ŞEHİR HAREKETİ: ANKARA – GÜDÜL ÖRNEĞİ

Y. Şehir Plancısı Ali Burak ASLAN

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Özge Yalçın ERCOŞKUN

Gazi Üniversitesi

ÖZET

İtalya’da, “Fast Food” kültürüne tepki olarak ortaya çıkan “Slow Food” hareketinin devamı olan “Cittaslow” (Yavaş Şehir) hareketi, 1990’lardan itibaren kabul görmüş, günümüzde Güney Kore’den, Amerika Birleşik Devletleri’ne, Fransa’dan, Yeni Zelanda’ya, Çin’den, Güney Afrika’ya kadar yayılmış ve 30 ülkede 252 üyeye ulaşmıştır. Amacı yaşanabilir şehirler yaratarak, buradaki yaşam kalitesini artırmak olan bu hareket, şehirlerin gerçek kimliklerini kazanması, markalaşması ve yerel gelişmede avantajlı duruma gelmesinde büyük bir önem arz etmektedir. Sürdürülebilir yerel gelişme akımı olarak benimsenen Yavaş Şehir küreselleşmenin ortaya çıkardığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen, kasabaların ve şehirlerin katıldığı bir harekettir. Bu hareket, tarihsel kentsel öğeleri korumayı, çevreyi kirleten etmenleri azaltmayı, alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı, çevre dostu teknolojilerden en üst düzeyde yararlanabilmeyi; yerel ürünlerine, yemeklerine, sanatlarına ve kültürlerine sahip çıkmayı; tarihsel yapıyı, ekolojik ve çevresel özellikleri, kentsel dokuyu koruyarak, daha insanca, daha yaşanabilir ve sürdürülebilir bir geleceği katılımcı bir anlayışla tasarlamayı hedeflemektedir. Yavaş Şehir hareketi, Türkiye’de de şehirlerin sürdürülebilir yerel gelişme akımını benimsemeleri ve fark yaratmaları için yeni yollar bulmalarına rehberlik etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye’den 17 adet şehir bu birliğe katılmaya hak kazanmış olup, bu şehirlerin yanı sıra birliğe katılmak için adaylık başvurusunda bulunan birçok şehir de bulunmaktadır. Bu çalışmada; Yavaş Şehir Birliği’ne adaylık başvurusunda bulunan, Ankara’nın 90 km. kuzeybatısında yer alan, nüfusu 10.074 kişi olan, tarihsel süreç içerisinde birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi mağaraları ve yaylaları ile turist çekim destinasyonlarına sahip, sürdürülebilir tarım ürünleri yetiştiren Gündül İlçesinin Yavaş Şehir Tüzüğü’nde yer alan 72 adet kriter çerçevesinde uygunluğunun değerlendirilmesi, başvuru dosyasının incelenmesi, mevcut durumunun belirlenmesi ve Yavaş Şehir Birliği’ne üyelik için yapılması gerekenlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Gündül İlçesindeki yerel yöneticilerle, kamu kurum ve kuruluşları yetkilileri ile mülakat yöntemi kullanılarak gerekli bilgiler temin edilmeye çalışılmıştır. Bu görüşmelerin sonucunda elde edilen bilgiler doğrultusunda adaylık sürecinde olan Gündül’ün Yavaş Şehir Birliğine katılma potansiyeline ilişkin değerlendirmeler literatür çalışması ile ilişkilendirilerek ortaya konulmuştur. Sonuç olarak, Yavaş Şehir Tüzüğü’nde yer alan çevre politikaları, altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkarlara dair politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, ortaklıklar ve sosyal uyum başlıkları altında yer alan 72 adet kriter üzerinden Gündül’ün hangi kriterleri sağlayıp sağlayamadığı belirlenmiş, Gündül ve benzeri aday olabilecek kentlere yönelik stratejiler sıralanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yavaş Şehir, Sürdürülebilirlik, Yerel Gelişme, Gündül - Ankara.

REMOVAL OF CRUDE OIL FROM AQUEOUS SOLUTION BY USING EXPANDED PERLITE, CORNCOB AND FIBER

***Özkan AÇIŞLI**

Department of Petroleum and Natural Gas Engineering, Oltu Earth Sciences Faculty, Atatürk University, 25240 Erzurum, Turkey

Eylül Miray CEYLAN

Department of Petroleum and Natural Gas Engineering, Oltu Earth Sciences Faculty, Atatürk University, 25240 Erzurum, Turkey

Rüstem BİLMEZ

Department of Petroleum and Natural Gas Engineering, Oltu Earth Sciences Faculty, Atatürk University, 25240 Erzurum, Turkey

ABSTRACT

It is aimed to remove crude oil in water by adsorption process in this study. For this purpose, expanded perlite, corncob, and fiber were used as adsorbent material. Specific surface areas of the adsorbent materials were determined by BET method. The capacities of adsorbent materials on adsorption of Batman-Garzan oil in water and in salty water was determined according to ASTM F726-06 standard for short-term tests of 30 minutes and long-term tests of 180 minutes. As a result of the test, the highest specific adsorption capacity of each adsorbent was found to be 0.5 g adsorbent amount. According to the short-term test, the specific adsorption capacities of adsorbents for the Batman-Garzan oil were determined as 45.77; 51.94 and 82.51 mg of adsorbed oil/g adsorbent for expanded perlite, corncob and fiber respectively. In the long-term test results, the specific adsorption capacities of adsorbents were determined for expanded perlite 130.63; for corncob 173.01 and for fiber 134.15 mg of adsorbed oil/g adsorbent. Amount of removal oil (%) for the short-term test; It were determined 45.77 % for expanded perlite, 21.78 % for corncob and 24.18 % for fiber. Long-term test results showed that it was found 63.06% for expanded perlite, 38.22% for corncob and 43.71% for fiber. The specific adsorption capacities of adsorbents for long-term test in salty water were determined 60.99 for expanded perlite, 106.03 for corncob and 106.49 oil (mg) / adsorbent (g) for fiber. According to the results of the long - term test, it was found that oil removal (%) was higher than the expanded perlite with the largest surface area than corn cob and fiber.

Anahtar Kelimeler: Oil pollution, adsorption, expanded perlite, corncob, fiber

**İNSANSIZ HAVA ARACI İLE YOL ÇIKARIMI
ROAD EXTRACTION WITH UNMANNED AERIAL VEHICLE**

*Harita Mühendisi Tansu ÜNLÜ

Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, 34220, İstanbul

Doç. Dr. Nursu TUNALIOĞLU

Yıldız Teknik Üniversitesi, Harita Mühendisliği Bölümü, 34220, Esenler, İstanbul

Dr. Öğr. Üyesi Melis UZAR

Yıldız Teknik Üniversitesi, Harita Mühendisliği Bölümü, 34220, Esenler

ÖZET

Son yıllarda kent alanlarındaki trafik yoğunluğunun artmasıyla beraber ulaşım problemi çözülmesi gereken önemli bir sorun haline gelmiştir. Özellikle, kent ve ulaşım planlanmasında hızlı ve sağlıklı kararlar alabilmek için son zamanlarda hemen hemen her alanda yaygın kullanılan platform olan İnsansız Hava Aracı (İHA) kullanılması, ulaşım problemlerinin çözümünde de kullanılmaya başlanmıştır. Bu çalışmada, İHA ile toplanan verilerin işlenerek yol güvenlik analizleri için doğru ve güncel bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, nesneye yönelik kural tabanlı sınıflandırma yöntemi kullanılarak otomatik olarak yol çıkarımı hedeflenmiştir. Yol analizi için Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ) Davutpaşa Kampüsü'ndeki yol güzergâhı seçilerek, ilgili bu güzergâha ait 3 adet Yer Kontrol Noktası (YKN) tesis edilmiş ve işaretlemesi yapılmıştır. İlgili YKN'lerin hassas 3 boyutlu koordinatları İstanbul'da yerel ölçekte gerçek zamanlı ağ yapısında faaliyet gösteren GNSS/CORS ağı İSKİ-UKBS sisteminden yararlanılarak, Sanal Referans İstasyonu (VRS) düzeltme modeli ile elde edilmiştir. YKN hassas konumları ITRF2005 datumu gözlem epoğunda, yatayda ± 5 mm, düşeyde ise ± 7 mm standart sapma değerinin altında sağlanmıştır. İlgili yol güzergâhındaki uçuş ise gerçek zamanlı kinematik (RTK) donanımlı "DJI-Phantom 4 RTK" model İHA sistemi ile yapılmıştır. Uçuş sırasında İHA sistemindeki hassas konum bilgisinin elde edilmesi ve dolayısıyla cm doğrulukta hava görüntüleri için yine İSKİ-UKBS sistemi VRS düzeltme modeli kullanılarak, uçuş süresince RTK fix modda hava fotoğrafları çekilmiştir. İSKİ-UKBS ITRF2005 datumunda faaliyet gösterdiği için uçuşta elde edilen fotoğrafların (görüntülerin) cm doğrulukta koordinatları da ITRF2005 datumunda elde edilmiştir. İlk aşamada, İHA ile elde edilen fotoğraflar kullanılarak ortofoto ve Sayısal Yükseklik Modeli (SYM) üretilmiştir. İkinci aşamada ise obje tabanlı sınıflandırma ile kurallar geliştirilerek otomatik yol çıkarımı gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada sayısal görüntü işleme yöntemleri, segmentasyon ve bulanık mantık ile sınıflandırma analizleri yapılarak yol sınıfı için uygun kurallar elde edilmiştir. Geliştirilen kural setleri ile ayrıca hedef sınıf olan yol sınıfının yanı sıra; banket, şerit çizgileri, kavşak alanı, bina, yeşil alanlar, gölge alanlar vb. sınıflarda çıkartılmıştır. Böylece sınıf karışıklığı problemi; segmentasyon, sınıflandırma ve görüntü analizi algoritmalarının optimizasyonu ile elde edilen uygun parametrelerin tespit edilmesi ve kuralların geliştirilmesi ile çözümlenmiştir. Sonuç olarak, İHA ile elde edilen veriler (ortofoto ve SYM) kullanılarak geliştirilen kural setleriyle otomatik olarak çıkarılan yol sınıfının doğruluk analizi gerçekleştirilmiştir. Böylece, bir sonraki çalışmada gerçekleştirilecek ulaşım problemine yönelik yol güvenlik analizleri için hedef yol sınıfı ve alt sınıflar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:İnsansız Hava Aracı (İHA), yol analizi, kural tabanlı sınıflandırma, obje çıkarımı

ABSTRACT

In recent years, with the increasing traffic congestion in urban areas, the transportation issue has become an important problem that should be solved. In particular, in order to make rapid and strong decisions in urban and transportation planning, the use of UAV, which is a widely used platform in almost all areas, has been started to be used in the solution of transportation problems as well. In this study, it is aimed to obtain accurate and up-to-date information for road safety analysis by processing the data collected by UAV. The aim of the study is automatic road extraction using object-based classification method with developing the rule sets. For the road analysis, a road corridor at Yildiz Technical University (YTU), Davutpaşa Campus was selected and 3 Ground Control Points (GCP) were installed and marked around this route. The accurate 3 dimensional coordinates of the related GCPs were obtained by using the GNSS/CORS network of İSKİ-UKBS system operated in real time network structure in local scale in Istanbul, by using Virtual Reference Station (VRS) correction model. The accurate positions of GCP are provided below the standard deviation of ± 5 mm horizontally and ± 7 mm vertical in the ITRF2005 datum observation epoch. The related flight was realized with “DJI-Phantom 4 RTK” model UAV system equipped with real-time kinematic (RTK). During the flight, to obtain the accurate position information of UAV system and so to get the accuracy of aerial photographs in cm level, the aerial photographs were taken in RTK fix mode using İSKİ-UKBS system VRS correction model. Since İSKİ-UKBS is operated in the ITRF2005 datum, the coordinates of the photographs taken from the flight with the accuracy of cm level are obtained in the ITRF2005 datum. In the first stage, orthophoto and Digital Elevation Model (DEM) were produced by using photographs obtained with UAV. In the second stage, automatic road extraction was realized by developing rules with object-based classification. At this stage, segmentation and classification analysis were performed by means of digital image processing methods, and fuzzy logic classification and appropriate rules for the road class were obtained. With the rule sets developed, besides the target class so-called the road class; shoulder, lane lines, intersections, building, green areas, shadow areas, etc. classes were also extracted. Thus, the problem of class confusion was solved by determining the appropriate parameters obtained by optimization of segmentation, classification and image analysis algorithms and of developing the rules. As a result, using the data obtained by UAV (orthophoto and DEM), the accuracy analysis of the road class, which was automatically extracted with the developed rule sets, was performed. Thus, the target road class and subclasses were obtained for the road safety analyzes for the transportation problem to be performed in the future study.

Key Words: Unmanned Aerial Vehicle (UAV), road analysis, rule-based classification, object extraction

**FARKLI ÖĞRENME YÖNTEMLERİYLE ZENGİNLEŞTİRİLEN ÖĞRENME
ORTAMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ¹**

Ali TUM

Dicle Üniversitesi

Doç.Dr. Tamer KUTLUCA

Dicle Üniversitesi

Samet GÜNDÜZ

Sarıca İmam Hatip Ortaokulu

ÖZET

Son yıllarda modern ve alternatif öğrenme yaklaşımlarının kullanıldığı öğrenme ortamlarının matematik öğrenme ve öğretme açısından son derece ne kadar önemli olduğu ifade edilmektedir. Özellikle öğrenme ortamlarının zenginleştirilerek öğrencelere farklı öğrenme deneyimleri kazandırılması öğretilen kavram ve konuya öğrencilerin farklı bakış açısıyla bakmasını sağlayarak anlamlı öğrenmeler gerçekleştirilmesi adına önemli olacaktır. Nitekim bireysel farklılıkları dikkate aldığımızda her öğrencinin en iyi şekilde öğrenebilme yolu farklı olduğundan zenginleştirilen öğrenme ortamları bütün öğrencilere hitap ederek öğrenmelerine kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca matematiksel bir konu veya kavramın öğretimi gerçekleştirilirken tek tip yöntemi barındıran etkinliklerin tam anlamıyla öğrencide öğrenme gerçekleştirilmesi olanaksız bir durum olarak ifade edilmektedir. Bu nedenle literatüre katkı sağlaması, öğretimi gerçekleştirecek öğretmene ve öğretimi gerçekleştirirken kullanılacak müfredata katkı sağlamak adına çalışma önemli görülmektedir. Bu bağlamda çalışma, farklı öğrenme yöntemleriyle gerçekleştirilen öğrenme ortamına ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Nitel araştırmaların doğasından kaynaklı kesin ve genellenebilir sonuçlar koymasa da olguyu veya süreci daha iyi anlayabilmek ve tanımlayabilmek için açıklamalar, örnekler veya yaşantılar ortaya koyduğu için fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan bir ilin merkezinde bulunan rastgele seçilen bir devlet ortaokulunun 23 yedinci sınıf öğrencisi ile bu öğrencilerin matematik öğretmenleriyle gerçekleştirilmiştir.

¹Bu bildiri Dicle Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (DUBAP) Koordinatörlüğüne ZGEF.19.005 nolu yüksek lisans projesi kapsamında desteklenmiştir.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Bu çalışmada öncelikle tam sayılar ve kesirler konularına yönelik 6 hafta (26 ders saati) boyunca farklı öğretim yolları (Teknoloji destekli uygulamalar, eğitsel oyunlar, karikatür kullanımı, somut materyal kullanımı, açık uçlu sorular çözme ve işbirlikli gruplarla tartışma) kullanılarak süreç gerçekleştirilmiştir. Sürece ilişkin veriler her hafta öğrencilere günlük formları dağıtılarak toplanmıştır. Ayrıca sürecin sonunda öğretmen ve rastgele seçilen 8 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bu görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Söz konusu günlük formları ve ses kayıt cihazları elektronik ortamda yazıya dökülmüş ve nitel bir yaklaşımla içerik analizine tabi tutulmuştur.

Araştırmanın sonucunda, sürecin eğlenceli geçtiği, bireysel farklılıklar göz önünde bulundurularak öğretimin gerçekleştirildiği ve öğrencilere pekiştireçler verildiği ve bunların öğrencilerin derse katılımını artırmada etkili olduğu ifade edilmiştir. Bu öğrenme ortamının somutlaştırma, görselleştirme, tartışma ortamına imkan tanınması, farklı öğretim yöntemlerini içermesi, günlük yaşamla ilişkilendirme sağlaması gibi özelliklerinden dolayı öğrenmenin daha etkili ve kalıcı sağlandığı belirlenmiştir. Ayrıca bu öğrenme ortamında öğrencilerin matematiksel düşüncelerini açıklamaya, neden sonuç ilişkisi kurulmasına, açık uçlu problemlerin grupça çözülmesine ve problem çözümlerinde farklı çözüm stratejileri kullanmaya imkan tanıyacak şekilde yaklaşımlarla oluşturulması matematiksel muhakeme becerisinin kullanılmasını teşvik ettiği belirtilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Teknoloji destekli uygulamalar, somut materyal, Zenginleştirilmiş öğrenme

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN VAN HIELE GEOMETRİK DÜŞÜNME
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Samet GÜNDÜZ

Sarıca İmam Hatip Ortaokulu

Doç.Dr. Tamer KUTLUCA

Dicle Üniversitesi

Ali TUM

Dicle Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin Van Hiele geometrik düşünme düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bir ilimizde 393'ü erkek 379'u kız olmak üzere toplam 772 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler analizinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Ortaokul öğrencilerin geometrik düşünme düzeylerine göre dağılımları yüzde ve frekans tablosu ile gösterilmiştir. Öğrencilerin geometrik düşünme düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için bağımsız gruplar t-testi, sınıf değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Yapılan ANOVA neticesinde tespit edilen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe testi yapılmıştır. Analizler yapılırken anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin yarısından fazlasının 1. Geometrik düşünme düzeyinde (görsel düzey) yer aldığı ve 134 öğrencinin hiçbir geometrik düşünme düzeyine atanmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin geometrik düşünme düzeyleri cinsiyet değişkenine istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmaz iken sınıf değişkenine göre farklılık göstermektedir. 7. Sınıf öğrencilerinin geometrik düşünme düzeyi ortalamaları 6. sınıf öğrencilerinin geometrik düşünme düzeyi ortalamalarına göre daha yüksektir.

Anahtar Kelimeler: geometrik düşünme, Van Hiele, geometri öğretimi

TÜRKİYE'DE NASIL BİR MÜHENDİSLİK LİSANS EĞİTİMİ UYGULANMALIDIR?

Dr. Öğr. Üyesi Halit TAŞKIN

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü 67100

ZONGULDAK

ÖZET

Toplumların kalkınması ve refahı şüphesiz verilen eğitim ve öğretimin kalitesiyle orantılıdır. Bu çalışmanın amacını ülkemizde çok sayıda kurulmuş olan üniversitelerde verilen eğitime günümüzün şartlarına, ülkemizin gerçeklerine ve piyasanın beklentilerine uygun bir şekilde yeniden çekidüzen verilmesi oluşturmaktadır. Günümüzde çoğu üniversite öğretim programlarını piyasanın beklentileri doğrultusunda yeniden düzenlemektedir. Fakat ders programları incelendiğinde derslerin daha ziyade teorik olarak işlendiği, uygulamaya ise daha az yer verildiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle yeni kuşak üniversite öğrencilerinin sosyal yönlerinin beklendiği ölçüde gelişmemesi nedeniyle mezuniyet sonrasında çalışılan işyerlerinde uyum ve iletişim sıkıntısı ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla öğrencilere sosyal ilişkiler bakımından katkı sağlayacak şekilde ders programlarına sosyal konulara ağırlık veren seçilmiş derslerin konulması adeta bir zorunluluk haline gelmiştir. Bundan başka öğrencilerin farklı kültürlere sahip ortamlarda yabancılık çekmemesi bakımından yararlı olabilecek sosyal faaliyetlere de yer verilmelidir. Yabancı dil dünyaya açılan bir pencere olduğundan öğrencilerin dünyadaki gelişmelerden haberdar olabilmeleri ve farklı ulusların bireyleriyle iletişim kurabilmeleri için onların hem dil becerilerini hem de sosyal yönlerini geliştirecek ders, seminer, konferans vb. uluslararası faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

Mühendislik dünya çapında kabul görmüş, uygulamada başarıya erişmiş, üst düzey bilim ve teknolojiyi kullanarak sorunlara çözüm getirmeyi hedefleyen saygın bir meslektir. Bu saygınlığı sürdürebilmesi adına gereken hiçbir fedakarlıktan kaçınılmamalı, mühendislik problemlerini iyi algılayan ve sorunlara çözüm bulma yeteneği kazandıran bir eğitim- öğretim programı ortaya konulmalıdır. Teknik eleman yetiştiren fakültelerin tümü, Ar-Ge çalışmalarına önem vermeli, diğer üniversitelerle ve uluslararası araştırma kuruluşlarıyla işbirliği yaparak bilgi ve birikim alışverişine katkı sağlamalıdır.

Bir üniversitenin temel görevleri; araştırma yapma, bilim üretme, üst düzeyde eğitim sağlama, üretime, uygulamaya ve hızla gelişen teknolojiye ayak uydurabilecek insan gücünü hazırlama biçiminde özetlenebilir. Bu bağlamda mühendislik fakülteleri iş dünyası ile de işbirliği yapmalı, öğrencilerini tecrübeli mühendislerin bulunduğu fabrika ve atölyelerde çalıştırarak onların uygulama alanları hakkında deneyim elde etmelerini ve önceki bilgilerini pekiştirmelerini sağlamalıdır. Ayrıca mühendislik öğrencilerine yazılım programlarının uygulamalı kullanımını da kesinlikle kazandırılmalıdır. Sonuç olarak mühendislik bölümlerinin öğrencileri uluslararası ölçütlere uygun bir biçimde yetiştirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Mühendislik Eğitimi, Çözüm Önerileri.

AN INVESTIGATION OF THE PHILOSOPHICAL INQUIRY PROCESSES OF
CHILDREN IN L2

Kübra AKSAK

MEB Gaziantep

Prof. Dr. Feryal CUBUKCU

Dokuz Eylül Üniversitesi

ABSTRACT

Philosophy for Children (P4C) Approach developed by Matthew Lipman in 1970s is an inquiry-based approach to learning which focuses on developing the students' ability to question and reason (Makaiiau & Tanaka, 2018). Lipman observed that students did not think for themselves to become democratic citizens in society, so he proposed the philosophy for children approach (P4C) aiming to provide students with an opportunity to “experience of dialoguing with others as equals, and participating in shared public inquiry so that they are able to eventually take an active role in the shaping of a democratic society” (Sharp, 1993, p. 343). The philosophy for children (P4C) is an educational theory which includes classroom practices such as open discussions or conversations that encourage learners to build and reflect on their own ideas as well as to respect others' ideas. The aim of teaching philosophy in educational context is to make learners be creative, caring and critical thinkers so that students learn not only to perform the right action which helps them to achieve their goals but also to be sensitive to the context and other people in this context. The main research question of this study is to investigate the levels of questions primary school students during the philosophical inquiry process. The participants of the study determined by the convenience sampling method consist of 50 third grade students. In this study, the data were collected through a story from which students were expected to formulate their own questions and write down as many questions as possible. The data were analyzed and categorized in terms of Bloom's taxonomy. The results indicated that the level of questions probed by students is mostly low and the number of the high level of critical thinking questions is limited. Therefore, it can be said that there is a need for the training of students to improve their higher critical thinking skills.

Key words: Second language learning, philosophy for children, critical thinking

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL ZEKA DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. Öğr. Üyesi Semra TETİK

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Küreselleşen dünyada ortadan kalkan sınırlardan birisi de kültürel sınırlardır. Bu durum farklı kültürlerle etkileşimi zorunlu kılmaktadır. Çağımızda bireylerin başarıya ulaşmalarındaki kültürel zekanın da etkili olduğu bir gerçektir. Bu bağlamda kültürel zekaya önem verilmesi, geliştirilmesi ve etkin bir şekilde kullanılması kaçınılmazdır. Kültürel zeka, bireylere çeşitli kültürler arasında etkileşim kurmalarını destekleyebilmektedir. Kültürel zeka, farklı kültürleridaha iyi tanımak ve anlamak, farklı kültürdeki insanlarla etkileşim kurabilmektir. Günümüzün önemli yeteneklerinden birisi de farklı kültürlerde yetişmiş insanların birbirleriyle etkili iletişim kurabilmesidir. Kültürel zeka, bireyin kültür, dil, din, ırk ayrımı yapmadan diğer insanlara karşı hoşgörülü ve anlayışlı bir yaklaşım gösterebilmesidir. Kültürel zekanın işlevi, bireyin diğer insanlarla etkili iletişim kurabilmesinin yanı sıra konu, olay ve durumlar üzerinde akıl yürütebilmesi, durumları kavrayabilmesi ve etkin olabilmesini sağlamasıdır. Kültürel bilgiyi anlama ve bilgi edinme kapasitesini ifade eden üst bilişsel zeka, farklı kültürlerle ilişkin evrensel bilgiler ve kültürel farklılıklar konusunda bilgi edinmeyi içeren bilişsel zeka, farklı kültürleri tanıma ve anlama konusunda yüksek düzeyde istekli olmayı ifade eden motivasyonel zeka ve bireyin farklı kültürel ortamlarda çevreye uygun davranışlar sergileyebilme yeteneğini ifade eden davranışsal zeka olmak üzere dört boyutta ele alınmaktadır. Örgütler birbirinden farklı kültürlerle sahip insanların bir araya geldiği yerlerdir. Üniversiteler de farklı kültürlerle sahip yüzlerce öğrencinin bir araya geldiği sosyal bir örgüttür. Öğrencilerin karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörü çerçevesinde uyum içinde yaşamaları kültürel zekaya dayanmaktadır. Yüksek kültürel zekaya sahip bireyler, farklı kültürlerle sahip insanlarla karşı duyarlı ve uyumlu olmasını kolaylaştırmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Salihli Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin kendi algılarına göre kültürel zeka düzeylerini tespit etmek ve çeşitli değişkenler açısından kültürel zeka algılarını incelemektir. Bu kapsamda öğrencilere “Kültürel Zeka Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin kültürel zeka düzeyi yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin kültürel zeka düzeylerinin cinsiyet, yerleşim yeri ve akademik başarı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Zeka, Kültürel Zeka, Meslek Yüksekokulu Öğrencileri

ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI VE KAMU KURUMLARINDA ÇALIŞANLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Semra TETİK

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Salihli Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Çağımızda stres kavramı, günlük konuşma dilinin bir parçası haline gelmiştir. Stres, insanın ruhsal ve bedensel sınırlarının zorlanmasıdır. Örgütsel stres ise, işgörenlerin örgüt veya işe ilişkin herhangi bir beklenti içinde olmaları durumunda kişisel enerjinin harekete geçmesidir. Yani örgütsel stres, iş ortamındaki gerilim durumunu ifade etmektedir. Stres hayatın bir gerçeğidir. Stres, insanların davranışlarını, diğer insanlarla ilişkileri üzerinde etkili olan bir kavramdır. Stres hiçbir sebep yokken kendiliğinden ortaya çıkan bir olgu değildir. Stresin varolabilmesi ve ortaya çıkabilmesi bireysel, örgütsel ve çevresel faktörlere bağlıdır. Bu çalışmada strese yol açan örgütsel faktörler üzerinde durulacaktır. Çalışma yaşamında stres yaratan faktörler bireyin çevresinde, stres ise, bireyin kendisindedir. Örgütsel stres kaynaklarının bazıları şunlardır; örgütsel politikalar (ücret dengesizliği, katı disiplin kuralları, adaletsiz performans değerlendirmesi, sık sık yer değiştirme, iş tanımlarının açık olmaması, çelişkili yöntemler), örgütün yapısal özellikleri (merkezleşme derecesinin yüksek olması, kararlara katılmama, aşırı uzmanlaşma, bölümlerin birbirleriyle bağımlılığı), fiziksel koşullar (kalabalık ve gürültülü çalışma ortamı, yersiz aydınlatma, aşırı soğuk ya da sıcak ortam, özel yaşamı önemsememe) ve örgütsel süreçler (zayıf iletişim, adaletsiz denetim sistemi, performans değerlendirmesine ilişkin yetersiz geribildirim, amaçların belirsiz ya da çelişkili olması). Günümüzde çalışanlar daha rekabetçi, değişken ve pek çok belirsizliğin hakim olduğu iş ortamlarında çalışmak zorundadırlar. İş ortamıyla doğrudan ya da dolaylı ilişkisi olan stres kaynakları göz önüne alındığında, çalışanların önemli ölçüde bir gerilime maruz kalabilecekleri görülmektedir. Stres çalışanların üzerinde olumsuz etkiler yaratarak onların verimli olmalarını engeller. Çalışma ortamında stres yükü fazla olan birinin bulunması hem kendisi hem de diğer çalışanların güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilir. Örgütsel verimlilik ve başarı açısından gerek yöneticilerin gerekse çalışanların strese neden olan faktörlerin farkında olmaları ve gerekli önlemleri almaları önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, kamu kurumlarında çalışanların üzerinde stres yaratan örgütsel kaynakları ortaya koymaktır. Bu noktadan hareketle Afyonkarahisar'ın İhsaniye ilçesinde hizmet veren kamu kurumlarında çalışanlara "Örgütsel Stres Kaynakları Ölçeği" uygulanmıştır. Elde edilen veriler uygun istatistiksel analizlere tabi tutularak yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stres, Örgütsel Stres, Örgütsel Stres Kaynakları

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK ÜSTBİLİŞSEL YAZMA
STRATEJİLERİ ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Prof. Dr. Hasan KAVRUK

İnönü Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Teymur EROL

İnönü Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

ÖZET

Üstbilis kavramı, 1970’li yıllarda ilk kez Flavell tarafından kullanılmıştır. Teorik arka planı eski olmakla birlikte, erken dönem çalışmalarında bellek, üstbellek ve ezber gibi görevlerde kullanılan çeşitli kontrol süreçleriyle ilişkilendirilen üstbilis kavramı, 1980 sonrasında, kapsam açısından yazma becerisini de içine alacak biçimde genişlemiştir. 1980’lerden itibaren üstbilis stratejilerin kullanıldığı deneysel yazma çalışmalarında, ana hatlarıyla planlama, izleme ve değerlendirme stratejilerine yer verildiği görülmektedir. Literatüre dayalı olarak hazırlanan bu çalışmada, yazma becerisine yönelik üstbilis stratejileri planlama, kendini izleme ve öz değerlendirme olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmaktadır. Her bir kategorinin bazı alt boyutları bulunmaktadır. Üç ana stratejinin çalışmaya yansiyabilen alt kategorileri şunlardır: *Planlama*; ön örgütlenme, yönlendirilmiş dikkat ve işlevsel planlama olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. *Kendini izleme*; kavramayı izleme, üretimi izleme, stili izleme, stratejiyi izleme, planı izleme ve yinelemeli izleme olmak üzere altı alt boyuta sahiptir. *Öz değerlendirme*; üretimi değerlendirme, performansı değerlendirme, yeteneği değerlendirme ve stratejiyi değerlendirme alt boyutlarına ayrılmıştır. Başta 2018 Türkçe Öğretim Programı olmak üzere, son yıllarda yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanan programlarda, üstbilis kavramına veya üst düzey becerilere vurgu yapıldığı görülmektedir. Yazılı anlatımın bir üstbilis uygulaması olduğu varsayımından hareket eden bu çalışmada, üstbilis yazma stratejilerine dayalı bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin yapı ve kapsam geçerliği için akademisyen ve öğretmenlerden oluşan 11 uzmandan görüş alınmış; Lawshe tekniği kullanılarak ölçekteki madde sayısı 62’den 44’e düşürülmüştür. Kalan 44 madde, rastgele sıralanmış ve uygulanmaya hazır hale getirilmiştir. Faktör analizi için hazır hale getirilen ölçekte 5’li likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Araştırmada iki farklı çalışma grubu oluşturulmuş; açıklayıcı faktör analizi (AFA) için 443, doğrulayıcı faktör analizi (DFA) için 354 ortaokul 7. sınıf öğrencisinin katılımıyla uygulama yapılmıştır. Uygulama sonrasında, elde edilen verilerin faktör analizine uygun olup olmadığına karar vermek için -ön koşul olarak kabul edilen- Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett testi kullanılmıştır. Ölçeğin KMO değerinin .941; $\chi^2= 6140,630$; $df= 946$, $p<.000$ olduğu görülmüştür. İlk çalışma grubuna ait verilerin faktör analizine uygun olduğu anlaşıldıktan sonra AFA yapılmıştır. Yapılan analizin ilk etabında toplam varyansın % 50,882’sini açıklayan ve özdeğeri 1.00’in üstünde olan 9 faktör ortaya çıkmıştır. Ancak ilk faktörden sonraki en yüksek ikinci faktörün açıklanan varyansa katkısı asgari ölçüt olan % 5’in altına düşmüştür. Sonraki faktörlerin açıklanan varyansa katkılarının düşük olması, ölçekte azami faktör sayısının 1 olabileceğini göstermiştir.

Buna ilaveten yamaç birikinti grafiğinde düz bir çizgi halinde gözlemlenebilen düzenli yığılma, ölçeğin tek faktörlü yapısını açık biçimde desteklemiştir. AFA sonucunda, tek faktörlü olduğu anlaşılan ölçeğin özdeğeri 10.713, açıkladığı varyans % 30,610 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

faktör sayısı belirlendikten sonra, daha tutarlı bir sonuç elde etmek için en düşük faktör yük değeri 0.45 olarak belirlenmiştir. Bu eşik değeri geçemeyen toplam 9 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ayıklama sonucunda geriye 35 madde kalmıştır. Üstbilişsel yazma stratejileri ölçeğinin AFA sonucunda keşfedilen tek faktörlü yapısı, DFA kullanılarak test edilmiştir. DFA kapsamında elde edilen iyi uyum değerleri ($\chi^2=775,76$, RMSA=0,03, GFI= 0,89, PCLOSE = 1,00; SRMR= 0,06, IFI= 0,92; CFI= 0,92, AGFI= 0,87) ölçeğin yapı geçerliğini desteklemiştir. AFA ve DFA süreçleri tamamlandıktan sonra, Cronbach's Alpha testine göre, üstbilişsel yazma stratejileri ölçeğinin güvenirlik katsayısı .932 olarak hesaplanmıştır. Tek faktörlü ve 35 maddeden oluşan "Üstbilişsel Yazma Stratejileri Ölçeği" için yapılan analiz sonuçları ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamıştır. Beşli likert tipi ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 175, en düşük puan ise 35'tir. Son olarak, üstbilişsel yazma stratejileri ölçeğindeki maddeler, üstbilginin iki temel yetkinlik alanı olan üstbilişsel strateji ve üstbilişsel bilgi boyutlarına göre tasnif edilmiştir. Bilgi boyutunda, her ölçek maddesi *ne* (bildirimsel), *nasıl* (işlemsel) ve *ne zaman, neden/niçin* (duruma bağlı bilgi) soruları kapsamında değerlendirilmiştir. Buna göre, ölçekteki 23 madde "ne zaman, neden/niçin" sorularını karşıladığı için duruma bağlı bilgi, 12 madde "nasıl" sorusuna yönelik olduğu için işlemsel bilgi içermektedir. Stratejiler ise bildirimsel bilgi kategorisindedir. Ölçekteki 4 madde ön örgütlenme, 4 madde işlevsel planlama, 2 madde yönlendirilmiş dikkat; 2 madde kavramayı izleme, 4 madde üretimi izleme, 1 madde stili izleme, 7 madde stratejiyi izleme, 2 madde yinelemeli izleme, 3 madde planı izleme; 2 madde üretimi değerlendirme, 1 madde performans değerlendirme, 1 madde yeteneği değerlendirme, 2 madde stratejiyi değerlendirmeye yöneliktir.

Anahtar Kelimeler: Üstbilgi, üstbilgi stratejileri, ölçek geliştirme, yazma stratejileri, üstbilişsel yazma stratejileri.

SEKİZİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ISI VE SICAKLIK KONUSUNA İLİŞKİN
GRAFİKLERİ ÇİZME, OKUMA VE YORUMLAMADA KARŞILAŞTIKLARI
ZORLUKLARIN BELİRLENMESİ

DETERMINATION OF THE CHALLENGES OF EIGHTH GRADE STUDENTS
AGAINST DRAWING, READING AND INTERPRETING GRAPHICS REGARDING
HEAT AND TEMPERATURE

Öğretmen Firdevs KİZİR

Milli Eğitim Bakanlığı

Prof. Dr. Nejla YÜRÜK

Gazi Üniversitesi

ÖZET

Fen Bilimleri dersi birçok soyut kavramı içerisinde barındırdığından dolayı öğrenme diğer alanlara kıyasla daha fazla zihinsel aktivite gerektirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin anlamlı öğrenmelerinin sağlanabilmesi için soyut olan kavramların somutlaştırılması gerekmektedir. Bu alanda grafikler soyut, anlaşılması zor konuları somutlaştırarak Fen Bilimlerinde etkili öğretimin yapılmasına katkı sağlamaktadır. Fen Bilimleri dersinde öğrenciler tarafından anlaşılması güç olan ısı ve sıcaklık konusunda grafikler, konunun somutlaştırılması, daha iyi anlaşılması için sıklıkla kullanılmaktadır. Öğrencilerin grafikleri çizerken, okurken ve yorumlarken karşılaştıkları zorlukların belirlenmesi ve yaşanan bu zorlukların konuya ilişkin kavramsal anlama ile ilişkisi incelenerek öğrencilerin bu konudaki eksikliklerinin giderilmesi önemlidir. Isı ve sıcaklık konusu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde öğrencilerin ısı ve sıcaklık konusunda grafik çizme, okuma ve yorumlamada karşılaştıkları zorluklar ve bunların kavramsal anlama ile ilişkisini araştıran çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyularak sekizinci sınıf öğrencilerinin ısı ve sıcaklık konusuna ilişkin grafikleri çizerken, okurken ve yorumlarken karşılaştıkları zorlukların ve bunların kavramsal anlama ile ilişkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda maksimum çeşitliliği sağlayacak şekilde Gaziantep ili merkez ilçesinde yer alan bir ortaokulda öğrenim gören 30 sekizinci sınıf öğrencisiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde öğrencilere tablolarla sıcaklık ve zaman değerleri verilen maddelerin sıcaklık-zaman grafiklerini çizme, sıcaklık-zaman grafiği verilen maddelerde meydana gelen değişimleri okuma, yorumlama ve konuya ait kavramsal anlamayı tespit edecek açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular öğrencilerin grafik çiziminde eksen etiketleme, eksen seçimi, nokta oluşturma, nokta birleştirme ve veri girişlerinde; grafik okuma ve yorumlamada sıcaklığın değiştiği ve sabit kaldığı durumlarda maddede meydana gelen değişimleri açıklamada çeşitli zorluklar yaşadıklarını göstermektedir. Ayrıca kavramsal anlama sorularında ısı ve sıcaklığın tanımını bilimsel olarak doğru yapamayan, bunlar arasındaki ilişkiyi doğru ifade edemeyen ve maddede meydana gelen hal değişimlerini açıklamada çeşitli zorluklar yaşayan öğrencilerin grafikleri çizme, okuma ve yorumlamada daha çok zorlandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Grafikler, Fen Bilimleri, Isı ve Sıcaklık

**OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDE TAM GÜN VE YARIM GÜN EĞİTİM İLE
ÇOCUKLARIN OKUL OLGUNLUĞU İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Öğr. Gör. Yasemin YÜCESAN

Kapadokya Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Bölümü Çocuk Gelişimi

ÖZET

Bu araştırmada, anaokullarında tam gün ve yarım gün eğitim ile çocukların ilköğretime hazırbulunmuşlukları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 öğretim yılında Nevşehir ilinde tam gün eğitim veren okul ve yarım gün eğitim veren okulda 5-6 yaş grubu anaokulu çocuklarından oluşmaktadır. Araştırmaya 20 çocuk yarım gün eğitim veren okuldaki, diğer 20 çocuk ise tam gün eğitim veren okuldaki olmak üzere toplam 40 çocuk dahiledilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken cinsiyet değişkeni göz önünde bulundurulmuştur ve gruplar eşitlenmiştir. Araştırmada anaokulu çocuklarının okul olgunluklarını belirlemek amacıyla Metropolitan Olgunluk Testi kullanılmıştır. Test, çocuklara bireysel olarak uygulanmıştır. Sonuç olarak; Tam gün eğitim alan çocukların okul olgunluk seviyelerinin, yarım gün eğitim alan çocuklarınkinden daha yüksek düzeyde olduğunu belirlenmiştir. Araştırmanın bulguları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Olgunluğu, Okul Öncesi Eğitim, Yarım Gün Eğitim, Tam Gün Eğitim

**BENZENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU İÇİN YENİ BİR ADSORBENT OLARAK Fe_3O_4
NANOPARÇACIKLARIN SENTEZLENMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir ECE

Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer ŞAHİN

Siirt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan KUTLUAY

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Nanoteknolojinin gelişmesiyle son yıllarda adsorpsiyon enstrümantasyonda sürekli ilerleme kaydedilmiştir. Bu ilerlemeler içerisinde nano manyetik adsorbentler, etkinlikleri ve verimlilikleriyle akademik sahada büyük ilgi görmüştür. Nano manyetik parçacıklar, son derece küçük boyut gibi temel özelliği ile beraber yüksek yüzey alanı-hacim oranı sebebiyle adsorpsiyon çok iyi verimlilik sağlarlar. Nano manyetik parçacıklar, adsorpsiyon çalışmaları için istenilen yapı ve fonksiyonlara sahip malzemeler ve sistemler için geniş bir yelpaze, mükemmel adaylar sağlar. Özellikle demir oksitler (Fe_3O_4 ve Fe_2O_3), manyetik özellikleri sebebiyle büyük ilgi görmüştür. Manyetik alan altında manyetik ayırma gibi avantajlı ayırma tekniği sağlar. Fe_3O_4 nano manyetik parçacıkları manyetik çekirdekten oluşur. Nano manyetik parçacık teknolojisi, adsorpsiyon çalışmalarında önemli bir yöntemdir. Bu teknolojide, manyetik parçacıklar, reaksiyon ortamından kolayca ayrılabilir. Bu çevresel çalışma, daha derin bir perspektif sunarak mevcut benzen adsorpsiyon teknolojisine katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada, hayati bir risk oluşturan benzenin adsorpsiyonu için nanoteknoloji kullanılmıştır. Bu kapsamda, manyetik Fe_3O_4 nanoparçacıklar başarılı bir şekilde sentezlendi ve en önemli uçucu organik bileşiklerden biri olan benzenin gaz faz adsorpsiyonu için nano-adsorbent olarak uygulandı. Benzenin gaz fazı adsorpsiyon uygulamasında kullanılan manyetik nano-adsorbent, birlikte çökeltme ve sol-gel yöntemiyle sentezlendi. Adsorpsiyon süresinin, girişteki gaz fazı benzenin konsantrasyonunun ve adsorpsiyon sıcaklığının yanıt değişkeni olan benzen adsorpsiyon kapasitesi üzerindeki etkileri Box-Behnken deneysel tasarım yaklaşımı temelli Yanıt Yüzey Yöntemi kullanılarak optimize edildi. Gaz adsorpsiyon uygulamalarında, adsorpsiyon süresi, başlangıç konsantrasyonu ve sıcaklık bağımsız değişken, adsorpsiyon kapasitesi ise prosesin yanıtı olan bağımlı değişken olarak seçilmiştir. Tepki değişkeni, adsorpsiyon kapasitesi değeri, tasarım koşulları altında gerçekleştirilen deneylerden belirlendi. Deneysel tasarımda, Box-Behnken deneysel tasarım yaklaşımı temelli Yanıt Yüzey Yöntemi, optimum işlemi belirlemek için adsorpsiyon koşulları ve adsorpsiyon kapasitesi arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için bir yaklaşım geliştirmek amacıyla >%95 güven düzeyine sahip ANOVA kullanılarak başarıyla uygulanmıştır. Çıkış yanıtını tahmin etmek için Yanıt Yüzey Yöntemi tarafından ampirik bir model geliştirilmiştir. Elde edilen kuadratik modelin cevap değişkenini başarıyla temsil ettiği görülmüştür. Varyans analizi (ANOVA) ve tepki yüzeyi eğrilerinin sonuçları adsorpsiyon parametrelerinin tepki değişkenleri üzerinde anlamlı derecede etkili olduğunu ortaya koydu.

Anahtar Kelimeler: Adsorpsiyon; Box-Behnken deneysel tasarım, Nanoteknoloji; Yanıt yüzey yöntemi; Fe_3O_4 nanoparçacıkları.

SYNTHESIS OF Fe₃O₄ NANOPARTICLES AS A NEW ADSORBENT FOR GAS-PHASE ADSORPTION OF BENZENE

ABSTRACT

With the development of nanotechnology, continuous progress has been made in adsorption instrumentation in recent years. Among these advances, nano-magnetic adsorbents have received great interest in the academic field with their effectiveness and efficiency. Nano magnetic particles provide very good efficiency due to their high surface area-volume ratio, together with their basic features such as extremely small size. Nano magnetic particles provide a wide range of excellent candidates for materials and systems with the desired structures and functions for adsorption studies. In particular, iron oxides (Fe₃O₄ and Fe₂O₃) have received great attention due to their magnetic properties. It provides an advantageous separation technique, such as magnetic separation under magnetic field. Fe₃O₄ nano magnetic particles consist of magnetic core. Nano magnetic particle technology is an important method in adsorption studies. In this technology, magnetic particles can be easily separated from the reaction medium. This environmental study contributes to existing benzene adsorption technology by providing a deeper perspective. In this study, nanotechnology was used for the adsorption of benzene which constitutes a vital risk. In this context, magnetic Fe₃O₄ nanoparticles were successfully synthesized and applied as nano-adsorbent for gas phase adsorption of benzene, one of the most important volatile organic compounds. The magnetic nano-adsorbent used in gas phase adsorption of benzene was synthesized by co-precipitation and sol-gel method. The effects of adsorption time, concentration of gas phase benzene at the inlet and the adsorption temperature on the response variable benzene adsorption capacity were optimized using the Response Surface Method based on the Box-Behnken experimental design approach. In gas adsorption applications, adsorption time, initial concentration and temperature were selected as independent variable and adsorption capacity was selected as the dependent variable which was the response of the process. The response variable, adsorption capacity value was determined from experiments performed under design conditions. In experimental design, the Response Surface Method based on the Box-Behnken experimental design approach was successfully applied using ANOVA with a confidence level of > 95% to develop an approach to better understand the relationship between adsorption conditions and adsorption capacity to determine the optimum process. An empirical model was developed by the Response Surface Method to estimate the output response. It was observed that the obtained quadratic model successfully represented the response variable. Results of variance analysis (ANOVA) and response surface curves revealed that adsorption parameters had a significant effect on response variables.

Keywords: Adsorption; Box-Behnken experimental design, Nanotechnology; Response surface method; Fe₃O₄ nanoparticles.

MANYETİK Fe₃O₄@SiO₂NANO-ADSORBENTİN TOLUENİN GAZ-FAZI ADSORPSİYONU
İÇİN KULLANIMI

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şakir Ece

Mardin Artuklu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Sinan Kutluay

Siirt Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer ŞAHİN

Siirt Üniversitesi

ÖZET

Son yıllarda, nanoteknoloji, çevre araştırmacılarının temel zorluklarını artıran, süreçleri iyileştiren/değiştiren ve kirleticileri gidermek için daha güvenli, daha ucuz ve daha uygun yaklaşımlar sunan en etkili teknoloji olmuştur. Nanoteknolojinin gelişmesiyle son yıllarda adsorpsiyon enstrümantasyonda sürekli ilerleme kaydedilmiştir. Bu ilerlemeler içerisinde nano manyetik adsorbentler, etkinlikleri ve verimlilikleriyle akademik sahada büyük ilgi görmüştür. Silika, Fe₃O₄ nano manyetik parçacıkların kaplanmasında güvenilir, kimyasal stabilitesi yüksek ve yüzey modifikasyonundaki işlevselliği olan en ideal malzemelerden biri olarak kabul edilmiştir. Bu çevresel çalışma, daha derin bir perspektif sunarak mevcut toluen adsorpsiyon teknolojisine katkıda bulunmaktadır. Bu çalışmada, hayati bir risk oluşturan toluenin adsorpsiyonu için nanoteknoloji kullanılmıştır. Bu kapsamda, silika kaplı manyetik Fe₃O₄@SiO₂ nanoparçacıkları ilk kez başarılı bir şekilde sentezlendi ve en önemli uçucu organik bileşiklerden biri olan toluenin gaz faz adsorpsiyonu için yeni bir yüksek verimli nano-adsorbent olarak uygulandı. Toluenin gaz fazı adsorpsiyon uygulamasında kullanılan manyetik nano-adsorbent, birlikte çökeltme ve sol-gel yöntemiyle sentezlendi. Adsorpsiyon süresinin, girişteki gaz fazı toluenin konsantrasyonunun ve adsorpsiyon sıcaklığının toluenin adsorpsiyon kapasitesi üzerindeki etkileri Box-Behnken deneysel tasarım yaklaşımı temelli Yanıt Yüzey Yöntemi kullanılarak optimize edildi. Gaz adsorpsiyon uygulamalarında, adsorpsiyon süresi, başlangıç konsantrasyonu ve sıcaklıkbağımsız değişken, adsorpsiyon kapasitesi ise prosesin yanıtı olan bağımlı değişken olarak seçilmiştir. Tepki değişkeni, adsorpsiyon kapasitesi değeri, tasarım koşulları altında gerçekleştirilen deneylerden belirlendi. Deneysel tasarımda, Box-Behnken deneysel tasarım yaklaşımı temelli Yanıt Yüzey Yöntemi, optimum işlemi belirlemek için adsorpsiyon koşulları ve adsorpsiyon kapasitesi arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için bir yaklaşım geliştirmek amacıyla >%95 güven düzeyine sahip ANOVA kullanılarak başarıyla uygulanmıştır. Çıkış yanıtını tahmin etmek için Yanıt Yüzey Yöntemi tarafından ampirik bir model geliştirilmiştir. Elde edilen kuadratik modelin cevap değişkenini başarıyla temsil ettiği görülmüştür. Varyans analizi (ANOVA) ve tepki yüzeyi eğrilerinin sonuçları adsorpsiyon parametrelerinin tepki değişkenleri üzerinde anlamlı derecede etkili olduğunu ortaya koydu. Ayrıca sonuçlar, manyetik Fe₃O₄@SiO₂ nanoparçacıklarının, en önemli VOC'lerden biri olan toluenin gaz fazı adsorpsiyonu için düşük maliyetli bir adsorbent olarak uygulanabileceğini gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Adsorpsiyon; Box-Behnken deneysel tasarım, Nanoteknoloji; Yanıt yüzey yöntemi; Gaz-fazı toluen.

UTILIZATION OF MAGNETIC $\text{Fe}_3\text{O}_4@ \text{SiO}_2$ NANO-ADSORBENT FOR GAS-PHASE ADSORPTION OF TOLUENE

ABSTRACT

In recent years, nanotechnology has become the most effective technology that increases the core challenges of environmental researchers, improves/changes processes, and offers safer, cheaper and more appropriate approaches to remove pollutants. With the development of nanotechnology, continuous progress has been made in adsorption instrumentation in recent years. Among these advances, nano-magnetic adsorbents have received great interest in the academic field with their effectiveness and efficiency. Silica has been accepted as one of the most ideal materials for coating Fe_3O_4 nano magnetic particles, having high chemical stability and functionality in surface modification. This environmental study contributes to existing toluene adsorption technology by providing a deeper perspective. In this study, nanotechnology was used for the adsorption of toluene which constitutes a vital risk. In this context, silica-coated magnetic $\text{Fe}_3\text{O}_4@ \text{SiO}_2$ nanoparticles were successfully synthesized for the first time and applied as a new high-efficiency nano-adsorbent for gas phase adsorption of toluene, one of the most important volatile organic compounds (VOCs). Magnetic nano-adsorbent used in gas phase adsorption application of toluene was synthesized by co-precipitation and sol-gel method. The effects of adsorption time, concentration of gas phase toluene at the inlet and adsorption temperature on the adsorption capacity of toluene were optimized using the Response Surface Method based on the Box-Behnken experimental design approach. In gas adsorption applications, adsorption time, initial concentration and temperature were selected as independent variable and adsorption capacity was selected as the dependent variable which was the response of the process. The response variable, adsorption capacity value was determined from experiments performed under design conditions. In experimental design, the Response Surface Method based on the Box-Behnken experimental design approach was successfully applied using ANOVA with a confidence level of >95% to develop an approach to better understand the relationship between adsorption conditions and adsorption capacity to determine the optimum process. An empirical model was developed by the Response Surface Method to estimate the output response. It was observed that the obtained quadratic model successfully represented the response variable. Results of variance analysis (ANOVA) and response surface curves revealed that adsorption parameters had a significant effect on response variables. Furthermore, the results showed that magnetic $\text{Fe}_3\text{O}_4@ \text{SiO}_2$ nanoparticles can be applied as a low cost adsorbent for gas phase adsorption of toluene, one of the most important VOCs.

Keywords: Adsorption; Box-Behnken experimental design, Nanotechnology; Response surface methodology; Gas-phase toluene.

**PULSE OKSİMETRE ÖLÇÜLMESİ VE KABLOSUZ VERİCİ
KULLANILARAK İLETİLMESİ**

Ömer Faruk ÇİRİ

Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Elektrik ve Elektronik Bölümü

Dr. Hasan CANGİ

HasCan Mühendislik Bürosu, Mardin, Türkiye

ÖZET

Pulse oksimetre ölçümü kandaki oksijen seviyesinin invaziv olmayan yöntemle ölçülmesidir. İnvaziv olmayan bir yöntemdir. 1980 lerden sonra kullanımı çok yaygın olmaya başlamıştır. Günümüzde artık hasta başı monitörlerde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ölçülmesi çok teknik bilgi gerektirmeyen bir işlemdir. Herhangi bir risk bulunmamaktadır. Özellikle ameliyatlardan sonra hastaların narkozun etkisinden uyanma süreçlerinde ve yoğun bakımlarda bulunan hastaların mutlaka oksijen seviyelerinin gözlenmesi gerekmektedir. Daha önceleri hastalar ameliyattan sonra yoğun bakım ünitelerine getirilme sürecinde oksijen seviyelerinin düşüklüğünden dolayı hastaların bir kısmı hayatlarını kaybediyorlardı. Şimdilerde bu cihazın kullanımı bir standart haline gelmiştir. Yine aynı şekilde astım hastalarının nefes darlığı çeken hastaların gece uykuda iken oksijen seviyelerinin düşmesinden dolayı ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu makalede hastanın gece boyunca oksijen seviyesi izlenerek ölçülen değerler kablosuz bir verici ile mikrodenetleyicili sisteme aktarılacaktır. Bu cihaz sayesinde hasta uyurken çok rahat ve bir cihaza bağımlı kalmadan uyuyabilmektedir. Hastadan belirli aralıklarla alınan oksijen ölçüm değerleri bir mikrodenetleyiciye aktarılmakta ve eşik değerler aşıldığı zaman sistem uyarısı yali vermektedir. Sistem ölçülen değerleri bir nano arduino kullanarak ölçecek ve ölçtüğü değerleri bir kablosuz verici ile ana mikrodenetleyiciye aktarmış olacaktır. Böylece hastanın gece boyunca pulse oksimetresi izlenmiş olacaktır.

Anahtar Kelimeler: pulse oksimetre, kablosuz veri, arduino

GEOMETRIC PROPERTIES OF LORENTZIAN ALMOSTPARACONTACT
SUBMERSIONS

Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP

Dicle Üniversitesi

Dr. Murat POLAT

Dicle Üniversitesi

ABSTRACT:

The theory of Riemannian submersion was introduced by O'Neill and Gray. Presently, there is an extensive literature on the Riemannian submersions with different conditions imposed on the total space and on the fibres. Semi-Riemannian submersions were introduced by O'Neill. Later, Riemannian submersions were considered between almost complex manifolds by Watson under the name of almost Hermitian submersion. He showed that if the total manifold is a Kaehler manifold, the base manifold is also a Kaehler manifold. Riemannian submersions between almost contact manifolds were studied by Chinea in under the name of almost contact submersions. Since then, Riemannian submersions have been used as an effective tool to describe the structure of a Riemannian manifold equipped with a differentiable structure. For instance, Riemannian submersions have been also considered for quaternionic Kaehler manifolds and para-quaternionic Kahler manifolds. This kind of submersions have been studied with different names by many authors. On the other hand, the study of Lorentzian almost para-contact manifolds was initiated by Matsumoto. Also he introduced the notion of Lorentzian para-Sasakian manifold. I. Mi-hai and R. Rosca defined the same notion independently and thereafter many authors studied Lorentzian para-Sasakian manifolds. The paper is organized as follows. In section 2 we collect basic definitions, some formulas and results for later use. In section 3 we introduce the notion of Lorentzian almost paracontact submersion and give an example of Lorentzian almost paracontact submersion. Moreover, we investigate properties of O'Neill's tensors and show that such tensors have nice algebraic properties for Lorentzian almost paracontact submersions. We also find necessary and sufficient conditions for the fibres of a Lorentzian almost paracontact submersion to be totally geodesic.

Key words: Lorentzian almost paracontact manifold, Lorentzian submersion, Lorentzian almost paracontact submersion.

ON LORENTZIAN SUBMERSIONS WHOSE TOTAL MANIFOLDS ARE LORENTZIAN
ALMOST PARACONTACT

Doç. Dr. Yılmaz GÜNDÜZALP

Dicle Üniversitesi

Dr. Murat POLAT

Dicle Üniversitesi

ABSTRACT

The theory of Riemannian submersion was introduced by O'Neill and Gray. Presently, there is an extensive literature on the Riemannian submersions with different conditions imposed on the total space and on the fibres. Semi-Riemannian submersions were introduced by O'Neill. Later, Riemannian submersions were considered between almost complex manifolds by Watson under the name of almost Hermitian submersion. He showed that if the total manifold is a Kähler manifold, the base manifold is also a Kähler manifold. Riemannian submersions between almost contact manifolds were studied by Chinea in under the name of almost contact submersions. Since then, Riemannian submersions have been used as an effective tool to describe the structure of a Riemannian manifold equipped with a differentiable structure. For instance, Riemannian submersions have been also considered for quaternionic Kähler manifolds and para-quaternionic Kähler manifolds. This kind of submersions have been studied with different names by many authors. On the other hand, the study of Lorentzian almost para-contact manifolds was initiated by Matsumoto. Also he introduced the notion of Lorentzian para-Sasakian manifold. I. Mi-hai and R. Rosca defined the same notion independently and thereafter many authors studied Lorentzian para-Sasakian manifolds. The paper is organized as follows. In section 2 we collect basic definitions, some formulas and results for later use. In section 3 we introduce the concept of Lorentzian almost paracontact-product submersion from a Lorentzian almost paracontact manifold onto an almost product Riemannian manifold.

Key words: Lorentzian almost paracontact manifold, Locally product Riemannian manifold, Lorentzian submersion, Lorentzian almost paracontact-product submersion.

NEW SOURCE OF ARBUTIN: O. GALEGIFOLIA AND O. NITIDA

Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Çayırılı Meslek Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin AKŞİT

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Kemal Volkan ÖZDOKUR

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi

Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi

ABSTRACT

Arbutin (4-Hydroxyphenyl- β -D-glucopyranoside) is mono glycosidic form of hydroquinone and has been widely used in cosmetics for a long time due to skin whitening and freckle removing properties. In this study arbutin was isolated from methanolic extract of *Onobrychis galegifolia* using flash chromatography. The structure of arbutin was elucidated by ^1H and ^{13}C -NMR spectroscopy and as well as 2D NMR techniques. Occurrence of arbutin in some *Onobrychis* species was reported previously (1, 2). This is the first report on the occurrence of arbutin in *O. galegifolia* plant which is an endemic to Turkey. In addition to, quantitative analysis of arbutin found in *O. galegifolia* and *O. nitida* species was done using HPLC-DAD. Cold water and methanol extracts were used for comparison of the arbutin amount. According to the results, the arbutin content of methanol extracts of *O. galegifolia* and *O. nitida* was found 212.02 and 196.46 mg/g extract respectively. Also, arbutin content of cold water extracts of *O. galegifolia* and *O. nitida* was found 128.2 and 99.40 mg/g extract. The amount of arbutin in dry weights was calculated as about 5% to 6%. According to European Pharmacopoeia; arbutin content of plants used as a source of arbutin varies between 6-7%. *O. galegifolia* and *O. nitida* can be recommended as new source of arbutin for cosmetic industry.

Keywords: *Onobrychis galegifolia*, *Onobrychis nitida*, Arbutin

IMPROVING A RAPID ISOLATION PROCESS FOR AXILLARIN

Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Çayırılı Meslek Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin AKŞİT

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi

Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi

ABSTRACT

Axillarin (5,7,3',4'-tetrahydroxy-3,6-dimethoxy flavanol) is a methoxylated flavon-3-ol derivative found in *Balsamorhiza macrophylla*, *Tanacetum vulgare*, *Pulicaria crispa*, *Filifolium sibiricum*, *Inula britannica*, *Wyethia bolanderi* and the other Lamiaceae plants. *Tanacetum alyssifolium* is a local endemic species to Erzincan, Turkey. Axillarin was isolated previously from *T. alyssifolium* by our group and evaluated antiproliferative activity against HeLa cell lines (1). Here we report rapid and selective isolation process of axillarin. For this aim, the methanolic extract of plant material first fractionated over sephadex LH-20 using methanol as mobile phase. According to the TLC basis, axillarin containing fractions were combined and separated over C18 packed column. Water and methanol mixture were used as follows: 100:0, 80:20, 70:30 and 60:40 each 1 L. Axillarin was obtained from fractions eluted with 60:40 water: methanol system with high purity. In addition to, quantitative analysis of axillarin found in *T. alyssifolium* plant was done using HPLC-DAD. According to the results, the axillarin content of methanol extracts of plant material was found 17.88 mg/g extract. Using above isolation process, we achieved to isolation of 600 mg axillarin from 36 g methanol extract. As a result, this process was suggested for large scale production of axillarin for further studies such as animal and human experiments.

Keywords: *Tanacetum alyssifolium*, Axillarin, Isolation

GELECEĞİN ENERJİ KAYNAĞI HİDROJEN THE ENERGY SOURCE OF THE FUTURE HYDROGEN

Adem YILMAZ

Enerji Sistemleri Mühendisliği, Batman Üniversitesi, Türkiye

Zülal UĞUR

Enerji Sistemleri Mühendisliği, Batman Üniversitesi, Türkiye

ÖZET

İnsanoğlu var olduğu günden beri enerji tüketimi enerji ihtiyacıyla orantılı olarak artmaktadır. Mevcut fosil enerji kaynak rezervleri son asırlarını yaşamaktadır. Bu duruma; giderek kirlenen, ısınan, iklim takvimleri değiştikçe toprakları verimsizleşen, her gün biraz daha azalan oksijeniyle dünya gezegeninin bir çeşit dönmeyi durdurma eylemi denilebilir. Busebeple yönelinmeye başlanılan yenilenebilir enerji kaynaklarının ve kurulan sürdürülebilir, temiz, çevre dostu enerji sistem teknolojileri üzerine yapılan çalışmaların ve araştırmalarının artırılması gerekmektedir. Yeryüzünde en çok bulunan elementlerden biri olan Hidrojenelementi; dünya gezegeninin tükenmişlik sendromuna son verecek gibi görünmektedir. Yakıt olarak hidrojen kullanılan, yakıt pilleri bu konuda geleceğe ayna tutmaktadır. Hidrojen üretimi için gelişen teknoloji ile birçok yöntem üzerine çalışmalar mevcuttur. Üretim aşamalarından sonra depolanma aşamaları da yüksek teknoloji ve mühendislik bilgisi gerektirmektedir. Yakıt pillerinin kaynak arayışı için ve Hidrojenin verimli olarak kullanılabilmesi için hidrojen üretimi ve depolama yöntemleri konusunda araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada Hidrojenin nasıl üretildiği ve verimli Hidrojen nasıl elde edilir gibi sorulara yanıt aranmıştır. Kitapların el yazısı ile çoğaltıldığı yüzyıldan, aynı kitapların sayfalarını dokunmatik birekranın arkasına sığdıran teknoloji için; hidrojen enerjisi ile çalışan otomobilleri, prizleri ve enerji santrallerini üretebilmek çok da zor değildir. Bu çalışmada hidrojen üretimi ve depolama yöntemleri, tablo, şekil ve görsellerle desteklenerek anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hidrojen; Hidrojen Üretimi; Yakıt pili; Depolama

YAKIT HÜCRESİ TEKNOLOJİSİNİN GELİŞİMİ VE GELECEĞİ

Muhammed Enis YILDIZ

Makine Mühendisliği Anabilim Dalı, Batman Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Türkiye

Adem YILMAZ

Enerji Sistemleri Mühendisliği, Batman Üniversitesi Teknoloji Fakültesi, Türkiye

ÖZET

Fosil yakıtların giderek azaldığı günümüz dünyasında artık ülkeler yenilenebilir enerji kaynaklarına ciddi manada yatırım yapmaya başladılar. Yenilenebilir enerji kaynakları arasında önemli bir yere sahip olan Yakıt Hücreleri, doğada bol miktarda bulunan Hidrojengazını yakıt olarak kullanmaktadır. Yakıt olarak Hidrojen gazının tercih edilmesinin en önemli nedenleri arasında hafif, temiz, verimli, ekonomik ve depolanabilir olmasıdır. Hidrojen gazı doğada birçok yolla elde edilebilir. Bunlardan bazıları su, biyokütle, bor, biyokimyasal ve termokimyasal çevrimler olabileceği gibi fosil yakıtlardan da elde edilebilir. Yakıt pillerinin temel çalışma prensibi Hidrojende bulunan kimyasal enerjinin elektrik enerjisine dönüştürülmesi mantığına dayanıyor. Elektrokimyasal işlem sonrasında atık olarak saf su buharı ve ısı açığa çıkmaktadır. Bu sebeple çevreyi kirletmeyen önemli bir enerji kaynağıdır. Yakıt pilleri diğer fosil yakıtlara göre temiz, sera gazı emisyonu düşük, yüksek verime sahip bir enerji teknolojisidir. 1960 yıllarda pratik olarak kullanılmaya başlanan yakıt hücreleri ilk başlarda uzay araçlarında kullanılmaya başlanmış ve zaman içerisinde yapılan çalışmalar ile günümüzde taşınabilir cihazlarda, otomobil, otobüs, tren, uçak ve insansız hava araçları gibi pek çok alanda kullanımı yaygınlaşmıştır. Dünyadaki birçok önemli ve tanınmış büyük firmalar bu teknoloji üzerine ciddi Ar-Ge çalışmaları yapmakta ve yüklü miktarda kaynak ve zaman ayırmaktadırlar. Ülkemizde de bu alanda birçok resmi kurum ve üniversitelerde Ar-Ge çalışmaları yapılmaktadır. Özellikle insansız hava araçlarındaki kullanılmak üzere çeşitli projeler devam etmektedir. Bu çalışmada, yakıt hücrelerinin yapısı, çalışma mantığı, geçmişten günümüze gelişimi, son teknolojilerde nasıl kullanıldığı ve gelecekte yapılması planlanan çalışmalar hakkında ayrıntılı bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelime: Hidrojen, Yakıt Hücresi, Yenilenebilir Enerji

**FARKLI METABOLİK CERRAHI YÖNTEMLERLE OPERASYON GEÇİRMİŞ
HASTALARIN OPERASYON ÖNCESİ VE SONRASI HEMATOLOJİK VE
BIYOKİMYASAL PARAMETRELERİN RETROSPEKTİF OLARAK FİZYOLOJİK
AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Öğr. Gör. Harun GENCER

Mardin Artuklu Üniversitesi

Doç. Dr. Mehmet Salih KAYA

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Fahri BAYIROĞLU

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışma farklı metabolik cerrahi yöntemi uygulanan hastaların operasyon öncesi ve sonrası uzun dönem takiplerinde laboratuvar bulgularını fizyolojik açıdan değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ocak 2015 – Aralık 2017 tarihleri arasında İstanbul Özel Etiler Hastanesi'nde LTB, LMGB+K, LTB+K, LDSGİİ+K, LSG, LMGB, LREYGB ve LNDSGİİ operasyonu geçirmiş 192 hasta bilgileri üzerinde retrospektif olarak çalışılmıştır. Araştırmaya alınan hastaların preoperatif ve postoperatif 1.ay, 3.ay, 6.ay, 9.ay ve 12.ay dönemlerinde hematolojik ve biyokimyasal parametrelerdeki değişiklikler değerlendirilmiştir. İstatistiksel anlamlılık için Shapiro Wilk Testi, Friedman Testi, Wilcoxon Testi ve Posthoc Tamhane's T2 analizi kullanılarak $p < 0,05$ anlamlı kabul edilmiştir. Bulgularımızda hematolojik parametrelerin tamamı, preoperatif dönemde ve postoperatif dönemde normal referans aralıklarında bulunmuştur. Biyokimyasal parametrelerde HbA1c, AKŞ, TKŞ, Fruktozamin, CRP, HDL, LDL, Total Kolesterol ve TG parametreleri ile HOMA-IR, İA ve İT parametreleri preoperatif dönemde referans aralıklarının üzerinde olup, postoperatif dönemde ise referans aralıklarına düşerek $p=0,000$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Sonuç olarak metabolik cerrahi operasyonunun biyokimyasal ve hormonal parametrelerde meydana getirdiği değişiklikler fizyolojik açıdan anlamlı bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metabolik cerrahi, biyokimyasal parametreler, hormonal parametreler,

**RETROSPECTIVE EVALUATION OF HEMATOLOGICAL AND BIOCHEMICAL
PARAMETERS REGARDING PRE AND POST OPERATION OF PATIENTS
UNDERGOING SURGERY THROUGH DIFFERENT METABOLIC SURGERY
METHODS**

ABSTRACT

The aim of this study was to physiologically evaluate the laboratory findings in the long term pre and post operation follow-up of the patients who underwent different metabolic surgery methods. The study was conducted retrospectively on 192 patients who had undergone LTB, LMGB + C, LTB + C, LDSGI + C, LSG, LMGB, LREYGB and LNDSGII operations in Istanbul Private Etiler Hospital between January 2015 - December 2017. Preoperative and postoperative 1st, 3rd, 6th, 9th and 12th month changes in hematological and biochemical parameters of the patients were evaluated. For statistical significance, $p < 0.05$ was considered significant using Shapiro Wilk Test, Friedman Test, Wilcoxon Test and Posthoc Tamhane's T2 analysis. In our findings, all hematological parameters were found to be within normal reference intervals in preoperative and postoperative periods. In the biochemical parameters, HbA1c, FPG, PPG, Fructosamine, CRP, HDL, LDL, Total Cholesterol and TG parameters and HOMA-IR, IF and IP parameters were above the reference ranges in the preoperative period, but they were found to be significant in the postoperative period and decreased to the reference values at $p = 0.000$ level. As a result, changes in biochemical and hormonal parameters, generated by the metabolic surgery, were found to be physiologically significant.

Keywords: Metabolic surgery, biochemical parameters, hormonal parameters

SAVAŞ SONRASI BİREYİN PSİKOSOSYAL HEMŞİRELİK BAKIMI

Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Nurdilan ŞENER

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

ÖZET

Savaşta toplumun fiziki, sosyal iyilik hali ile birlikte ruhsal iyilik hali de bozulur. İnsanlar psikolojik ihtiyaçlarını yerine getirememeye başlarlar. Savaş gibi insanın koruma içgüdüsünü harekete geçiren, güven duygusunu zayıflatan bir yaşantı ruhsal yapıyı çok zedeler. Kırılgan ruhsal özellikleri taşıyan kişiler savaş travmasından en çok etkilenen kişilerdir. Kırılgan kişilerin başında çocuklar, kadınlar, yaşlılar, hastalar, daha önce ruhsal rahatsızlık geçirmiş kişiler ve psikomatik hastalık geçirmiş kişiler gelir. Savaş durumunda post travmatik stres bozukluğu depresyon ayrıca sinir sisteminin çalışmasının bozulması sonucu kalp, kroner ve ritim bozuklukları, hipertansiyon, mide-barsak hastalıkları, cild, hormon ve kemik iliği bozuklukları, astım, alerji, romatizma, kan hastalıkları, hormonal hastalıklarda ciddi artışlar ortaya çıkar. Modern savaşlarda psikolojik yaralanmalar daha fazla bakım, destek ve zaman alır. Savaş şartlarının ağırlığı içerisinde daha önce hayatta kalmak ve ölmek gibi sorunu olmayan kişi kendisini yok etmeye çalışan düşmanın hedefi olmuştur. Savaş ortamında bulunan kişinin özgürlüğü kısıtlanmıştır. Savaşta kişi istediği zaman yerini değiştiremez, terk edemez, mazeret beyan edemez, işi yapamayacağını söyleyemez. Yarınla ilgili hiçbir güvencesi yoktur. Artık kesin olan tek şey tehlike içerisinde olduğudur. Özellikle yüksek teknolojik, kimyasal, elektronik ve biyolojik savaşın etki gücü düşünüldüğünde savaş alanından çok uzak kişilerin bile kendi yaşamlarını tehlikede hissetmeleri korku yaşamaları söz konusudur. Savaşın en önemli sorunlarından biride kişinin beslenmesi, uykusunun ve hijyeninin bozulmasıdır. Uzun süreler bir şey yememek, günlerce uykusuz kalmak savaşta olağandır. Savaş alanındaki kişinin yaşadığı yer pis, ıslak, soğuk veya güneş altında olabilir. Hijyeni bozulmuş, yıkanamayan, zaruri ihtiyaçlarını zorlukla gideren insanın direncinin uzun sürmesi zordur. Sürekli silah sesleri, ölüm, yorgunluk, uykusuzluk kişinin dayanma gücünü zorlar. Beslenme, sağlık ve barınma gibi temel gereksinimlerini karşılamak, savaşın travmatik izlerinin hafifletilmesine yönelik psiko-sosyal girişimlerde bulunmak oldukça önemlidir. Kaybedilen temel güven duygusunun yeniden kazanılması, travma sonrası stres tepkilerinden kaynaklanabilecek bozucu etkilerin önüne geçilmesi, travmatik yaşantıdan önceki işlevsellik düzeylerinin yeniden sağlanması psiko-sosyal destek çalışmalarının öncelikli amacıdır. Psiko sosyal bakımın ilk aşaması bilgilendirmedir. Travmatik yaşantıların ardından istenmeyen tepkilerin ortaya çıkışındaki en büyük etkenlerden biri kişinin kendisiyle, içinde yaşadığı dünyayla ve gelecekle ilgili olarak hatalı yorumlar yapmasıdır. Bu durum, kişinin zihninde travmatik anıyı uygun şekilde bütünleştirmesine engel olur. Dolayısıyla, uygulanacak girişimler de bu hatalı yorumların ve bilişsel çarpıtmaların düzeltilmesine yönelik olmalıdır. Bu amaçla atılacak ilk adım ise bireyleri yaşadıkları süreçlerle ilgili olarak bilgilendirmektir.

Bakımda ikinci aşama farkına varma aşamasıdır. Bilgilendirme sürecinin ardından olayla ilgili duygularının farkına varmaları ve bunları ifade etmeleri yönünde desteklenebilirler. Kazanılan bu farkındalık sayesinde duyguların dışı vurumu kolaylaşarak içsel bir rahatlama ve kontrol algısı sağlanır. Böylece travmatik anıların yeniden organize edilmesi ve bütünleştirilmiş bu yeni yapının kabullenilmesi daha kolay hale gelir.

Üçüncü aşama yeni yolların öğrenilmesini içerir. Çalışmaların ilerleyen aşamalarında, yaşamlarındaki stres kaynaklarıyla başa çıkmak ve problemlerini çözmek için yeni yollar öğretilir. Bakımın son aşaması geleceği planlama aşamasıdır. Savaş mağdurlarının gelecek deneyimler karşısındaki donanımları yeterli düzeye getirilmeden önce iyileştirici girişimler son bulmuş sayılmaz. Kendilik değerinin ve geleceğe dair umutların geliştirilmesi, bu donanımın sağlanmasındaki en önemli etkenler arasında sayılmaktadır. Bunun için bireylerin kendileri, gelecekleri ve içinde yaşadıkları çevre hakkındaki çarpıtılmış yorumlarını düzelterek daha gerçekçi ve olumlu bakış açıları geliştirmeyi öğrenmiş olmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Savaş, Psikososyal Değerlendirme, Hemşirelik Bakımı

ÇOCUK VE ERGENLERDE PSİKİYATRİK ACİL; SUİCİD

Arş. Gör. Filiz ERSÖĞÜTÇÜ

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Nurdilan ŞENER

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

ÖZET

Çocuk ve ergenlerde acil psikiyatrik durumları değerlendirmek genellikle zordur ve özenli bir şekilde ele almayı gerektirmektedir. Acil durumlara genellikle parçalanmış aile, ebeveynlerin baskıcı, tutarsız olması veya yokluğu, çevresel etkenler neden olmaktadır. Eğer ebeveynler anksiyöz, öfkeli veya çocuğun problemlerine yardım etmekte yetersiz ve beceriksiz ise çocuk ve ergen yardım almak için çocuk psikiyatrisine yönlendirilmelidir. Çocuklar sorunlarını konuşarak, sözelleştirerek değil, davranışları yoluyla dışa vururlar. Yaşamlarındaki bir krize karşı tepkisel, acil olarak ele alınması gereken davranışsal belirtiler gösterebilirler. Çocuk ve ergende acil psikiyatrik yaklaşımda amaç hastayı ve ailesini duygusal kriz durumundan kriz öncesi durumuna geri döndürmektir. Acil psikiyatrik başvurularda kız çocuklarında kendine zarar verici davranışlar öncelikli olarak görülürken, erkek çocuklarında daha çok dışa dönük veya suça yönelik davranışlar görülmektedir. Çocukla anne-baba arasındaki akut çatışmalar, kronik fiziksel bir hastalığın akut alevlenmesi, bedensel incinme ve yaralanmalar, okul sorunları(sınıfta kalma, başarısızlık, akranlar arası çekişme ve çatışmalar), masturbasyon, homoseksüel girişimlere ilişkin cinsel çatışmalar, karşı cinsten sevgi nesnesinin kaybı ya da onunla olan ilişkiye bağlı çatışmalar, yas tepkisi, cinsel saldırıya uğrama psikiyatrik acil durumlarda tetiği çeken etken ve olaylardır. Kişinin kendi isteği ile yaşamına son vermesi eylemi suicid(intihar) olarak adlandırılır. Ölümle sonuçlanan eylemlerintihar, ölümle sonuçlanmayanlara ise intihar girişimiolarak tanımlanır. İntihar çocuk psikiyatrisinde karşılaşılan en acil durumdur. Çocuklardaki intiharların kaza olarak yorumlanması, intihar sonucu ölümlerin farklı nedenlerle açıklanması, intiharların bildirilmemesi, nedeniyle çocuklardaki intihar girişimi oranlarının gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir. Yakın çevre, aile ve arkadaşlardan uzaklaşma, irritabilite, üzgün ve endişeli görünüş, şüpheli kaza ve yaralanmalar, gelişigüzel de olsa sık sık ölümden bahsetme, basit gibi görünen küçük intihar girişimleri, olağan olmayan davranış paternleri (kendini eve kapama, yıkıcı-kırıcı davranışlar, alkol-ilaç alımı gibi), okul performansında azalma, çocuk veya ergendeintihar girişimi açısından önemli ipuçlarıdır. İntihar düşünceleri olan çocuk ve ergenlerin erken hastaneye yatırılmalarının bu düşünceden uzaklaştırmak için olumlu etki yaptığı gözlenmektedir. İntihar girişiminden önceki 48-72 saatte geçen olayların çok ayrıntılı olarak sorgulanması intiharı kolaylaştıran faktörleri öğrenmek açısından önemlidir.İntihar girişiminden sonraki ilk yıl intihar riski en yüksektir.İntihar girişimleri kızlarda 4 katdaha fazladır. intihar sonucu ölümler erkeklerde 3 katdaha fazladır. İntihar yöntemi olarak;erkekler ateşli silahları, kızlar kimyasal maddeler ve ilaçları tercih etmektedir. Çocukta ruhsal bozukluklar, çocukta kanser, diyabet...vb gibi fiziksel hastalıklar,önceden intihar girişiminin olması, ebeveynlerde depresyon, alkol bağımlılığı gibi ruhsal bozukluklar, ebeveynlerde intihar girişimi, şiddetli aile içi çatışmalar,boşanma, ebeveyn ölümü, kalabalık ailede yaşama, düşük sosyoekonomik düzey,yineleyen cinsel, fiziksel, duygusal istismarlar,deprem, sel gibi doğal afetler,okul başarısızlığı, öğretmen ve akranlarla sorunlar yaşama,ateşli silah kullanmanın yaygınlaşması intihar risk faktörleri olarak sıralanabilir. Kişinin kendisine ve başkalarına duyduğu öfke ve cezalandırma isteği, bir isteğin yerine getirilmesi için baskı yapma, kişinin çaresizliğini ve acılarını bildirme isteği, çevrenin ilgi ve sevgisini zorla sağlama; gösterilen yakınlığın içtenliğini sınama isteği iseintihar nedenleri olarak sıralanabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk ve ergen, psikiyatrik acil, suicide (intihar)

ERKEN EVRE MEME KANSERİNDE LOKAL NÜKSÜ VE SİSTEMİK METASTAZI
ETKİLEYEN PROGNOSTİK FAKTÖRLER

Dr. Öğretim Üyesi Zafer PEKKOLAY

Dicle Üniversitesi

Prof.Dr.Abdurrahman IŞIKDOĞAN

Dicle Üniversitesi

ÖZET

Amaç: Kadınlarda en sık görülen kanser meme kanseridir. Erken evre meme kanserinde hastalığın nüksü tümör boyutu, lenf nodu tutulumu, lenfovasküler invazyon ile ilişkilidir ve bu riskler bilinmektedir. Bu çalışmada primer amaç erken evre meme kanserinde lokal nüks ve uzak metastazın bilinmeyen nedenlerini ortaya çıkarmaktır. Sekonder amaç olarak nüks-metastaz nedenlerini literatür verileri ile uygunluğunu test etmek için dizayn edildi.

Materyal ve Metod: Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Medikal Onkoloji Bilim Dalı'na 2001-2010 yılları arasında başvuran opere erken evre meme kanseri tanılı hastaların dosyaları retrospektif olarak incelendi. Takipleri sırasında lokal nüks ve metastaz gelişen hastaların oluşturduğu grup nüks-metastaz grubu diğer hastaların oluşturduğu grup remisyon grubu olarak adlandırıldı. Bu iki grubun verileri yaş, cinsiyet, tümör histolojisi, tümör çapı, lenfovasküler invazyon, lenf nodu tutulum sayısı, operasyon şekli, cerrahi-kemoterapi arasındaki süre(ay), tanı anında eksik evreleme olup olmaması özelliklerine göre kayıt altına alındı. Tanı sırasında metastatik hastalığı olanlar ve cerrahi ile kür sağlanamayan hastalar çalışma dışında tutuldu. Verilerin karşılaştırılması için ki-kare testi ve student's t testi kullanıldı.

Bulgular: Çalışmaya toplam 479 hasta dahil edildi. Remisyon grubu 343(%71.6) hastadan, nüks-metastaz grubu 136(%28.4) hastadan oluşuyordu. Remisyon grubunda ortalama yaş 48.7 yıl (18-79), nüks-metastaz grubunda ortalama yaş 47.9 yıl(23-77) ($p>0,05$). İki grupta da en sık tümör histolojisi duktal karsinom(%81.2/87.3) idi. Ortalama tümör çapı remisyon grubunda 3.33 cm, nüks-metastaz grubunda 4.58 cm idi($p <0.01$). Lenfovasküler invazyon yüzdesi remisyon grubu ve relaps-metastaz grubunda sırasıyla % 46.4 ve % 80 idi($p <0.01$). Dörtten fazla lenf nodu tutulum yüzdesi remisyon grubu nüks-metastaz grubunda sırasıyla % 30.45 ve % 55.7 idi ($p <0.01$). Cerrahi ile kemoterapi arasındaki süre > 1 ay olan hasta yüzdesi remisyon ve nüks metastaz grubunda sırasıyla %9.7 ve %24 idi($p <0.01$). İlk tanı anında evrelemesi eksik yapılan hasta yüzdesi remisyon grubunda ve nüks-metastaz grubunda sırasıyla %30.9 ve %47,7 idi($p <0.01$).(Tablo1)

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Tablo1 : Hasta özellikleri	Remisyon grubu	Nüks-metastaz grubu	p değeri
n: 479			
	343	136	
Cinsiyet(K/E)	341/2	133/3	
Ortalama yaş	48.7(18-79)	47.9(23-77)	>0.05
Duktal karsinom	81.2%	87.3%	>0.05
Tümör çapı(cm)	3.3	4.58	<0.01
T2(2-5cm) tümör	73.8%	26.2%	<0.01
Lenfovasküler invazyon	46.4%	80%	<0.01
NO hasta yüzdesi	39%	14%	<0.01
>4 lenf nod tutulumu	30.4%	55.7%	<0.01
Cerrahi-kemoterapi süresi>1 ay	9.7%	24%	<0.01
Tanı anında eksik evreleme	30.9%	47.7%	<0.01

Sonuç: Opere erken evre meme kanserinde kemoterapiye başlama zamanı 1 aydan daha uzun ise nüks ve metastaz daha siktir. Tanı anında evreleme çalışmaları eksiksiz yapılmalıdır.

Anahtar kelimeler: erken evre meme kanseri, lokal nüks, metastaz, kemoterapi zamanı

PROGNOSTIC FACTORS AFFECTING LOCAL RECURRENCE AND SYSTEMIC METASTASIS IN EARLY STAGE BREAST CANCER

ABSTRACT

Objective: Breast cancer is the most common cancer in women. Recurrence in early stage breast cancer is associated with tumor size, lymph node involvement, and lymphovascular invasion, and these risks are known. The primary aim of this study was to reveal unknown causes of local recurrence and distant metastasis in early stage breast cancer. It was designed as a secondary objective to test the relevance of relapse-metastasis with literature data.

Materials and Methods: The files of patients with early stage breast cancer who admitted to Dicle University Medical Faculty Medical Oncology Department between 2001 and 2010 were retrospectively reviewed. The group of patients who developed local recurrence and metastasis during follow-up was called as the relapse-metastasis group and the group of other patients was called remission group. Data of these two groups were recorded according to age, sex, tumor histology,

tumor diameter, lymphovascular invasion, number of lymph node involvement, operation type, time between surgery and chemotherapy (months), presence of incomplete staging at diagnosis. Patients with metastatic disease at the time of diagnosis and patients who could not be cured by surgery were excluded. Chi-square test and student's t test were used to compare the data.

Results: A total of 479 patients were included in the study. Remission group consisted of 343 patients (71.6%) and relapse-metastasis group consisted of 136 patients (28.4%). The mean age was 48.7 years (18-79) in the remission group and 47.9 years (23-77) in the relapse-metastasis group ($p > 0.05$). The most common tumor histology was ductal carcinoma (81.2 / 87.3%) in both groups. The mean tumor diameter was 3.33 cm in the remission group and 4.58 cm in the relapse-metastasis group ($p < 0.01$). The percentage of lymphovascular invasion was 46.4% and 80% in the remission and relapse-metastasis groups, respectively ($p < 0.01$). The percentage of involvement of more than four lymph nodes was 30.45% and 55.7%, respectively, in the remission group recurrence-metastasis group ($p < 0.01$). The percentage of patients between surgery and chemotherapy > 1 month was 9.7% and 24% in the remission and relapse metastasis group, respectively ($p < 0.01$). The percentage of patients with incomplete staging at the time of initial diagnosis was 30.9% and 47.7% in the remission and relapse-metastasis groups, respectively ($p < 0.01$) (Table 1).

Table 1 : Patient characteristics	Remission group	Relaps-metastasis group	p value
n: 479	343	136	
Sex(F/M)	341/2	133/3	
Mean age(years)	48.7(18-79)	47.9(23-77)	>0.05
Ductal carcinom	81.2%	87.3%	>0.05
Tumor diameter(cm)	3.3	4.58	<0.01
T2(2-5cm) tumor	73.8%	26.2%	<0.01
Lymphovascular invasion	46.4%	80%	<0.01
NO patient(%)	39%	14%	<0.01
> 4 lymph node involvement	30.4%	55.7%	<0.01
Duration of surgery-chemotherapy > 1 month	9.7%	24%	<0.01
Missing staging at diagnosis	30.9%	47.7%	<0.01

Conclusion: Recurrence and metastasis are more frequent in the early stage of operated breast cancer when the chemotherapy time is longer than 1 month. Staging studies should be done at the time of diagnosis.

Keywords: early stage breast cancer, local recurrence, metastasis, time of chemotherapy

MEME KANSERİ RİSK FAKTÖRLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE RİSKLİKADINA HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Şirin ÇELİKKANAT

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Öğretim Üyesi Zeynep GÜNGÖRMÜŞ

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

ÖZET

Meme kanseri, görülme sıklığının yüksek olması ve kadınlarda ölüm nedenlerinden ilk sıraya gelmesi sebebiyle önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bütün Dünyada yaklaşık 1.8 milyon kadını yeni tanı aldığı tahmin edilmektedir. Bazı ülkelerin meme kanseri insidanslarına bakıldığında; 2017 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde 252.710 kadının meme kanseri tanısı aldığı, Kanada'da 2012 yılında 22.960 olan meme kanseri sayısının 2042 yılı itibarıyla 40.712 olması beklediği, İran'da 100.000'de 22.6 olduğu, Hindistan'da 100.000'de 80 olduğu ve Türkiye'de 100.000'de 40.6 olduğu, doğu bölgesinde bu oran 20 /10.000 iken batı bölgelerinde 40-50/100.000 olduğu belirtilmektedir. Bu veriler hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelere meme kanserinin yüksek olduğunu göstermektedir. Meme kanseri heterojen bir hastalık olması nedeniyle etiolojisinden birçok faktör sorumludur. Bu faktörler genetik ve genetik olmayan faktörler, yaşam tarzına bağlı faktörler, tartışmalı faktörler ayrılır. Meme kanserinde; kalıtsal faktörler %5-15'inden, üreme ile faktörler %25'inden, değiştirilebilir olan çevresel faktörler ise %60-70'inden sorumlu tutulduğu belirtilmektedir. Ailede meme kanseri öyküsü varlığı önemli bir risk faktörüdür. Ailede meme kanserli akraba sayısı ve tanı alan akrabaların genç yaşta olması riski artırmaktadır. Kişinin, birinci derece yakınında bir kişinin meme kanseri öyküsü varsa risk 1.9 kat arttığı, iki kişinin meme kanseri öyküsü riski 2.9 arttırdığı ve bu akrabalar 30 yaşından önce tanı almış ise riski 2.9 kat arttırdığı belirtilmektedir. Genetik olmayan faktörler; yaş, cinsiyet, ırk, radyona maruziyet, kişisel meme kanseri öyküsü, dens meme yapısı, menarş ve menopoz yaşı, emzirme ve ilk doğum yaşıdır. Tartışmalı faktörler ise hormon replasman tedavisi, oral kontraseptifler, sigara beslenme iken; yaşam tarzına ilişkin faktörler obezite, fiziksel aktivite, alkol kullanımıdır. Bu risk faktörlerinin kadınlar tarafından bilinmesi ve meme kanseri konusunda bilinç oluşturmak hemşirenin en önemli görevlerinden biridir. Meme kanserinde morbidite ve mortaliteyi azaltmak için birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkili hizmet vermesi çok önemlidir. Koruyucu sağlık hizmetlerinin önemli bir ekip üyesi olan hemşireler, özellikle eğitici ve danışmanlık rollerini öne çıkararak yüksek riskli kadınları belirlemeli ve risk faktörleri konusunda eğitimler yaparak meme kanserinden korunmada etkin bir rol üstlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Meme Kanseri, Risk Faktörleri, Hemşirelik

SURİYELİ MÜLTECİ KADINLARIN AİLE PLANLAMASINA İLİŞKİN BİLGİ VE GÖRÜŞLERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ÇALIŞMA

Şirin ÇELİKKANAT

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Öğretim Üyesi Zeynep GÜNGÖRMÜŞ

Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

GİRİŞ

Göç hangi sebeple olursa olsun bireyi fiziksel, kültürel, sosyal ve psikolojik yönden bireyiolumsuz etkileyen bir süreçtir. Suriye’de 2011 yılından bu yana ciddi bir göç hareketi meydana gelmiştir. Yaklaşık 9 milyon Suriyeli Lübnan, Ürdün, Irak ve Türkiye’ye göç etmiştir. Bu durum kadın ve erkekleri farklı etkilemiştir. Kadınlar üreme sağlığı problemlerinin yanı sıra aile planlanması yöntemlerine ulaşma konusunda bir çok sebepten sorun yaşamışlardır.

AMAÇ

Çalışma, Mülteci kadınların aile planlamasına ilişkin bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla nitel tasarımda yapılmıştır.

YÖNTEM Araştırma, 15 Mart- 15 Nisan 2019 tarihleri arasında Adana Gülpınar 2 ASM’ye başvuran Mülteci kadınlarla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Adana Gülpınar 2 ASM’ye başvuran Mülteci kadınlar oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 30 kişi araştırmaya dahil edilmiştir. Görüşme soruları Mülteci kadınların tanıtıcı ve obstetric özelliklerini sorgulayan 14 soru ve aile planlamasına ilişkin bilgi ve görüşlerini sorgulayan 7 yarı yapılandırılmış sorudan oluşmaktadır. Mülteci kadınlarla görüşme yapılırken kadın tercüman eşliğinde veriler araştırmacı tarafından yazılarak kayıt edilmiştir.

BULGULAR Göçme kadınların; ortalama 30 yaşında oldukları ve 5.3) yıldır Türkiye’de yaşadıkları, hepsinin gelirinin giderinden az olduğu belirlenmiştir. Kadınların çoğunluğu resmî nikahlı (27), çalışmıyor (26) ve ilköğretim mezunudur (21). Çoğunlukla eşleri de ilköğretim mezunu (21), çalışan (28) ve işçidir (13). Kadınların ortalama evlilik yaşının 18, evlilik süresinin 12.7 yıl, çocuk sayısının 4.05, toplam gebelik sayılarının ise 5.1 olduğu saptanmıştır. Mülteci kadınlar gebeliklerinin planlı olmadığını “eş baskısı, gelenekler, Allah ne kadar verirse” gibi söylemlerde bulunduğu, en çok “doğum kontrol hapı ve spirali” bindikleri ve bilgi kaynağı “çevredeki kadınlar” olduğu, yöntem kullananlar çoğunlukla “ekonomik koşullar” nedeniyle kullandığını, yöntem kullanmayanlar “eş istememesi ve yöntem bilmemesi” nedeniyle kullanmadığını, doğum kontrol yöntemlerine Türkiye’de kolay ulaştıklarını “burada ücretsiz olması, kadının özgür olması” görüşlerinde olduğu, eğitim almak istediklerini fakat eşlerince sormadan gelemeyeceklerini belirtmişlerdir.

SONUÇ Mülteci kadınların eş baskısı, kültürel baskı, kadının statüsünün düşük olması gibi sebeplerle aile planlaması konusunda kendi iradesi ile karar verememektedir. Bu nedenle aile planlaması yöntemleri konusunda bilgi eksikliğinin yanı sıra yöntemlere ulaşamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile Planlaması, Suriyeli Mülteci, Mülteci Kadın

PALYATİF BAKIM HİZMETLERİNDE SBÜ DİYARBAKIR GAZİ YAŞARGİLEĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ: SON BİR YILDA HİZMET ALAN HASTALARIMIZIN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ VE PALYATİFBAKIM HİZMETLERİNİN ÖNEMİ

Uzm.Dr. Ziya KALKAN

SBÜ Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İç Hastalıkları

GİRİŞ-AMAC

Palyatif bakım, mevcut hastalıkları nedeni ile tam olarak iyileşemeyen veya yaşamsonunda desteğe ihtiyacı olan hastalara yardım etmeyi amaçlayan bir tıp alanıdır. Bu hastalar ve aile bireylerine tıbbi, psikolojik, sosyal ve manevi destek vererek acılarını hafifletmek veya önlemek, yaşam kalitesini geliştirmek için yapılan multidisipliner bakımdır (1). Palyatif bakımın amacı; hastanın ölüme kadar mümkün olduğunca aktif bir yaşamın içinde tutulmasına yardım etmektir (2). Hastada kaliteli bir yaşam sürdürmeye odaklanma, etkilisemptom kontrolü ve iletişim, ölümün doğal bir süreç olarak kabulü, hastanın kararlarına ve seçimlerine saygı duyma, disiplinler arası yaklaşım gösterme, yas sürecinde aileye destek sağlama gibi tüm bunlar palyatif bakımın ilkeleridir (3). Bu çalışmadaki amacımız; palyatif bakım hizmetleri ve hasta özellikleri göz önünde bulundurularak ağustos 2018 ile temmuz 2019 tarihleri arasında son 1 yıllık palyatif servisimizden hizmet alan hastalarımızın demografik özelliklerini ele almak ayrıca palyatif bakım hizmetlerinin önemine değinmek.

GEREÇ ve YÖNTEM

Palyatif bakım merkezi olan üçüncü basamak bir hastanede son 1 yıllık dönemde takip edilen hastaların dosyaları retrospektif olarak incelendi. Hastaların yaş, cinsiyet, bilinen hastalıkları, palyatif servise yatış nedenleri, hastanede kalış süreleri ve son durumları kayıtlarına alındı.

BULGULAR

Son 1 yıl içinde palyatif servisimize yatırdığımız hastalarımızın 237'si (%55,2) erkek, 192'si (%44,8) kadındı. Hastalarımızın yaş ortalaması 72 idi. En küçüğü 17 yaşında en büyüğü 105 yaşında idi. Palyatif servisinde ortalama yatış gün sayısı 13,8 gün, en kısa yatan 1 gün en uzun yatan hasta 110 gün yatmıştı. Hastalarımızın 334'ü (%77,8) acil servisten, 95'i (%22,2) poliklinik ve diğer bölümlerden transfer şeklinde yatırılmıştı. Hastalarımızın 233'ü (%54,3) kanser, 103'ü (%24) alzheimer hastalığı (bunama), 62'si (%14,4) serebrovasküler hastalık, 5'i (%1,1) parkinson hastalığı, 7'si (%1,6) kronik böbrek yetmezliği, 5'i (%1,1) kalça kırığı, 2'si (%0,4) morbit obez, 12'si (%2,7) diğer hastalıklar şeklindeydi. Hastalarımızın 390'ı (%90,9) beslenme problemleri, 343'ü (%79,9) ağrı, 312'si (%72,7) kilo kaybı, 284'ü (%66,2) anemi, 215'i (%50,1) dekübit yara, 209'u (%48,7) enfeksiyon, 84'ü (%19,5) ishal, 50'si (%11,6) kusma, 10'u (%2,3) sosyal nedenlerle yatmıştı. Son bir yılda kliniğimizde hizmet alan 429 hastamızın 265'i (%61,7) taburcu edilmiş, 164'ü (%38,3) vefat etmişti.

SONUÇ

Bu çalışmamızda hastanemizde hizmet veren Palyatif servisimizin 1 yıllık çalışmaları ortaya konmuştur. SBÜ Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Palyatif Servisi donanımlı bir şekilde özveriyle çalışmış olup ilimizin palyatif bakım hizmetlerinin önemli bir kısmını karşılamıştır. Merkezimizde daha çok kanser ve alzheimer hastaları yatmaktadır. Çalışmamızdaki bulgularımızda hastalarımızın büyük bir çoğunluğu acil servisten yattığı görülmektedir bu da gösteriyor ki terminal dönemdeki hastalara hastanede tanısıyla ilgili branşlar yeterince önem vermemektedir. Palyatif servislerinin yatak sayısının artırılması, deneyimli personelin istihdam edilmesi ve palyatif servislerinde hasta ve hastayakınlarının konforunun artırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Palyatif Bakım, Kanser, Terminal Dönem

**İNFERTİLİTE ŞİKAYETİ OLAN BİREYLERDEN ALINAN
SPERMİYUMLARIN MORFOLOJİLERİNİN KRUGER STRICT KRİTERLERİNE
GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ**

Muhamet AFSİN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Androloji Lab. Diyarbakır

ÖZET

İnfertilite en az bir yıl süre ile herhangi bir korunma yöntemi olmaksızın çiftlerin çocuk sahibi olamamalarıdır. İnfertil çiftlerin yaklaşık yarısı erkeğe ait sebeplerle ortaya çıkmaktadır. Bunların %30-50'sinde de etiyoloji saptanamamaktadır. Detaylı bir spermiyumanalizi, infertil çiftte yaklaşımda yapılması gereken ilk tetkiklerden biridir. Kadın infertilitesigibi erkek infertiliteside multifaktöriyeldir. Fertilizasyon çok basamaklı bir işlem olduğundantek testle değerlendirme mümkün olamamaktadır. Erkek infertilitesinin değerlendirilmesinde, semen analizi oldukça önemlidir. Semen kalitesi, klasik olarak spermiyumların semen içerisindeki sayısı, motilitesi ve morfolojisine bakılarak değerlendirilir. Bu parametrelerden spermiyum morfolojisi, erkeğin çocuk sahibiolabilme potansiyelini en iyi biçimde gösteren kriterlerden biridir. Birçok araştırmacının vurguladığı şekilde, normal morfolojili sperm sayısı infertiliteye göre fertillerde daha yüksektir ve bundan dolayı morfoloji erkek fertilitésinin değerlendirilmesinde önemli bir faktör olarak kabul edilir. İnfertilite olgularında, en önemli patolojik özelliklerinden biri normal semen morfolojisinden sapmadır. Bu çalışma, Üroloji Polikliniğine infertilite ve kasık ağrısı gibi şikayetlerle başvuran semende ki spermiyumların morfolojileri Kruger Strict kriterlerine göre incelenerek spermiyum morfolojileri araştırıldı. Semen örnekleri infertilite şüphesi ile başvuran 48 hastadan elde edildi. Örnekleri ortalama 3 günlük cinsel perhizden sonra masturbasyonlatoplandı. Sperm morfolojisi sperm mac boyama tekniği kullanılarak Kruger kriterlerine göre değerlendirildi. Boyama sonucu, spermiyum başındaki akrozom pembe, çekirdek koyulacivert, kuyruk ise hafif pembemsi olarak boyandı. Tanı koymada, spermiyum başı, akrozom yapısı, boyun ve kuyruk yapıları değerlendirildi. Morfolojik değerlendirmenin başlıca amacı normal ve anormal spermiyumların ayır t edilmesidir. Kruger kriterlerine göre spermiyum morfoloji değerlendirmesinde; baş, akrozom, boyun, orta parça ve kuyruk defektleri olmak üzere 37 parametre incelendi. Spermiyumlarda baş anomalileri; büyük baş, küçük baş, yuvarlak baş, armut (priform) şekilli, uzun (elonge) baş, uzun sivri (tapered) baş, amorf baş, çift baş ve başsız (pinhead) şekillerdeydi. Akrozom anomalileri; büyük akrozom, küçük akrozom, vakuollü akrozom ve akrozomun bulunmaması şeklinde gözlemlendi. Boyun anomalileri ya kırık boyun ya da boyun bölgesi üzerinde sitoplazmik artıkların görülmesi şeklindeydi. Spermiyumların kuyrukanomalileri, kuyruğun uzunluğuna, kalınlığına, sayısına ve şekline göre değerlendirildi. Bazı spermiyumlarda ise mixt anomali dediğimiz birden fazla anomalinin aynı spermiyum üzerinde görülmesi şeklinde değerlendirildi. Bu derlemedeki amacımız Androloji Laboratuvarlarında rutin olarak istenen spermiyogram testleri içerisinde sadece spermiyumların sayı ve hareketi incelenmektedir. Spermiyum morfolojisinin her geçen gün öneminin artmasıyla beraber rutin spermiyogram tetkikleri istenirken spermiyum morfolojinin de Kruger Kriterlerine göre değerlendirmesinin gerekliliğini vurgulamak istedik.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Spermiyum, Morfoloji

ERKEKLERDE RİSKLİ YAŞAM BİÇİMİ DAVRANIŞLARI VE İNFERTİLİTE

Muhamet AFŞİN

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesi Androloji Lab. Diyarbakır

ÖZET

Yaşam biçimi ile ilgili faktörlerin genel sağlık ve fertilité üzerine olan etkisi konusundaki kanıtlar her geçen gün artmaktadır. İnfertilite ile ilgili olumsuz yaşam biçimi davranışları, fertilitéyi olumsuz etkileyen değiştirilebilir alışkanlıklar, davranışlar ya da durumlardır. İnfertilite sorunun çözümünde ve yardımcı üreme teknikleri tedavi başarısında olumlu etkileri olan yaşam biçimi davranışları ile ilgili infertil çiftin yapabilecekleri katkılar ile olumlu sonuçlar almak mümkündür. İnfertilite nedenlerine bakıldığında erkek faktörü, infertilite nedenlerinin yarısını oluşturmaktadır. İnfertil çiftlerin yaklaşık %30-50'si nedeni izah edilemeyen infertiliteye sahiptir. Nedeni izah edilemeyen infertilitenin; kimyasal atıklar, pestisidler, civa, kurşun, kadmiyum vb ağır metaller, araba gazları ve hava kirliliği gibi çevresel faktörleri; sigara-alkol-kokain vb madde bağımlılığı, aşırı kilo veya zayıflık, stres, kozmetik ürün, kayganlaştırıcı ve uygunsuz antibiyotik kullanımı gibi beslenme ve yaşam biçimi özelliklerini; boya ve plastik üretiminde çalışma, X-ışınları, elektromanyetik radyasyon ve anestezik gazların etkisi altında kalmak gibi mesleki maruziyetlerin olduğu görülmektedir. Erkek infertilitesi ile ilgili en çok araştırılan yaşam biçimi davranışları, sigara içme, alkol, kafein, madde bağımlılığı, obezite, zayıflık, beslenme, egzersiz, çevresel zararlı maddeler/meslekî maruziyet ve psikolojik strestir. Bu makalede sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının fertilité üzerine etkilerini yapılan çalışmalarla irdeleyerek, infertiliteyi önlemede alınabilecek önlemleri vurgulamak amaçlanmıştır. Günümüzde değişen yaşam biçimi davranışlarının artan erkek infertilitesi ile ilgili ortaya çıkan sorunlar bir suçlu olarak değerlendirilerek risk altındaki kişilere yönelik bir farkındalık oluşturmak elzem hale gelmiştir. Özellikle açıklanmayan erkek faktörlü infertilitede eğer kişi için zaman problemi yoksa riskli yaşam biçimi davranışları varsa öncelikli onların değiştirilmesi için tedavi stratejileri geliştirilmeli, bireylere sağlıklı yaşam biçimi davranışları konusunda bireysel çözümler sunulmalıdır. Erkeklerde fertilitéyi olumsuz etkileyen birçok değiştirilebilir davranışsal risk faktörleri bulunmaktadır. Bireyler fertilité ile ilgili bu risk faktörlerinin, özellikle de yaşam biçimlerine bağlı olan ve değişime uygun olan bu faktörlerin farkında olmalıdır. Bireyler, sigarayı bırakma, alkol içmeme, kafeini azaltma, stresle başa çıkma, kilo verme gibi önlemlerle tedavi sonucunu olumlu yönde etkileyebilirler. Sonuç olarak, kadın ve erkek fertilitesi üzerine etkili olan yaşam tarzının üreme performansı üzerine olumsuz etkilerini önlemek amacıyla risk altındaki kişilerin olumlu sağlık alışkanlıklarının kazanılmasında ve sürdürülmesinde etkin ve nitelikli danışmanlık ve bireysel tedavilerin sürdürülmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: İnfertilite, Yaşam Biçimi, Fertilité

**BATMAN İLİ ÇEVRESİNDE GÖRÜLEN AKREP TÜRLERİNDEN
SALGILANAN VENOMLARIN İN VIVO FİZYOLOJİK ETKİLERİ**

Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY

Batman Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, İlk ve Acil Yardım Programı Batman

ÖZET

Akrepler, Antartika hariç tüm dünya üzerinde yaygın olarak bulunan Crustacea grubu arthropodlardır. Dünya genelinde yaklaşık 197 cins ve 2091 tür akrep çeşidi tanımlanmış olup, bunların 25-30 türü zehirlidir. Ülkemizde Güneydoğu Anadolu Bölgesi coğrafi lokasyon, iklim ve sosyo-ekonomik yapısı nedeniyle akrep zehirlenmesi ve akrep sokması ile ilgili halk sağlığı vakalarının en yaygın olarak yaşandığı bölgelerden biridir. Ülkemizde resmi kayıtlaraya sınırlı olarak her yıl yaklaşık 25,000 akrep sokması vakası görüldüğü bilinmektedir. Akrep venomu ile oluşan zehirlenme bulgu ve belirtilerinden genel itibarı ile akrep venomunun yapısında bulunan sindirim enzimleri ve nörotoksinler sorumludur. Nörotoksinler, sodyum ve potasyum kanal akımını değiştirerek sinir-kas kavşağı ve otonom sinir sisteminin aşırı uyarılmasına neden olur. Bulguların şiddeti ve seyri; enjekte edilen venomun miktarına ve konsantrasyonuna, vücuda giriş yoluna, konağın yaşı (10 yaş altı çocuklar ile 65 yaş üstü yaşlılarda ciddi toksik ve ölümcül olabilir) ve immünolojik durumuna göre değişkenlik göstermektedir. Her akrep sokması vakası zehirlenme ile sonuçlanmayabilir. Giriş bölgesinde yanıcı bir ağrı, eritem, şişlik ve parestezi görülürken sistemik olarak hiper-hipotansiyon, taşikardi, terleme, kas güçlüğü, çift görme, nistagmus, akciğer ödemi, hipereksitabilite, kas seyirmeleri, tükürük ve ter salgısında artış, pıhtılaşma bozukluğu, konvülsiyon, kas felci ve koma şeklinde görülmekle birlikte bu sayılan bulgularla sınırlı değildir. Toksik dozda venomun deney hayvanlarına enjeksiyonunu müteakiben izlenen in vivo çalışmaların sonuçları da tam metinde sunulmaktadır. Derleme niteliğinde tasarlanan mevcut çalışmada; Batman ili çevresinde yaygın olarak görülen *Androctonus crassicauda* (kara akrep) ve *Hottentotta saulcyi* akrebinden salgılanan zehirlerin (venomların) özellikleri ve in vivo fizyolojik etkileri hakkında güncel bilgi verilmektedir.

Anahtar kelimeler: Akrep venomu, *Androctonus crassicauda*, *Hottentotta saulcyi*, venom toksikasyonu, in vivo etki

TÜRKİYE’DE AKREP VENOMUNA KARŞI ANTİVENOM ÜRETİMİNDE GÜNCEL DURUM

Dr. Öğr. Üyesi Banu ATALAY

Batman Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri MYO, İlk ve Acil Yardım Programı, BATMAN

ÖZET

Eklembacaklılar familyasına ait bir kabuklu sınıfı olan akrepler, ülkemizde tropik vesubtropik iklim özelliklerinin baş gösterdiği Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaygın görülen bir halk sağlığı problemine yol açmaktadır. Bu çalışma ülkemiz sınırlarında görülen akreptürleri ile yaşanan zehirlenme vakalarında Birinci Basamağa Yönelik Zehirlenmeler Tanı ve Tedavi Rehberi’ne ilk müdahale de kullanılan antiserumların (bu başlık altında antivenomolarak bahsedilecektir) hazırlanmasına dair bilgileri içermektedir. Akrep venomunun eldesi vesaflaştırılmasına ve sonrasında antivenom üretimine yönelik kamu ve özel sektöre ait tesisler, günümüzde sadece zehirlenme vakalarında kullanılacak antivenom üretilmesi için değil, venomda bulunan öldürücü olmayan bileşenlerin kanser gibi hastalıkların tedavisinde kullanılmasına veya denenmesine yönelik olarak üretilmesini de hedef almaktadır. En güncel ticari akrep antivenomu Sağlık Bakanlığı’ndan 2019 yılının Ocak ayında ruhsat almış olup Türkiye piyasasında yerini almıştır. Akrep antivenomu üretilmesinde venom kaynağı olarak genellikle *Androctonus crassicauda* türü akrepler kullanılmaktadır. Türkiye’nin en zehirli akrebi *Leiurus quinquestriatus* olmasına rağmen antivenom üretiminde *A. crassicauda* venomunun kullanılmasının nedeninin zehir bileşeni yanında immünolojik yönden kenditürüne has bir antijenik komponente sahip olup, birçok akrebin zehrini nötralize edecek özelliğe oldukça geniş bir paraspesifik etki alanına sahip olması olarak bildirilmiştir. Akreplerden venomların toplanması aşamasında farklı sağım teknikleri uygulanmakla birlikte yaygın yöntem elektriksel uyarım tekniğidir. Elde edilen venomlar, liyofilize halde saklanmaktadır. Antivenom üretimi için, letal dozları belirlenmiş stok venomlar, duyarlı hayvanlara verilerek antikor üretmesi beklenir. Çeşitli immünolojik testlerle bağışık oldukları kesinleşen hayvanlardan elde edilen plazmaların antikor kısmı saflaştırılır ve daha ileri tekniklerle bu antikorların sadece F(ab) fragmanlarını içeren ultra düzeyde saf solüsyonlar elde edilir. Konsantrasyonu belirlenip nötralizasyon testleri ardından liyofilize halde kullanıma sunulmaktadır. Genel aşamaları bu şekilde sürdürülen teknikte, gelişen bilim ve teknoloji ışığında bazı basamaklarda modifikasyonlar yapılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Akrep venomu, antivenom, antiserum, *Androctonus crassicauda*

ORTODONTİDE DUDAK DAMAK YARIKLI HASTALARA YAKLAŞIM

Dr. Öğretim Üyesi Yasin AKBULUT

Fırat Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı

ÖZET

Dudak damak yarıkları (DDY) doğan her bin çocuktan birinde görülen, multifaktöriyeletkenlerin sebep olduğu, embriyolojik olarak organogenez safhasında oluşan vekroniyofasiyal bölgede en sık görülen konjenital anomalidir. DDD maksiller kemikle ağıztavanını oluşturan yumuşak ve sert dokuları meydana getiren embriyonik çıkıntılarının tamolarak birleşip kaynaşamamasından meydana gelmektedir. Dudak yarıkları gebeliğin 4-6.haftalarındaki, damak yarıkları ise 6-12. haftalarındaki birleşemeden dolayı meydana gelirler.DDD dış eksikliği veya fazlalığı, konum bozuklukları, mine defektleri, boyut, formasyon vesürme zamanı anomalileri gibi dental problemlere, yapılan operasyonlar sonucu oluşan skardokusu nedeniyle maksillanın uzayın her üç yönünde de gelişme geriliği göstermesi gibigelişim problemlerine, fonasyonda yaşanan güçlüklerle konuşma problemlerine ve sıklıkla yaşanan orta kulak iltihabı ile işitme kaybına varan işitme problemlerine neden olabilmektedir.DDD tedavisi multidisipliner bir yaklaşım gerektirmektedir. DDD tedavisinin başarılı olabilmesi için gelişimi yönlendirecek ortodonti uzmanı, plastik cerrah, KBB uzmanı, odyolog, psikolog, diş hekimi ve konuşma terapistinden oluşan bir ekibin uyum içinde çalışması çok önemlidir. DDD’de tedavi süreci bebek doğar doğmaz başlar. İlk 6 aylık dönem preoperatif ortopedi dönemidir. Bu dönemde bebeğin rahat beslenebilmesi, dilin araya girmesi engellenerek yarı boyutunun küçülmesi ve süt veya mamanın aspirasyon tehlikesini engellemek amacıyla ortodonti uzmanı tarafından beslenme plağı yapılır. Dudak operasyonları genellikle bebek 3-6 aylar arasında yapılmaktadır. Operasyon için bebeğin 10 haftalık olması, hemoglobin değerinin 10 gr/dl’ye ulaşması ve ağırlıkça da 10 pound (4,5 kg) olması beklenir. Damak operasyonları ise genellikle 12-18 aylar arasında yapılmaktadır. Erken karma dentisyon döneminde maksiller genişletme ve ilerletme, dış konum düzeltmelerine kemik greftlemeleri yapılır. Daimi dentisyona geçildiğinde sabit ortodontik tedavi ile gerekiyorsa ortognatik cerrahi operasyonları ve protetik diş tedavileri yapılır.DDD’de yapılabilecek en mükemmel şey hiç şüphesiz ki bunun hiç oluşmamasına sağlamaktır. DDD için öncelikli hedef ebeveynlerin ve anne baba adaylarının eğitilmesidir. Hurafe ve batıl inanışları veya kaderciliği bir kenara bırakarak, elimine edilebilecek faktörler konusunda bilinçlendirme yapılmalıdır. DDD’li doğan bebeklerde ise en önemli konu ebeveynlerin korku ve üzüntülerini bir an önce atlatarak vakit geçirmeksizin tedavi sürecine başlamaktır. DDD tedavi edilebilir bir hastalıktır. DDD vakalarında başarı ailenin geç kalmadan tedaviye başlamasına bağlıdır. Bu hastalarının tedavilerinin estetik ve fonksiyonel olarak tatmin edici düzeyde yapılması, hastaların ve ailelerinin yaşam kalitesinde artıracaktır. Bunların yanı sıra tekrar eden operasyon ve takiplerle DDD hastalarında estetik, fonasyon ve konuşmayı; kısaca dış görünüşü ön planda tutarken onların ruhsal durumları göz ardı edilmemeli, psikolojik olarak rehabilitasyonları desteklenmeli ve onlara her daim moral verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: DDD, Dudak yarıkları, Damak yarıkları, Dudak damak yarıkları

FARKLI ANTİSEPTİK GARGARALARIN DEBONDİNG SONRASI
BAKTERİYEMİ OLUŞUMUNA ETKİSİ

Dr. Öğretim Üyesi Yasin AKBULUT

Fırat Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı

ÖZET

Bu çalışmanın amacı ortodontik tedavi bitiminde yapılan debonding işlemi sonrasında kullanılan farklı ağız gargaralarının bakteriyemi oluşumuna etkisinin araştırılmasıdır. Fırat Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Ortodonti Anabilim Dalı'nda sabit ortodontik tedavi gören ve debonding endikasyonu olan hastalardan; hiç gargara kullanmayan (Grup 1), %0,12'lik Klorheksidin glukonat içerikli gargara kullanan (Grup 2), Essential oils (Zorunlu yağlar) içerikli gargara kullanan (Grup 3) ve %7,5 Povidon iyodin içerikli gargara kullanan (Grup 4) hastalar arasından 10'ar hasta olmak üzere toplamda 40 hasta çalışma için seçilerek 4 grup oluşturuldu. Debonding işlemi öncesinde (T 0) ve debonding işleminin hemen sonrasında (T 1) hastaların antekübital venlerinden kan örnekleri alındı. Alınan kan örneklerinin kan kültür şişesine ekimi yapılarak bakteri üremesi olup olmadığı araştırıldı. Sonuçlara göre, T 0 'da alınan kan örneklerinin hiçbirinde bakteri üremesi olmazken T 1 'de alınan kan örnekleri arasında Grup 1'deki dört farklı hastada sırasıyla Streptococcus viridans, Streptococcus oralis Streptococcus mutans ve Staphylococcus aureus, Grup 3'teki bir hastada Streptococcus salivarius ve Grup 4'teki bir hastada Streptococcus mitis üremesi olmuştur. Grup 2'de ise herhangi bir üreme tespit edilmemiştir. Grup 1 ile Grup 2 arasındaki sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı (p=0.010) bulunurken diğer gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. Normalde steril olması gereken kanda bu bakterilerin tespit edilmesi bakteriyel endokardite neden olma ihtimalini düşündürmüştür. Sonuç olarak kontrol grubuyla kıyaslandığında %0,12'lik Klorheksidin glukonat içerikli gargara istatistiksel olarak anlamlı (p=0.010) bulunmuş olup, risk grubundaki hastalarda debonding işlemleri öncesinde ağız florasındaki bakteri yoğunluğunu azaltması amacıyla kullanılabilir. Bununla birlikte Grup 3 ve Grup 4'te bakteriyemi tespit edilmesi ve bu grupların Grup 1 ve Grup 2 ile aralarında istatistiksel anlamlı fark bulunamaması, risk grubu hastalarda gargaranın tek başına profilaksi olarak kullanılamayacağını göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Bakteriyemi, Bakteriyel endokardit, Debonding, Ağız gargaraları, Klorheksidin glukonat

KASABIN BOĞAZLAMA İLE İNTİHARI

Dr. Öğr. Üyesi Ertuğrul GÖK

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

Prof. Dr. Recep FEDAKAR

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

ÖZET

Vücutta boyun ön tarafta bulunan kesici alet yaraları boğazlama olarak tanımlanmaktadır. Bu yaralar, sıklıkla cinayetle oluşturulmakta iken, kaza veya intiharkaynaklı olanlar ise oldukça nadirdir. Sunulan olgu, evinde ölü bulunan 65 yaşında erkektir. Cesedin yapılan otopsisinde, boyun sol yandan ön taraf ortaya kadar uzanan 14x5 cm boyutunda öldürücü nitelikte kesicidelici alet yarası saptandı. Cesetten alınan örneklerin kimyasal analizlerinde herhangi bir madde saptanmadı. Adli tahkikat dosyasının incelenmesine göre; ölen kişi, geçmişte uzun yıllar kasaplık mesleğini icra etmiş ve sigara kullanıcısıdır. Kişide, yaklaşık son 3 yıldır dudığında gittikçe büyüyen tümöral kitle varmış. Ancak kişinin hem hastalıktan korkması hem de ihmali nedeniyle hastalığının kesin tanısı henüz konulamamış ve de tedavisi yapılamamıştır. Bu rahatsızlığından dolayı psikolojinin hep bozuk olduğu, ölmeden son 10 gündür ise iyice ruhsal bunalım içinde olduğu yakınları tarafından gözlemlenmiş. Sunulan olguda olduğu gibi, saptanan yaraların orijin açısından kazayla, cinayetle veya intiharla olup olmadığının ayırımı yapılmalıdır. Kişi, kesici delici alet ile kendisini boğazlayarak intiharetmiştir. Bu olgu, orijin olarak intihar olması nedeniyle ilginç bulunarak sunulması amaçlandı.

Anahtar kelimeler: Boğazlama, otopsi, intihar

İNSAN SAĞLIĞINA FAYDALARIYLA RESVERATROL

Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAHŞI

Fırat Üniversitesi

Doç. Dr. İrfan EMRE

Fırat Üniversitesi

ÖZET

Resveratrol (3,4,5-trans-trihidroksi-stilben), bakteri veya mantarlar tarafından saldırıya maruz kaldıklarında resveratrol sentaz yardımı ile çeşitli bitkilerden türetilen, flavonoid olmayandoğal bir polifenolik bileşiktir. Resveratrol, yer fıstığı (*Arachis hypogea*), yaban mersini (*Vaccinium spp.*), Japon madımakı (*Polygonum cuspidatum*) geleneksel bir Asya bitkisel ilacı olup çok sayıda bitkide bulunur ve en önemlisi de üzüm ve üzüm şaraplarında insan tüketimi için doğal bir kaynak olarak bulunur (*Vitis vinifera*). Resveratrol ilk olarak 1940 yılında beyaz hellebore'un köklerinden (*Veratrum grandiflorum* O. Loes) izole edildi. Daha sonra, 1963'te, geleneksel Çin tıbbında kullanılan bir bitki olan *Polygonum cuspidatum*'un köklerinden izole edildi. Resveratrol doksanlı yılların başlarında daha fazla ilgi görmüştür çünkü epidemiyolojik çalışmalar resveratrolun kırmızı şaraba benzer kalp koruyucu etkilere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda Resveratrolun antioksidan, anti-inflamasyon, anti-kanser, anti-aging, obezite, anti-diyabet, kalp koruyucu, sinir koruyucu gibi birçok etkisi olduğu bildirilmiştir. Resveratrol, hidroksil, süperoksit ve oksijen radikallerinin, tekli oksijenin ve azot oksidini temizlenmesini sağlayan kimyasal ve fiziksel özellikleriyle hücre içi antioksidan özelliklere sahip doğal bir polifenoldür. Antioksidan etkileri, hepatositler, beyin ve tümör hücreleri gibi farklı hücresel modellerde kanıtlanmıştır. Serbest radikallerin üretimini azaltmakta ve katalaz, manganez, süperoksit dismutaz ve glutatyon peroksidaz gibi antioksidan genlerinin ekspresyonuna neden olmaktadır. İnsan sağlığı açısından birçok faydaları bulunan Resveratrolun insanlara daha iyi tanıtılması gerektiğine olan inanç bu çalışmanın hazırlanmasının başlıca nedenidir.

Anahtar kelimeler: Resveratrol, İnsan sağlığı, Antioksidan özellik

SALVIA SYRIACA L. TAKSONUNUN STEROL, YAĞ ASİDİ VE
VİTAMİN DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. İrfan EMRE

Fırat Üniversitesi

Doç. Dr. Murat KURŞAT

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Öğrt. Üyesi Muammer BAHŞI

Fırat Üniversitesi

Öğr. Gör. Mustafa Yunus EMRE

Mardin Artuklu Üniversitesi

Prof. Dr. Ökkeş YILMAZ

Fırat Üniversitesi

ÖZET

Şifalı bitkiler sayısız hastalık ve durum için ümit verici bir alternatiftir. Salvia cinsi, Lamiaceae ailesinin en büyük üyesi olup türleri geleneksel olarak dünya çapında tıbbi amaçları için kullanılmaktadır. Salvia cinsi ile ilgili antimikrobiyal, sitotoksikite, anti- protozoal, anti-HIV, antioksidan ve anti-enflamatuar aktiviteler gibi çeşitli biyolojik aktiviteler birçok çalışmada bildirilmiştir. Çalışmada Salvia syriaca L. alttürünün bazı biyokimyasal analizleri yapılmıştır. Palmitik asit (C16:0; %30,01) en yüksek yağ asidi olarak tespit edilirken onu sırasıyla linolenik asit (C18:3n3; %21,10), palmitoleik asit (C16:1 n7; %16,11) ve stearik asit (C18:0; %7,32) takip etmiştir. Salvia syriaca L. alttürünün vitamin düzeyleri incelendiğinde yüksek miktarda alfa-tokoferol düzeyi (11,05 µg/g) göze çarpmaktadır. Ayrıca düşük miktarlarda D2 ve D3 vitamini içeriği tespit edilmiştir. Bitkinin sterol içeriklerine bakıldığında β-sitosterol (64,95 µg/g)'ün en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte stigmasterol (43,15 µg/g), ergosterol (16,85 µg/g) ve alfa-tokoferol (11,05 µg/g) diğer yüksek içerikli sterollerdir.

Anahtar Kelimeler: Salvia syriaca L., vitamin, Yağ asidi.

MAYA MANNOPROTEİNLERİ VE BİYOTEKNOLOJİK ÖNEMİ

Saime Gülsüm BATMAN * Sorumlu Yazar

Erciyes Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Kayseri, Türkiye

Zülal KESMEN

Erciyes Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Kayseri, Türkiye

ÖZET

Mayalar doğada yaygın olarak bulunan tek hücreli ökaryotik mikroorganizmalardır. Mayahücre duvarının ana bileşenleri β -D-glukan polimerleri ve mannoproteinlerdir. Mannoproteinler, mannoz içeren şeker polimerlerinin, peptidlerle kovalent bağlanarak oluşturdukları kompleks makromoleküllerdir. Mannoproteinler, maya hücre duvarının kurukütlesinin ortalama %20-50'sini oluşturur. Farklı maya türlerinin hücre duvarında bulunan mannoproteinlerin moleküler yapısı ve bileşimi farklılık gösterebilmektedir. Son yıllarda mannoproteinlerin teknolojik özellikleri ve endüstriyel uygulamaları üzerinde yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda mannoproteinlerin emülsifikasyon özellikleri, antimikotoksik ve antimikrobiyal etkileri, probiyotik bakterilerle pozitif etkileşimleri, biyoaktif özellikleri, hayvan beslemedeki yararları ve enolojik fonksiyonları dikkat çekmekte ve biyoteknolojik bir ürün olarak kullanım potansiyelini artırmaktadır. Mannoproteinler mayahücre duvarından fizikokimyasal (termal uygulama, alkali uygulama vb.), enzimatik yöntemler ya da her iki yöntemin kombinasyonu ile ekstrakte edilebilmektedir. Kullanılan ekstraksiyon yöntemi elde edilecek mannoproteinlerin biyoaktivitesi ve verimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Farklı maya türlerine ait mannoproteinlerin yapısı ve spesifik fonksiyonlarının belirlenmesi, potansiyel kullanım alanlarının keşfi ve yeni ekstraksiyon yöntemlerinin tespitine yönelik çalışmalar halen devam etmektedir. Bu derlemede mannoproteinlerin yapısı, ekstraksiyon yöntemleri ve endüstriyel uygulamaları üzerine teorik bilgi sunulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mannoprotein, maya hücre duvarı, ekstraksiyon yöntemi, endüstriyel uygulama

YEAST MANNOPROTEINS AND THEIR BIOTECHNOLOGICAL IMPORTANCE

Saime Gülsüm BATMAN

* Sorumlu Yazar

Erciyes Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Kayseri, Türkiye

Zülal KESMEN

Erciyes Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, Kayseri, Türkiye

ABSTRACT

Yeasts are unicellular eukaryotic microorganisms commonly found in nature. The major components of yeast cell walls are β -D-glucan polymers and mannoproteins. Mannoproteins are complex macromolecules formed by covalent bonding of mannose-containing sugar polymers with peptides. Mannoproteins represent about 20-50% of the cell wall dry weight. The molecular structure and composition of mannoproteins in the cell wall of different yeast species may vary. In recent years, several studies have been carried out on the techno-functional properties and industrial applications of mannoproteins. In this context, the emulsification properties, antifungal and antimicrobial effects, positive interactions with probiotic bacteria, bioactive properties, benefits in animal nutrition and enological functions of mannoproteins attract attention and increase their potential as a biotechnological product. Mannoproteins can be extracted from the yeast cell wall by physicochemical (thermal and alkali treatments etc.), enzymatic methods or a combination of both methods. The extraction method greatly affects the bioactive properties and yield of the mannoproteins to be obtained. Studies on the determination of structure and specific functions of mannoproteins obtained from different yeast species, the discovery of potential application areas and the development of new extraction methods are continuing. In this review, it is aimed to present theoretical information on the structure of mannoproteins, extraction methods and their industrial applications.

Keywords: Mannoprotein, yeast cell wall, extraction methods, industrial application

KATILIMCI TASARIM BAĞLAMINDA ANITKABİR MEZAR MİMARİSİ

Araş. Gör. Merve BULDAÇ
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi
Prof. Dr. Ruşen YAMAÇLI
Eskişehir Teknik Üniversitesi

ÖZET

Katılım olgusu bir şeyin parçası olma, somut ya da soyut bir durumla bir arda olma halini ifade etmektedir. Bunu gerçekleştirebilmek için de katılımcı olarak katılımında bulunulacak bir durumun/ortamın olması gerekmektedir. Bu eylem her alanda kendisini gösterse de özellikle tasarım disiplininde sıklıkla görmek mümkündür. Bugünün tasarım anlayışında “Katılımcı Tasarım” kavramı sıkça kullanılmakta ve önem taşımaktadır. Bu kavram, tüm paydaşların tasarım sürecinde yer aldığı yaklaşım olarak tanımlanabilir. Katılımcılık anlayışı, aynı ya da farklı pek çok disiplinden paydaşın bir araya gelerek fikirlerini tasarımlarına yansıtılabildikleri ortamların sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Bir mesleğe/disipline mensup profesyonel paydaşlar dışında tasarımdan doğrudan etkilenecek topluluğun tüm üyeleri de bilgilendirme, danışma, dâhil olma (fikir ve uygulama aşamaları), işbirliği ya da yetkilendirilme gibi süreçlerle projeyi etkileyebilme yeteneğine sahip meşru paydaşlar olarak kabul edilmektedirler. Dolayısıyla katılımcılar farklı tasarım süreçlerine dâhil olarak, çeşitli proje örneklerinin çıkmasına olanak tanımaktadırlar. Bu eylemin gerçekleştirildiği en önemli platformlardan bir tanesi de mimari proje yarışmalarıdır. Bu yarışmalar, tasarım ölçütleri göz önünde bulundurularak yarışmaya gelen tüm tasarım alternatiflerinin incelenerek aralarından en doğru çözümü getirmiş olan projenin seçilmesi noktasında önemli rol oynamaktadırlar. Bu yarışmalar proje üretme noktasında önemli yöntemler arasında sayılmaktadır. Özellikle kamu yapıları için uygulanan en sağlıklı yöntemler arasında gösterilebilir. Türkiye özelinde bugünün yaygın “Katılımcı Tasarım” anlayışını modern mimari tarihinde 1940’lı yıllarda görmek mümkündür. 1941 yılında açılan bir mimari proje yarışması sonucu yapılan Anıtkabir Mezar Mimarisi, katılımcı tasarım anlayışına verilebilecek en önemli örnekler arasında gösterilebilir. Türk milleti için önemli bir kimliğe sahip Anıtkabir mezar mimarisi için açılan yarışmaya Türk mimarlarla birlikte Almanya İtalya, İsviçre, Fransa, Çekoslovakya gibi birçok ülkeden Avrupalı mimarlar da katılım sağlamışlardır. Uluslararası özellik taşıyan bu proje yarışmasıyla Anıtkabir, hem mezar mimarisi açısından hem de katılımcı tasarım anlayışıyla geçirmiş olduğu fikir ve uygulama süreçleri açısından önemli anıt mezar mimarisi örneklerinden bir tanesidir. Bu çalışma kapsamında örneklem alanını oluşturan “Anıtkabir” anıt mezarının, günümüzde de oldukça yaygın olarak kullanılan “Katılımcı Tasarım” bakış açısıyla değerlendirilmesi amaçlanarak, yarışma sonrası geçirmiş olduğu uygulama süreci kapsamında mimarisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Katılım, Katılımcı, Mimari Proje Yarışması, Tasarım, Mezar Mimarisi, Anıtkabir.

THE CONTEXT OF PARTICIPATE DESIGN ANITKABİR BURIAL ARCHITECTURE

ABSTRACT

The phenomenon of participation refers to the state of being part of something, being in a concrete or abstract situation. In order to do this, there must be a situation/environment to participate as a participant. Although this action manifests itself in every field, it is often seen especially in the discipline of design. In today's design approach, the concept of "Participatory Design" is frequently used and is important. This concept can be defined as the approach in which all stakeholders are involved in the design process. Participation understanding plays an important role in providing environments where stakeholders from same or different disciplines can come together and reflect their ideas to their designs. Apart from the professional stakeholders of a profession/discipline, all members of the community directly affected by the design are considered legitimate stakeholders capable of influencing the project through processes such as information, consultation, involvement (idea and implementation stages), cooperation or empowerment. Therefore, participants are involved in different design processes and are allowing various project examples to emerge. One of the most important platforms in which this action took place is architectural project competitions. These competitions play an important role in the selection of the project which has brought the right solution among them by examining all the design alternatives that come to the competition considering the design criteria. These competitions are counted among the important methods in project production. It can be considered among the healthiest methods applied especially for public buildings. Turkey in particular, the history of modern architecture prevalent in today's "Participatory Design" approach can be seen in the 1940s. The Mausoleum of Anıtkabir, which was held as a result of an architectural project competition opened in 1941, can be given as one of the most important examples of participatory design. European architects from many countries such as Germany Italy, Switzerland, France, Czechoslovakia also participated in the competition for the tomb architecture of Anıtkabir which has an important identity for the Turkish nation. With this international project competition, Anıtkabir is one of the most important examples of monumental tomb architecture both in terms of tomb architecture and participatory design. The aim of this study is to evaluate the "Anıtkabir" from the perspective of Participatory Design, and the architectural process after the competition will be emphasized.

Keywords: Participation, Participant, Architectural Project Competition, Design, Tomb Architecture, Anıtkabir.

AVEY VƏ KEŞİKÇIDAĞ QORUQLARINDAKI ABİDƏLƏRİN OXŞARXÜSUSİYYƏTLƏRİ

Musa MURSAQULIYEV

Azərbaycan Respublikası “Keşikçidağ” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunun direktoru

Dr. Səadət ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikası “Avey” Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğunun direktoru

ÖZET

Azərbaycanın tarixi abidələri onun mədəni irsinin bir parçasıdır. Bu məqsədlə Azərbaycanın qərbində abidələri qorumaq, tanımaq və təbliğ etmək üçün iki tarix-mədəniyyət qoruğu yaradılmışdır. Keşikçidağ Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu Ağstafarayonu ərazisində Gürcüstanla sərhəd boyunca 25 km-dək uzanan ərazidir. Həm abidələrinin bənzər xüsusiyyətləri, həm də ərazi olaraq Keşikçidağ qoruğu ilə yaxınlıq və oxşarlıq təşkil edən Avey Dövlət tarix-mədəniyyət qoruğu Bakı şəhərindən 464 km. ərbdə, Gəncə-Qazax düzənliyində yerləşən Qazax rayonu ərazisindədir. Avey dağının zirvəsinin hündürlüyü 922 metrdir və həmin yüksəklikdə V-VII əsrlərə aid edilən daşlatılmış Alban məbədi ucalır. Alban məbədi bu günümüzdə qədər qorunub saxlanılmış xristiana qədərki dövrün abidəsidir. 80-ci illərdən etibarən arxeoloq F.M. Muradova tərəfindən Alban məbədi üzərində aparılan tədqiqatlardan belə qənaətə gəlməmişdir ki, məbəd ən azı üç dəfə təmir olunub cənub tərəfdə olan qapının üstlüyündə olan alban xaçı məqsədli şəkildə sındırılıb məhv edilmişdir. Qazıntılardan əldə olunan arxeoloji materiallar Alban məbədinin qədim Ay məbədinin üzərində tikildiyi və burada ilk Orta əsrlərdən, bəlkə də ondan da qabaq mövcud olduğunu göstərir. Məbədin tavanındakı kənarları çıxıntılı, ətrafı naxışlarla bəzədilmiş xaç bu məbədə yalnız Alban məbədi olduğunu bir daha təsdiqləyir. Tikiliş formasına görə bu məbəd oxşarlıq təşkil edən, ilkin orta əsrlərin sonuna aid olduğu ehtimal olunan Keşikçidağ qoruğunda bir-birindən 1500 metr aralıda yerləşən və yerli daş materiallardan inşa olunmuş iki Alban məbədi yerləşir. Bu məbədlər albanların həm dini inanclarını yerinə yetirmək üçün, həm də müdafiə məqsədilə tikilmişdir. Məbədin qərb və şərq divarlarının çöl tərəfi tağ şəklində dayaq hörgü kimi görünür. Bu həm möhkəmlik, həm də tikiliyə incəlik vermək məqsədi güdmüşdür. Bu məbədlərin hər üçünün (həm Avey qoruğu, həm də Keşikçidağ qoruğunda) qapısı üzünü cənub istiqamətə baxır. Tavanları kümbəzvari hörgü ilə örtülmüşdür. Yerli əhali yaşayış və dini ayinlərin keçirilməsi üçün məhz həmin məbədləri seçiblər. Qazax-Ağstafa ərazisində müxtəlif dövrlərə aid istinad divarları, qala qalıqları və özgörməni bu günkü günə qədər qoruyub saxlamış bir neçə qüllə və qala vardır. Bunlardan biri Avey qoruğunun ərazisində, hal-hazırda erməni silahlı qüvvələri tərəfindən işğal altında olan Yuxarı Əskipara kəndində olan Qüllədir. Qüllə son dövrlərə qədər nisbətən salamat qalan abidələrimizdən biridir. Qüllənin mazğal tipli pəncərələri, bir neçə mərtəbədə ibarət olması, xəbərdar edici tonqal yerlərinin olması onu deməyə əsas verir ki, Qüllə yalnız müdafiə məqsədilə tikilmiş, gözətçixana kimi istifadə edilmişdir. Belə ki, Azərbaycanın digər bölgələrindəki kimi bu qüllə də hündürlükdə, əlçatmaz bir yerdə inşa edilmişdir. Keşikçidağ qoruğu ərazisində ilkin orta əsrlərdə sıldırım dik qaya üzərində müdafiə məqsədilə inşa edilmiş hal-hazırda Keşikçi qalası adlandırılan yuxarıda adını çəkdiyimiz Qüllə ilə oxşarlıq təşkil edən bir qala yerləşir. Bu qala dəniz səviyyəsindən 850 m hündürlükdə, dağ zirvəsində nəzarət və müdafiə məqsədilə tikilən üç mərtəbəli bir qaladır. Keşikçi mənasında yaşayan və V əsrdə Albaniyanın yerli əhalisi tərəfindən sıldırım qayada tikilmiş Keşikçi qalası öz memarlıq quruluşuna görə Azərbaycan ərazisindəki digər qalaları xatırladır. Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, Qazax və Ağstafa rayonlarıdakı belə qədim tikililərin çox olması buranın güclü mədəniyyət mərkəzlərindən biri olduğunu sübut edir.

Anahtar kelimələr: Qoruq, Tarix, Abidə, Tədqiqat

MİMARİ TASARIM STÜDYO EĞİTİMİNDE BULANIK DEĞERLENDİRME ÖNERİSİ

Ar. Gör.SümeYra EROĞLU

Gebze Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Kocaeli

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat PAKDAMAR

Gebze Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Kocaeli

ÖZET

Mimari tasarım eğitiminde en büyük ağırlığa sahip olan stüdyo tasarımı çalışmalarının bir öğrencinin değerlendirilmesi aşamasında; tasarım sürecinin değişkenliği, tasarım sürecinin sonuç üzerindeki etkisi, tasarıma kavramsal yaklaşımın çeşitliliği ve net kriterlerle sınırlandırılmaması, değerlendirme yapan jüri üyesi ya da stüdyo yürütücülerinin kişisel görüşlerinin etkisi, yaratıcılığın değerlendirme kriterlerinin değişkenliği, kişisel sunum teknikleri gibi öznel değerlendirme olarak tanımlanabilecek nitel etkiler yanında, stüdyoda teslim şartlarının sağlanması, teknik ifadeler, talep edilen kriterlerin gerçekleştirilmesi, derse katılıma gibi nesnel değerlendirme olarak tanımlanabilecek nicel veriler de etkilidir. Bu çalışmada; üniversitelerde, mimarlık eğitim sürecinin en önemli üretim ortamlarından olan mimari tasarım stüdyolarında, öğrencilerin değerlendirilmesi için yetersiz kalan klasik değerlendirme yöntemlerine alternatif olarak, günümüz bilişim sistemlerinde karar verici rollerde veya sibernetik ve yapay zeka gibi alanlarında sıklıkla karşılaşılan bulanık mantık yöntemi kullanılarak bir öneri geliştirilmesi amaçlanmıştır. Mimari tasarım stüdyosu öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi için bulanık mantık yöntemiyle bir sistem tasarlarken öncelikle tasarım stüdyosu için değerlendirme kriterleri belirlenmiş sonrasında bu kriterler; birbirleriyle ilişkileri ve öznel veya nesnel olma durumlarına göre düzenlenmiştir. Sonrasında bulanık mantık yöntemi kullanılarak, kriterlerin nesnel ve öznel olma durumlarına göre sözel ve sayısal girdilerin tercih edilebileceği, birden fazla kriterine özgü yöntemlerle değerlendirilebileceği, bir sistem tasarımı geliştirilmiştir. Tasarlanacak sistem ile, GTÜ Mimarlık Bölümü, 2017-2018 Bahar dönemi Mimari Tasarım IV tasarım stüdyosundan; klasik jüri değerlendirme sistemiyle değerlendirilmiş ve farklı notlar almış olan sekiz adet proje iki jüri üyesi tarafından yeniden değerlendirilerek, sistemin çalışma durumu kontrol edilmiş ve iki değerlendirmenin sonuçları kıyaslanmıştır. Tasarım stüdyosu öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi için dört temel kategori; stüdyo tasarım süreci, projeye kavramsal yaklaşım, sonuç ürünü, teknik-ifade olarak belirlenmiştir. Bu sistem kapsamında değerlendirme kriterleri ele alınırken stüdyo tasarım süreci nesnel olma şartı ile daha öznel olarak değerlendirilebilecek öğrenci projesinin araştırma, analiz, ön ve ileri safhalardaki proje tasarımının tüm bu süreçlerdeki gelişimi olarak iki alt kategoriye ayrılmıştır. Projeye kavramsal yaklaşım ele alınırken jüri üyelerinin görüşlerinin ortak bir noktada buluşabileceği nokta projeye başlarken talep edilen proje dinamiklerinin göz önünde bulundurulup bulundurulmaması nesnel değerlendirilebilecek bir konumdayken, jüri üyelerinin projedeki yaratıcılık hakkındaki değerlendirmeleri daha öznel bir alanda kalmaktadır. Projenin sonuç ürünü değerlendirilirken, nesnel olarak sisteme girebilecek olan değer projenin teslim şartlarının kontrolüdür.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Projenin son halinin değerlendirilmesi; projenin amaçları, programın çözümü, çevreyle kurulan ilişki gibi tüm durumların gözönünde bulundurulmasıyla jüri üyelerinin öznel fikirlerinin de müdahil olacağı bir değerlendirme kriteridir. Teknik ve ifadenin değerlendirilmesinde ise çizim ve maket gibi ortaya çıkan ürünlerin teknik yeterlilikleri nesnel olarak değerlendirilebilirken, projenin sunulduğu pafta tasarımı veya öğrencinin sunumu gibi kriterlerin değerlendirilmesinde öznel görüş ağırlıklı olacaktır.

Yapılan çalışma sonrasında, sekiz öğrencinin finalde aldığı harf notlarının klasik değerlendirmeden aldıkları notlar ile kıyaslama yapıldığında sadece iki öğrencinin finalde aldığı harf notundan bir derece farklı not aldığı, diğer notların ise aynı olduğu gözlemlenmiştir. Burada göz önünde bulundurulması gereken bir nokta da, finalde alınan notların beş tanesinin yürütücüler tarafından kanaat kullanılarak müdahale edilmiş olduğudur. Yapılan bulanık değerlendirmede ise müdahale edilen beş nottan üçünde, müdahale edilmeden aynı sonuca ulaşılmıştır. Bu durumda sistemin, tasarım stüdyosu öğrenci çalışmalarını değerlendirmede klasik sistemdeki gibi bir müdahaleye gerek duyulmaksızın başarılı olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu sistemde verilen değerlendirme sonuçlarının, klasik sistemde tek bir not ile değerlendirilmiş sonuçlara göre, öğrencinin hangi noktada başarılı, hangi noktada zayıf olduğunu anlamasına sağlayarak, öğrenciler için de faydalı geri bildirimler olarak açıklayıcı olduğu söylenmelidir. Çalışmada bulanık sistemle önerilen yeni sistemde, farklı kriterlerin, kriterlere özgü bir dil ile değerlendirilebildiği görülmüştür. Ayrıca yapılan çalışmada kullanılan öznel değerlendirme kriterlerinde; aynı üyelik fonksiyonunda tercihe göre, hem 100 üzerinden sayısal değerler ile, hem de ‘zayıf, yeterli değil, orta, iyi, mükemmel’ isimlendirilmelerinin karşılığı sözel değerlerle sisteme girilebilmesi, sistemin alternatif tercihlere açık olduğunun göstergesidir. Sistemde kullanılan değerlendirme kriterleri, kriterlerin üyelik fonksiyonları, aralıkları ve alabileceği değerler farklı proje stüdyolarında tercihe göre değiştirilebilir. Sistemde kriterler eşit ağırlıkta değerlendirmeye sokulmuştur. Ancak aynı sistem kriterler için farklı ağırlıklarda değerlendirmeye de izin vermektedir. Mimarlık gibi değerlendirme kriterlerinin ve ağırlıklarının neredeyse her projede değişken olabildiği bir alanda, farklı sistemlere açık olan bulanık mantık yöntemi kullanılmasının çeşitliliği sağladığı için faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bulanık Mantık, Mimarlık Eğitimi, Mimari Tasarım Stüdyosu, Mimari Proje

Değerlendirme Yöntemi

ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ KİLİKYA BÖLGESİ HAMAM MİMARİSİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Dr. Öğr. Üyesi F.Fatih GÜLŞEN

Çukurova Üniversitesi

ÖZET

Günümüzde Antalya ili, Manavgat ilçesinden doğuda Hatay ilinin İskenderun ilçesine uzanan bu önemli Bölge Roma İmparatorluk Dönemi'nde Kilikya olarak adlandırılmış ve Bölgenin batı sınırı Manavgat(Melas) Çayı'ndan, kuzeyde Toros Dağları'nın güney eteklerine vadoğuda Amonos Dağları'nın Hızır(Rhosus) burnuna kadar uzandığı tespit edilmiştir. Güneykenarı Akdeniz ile çevrili olan Kilikya Bölgesi kendi içerisinde Dağlık (Tracheia) ve ovalık(Pedias) olarak iki alt bölgeye ayrılır. Dağlık ve Ovalık Kilikya'yı birbirlerinden ayıran sınırları Limonlu(Lamos) Çayı'dır. Bu bölgeye Kilikya Kapıları (Gülek Boğazı ve Belen Geçidi) gibi doğal geçitlerle ulaşılır. Kilikya Bölgesi'nin ılıman iklimi, bol su kaynaklarına sahip olması, önemli yolların kesişim noktasında bulunması, Anadolu ve Suriye'yi birleştiren köprü vazifesi görmesi gibi unsurların etkisiyle erken dönemlerden itibaren bölge yoğun olarak iskan görmüş bunun neticesinde de bir çok araştırmacı tarafından erken dönemlerden itibaren araştırılmıştır. Bu araştırmaların bazılarında Kilikya Bölgesi kentlerinde bulunan Roma Dönemi hamam yapılarına rastlanmaktadır. İnsanoğlunun varoluşundan bu yana Temizlik ve banyo gereksinimi insan hayatında önemli bir yer tutmuş farklı bölge ve coğrafyalarda farklı kültürlerin ürünleri olarak benzer ve farklı geleneklerle ortaya çıkmış hamam yapılarının plan ve mimarileri incelenmiştir. Yıkılmak ve banyo kültürü tüm toplumlarda hem dini hem debedeni temizliği sağlayan bir olgu olarak ele alınmış ve bunun neticesinde de Roma İmparatorluk Dönemi'nde yıkılma gereksinimlerini karşılayan çok çeşitli hamam tipleri ve zengin mimariyle karşılaşılmaktadır. Bununla bağlantılı olarak Roma İmparatorluğu'nun bireyaleti olan Kilikya Bölgesi'nde de oldukça çeşitli hamam yapıları ile karşılaşmak mümkündür. Kilikya Bölgesi hamamlarının genel olarak sade ve mütevazı planlandıkları görülmektedir. Dağlık Kilikya Bölgesinin hamam yapıları Ovalık Kilikya bölgesindeki hamamlardan daha yalın ve sadedir. Çevre eyaletlerdeki hamamlarda genelde yapım malzemesi olarak sağlam taş bloklar tercih edilmesine karşın Kilikya Bölgesi hamamlarında ana malzeme tuğla ve kireç harcıdır. Dağlık Kilikya'da yaygın olarak görülen küçük boyutlu hamamlara Pamfilya, Pisidya ve Likya Bölgelerinde de sıklıkla rastlanmaktadır. Dağlık Kilikya Bölgesi hamamlarında sıklıkla görülen ve bu bölgeye has bir başka özel tasarım da "salonlu hamam" tipidir. Bu tasarımda hamamlardaki büyük bir salonun sosyal hizmetler vermesi ve çok işlevli kullanımı sağlanmaktadır. Kilikya hamamlarının da asal planının birbirine paralel uzanandığı dörtgen tasarımlı mekanların sıralanmasından oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu durum kökende Pompei tipi hamam planının geliştirilerek coğrafi şartlara, yerel ihtiyaçlara ve yerli kültüre uyarlanarak Kilikya'da kendine özgü yeni bir hamam tipinin ortaya çıkartıldığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Roma, Kilikya, hamam

ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ HAMAMLARINDA HYPOCAUST VE DUVAR ISITMA SİSTEMİ ELEMANLARI

Dr. Öğretim Üyesi F.Fatih GÜLŞEN

Çukurova Üniversitesi

ÖZET

Isıtma sistemleri günümüz hamamlarında olduğu gibi antik dönemlerde de hamamların olmazsa olmaz unsurları arasında yer almaktadır. Hamamların iyi bir şekilde ısıtılabilmesi için öncelikle kent içinde hamamların yerleştirileceği iyi bir konum seçilmeli, güneş ışığının ve ısısının en iyi alınabileceği güney ya da güneybatı istikametine göre konum sağlanmalıdır. Güneş ışığını engelleyecek çevrede başka yapıların olmamasına dikkat edilmelidir. Hamamların kent merkezlerindeki yoğun yapılaşmanın olduğu alanlardan uzak tutulmalı ve açık alanlar tercih edilmelidir. Isıdan en yüksek oranda faydalanabilmesi için hamamların plan ve dizaynlarının özenle yapılması ve sıcak havanın maksimum mekan içinde kalması sağlanmalıdır. Bu amaçla hem hamam binası planlamasının hem de hypocaust sistemi elemanlarının özenle düzenlenmesi gerekir. Bu doğrultuda Praefurnium'un (külhan) hamamın büyüklüğüne göre ölçülendirilmesi ve sayısı değişebilir. Praefurnium bölümünden çıkacak sıcak havanın tabanın altındaki pilae ayakları (tuğla payeler) arasındaki boşlukta dolaşması ile hem pilae ayaklarının tuğlaları hem de bu ayakların taşıdığı hamam zemini kızacak derecede yüksek ısıya maruz bırakılmaktadır. Pilae dikmeleri ısıya dayanıklı tuğlaların arasına argillacum capilo denen harç koyularak üstüste dizilmesiyle bazı örneklerde ise tamamen kemer mimarisi ile oluşturulmuş olabilmektedir. Pilae'lerin oturduğu ana zemin "solum" adını taşır ve solumu oluşturmak için kullanılan büyük boyutlu pişmiş toprak zemin levhalarının her birine "tegulis sesqui pedalibus" denir. Taban altında dolaşımını sürdüren baca gazı duvar ısıtma sistemi içinde yer alan tubuli, tegulae mammatae, terracotta çivi gibi birbirlerinden farklı tekniklere sahip tuğla dizileri içinden geçerek mekanların tabanlarının yanı sıra duvarlarında ısıtılmasını sağlamaktadır. Hamamlarda duvar ısıtma sistemi elemanları kullanmadan bazı mekanlara direk olarak yüksek derecede ısı verilebilir. Örneğin Sudatorium gibi buhar banyolarının yapıldığı saunamekanlarına genelde alt yapıdan direk sıcak hava girişi sağlanarak bu kısımların daha fazla ısıtılması sağlanır. Tabandan direk geçişi sağlayan delikli taban zemine "suspensura" adı verilir. Birbirlerinden farklı teknikler ve ısıtma elemanları kullanmak suretiyle zemin ve duvarların ısıtılması sonucu hamamlarda hem daha yüksek ve geniş planlı mekanların elde edilebilmesi sağlanmış hem de daha konforlu yıkanma mekanları elde edilebilmiştir. Bu sistemin en büyük avantajı mekan içinde ısının kontrol altında tutulabilmesini sağlamasıdır. Bu sayede hamamın farklı bölümlerinde istenilen sıcaklık oranları elde edilebilmektedir. Bu çalışmada hypocaust sistemi, ısıtmanın yapıldığı taban altı bölümü (alt yapı sistemi) ve asıl yıkanma bölümlerinin bulunduğu üst yapı elemanları ile birlikte tamamı farklı bölgelerdeki antik kentlerden yeni ortaya çıkartılan kazı buluntuları ile güncellenmiş son verileri sunmak için hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Roma hamamları, hypocaust, duvar ısıtması

MERKEZ ANKARA PROJESİ VE EKOLOJİK KENTSEL TASARIM

Sümeyye AKBABA

Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Özge YALÇINER ERCOŞKUN

Gazi Üniversitesi

ÖZET

İnsanların, yaşam alanlarında gerçekleştirmiş olduğu bütün müdahaleler doğaya yapılan müdahalelerdir. Süreç içerisinde doğadaki dengenin bozulmasıyla ekolojik yaklaşımlı çözümlerinin geliştirilmesi planlama ve tasarım açısından bir zorunluluk oluşturmuştur. Ekolojik planlama ve tasarım kavramı; yapıların tasarımı, inşası ve kullanımları süresince insansırlığına duyarlı, doğaya olan etkilerinin en aza indirildiği, ekonomik, uzun ömürlü yapıların oluşturulması amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda sürdürülebilir ve ekolojik temelli yerleşimler; enerji, malzeme, su gibi kaynakların minimum kullanıldığı, iklim dostu, güneş, rüzgar gibi alternatif enerjileri ile desteklenen, akıllı yapılardan oluşur. Ekolojik yapılar iyi bir şekilde yalıtılmış, doğru yönlendirilmiş, topografya verilerine saygılı olarak planlanmaktadır. Bu tip yapılar uzun vadede daha ekonomik işletimi ve sağlıklı bir iç mekan ortamını kullanıcılarına sunduğu içi çoğunlukla tercih edilmektedir. Bu amaçla Ankara'nın Yenimahalle ilçesi, İstasyon Mahallesi'nde bulunan özel konumu, millet bahçesi, tren garı gibi alanlara yakınlık ve prestijli bir bölge içerisinde bulunması nedeniyle Merkez Ankara Konut Projesi alan çalışması olarak seçilmiştir. Bu çalışmada; bu yerleşimin sağlıklı, kaliteli, konforlu ve kendi kendine yetebilen bir yaşam alanı olması için sürdürülebilirliğinin sağlanması için ekolojik tasarım kriterleri/ilkeleri belirlenmiştir; bu ekolojik kriterler doğrultusunda örnek çalışma alanının bir değerlendirilmesi yapılmıştır. Ekonomik, ekolojik, sosyal boyutlarıyla "sürdürülebilir" ve "insan gereksinimlerine uyumlu" bir yaşam çevresi oluşturuyor mu? Sorusuna Merkez Ankara projesi üzerinden cevap aranmıştır. Kriterler seçilirken Krusche, Gabriel ve Althaus'un ekolojik tasarım ilkeleri ile (Tönük, 2001) Wheeler'ın (2003) kentleri, yeşil, güvenli, insan ölçeğinde, kimlikli, çekici ve toplumun tüm bireyleri için rahat kılmanın yolunu araştırarak neler yapılması gerektiğini açıkladığı ilkelerden yola çıkılmıştır. Merkez Ankara Projesi yer seçimi, ekolojik tabanlı kentsel, mekânsal ve mimari yapıların planlama ve mimari tasarımı, suyun kazanımı ve etkin kullanımı, enerji, atık yönetim sistemi, peyzaj, ulaşım, bina form ve kabuğu, sosyal tesisler ve sosyal boyut olmak üzere 10 ana ve alt başlıkları ile ekolojik tasarım ilkeleri kapsamında değerlendirilmiştir. Proje alan içi ve çevresiyle (Millet Bahçesine yakınlık, tren garı vb.) etüt edilmiştir. Gölge analizi, binaların birbiriyle olan konumları, mesafeleri gibi bazı analizler gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak; Merkez Ankara Projesi 10 kriterin yaklaşık 4'ünde başarı sağlamıştır. Bununla ekolojik tasarım kaygılarıyla üretilmiş bir projeye çok yakın görünmemektedir.

Anahtar kelimeler: Ekolojik Tasarım, Merkez Ankara Projesi, Sürdürülebilirlik

AKILLI KENTLERİ ANLAMAK VE KENTLERLE AKILLANMAK: ÖRNEKLERLE KISA BİR DEĞERLENDİRME

Gözde KESTELLİOĞLU

Erciyes Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi

ÖZET

Hayatımızın her noktasında vazgeçilmez olan teknolojinin vardığı yoğunluk ve gelişmişlik nedeniyle artık günümüz “dijital çağ” olarak nitelendirilmekte ve her yönü ile irdelenmektedir. Kentler kırsal alandan gerçekleşen göçler ve hızlı nüfus artışı başta olmak üzere günümüzde çeşitli nedenlerle birçok sorunla karşı karşıyadır. Hızla tükenen kaynaklar bir yanda diğer yanda yetersiz kalan kentin alt yapısı söz konusu iken kamu hizmetlerinin daha az maliyetle, verimli ve sürdürülebilir şekilde gerçekleştirilebilmesi için akıllı dijital teknolojiler bir çıkış yolu olarak düşünülmektedir. Akıllı kentler üzerine çok farklı tanımlamalar ve dolayısıyla çok farklı uygulamalara rastlanmaktadır.(www.sehirsizin.com ,30.08.2017: 5-25):Avrupa Komisyon’un tanımına göre fiziki alt yapı, beşeri ve sosyal sermaye, bilgi ve iletişim teknolojileri vasıtasıyla akıllı şehirler sürdürülebilir, ekonomik gelişim ve yaşam kalitesine sahip bir çerçevede oluşturulabilir.Kamu teknoloji platformu’nun ifadesine göre ise akıllı kent “Bilişim teknolojilerinden güvenli bir şekilde yararlanılarak kent varlıklarının ve kaynaklarının entegre edilmesini ifade eden bir kentsel gelişim vizyonudur. Kent kaynak ve varlıkları, yerel bilgi sistemlerini, okulları, kütüphaneleri, ulaşım sistemlerini, hastaneleri, enerji tesislerini, su kaynaklarını, çöplüme ve geri dönüşüm yönetimini, kolluk kuvvetlerini kapsamaktadır”(www.akillisehirler.org , 30.08.2017: 10).Bu tespit doğrultusunda da anlaşılacağı üzere dünyadaki akıllı şehir uygulamalarına Türkiye de katılmış ve buna yönelik çalışmalar gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu çalışmalar yerel yönetimlerin bulunduğu aşamaya göre gerek eksik yönleri tartışarak gerek var olan sistemi akıllı kent kavramına uygun hale getirecek şekilde koordine etmeyi kapsamaktadır. Bu anlamda ele alınan örneklerden biri de Kayseri Büyükşehir Belediyesi olarak karşımıza çıkmaktadır ve çalışmada verilen örnekler içerisinde en geniş ele alınacak olan belediyedir.Çalışma bu çerçevede dijital çağda “akıllı şehirler” kavramının kentleri nasıl bir aşamaya getirdiğini ve Türkiye’nin hangi noktada olduğu sorusunu dünyadan ve Türkiye’den örneklerle ele almaktadır. Çalışma için literatür taraması, ilgili birimlerden veri toplanması ve görüşme usulleri kullanılmıştır.Çalışmanın genel hatlarına göre akıllı şehir kavramının oldukça kapsamlı bir kavram olması ve Türkiye’nin bu kavramın yerleştirilmesinde başlangıç düzeyinde olan bir ülke olması nedeniyle eksikleri olduğu gözlemlenirse bazı belediyelerin akıllı şehir kavramına ilgileri ve çalışmaları düşünüldüğünde emin adımlarla bu süreç içerisinde ilerlendiği gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akıllı kent, akıllı şehir, yerel yönetimler, kentleşme

DEMİRYOLLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI VE ÖRNEK RİSK DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI

Barış CİLKEZ

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye

Doç. Dr. Erdiç DOĞANCI

İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye

ÖZET

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) çalışmalarında hedef, iş kazaları ve mesleki rahatsızlıklardan kişileri koruyup sağlıklı güvenli çalışma ortamları sunabilmektir. Bunun içinde iki konu ihmal edilmemelidir. Birincisi imalat güvenliğiyle verimi çoğaltmak ikicisi çalışma alanında güvenlik oluşturmaktır. İş kazaları ve mesleki rahatsızlıkların sebepleri kayıpları indirmek, bilimsel araştırma kökenli güvenlik tedbirleri ve uygulamaya geçilmesi hareketlerinin tümü iş sağlığı ve güvenliği kelimesinde var olmaktadır. Birçok alanda olduğu gibi demiryollarında iş kazaların ve meslek hastalıklarının azalma oranı İSG ile ilgili yapılan çalışmalara bağlıdır. Eğitimsizlik, yapılan işe önem verilmemesi, donanımsız elemanlar ve çalışanına değer vermeyen işverenlerde bu olaylara körükle gitmektedir. [1].Yapılan bu çalışma ile demiryollarında çalışmalarda İSG önlemlerinin incelenmesiyle birlikte demiryollarında çalışmalarda risklerin tespit edilmesi ve bu risklere karşı ne tür tedbirler alınabileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Literatür ve saha araştırmasından sonra risklerin tespiti için Fine Kinney metoduna başvurulmuş risk değerlendirme çalışması uygulanmıştır. Demiryollarında risk değerlendirme çalışmalar önünde, kaynak çalışmalar gözlenmiş bu şekilde tehlikeler belirlenmiştir. Tehlikelerin saptanmasında demiryollarındaki tüm çalışmalarda ölümler, uzuvların kayıpları ve ağır yaralanmalara sebep olan tehlikeler belirlenerek gerekli tedbirler sunulmaktadır. Çalışma bu niteliğiyle demiryollarında çalışanlar için kaynak özelliği göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, Tehlike, Demiryolları, Risk Değerlendirme.

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY APPLICATIONS IN RAILWAYS AND SAMPLE RISK ASSESSMENT STUDY”

ABSTRACT

The objective of occupational health and safety studies is to protect people from occupational accidents and occupational discomforts and to provide healthy safe working environments. Two issues should not be neglected. The first is to increase productivity with manufacturing safety and the second is to create safety in the work area. The causes of occupational accidents and occupational discomforts are reducing the losses, and all security measures and implementation of scientific research-based movements exist in the word occupational health and safety. As in many areas, the decrease rate of occupational diseases and occupational accidents in railways depends on the studies on occupational health and safety. Uneducated education, lack of attention to the work done, non-equipped staff and employers who do not value their employees go to these incidents. The aim of this study is to determine occupational health and safety measures in railways and to determine risks in railways and to determine what kind of measures can taken against these risks. After the literature and field research, a risk assessment study was performed by applying the Fine Kinney method to determine the risks.

Key Words: Occupational Health and Safety, Railways, Risk Assessment

İŞ HİJYENİ MEVZUATINDA BİR DEĞERLENDİRME ÇALIŞMASI

Neslihan ADSAN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Doç.Dr. Dilek ÖZTAŞ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı.

Prof.Dr. Ergun ERASLAN

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, Endüstri Mühendisliği

ÖZET

İş sağlığı ve güvenliği; işin yapılması sırasında iş yerindeki fiziki çevre şartları sebebiyle işçilerin maruz kaldıkları sağlık sorunları ve mesleki risklerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ile ilgilenen bilim dalıdır. İş Hijyeni ise, işyerinde oluşan, çalışanın sağlık ve iyilik halini etkileyen, çalışanlar ve toplumdaki bireyler arasında önemli ölçüde huzursuzluk ve verimsizlik yaratan işyeri ortam tehlikelerini ve risklerini; belirleme, kontrol altına alma, kontrol stratejilerini geliştirme ve izleme faaliyetlerini içeren iş sağlığı bilim dalıdır. İş hijyeni ile tüm çalışanların fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hallerini en yüksek düzeye getirmek ve bu düzeyi sürdürmek, çalışma ortamını ve çalışma koşullarının yol açabileceği sağlık sorunlarını ortaya koymak ve sağlığı bozabilecek her türlü etkenlere karşı çalışanları korumak ve işyerinde teknik korunma önlemleri olarak kişisel etkinliğin-konforun sağlanması, çalışma ortamında bulunan sağlık risklerine karşı teknik tedbirler dahil korunma tedbirlerinin alınması hedeflenir. İş hijyeni konusundaki mevzuat, 20.06.2012 tarih ve 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında incelenmektedir. Ayrıca, 29.12.2012 tarihli İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği, 24.01.2015 tarihli İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analiz Laboratuvarları Hakkında Yönetmelik de bu konuda ki mevzuat içinde yer almaktadır. İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analiz Laboratuvarları Hakkında Yönetmeliğin amacı; iş sağlığı ve güvenliği mevzuatı kapsamında çalışma ortamındaki kişisel maruziyetler ile çalışma ortamına yönelik fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenlerle ilgili iş hijyeni ölçüm, test ve analizini yapan laboratuvarların yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları ile işverenin işyeri ortamında çalışanların maruz kaldığı risklerin belirlenmesi için gerekli iş hijyeni ölçüm, test ve analizlerine dair yükümlülüklerini düzenlemektir. 28.07.2013 tarihli Çalışanların Gürültü ile İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, 22.08.2013 tarihli Çalışanların Titreşimle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik, 5.10.2013 tarihli Tozla Mücadele Yönetmeliği, 12.08.2013 tarihli Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik, 17.07.2013 tarihli İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik, iş hijyeni konusundaki uygulamalar rehberlik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İş Hijyeni, Mevzuat, İş Sağlığı ve Güvenliği

**DİJİTAL MUHASEBE; MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBECİLİK
MESLEĞİNE ETKİLERİ**

Dr. Öğretim Üyesi Ali ANTEPLİ

Selçuk Üniversitesi Beyşehir AA İşletme Fakültesi

Öğr.Gör. Memiş KARAER

Selçuk Üniversitesi Taşkent MYO

ÖZET

Bilgi ve teknoloji alanlarında son on yıldır yaşanan hızlı gelişmeler yeni bir devrimin doğmasına yol açmıştır. Endüstri 4.0 olarak ifade edilen bu yeni devrim, özellikle üretimde ve pazarlamada dijitalleşme ve yapay zeka kavramlarını ön plana çıkarmıştır. Bu sürecin küresel ekonominin bütün aktörlerini yapısal olarak çok hızlı bir değişime uğratacağı düşünülmektedir. Önceki sanayi devrimlerinden farklı olarak yapay zekanın her alanda devreye girecek olması insanların gelecekteki meslek kaygılarını artırmaktadır. Dolayısıyla istihdam azalmaları işgücü piyasasının daralmasına yol açacaktır. Yapay zeka ile üretimde robot makinelerin iş hacmi artacağından bedensel işleri yapan insanların istihdam oranında azalmalara neden olacaktır. Aynı zamanda zihinsel işleri yapan beyaz yakalılarda bu süreçte aynı sıkıntıların yaşanması kaçınılmazdır. Bu bağlamda muhasebecilik mesleğinin de bu gelişmelerden etkilenmesi ve değişimin kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir. Dijital muhasebe kavramının ön plana çıkacağı bu süreçte, meslek mensuplarının söz konusu gelişmelere uyum sağlaması için gerekli tedbirlerin alınması hayati öneme sahiptir. 90'lı yılların başında bilgisayarların devreye girmesiyle muhasebecilik mesleğinde çok önemli gelişmeler yaşanmıştır. Elle tutulan defter kayıtlarının yerini bilgisayarlı muhasebe paket programları almıştır. Bu süreçte e-beyannameler yoluyla bilginin istenen kurumlara aktarımında hız ve zaman açısından büyük kolaylıklar sağlanmıştır. Endüstri 4.0 ile birlikte yapay zekanın devreye girmesiyle dijital muhasebe uygulamalarının daha da gelişmesi düşünülmektedir. Bu çalışmada dijital muhasebenin tanımı, fırsatları ve tehditleri ortaya konulmuş, gelecekteki uygulamalarının muhasebe eğitimine ve meslek mensuplarına ne gibi etkilerinin olacağı konusunda öngörüler yapılmıştır. Muhasebe eğitiminin yeni devrime ayak uyduracak kalite ve nitelikte olması ve meslek mensubu adaylarının da bu süreci yönetebilecek bilgi ve beceriye sahip olmasının zorunluluk olacağı vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Muhasebe, Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Mesleği.

**DIGITAL ACCOUNTING; ACCOUNTING EDUCATION AND ITS EFFECTS ON
ACCOUNTING PROFESSION**

SUMMARY

The rapid developments in the field of information and technology over the last decade have led to the emergence of a new revolution. This new revolution, referred to as Industry 4.0, has brought the notion of digitalization and artificial intelligence to the forefront, especially in production and marketing. It is thought that this process will structurally change all the actors of the global economy very rapidly. Unlike previous industrial revolutions, the fact that artificial intelligence will come into play in every field increases people's future occupational concerns. Therefore, employment reductions will lead to a contraction in the labor market. As the production capacity of robot machines will increase in the production with artificial intelligence, it will cause a decrease in the employment rate of the people doing physical works. At the same time, it is inevitable for white-collar people who do mental work to experience the same problems in this process. In this context, it is thought that the accountancy profession is affected by these developments and change is inevitable. In this process where the concept of digital accounting will come to the forefront, it is vital to take the necessary measures to ensure that professional members adapt to these developments. With the introduction of computers at the beginning of the 90s, there have been significant developments in the accounting profession. The computerized accounting package programs were replaced by the hand-held book records. In this process, it is provided great convenience in terms of speed and time in the transfer of information to desired institutions through e-declarations. With the introduction of artificial intelligence together with Industry 4.0, digital accounting applications are being further developed. In this study, the definition, opportunities and threats of digital accounting have been put forward and predictions about the effects of future practices on accounting education and professional members have been made. It is emphasized that the accounting education should be of a quality and quality to keep pace with the new revolution and that the professional candidates should have the knowledge and skills to manage this process.

Keywords: Digital Accounting, Accounting Education, Accounting Profession.

TÜRKİYE EKONOMİSİ GENEL BÜTÇE VERGİ GELİRLERİ İÇİNDE DOLAYSIZ VE DOLAYLI VERGİLER (2000-2015)

Öğr. Gör. Memiş KARAER

Selçuk Üniversitesi Taşkent Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Konya

Dr. Öğr. Üyesi Ali ANTEPLİ

Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi, Konya

ÖZET

Türk Vergi Sistemi'nin çeşitli yönlerden eksiklikleri olduğu bilinmektedir. Bunlardan birisi de tüketim üzerinden alınan vergilerin (başka bir anlatımla, dolaylı vergilerin) toplam vergiler ve dolayısıyla GSYH içindeki payının yüksek oluşudur. Bu çalışmanın amacı Türkiye ekonomisinde 2000-2015 yılları arasında yaşanan ekonomik değişimler ve bütçe açıklarına bağlı olarak vergi sisteminde görülen değişimlerin dolaylı dolaysız vergiler açısından değerlendirilmesidir. Türkiye ekonomisi genel bütçe vergi gelirlerindeki geneleğilim dolaysız vergilerden dolaylı vergilere geçiş yönündedir. Dolaysız vergiler içinde yer alan gelir vergisi ülkelerin temel gelir kaynağını oluştururken, pek çok ülkede tüketim vergilerine doğru bir kayış gözlenmektedir. Genel bütçe vergi gelirleri içinde gelirden alınan vergilerdeki düşüşle birlikte, gelir vergisinin oluşumunda kesinti sureti ile alınan vergilerin toplam gelir içindeki payının artması, vergi adaleti açısından farklı sonuçlar ortaya çıkarmakta ve konunun önemini artırmaktadır. Bu çalışmada konunun OECD ve AB'deki durumu, avantaj ve dezavantajları ve toplam vergiyükleri ülkemizle karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Gelirleri, Dolaysız Vergiler, Dolaylı Vergiler

TURKISH ECONOMY IN THE GENERAL BUDGET TAX REVENUES INDIRECT AND INDIRECT TAXES (2000-2015)

SUMMARY

It is known that the Turkish Tax System has several shortcomings. One of these is the high share of taxes on consumption (in other words, indirect taxes) in total taxes and thus in GDP. The aim of this work depending on budget deficits and economic changes that took place between the years of 2000-2015 in Turkey's economy of any change in the tax system is evaluated in terms of direct or indirect taxes. The general trend in Turkey's economy and the direction of the transition to the general budget tax revenues from direct taxes, indirect taxes. While income tax, which is included in direct taxes, constitutes the main source of income of countries, a shift towards consumption taxes is observed in many countries. The increase in the share of taxes collected in the total income through the deduction in the formation of the income tax together with the decrease in the taxes collected from the income within the general budget tax revenues brings different results in terms of tax justice and increases the importance of the issue. In this study, the situation of the subject in OECD and EU, advantages and disadvantages and total tax burdens are compared with our country.

Keywords: Tax Revenues, Direct Taxes, Indirect Taxes

GİRİŞİMCİLİK YENİ EKONOMİ VE İNOVASYON İLİŞKİSİ

Dr. Öğretim Üyesi Alper GEDİK

Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi

ÖZET

Günümüzde girişimcilerin yaptıkları işlere uygun olarak hem zihinlerini hem yeteneklerini iyi tespit ederek yapılacak işlerde teknoloji ve tüm gelişmeleri birlikte kullanarak doğru işi yapmaları önem kazanmıştır. Girişimcilerin inovasyonu da doğru kullanmaları doğrultusunda kurumlarda topluma kadar ulaşmaları mümkündür. Bu girişimcilik anlayışı ekonominin büyümesine katkı sağlayacaktır. Günümüzün zor şartları dolayısıyla ekonominin ve girişimciliğin gelişmesi için devlet destekleri önemli hale gelmiştir. Girişimcilik ve inovasyon kavramlarının yeni kavramlar olması dolayısıyla bu konuyla ilgili hem devlet hem işletmelerin sunduğu teşvikler bulunmaktadır. Çalışmada öncelikle girişimcilik ve inovasyon kavramlarının tanımı daha sonra birbirleriyle ikili ilişkiler ve ekonomiye katkıları ele alınmıştır. Yeni ekonomideki girişimcilik rakamları ve açılan kapanan işletme rakamları ele alınmıştır. Aynı zamanda yeni ekonominin girişimcilik ve inovasyonla olan bağlantıları ülke ekonomisine etkileri değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, İnovasyon, Yeni Ekonomi

GÜMRÜK MÜŞAVİRLİĞİ MESLEĞİ VE TÜRKİYEDEKİ İŞLEYİŞİ

Öğr. Gör. Şükrü GÜVEN

Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat Meslek Yüksekokulu

Dr. Öğr. Üyesi Alper GEDİK

Selçuk Üniversitesi Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi

ÖZET

Gümrük müşavirliği kanunla belirlenen ilk mesleklerden biri olarak Türkiye’de ticaret hayatı içinde yer almaktadır. İhracat ve ithalat alanında işlem yapanlara dış ticaret faaliyetlerinde müşavirlik hizmeti vermektedirler. Yurtdışı işlemler için gümrük müşavirleri dolaylı temsilci olarak sorumludurlar. İhracat ya da ithalat yapılacak olan malın gümrük tarafından onaylanması gereken bir işlemi varsa veya kullanımı için bazı işlemlerden geçmesi gerekiyorsa gümrük müşavirleri bu konu ile ilgili evrakları hazır etmekle görevlidirler. Yurtdışı ile çalışacak firmaların veya yurtdışından ürün çekecek/alacak kişilerin işlemlerinin baştan sona yürütülmesi konusunda işlem yapan gümrük müşavirleri çok geniş bir gümrük mevduatından sorumludurlar. Gümrük müşavirliği görevleri arasında tüm gümrükleme işlemleri, lojistiğin sağlanması yer almaktadır. Ayrıca ithalat ve ihracat ile uğraşacak kişilere danışmanlık hizmeti de vermektedirler. Bu çalışmada gümrük müşavirlerinin işlevi, ülkemizdeki durumu, çalışma sahası ve sorumlulukları açısından bir inceleme yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gümrük Müşavirliği, İhracat, İthalat, Sorumluluk.

G7 ÜLKELERİNDE ENFLASYON, İŞSİZLİK VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ
NEDENSELLİK İLİŞKİSİ

Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ

Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Bengü KAYAPALI

Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Nigar ALEV

Gaziantep Üniversitesi

ÖZET

Enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme ilişkisi iktisat literatüründe geniş yer kaplayan ve ekonomistlerin sıklıkla dikkat çektiği bir konudur. Tüm dünyada temel makro ekonomik hedefler arasında yer alan ekonomik büyüme, düşük işsizlik ve ılımlı enflasyon için farklı politikalar uygulanmakla birlikte bu göstergeler arasındaki ilişkilere yönelik kesin bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu durum göz önüne alındığında yapılan bu çalışmada G7 ülkeleri için 1990-2017 arası dönemi kapsayan yıllık veriler kullanılarak enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme arasındaki nedensellik ilişkisi araştırılmıştır. Bu amaçla söz konusu dönem ve ilgili ülkeler için Dünya Bankası veri tabanından elde edilen veriler ile panel veri analizi yapılmıştır. Öncelikle ele alınan seriler için yatay kesit bağımlılığı araştırılmış ve bu serilerde yatay kesit bağımlılığı olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra serilerde yatay kesit bağımlılığının dikkate alınması için CADF birim kök testi uygulanmıştır. Seviye değerlerinde ekonomik büyüme ve işsizlik serilerinin birim köklü, enflasyon serisinin ise durağan olduğu tespit edilmiştir. Nedensellik analizi için yapılacak olan Dumitrescu-Hurlin Panel Nedensellik Testi'nde önkoşul tüm serilerin aynı seviyeden durağan olması gerektiğinden, ekonomik büyüme ve işsizlik serilerinin birinci farkları alınarak durağanlaştırılmış ve bu şekilde analize dahil edilmişlerdir. Nedensellik analizi sonucunda ise enflasyon ile ekonomik büyüme arasında çift yönlü, enflasyondan işsizliğe doğru tek yönlü nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ekonomik Büyüme, Enflasyon, İşsizlik, Panel Veri Analizi

REEL DÖVİZ KURU VE ENFLASYONUN BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ: TÜRKİYE
ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Arş. Gör. Nigar ALEV

Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Bengü KAYAPALI

Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Muhyettin ERDEMLİ

Gaziantep Üniversitesi

ÖZET

Döviz kuru ve enflasyon ulusal bir ekonomide önem arz eden unsurlardandır. Ülkelerin ekonomik büyüme performansları üzerinde etki yaratan iktisadi araçlar incelendiğinde enflasyonun ülke ekonomisinde belirleyici etkileri olan makro iktisadi bir unsur olduğu görülmektedir. Enflasyonun önemli makro iktisadi politika araçlarından biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ülkelerin ekonomik büyüme performansı üzerinde belirleyici etkide bulunduğu da açıktır. Bununla birlikte yapılan literatür araştırmaları, enflasyonu etkileyen temel bazı değişkenlerinde olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda enflasyonu en çok etkileyen değişkenlerden biri döviz kurudur. Döviz kurunda meydana gelecek bir değişimin enflasyona etki edeceği bunun neticesinde ekonomik büyüme performansına olan yansımaları farklı boyutlarda ve sonuçlarda olacağı söylenmektedir. Buradan döviz kurunun ekonomik büyümeyi dolaylı olarak etkilediğini söyleyebiliriz. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı enflasyon ve döviz kurunun ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin Türkiye ekonomisi için 2003:q1-2019q1 dönemi için incelenmesi amaçlanmıştır. Değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişki Johansen Eşbütünleşme testi ile analiz edilirken uzun ve kısa dönem etkilerinin ayırtırmak için Hata Düzeltme modeli kullanılmıştır. Analizlerden elde edilen bulgular ekonomik büyüme, enflasyon ve döviz kuru arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca değişkenler arasındaki kısa ve uzun dönem etkilerini ayırtırmak için yapılan hata düzeltme analizi sonucuna göre bağımsız değişkenlerden TÜFE dışındaki değişkenlerin GSYİH ile kısa dönemde bir ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Reel Döviz Kuru, TÜFE, ÜFE, Johansen Eşbütünleşme

SOSYO- EKONOMİK AÇIDAN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MARDİN EKONOMİSİ

Prof. Dr. Ali Yılmaz GÜNDÜZ

İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

ÖZET

Mardin ili, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Dicle Bölümü'nde yer almakta ve Suriye ile sınırlanmıştır. 2009 yılı verilerine göre nüfusu 737.852'dir. Mimari, etnografik, arkeolojik, tarih ve görsel değerleri ile zamanın durduğu izlenimini veren Güneydoğunun şiirsel kentlerinden biridir. Mardin farklı dini inanışlar paralelinde, sanatsal açıdan da tarihi değeri olan camiler, türbeler, kiliseler, manastır ve benzeri dini eserler barındırmaktadır. Mardin, İpek Yolu güzergâhında olup, ilde beş han ve bir kervansaray mevcuttur. Mardin ismi hakkında değişik rivayetler vardır. Kelimenin Farsça, Yunanca, Arapça ve Süryanice olduğu söylenmektedir. Ekonomik yapısı tarım, çiftçilik, hayvancılık ve ticarete dayalıdır. 2001 yılına göre ildeki iktisadi faaliyetlerin %67'si tarım, çiftçilik ve hayvancılık alanlarında gerçekleşmiştir. Tarımdan sonra ilde en önemli sektörü devlet hizmetleri oluşturmaktadır. 2001 yılına göre ilde kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla 983 dolardır. İlde "Mardin Serbest Bölgesi" ve "Mardin Organize Sanayi Bölgesi" adlarında üretim ve sanayi bölgeleri bulunmaktadır. Bölgenin en önemli projesi olan Güneydoğu Anadolu Projesi'nin tamamlanamaması nedeniyle tarım ürünlerine dayalı sanayi gelişmemiştir. Sanayinin toplam gelir içindeki payı %5,5'tir. İlde kültür turizmi, inanç turizmi imkânları olmasına karşın Mardin ekonomisinde önemli bir yere sahip değildir. Mardin'in şehir nüfusu oranı %57, kırsal nüfus oranı %43'tür. Nüfusu en yüksek ilçeler sırasıyla Kızıltepe, Merkez, Nusaybin ve Midyat'tır. Genç bir nüfus yapısına sahiptir. 2018 yılına göre 15 yaşın altındaki nüfusun oranı %24,8'dir.

Anahtar kelimeler: Mardin İli, Ekonomi, Kalkınma ve Turizm

DİJİTAL KAYITDIŞI EKONOMİ: GENEL BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ELA

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ÖZET

Bilişim teknolojilerinde ve dijitalleşmedeki gelişimle birlikte geleneksel kayıtdışı ekonomideki faaliyetler dijital alana kaymaya başlamış ve dijital kayıtdışı ekonominin ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır. Bilimsel literatürde ancak son yıllarda kendisine yer bulabilen dijital kayıtdışı ekonominin kavramı, kapsamı vb. üzerinde henüz üzerinde uzlaşılmış bir görüş yoktur. Buna rağmen birçok ülke dijital kayıtdışı ekonomiye karşı önlemler geliştirmektedir. Türkiye’de dijital kayıtdışı ekonomi üzerine bir tahmin henüz yapılmamış olmakla birlikte göstergeler Türkiye’de dijital kayıtdışı ekonomi potansiyelinin çok yüksek olmadığını göstermektedir. Ancak yine de Türkiye’nin dijital kayıtdışı ekonomiyi önlemek adına çeşitli projeler hayata geçirmesinin kayıtdışı ekonomi ile mücadeleye etkinlik kazandıracığı söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijitalleşme, Dijital Kayıtdışı Ekonomi, Siber Suç, Kara Piyasa, Yeraltı Ekonomisi

DIGITAL SHADOW ECONOMY: A GENERAL OVERVIEW

ABSTRACT

With the development of information technologies and digitalization, activities in the traditional shadow economy began to shift to the digital field and paved the way for the emergence of the digital shadow economy. There is no consensus on the concept, scope, etc. of the digital shadow economy, which has found its place in the scientific literature only in recent years. Nevertheless, many countries are developing measures against the digital shadow economy. Although there is no estimation of digital shadow economy yet, indicators show that there is not a very high potential of digital shadow economy in Turkey. However, implementing various projects to prevent digital shadow economy in Turkey, will give efficiency to the fight against the shadow economy.

Keywords: Digitalization, Digital Shadow Economy, Cyber Crime, Black Market, Underground Economy.

ÖRGÜTLERDE KARANLIK LİDERLİK

Dr. Öğr. Üyesi İlknur ÖZTÜRK

Uluslararası İşletmecilik Bölümü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çağ Üniversitesi, Mersin

ÖZET

Bir örgütün sağlıklı ve uyum içinde çalışması için çalışanların ve liderin olması gerekmektedir. Liderlik tanımı çok geniş özellikler yelpazesi içermektedir, genel hatlarıyla lider örgüt içerisinde işleri yöneten, çalışanları koordine eden, güven ve saygıya dayanan ilişkiler içerisinde destekleyen ve çatışmaları çözen olarak tanımlanabilir. Son yıllarda liderlik üzerine yapılan birçok araştırma, liderlerin örgüt üzerinde zararlı ve yıkıcı etkileri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda, ortaya Kötü/Karanlık Liderlik kavramı oluşturulmuş, "Liderliğin karanlık yüzü", "küçük tiran", "istismarcı lider", "kötü lider", "yıkıcı lider", "zehirleyici (toksik) lider" alt kavramları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın amacı, bu zararlı liderlik tarzlarının örgüte ne tür zararlı etkilere sebep olduğunu, güncel literatür ışığında ortaya koymaktır. Karanlık liderliği tanımlayan kavramlara ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında, 'kötü/karanlık' lider, örgüte, çalışanlarına, dolayısıyla çevreye veto pluma ciddi, kalıcı ve olumsuz etkilere neden olan kişidir. Karanlık liderin çalışanlar üzerindeki olumsuz etkileri üç boyutta değerlendirilmektedir. Bu boyutlar; psikolojik, örgütsel davranış ve fizyolojik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Psikolojik etkilere bakıldığında: tükenmişlik, duyarsızlaşma ve negatif duygu durum düzeyi, stres, belirsizlik ve kararsızlık düzeyi artması, kişisel başarı hissi ve özgüven azalmasıdır. Örgüt çalışanları, bu tarz liderlerindeki davranışlarını bezdirici, narsistik, samimiyetsiz ve zorbaca olarak tanımlamaktadırlar. Örgütsel davranış açısından ise, iş tatmini, örgütsel bağlılık, örgütsel adanmışlık, lider-üye etkileşimi ve güç mesafesi azalmakta, kaytarma, savaçlama, işten ayrılma eğilimi ve iyilidere duyulan ihtiyaç artmaktadır. Fizyolojik olarak karanlık liderliğin etkilerini araştıran pek az çalışma yapılmış olsa da, yapılan çalışmalar örgüt çalışanlarının, karanlık liderlik tarzınamaruz kaldıklarında daha sık bedensel ağrıların olduğunu, psikosomatik hastalıkların daha sık meydana geldiğini bildirmektedirler. Araştırmacılar tarafından örgütsel politikalar, karanlık liderlik algısını en çok arttıran faktör olarak tespit edilmiştir. Sosyodemografik özelliklere açısından bakıldığında, kadınlar, düşük ücret alanlar, bekârlar, genç bireyler, eğitim seviyesi düşük olanlar (lise ve altı) ve sağlık sektöründe çalışanlar karanlık liderlik tarzını en çok algılayan ve etkilenen bireylerdir. Sonuç olarak, örgütlerin sorunsuz çalışmaları, çalışanların örgüt amaçlarına yönelik verimli çalışmaları için, liderleri, özellikle de kusurlu kişiler belirlerken kişilik özelliklerin dikkate alınmasının yararlı olduğunu vurgulamak gerekmektedir. İş alımlarında adayların kişilik testlerine ve öznel mülakatlara tabi tutulması hem örgütün hem çalışanların verimliliği ve uyumu açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Karanlık Lider, Örgütsel Davranış, Yönetim

KAMUDA ÖĞRENME OLGUSU: KARABÜK BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Prof. Dr. Fatma Zehra TAN

Karabük Üniversitesi

Nurdan KALAYCI

Karabük Üniversitesi

İsmail Hakkı KAVAK

Karabük Üniversitesi

ÖZET

Küreselleşen dünya düzeninde örgütlerin ayakta kalabilmeleri için; dış dünyadaki gelişmeler takip edebilmeleri, iletişim ve bilgi sistemlerindeki hızlı gelişmelere tepki vererek, ekonomik değişimlere uyum sağlayıp kendilerini yenilemeleri gerekmektedir. Bunu başarabilen organizasyonlar hem ayakta kalabilmek hedeflerine ulaşabilecek hem de insanoğluna fayda sağlayabilecektir. Bu bağlamda başarılı ve sonsuz yaşam süresinde sahip olmak isteyen tüm organizasyonların birer öğrenen organizasyon olarak ele alındığında, öğrendiklerini uygulayabilir olması gerekliliği vardır. Kamu örgütlenmelerinin de artık birer öğrenen organizasyon olarak hareket etmesi gerekliliği göz önünde bulundurularak; kamu kurumlarında uygulama imkânı bulunan Öğrenen Örgüt Modelinin, yerel yönetimler kapsamındaki belediyelerde de uygulanabilir olup olmadığını göstermek bu çalışmanın temelini oluşturmuştur. Çalışmada nicel araştırma yöntemi olarak anket uygulanmıştır. Evren olarak Türkiye'deki belediyeler, örneklem grubu olarak da Karabük Belediyesinin başkanlık bünyesinde çalışan büro memurları seçilmiş ve anket uygulanmıştır. Uygulanan anket ile: araştırmamızın, belediyelerin de birer öğrenen örgüt olarak hizmet vermesi gerektiği varsayımına katkı bulunacağı düşünülmüştür. İlk bölümde öğrenen örgüt kavramı, ikinci bölümde kamusal öğrenme olgusu ve yerel yönetimlerdeki algısı, üçüncü bölümde araştırma uygulaması ve analizi yer almaktadır. Sonuç bölümünde araştırma hakkında genel değerlendirmeler yapılarak, yerel yönetimlerin öğrenen örgüt olabilmesi için bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğrenen Organizasyonlar, Kamuda Öğrenme, Yerel Yönetimler, Karabük Belediyesi.

**KİŞİ BAŞI GELİR İLE EKONOMİK BÜYÜMENİN YURTIÇİ TASARRUFLA İLİŞKİSİ:
1960-2018**

Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Merkez/Osmaniye

ÖZET

Kişi başı gelir mi yurtiçi tasarrufların nedeni, yoksa ekonomik büyüme mi yurtiçi tasarrufların nedeni konusunda tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Bu anlamda, kişi başı gelir ile ekonomik büyümenin yurtiçi tasarruflarla ilişkisi analiz ederek, söz konusu durumu Türkiye örneğinde test etmek çalışmamızın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaçla, araştırmada Türkiye'nin 1960-2018 dönemini kapsayan yıllık veriler kullanılarak, Hacker ve Hatemi-J (2006) tarafından geliştirilen Bootstrap Granger nedensellik testiyle analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda, mevcut yerli literatürden farklı bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yurtiçi Tasarruf, Kişi Başı Gelir, Ekonomik Büyüme, Nedensellik, Bootstrap Granger Nedensellik.

DOĞAL GAZ İLE KÖMÜR ENERJİ KAYNAKLARI İKAME Mİ YOKSATAMAMLAYICI
MALLAR MI? TÜRKİYE İÇİN BİR TALEP ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Fuat LEBE

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, Merkez/Osmaniye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin toplam kömür talebini analiz etmektir. Bu amaçla, çalışmanın değişkenleri iktisat teorisi çerçevesinde belirlenmiş olup; malın kendi fiyatı, kişi başı gelir, ilgili malların fiyatı, nüfus gibi talep edilen miktarı etkileyen faktörler esas alınmıştır. Bu değişkenlerin 1988-2018 dönemini kapsayan yıllık verileri kullanılmıştır. Seriler, ARDL yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Bu yaklaşım, hem yapısal talep modellerinin oluşturulup tahmin edilmesine uygun olması, hem de modelde yer alacak değişkenlerin durağanlık düzeylerinin $I(0)$ veya $I(1)$ olması nedeniyle tercih edilmiştir. ARDL yaklaşımında, modelde yer alacak değişkenlerin birim kök taşıyıp taşımadıklarını tespit etmek için bir ön test yapılması zorunlu olmamakla birlikte, değişkenlerden hiçbirinin $I(2)$ olmaması gerekliliği de bulunmaktadır. Bu amaçla; uygulamaya geçmeden önce değişkenlerin durağanlık durumu, Genişletilmiş Dickey-Fuller (ADF), Phillips-Perron (PP) ve Dickey-Fuller GLS birim kök testleri ile araştırılmıştır. Türkiye'nin toplam kömür talebi iki model çerçevesinde analiz edilmiştir. Eşbütünleşme testi sonucunda, her iki model için de değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Son olarak ARDL sınır testi sonucunda, toplam kömür talebi ve ilgili mallarla ilgili önemli bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kömür Talebi, Doğal gaz, Esneklik, Eşbütünleşme, ARDL Sınır Testi.

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ ETİK ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA:
UŞAK İLİ ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Nezh TAYYAR

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Fatma AKYÜZ

Uşak Üniversitesi

Dr. Öğr. Gör Tolga YEŞİL

Uşak Üniversitesi

Rojhat ARSLAN

Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÖZET

Muhasebe kayıtları sonucunda hazırlanan mali tablolar, işletme içinde yer alan taraflar kadari işletme dışında yer alan taraflar için de büyük önem ifade etmektedir. Öyle ki işletmeye ortak olmak, yatırım yapmak isteyen kişi ve kurumlar veya işletmeye kredi verecek bir finans kuruluşu mali tablolar ışığında hareket ederek karar vermektedirler. Mali tabloların doğru ve güvenilir verilerden oluşması karar vermeye esas teşkil eden bir unsurdur. Dolayısıyla bu verileri hazırlayan muhasebe meslek mensuplarının yaptıkları muhasebe işlemlerinde, muhasebenin temel kavramları genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartları ile birliktedir. İlgili mevzuat ve yönetmelikler dikkate alınarak, meslek etiği kurallarına göre davranış sergilemeleri önem arz etmektedir. Meslek etiği, bir mesleğin ifası esnasında toplum yararı göz önünde bulundurularak uyulması gereken kurallar bütünü olarak açıklanabilir. Meslek etiğinin en önemli yanlarından birisi, dünyanın neresinde olursa olsun, aynı meslekte faaliyet gösteren bireylerin bu etik kurallara uygun davranmalarının gerekli olmasıdır. Bu araştırmanın amacı Uşak Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına (USMMMO) kayıtlı muhasebe meslek mensuplarının etik algı düzeylerinin tespit edilmesine yöneliktir. Bu amaç doğrultusunda muhasebe meslek mensuplarının etik kurallara uyma ve uymamaları kapsamlı bir şekilde analiz edilmeye çalışılmıştır. USMMMO'na kayıtlı 103 muhasebe meslek mensuplarıyla birebir görüşmeler yapılarak anket yöntemi uygulanmıştır. Anket yöntemi sonucunda elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Anketin birinci bölümünde katılımcı muhasebe meslek mensuplarının demografik özelliklerini belirlemeye yönelik ifadeler bulunmaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise; muhasebe meslek mensuplarının meslek etiği algısı, etik kurallara uymada etkili olan unsurlar ve etik kurallara uymama nedenleri belirlemeye yönelik 26 adet sorudan oluşan, üç adet alt boyuta sahip birlikert tipi ölçek kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde geçerlilik ve güvenilirlik testleriyle birlikte faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz kapsamında etik kurallara uymamaları ve etik kurallara uymada etkili olan unsurların muhasebe meslek etiği algısı ile ilişkisi de açıklanmıştır. Çalışmanın temel amacı dışında ayrıca muhasebe mesleği ve muhasebede meslek etiği konularıyla ilgili detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. Araştırma sonucunda; ilk hipotezinde Etik Kurallara Uymada Etkili Olan Unsurların, Etik Algısı üzerinde aynı yönlü doğrusal bir etkisi olduğu ve ikinci hipotezinde ise Etik Kurallara Uymama Nedenlerinin, Etik Algısı üzerinde ters yönlü doğrusal bir etkisi olduğu belirtilmiştir ve analiz sonucunda ilgili hipotezler kabul edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, Meslek Mensubu, Etik

**A RESEARCH ON THE ETHICAL PERCEPTION OF ACCOUNTING PROFESSIONALS:
THE CASE OF UŞAK**

ABSTRACT

The financial statements prepared as a result of accounting transactions are of great importance for the parties in the enterprise as well as the parties outside the enterprise. So that people and institutions who want to become partners, to invest in a business or a financial institution that will give credit to the business make decisions by acting in the light of financial statements. The fact that financial statements consist of accurate and reliable data is the basis for decision-making. Therefore, it is important for the professional accountants who prepare this data to behave according to professional ethics rules by taking into account the generally accepted accounting principles and standards as well as other relevant legislation and regulations in the accounting transactions they perform. Professional ethics can be described as a set of rules that must be observed in the practice of a profession, taking into account the public interest. One of the most important aspects of professional ethics is that individuals in the same profession, wherever they are in the world, must act in accordance with these ethical rules. The aim of this study is to determine the ethical perception levels of professional accountants registered in Uşak Chamber of Independent Accountants and Financial Advisors (USMMMO). For this purpose, the reasons of professional accountants to comply with ethical rules and non-compliance are tried to be analyzed in a comprehensive way. One-on-one interviews were conducted with 103 professional accountants registered in the USMMMO. The data obtained from the survey method were analyzed with SPSS program. In the first part of the questionnaire, there are statements to determine the demographic characteristics of the professional accountants. In the second part of the survey; A Likert-type scale with three sub-dimensions consisting of 26 questions was used to determine the perception of professional ethics of professional accountants, factors effective in complying with ethical rules and reasons of non-compliance. In the evaluation of the data, validity and reliability tests and factor analysis were applied. In this analysis, the reasons for non-compliance with ethical rules and the relationship between the factors effective in compliance with ethical rules and perception of accounting professional ethics are explained. In addition to the main purpose of the study, a detailed literature review has been made about the accounting profession and professional ethics in accounting. As a result of the research; In the first hypothesis, it was stated that the Factors Effective in Compliance with Ethical Rules had a linear effect on Ethical Perception and in the second hypothesis, Reasons for Failure to Comply with Ethical Rules had an inverse linear effect on Ethical Perception and the related hypotheses were accepted as a result of the analysis.

Keywords: Accounting, Member of Profession, Ethic

PROFESYONEL BİR HALKLA İLİŞKİLER UYGULAYICISI OLARAK AHİLİK KURUMU

Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI

Yalova Üniversitesi

ÖZET

Türk sosyal hayatında yüzyıllar boyunca varlığını sürdürmüş ve toplum yapısında derin izler bırakmış bir teşkilatlanma olan Ahilik kurumu Anadolu’da inşa etmiş olduğu köklü yapısıyla kurumsal olarak varlığını yitirmiş olmasına rağmen inşa etmiş olduğu değerler bütünüyle günümüze kadar varlığını sürdürmeyi başarmıştır. Dünyanın ilk sivil toplum kuruluşlarından biri olan Ahilik kurumu inşa etmiş olduğu bu mükemmel sistem içerisinde günümüz sivil toplum örgütlerinin çok ötesinde sosyal hayatın içerisinde yaşayan ve toplumsal hayatı düzenleyen bir yapı halinde olmuştur. Zira Anadolu’nun dört bir yanında inşa etmiş olduğu mükemmel organizasyon ağı ile Türk ticaret hayatında güvenilir esnaf, kaliteli ürün, mükemmel hizmet anlayışının inşa edilmesine katkı sağlamış olan Ahilik kurumu dünyada halkla ilişkilerin adının dahi koyulmadığı bir dönemde profesyonel bir halkla ilişkiler uygulayıcısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki Türk ticaret hayatında müşteri memnuniyetinin temellerini atan Ahilik kurumu inşa ettiği kalite sistemi sayesinde gerek Anadolu esnafının imajı ve mesleki itibarı üzerinde gerekse Türk ticaret ürünlerinin itibarı yüksek birer marka haline gelmelerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Bunun yanı sıra ben değil biz düşüncesi ile paylaşmayı ve içerisinde yaşadığı topluma faydalı olmayı kendine ilke edinen Ahilik içerisinde yaşadığı toplumun yaşam kalitesini yükseltmek ve toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzerine faaliyet göstermiştir. Bu açıdan aynı zamanda önemli bir sosyal sorumluluk uygulayıcısı olan Ahilik bunun yanı sıra anlaşmazlıkların çözümü amacıyla kurmuş olduğu hakem heyetleri ile esnaf ve müşteri arasındaki çatışmaların önüne geçmiş aynı zamanda önemli bir arabuluculuk görevi de üstlenmiştir. Ahilik müşteri ve linimettir anlayışı ile müşteri memnuniyeti esaslı bir ticaret hayatının kurulmasına öncülük etmiştir. Tüm bunların yanı sıra Esnafın sorunlarının yöneticilere duyurulması amacıyla gerçekleştirilen toplantılar ile propaganda ve lobcilik faaliyetlerini de yürüten Ahilik; Türk esnafının imajından mesleki itibarına, üretim ve hizmet kalitesinden markalaşmaya, müşteri memnuniyetinden sosyal sorumluluğa, arabuluculuktan tüketici hakem heyetine kadar uzanan birçok halkla ilişkiler uygulaması ile profesyonel bir halkla ilişkiler uygulayıcısı konumunda olmuştur. Bu çalışmada Anadolu’da inşa etmiş olduğu değerler sistemi ile güçlü bir sivil toplum kuruluşu olan Ahilik teşkilatının yüzyıllar öncesinde hayata geçirmiş olduğu birçok halkla ilişkiler uygulaması ele alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahilik, Halkla İlişkiler, Sivil Toplum

1 Yazar Notu: Bu çalışma Doç. Dr. Emel POYRAZ tarafından danışmanlığı yapılan Marmara Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler Bölümü “Sosyal Bilimler Enstitüsü”nde yapılmış/yayınlanmış Abdülhakim Bahadır DARI’nın “Bir Sosyal Bütünleşme Aracı Olarak Ahilik” Konu Başlıklı, Doktora Tez çalışmasından türetilmiştir.

İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE EĞİTİMDE YAŞANAN DİJİTAL DÖNÜŞÜM

Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim Bahadır DARI
Yalova Üniversitesi

ÖZET

İletişim teknolojileri içerisinde 4 Milyarın üzerindeki kullanıcı sayısı ile dünya nüfusunun yarısından fazlasını kapsayan internet teknolojileri hızla artan kullanıcı sayısı ve kullanım alanı ile etkili bir iletişim aracı olmasının yanı sıra eğitim hayatımızda da dijital bir dönüşüm yaşanmasına sebep olmuştur. Öyle ki bu dönüşüm okuduğumuz üniversitelerden, gittiğimiz kurslara, ders kitaplarımızdan, katıldığımız bilimsel etkinliklere kadar birçok alanda büyük değişimleri beraberinde getirmiştir. Yaşanan dijital devrim ile birlikte birçok geleneksel uygulama yerini çok daha fonksiyonel ve ekonomik bir kullanıma sahip olan dijital uygulamalara bırakmıştır. Zira geleneksel yöntemlerin bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma konusunda çok sınırlı kaldığı günümüzde internet teknolojileri dünyanın her noktasına anlık erişim imkanı sağlayarak dünyanın her yerindeki bilgiye anlık olarak ulaşmamızı ve sahip olduğumuz bilgiyi dünyanın her yeri ile anlık olarak paylaşmamızı sağlamaktadır. Bu özelliği ile mesafeleri kısaltan, maliyeti minimuma indiren dijital teknoloji bilgiye ulaşma ve bilgiyi paylaşma hızını ise maksimuma çıkartması sebebiyle günümüzde eğitim konusunda yoğun olarak kullanılan bir araç haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda artan uzaktan eğitim ve uzaktan erişim sistemi ile insanlar geleneksel yöntemlerin aksine buldukları yerlerden çok daha zahmetsiz ve ekonomik bir şekilde bilgiye ulaşma, bilgiyi sunma imkanına sahip olmaktadır. Bu açıdan insanlar gelişen dijital teknoloji sayesinde dünyanın birçok yerindeki ders, kurs, seminer ve bilimsel toplantı gibi birçok etkinliğe kolaylıkla erişim sağlayabilmekte hatta elektronik veriler ve kaynaklar sayesinde bu etkinliklere ait yayınlara anlık olarak ulaşabilmektedir. Nitekim yaşanan dijital dönüşüm ile insanlar hiç kursa veya okula gitmeden farklı bir şehir hatta farklı bir ülkede ki dersleri takip edebilmekte, eğitimciler ile iletişim kurabilmekte, elektronik eğitim materyallerine erişim sağlayabilmektedir. Dünyadaki bilimsel gelişmeleri yakından takip etme imkanı sunan dijital teknoloji araştırmacılara dünyanın her yerindeki yayınlara ve kaynağa online olarak ulaşabilme imkanı sunmaktadır. Zira son yıllarda özellikle ülkemizde üniversiteler de dahil olmak üzere birçok kurum ve kuruluş uzmanlık, mesleki eğitim, kişisel gelişim, üniversite eğitimi gibi birçok konuda eğitimlerini uzaktan eğitim yoluyla vermektedir. Öyle ki iş sağlığı ve güvenliği, adalet, sosyoloji, tarih, edebiyat, sağlık yönetimi, ilahiyat vb. gibi birçok ön lisans, lisans ve yüksek lisans eğitimi oluşturulan sanalsınıflarda uzaktan eğitim yoluyla verilmekte ve bu bölümlere ait kaynaklar e-kitap olarak öğrencilere online olarak sunulmaktadır. Bu sayede bilginin çok daha fazla kişiye daha hızlı bir şekilde ulaşma imkanı kazanmasının yanı sıra hem kamuda önemli bir tasarruf sağlanmakta hem de bilgiye erişen kişiler bakımından büyük bir tasarruf ve kolaylık sunulmaktadır. Bunların yanı sıra dijital teknoloji insanların dünyanın diğer ucundaki bilimsel etkinliklere uzaktan erişim yoluyla katılabilmelerine imkan sağlamakta kişiler uzaktan erişim yoluyla sunumlarını yapabilmekte, katılımcılara soru sorabilmekte ve katılımcıların sorularını cevaplandırabilmekte toplantı çıktılarına tek tuşla ulaşabilmektedir. Tüm bunların yanı sıra özellikle son yıllarda yüksek lisans ve doktora jürileri de dahil olmak üzere birçok toplantı, seminer ve mülakat uzaktan erişim yolu ile yapılmakta bu kişiler zaman ve para tasarrufu sağlamanın yanı sıra geleneksel yöntemlere oranla çok daha hızlı bir iletişim imkanı sunmaktadır. Bu bağlamda önemli bir iletişim aracı olan internet teknolojileri eğitimde akıllı tahta, tablet, elektronik kitap, sanal eğitim, uzaktan sunum, telekonferans gibi birçok yeniliği beraberinde getirerek eğitim alanında büyük bir dönüşümü ve kolaylığı bizlere sunmuştur. Bu çalışmada gelişen internet teknolojileri ile birlikte eğitimde yaşanan dijital dönüşüm ve getirdiği teknolojik yenilikler iletişim boyutuyla ele alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Teknolojileri, İletişim Teknolojileri, E-Öğrenme

**SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME:
KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi

Emrah KEPEKÇİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

ÖZET

Bütün insanlar insan onuruna yakışır ve adaletli bir şekilde hayatlarını idame ettirmek isterler. Bu bağlamda bütün toplumlarda dezavantajlı diye nitelendirilen, engelliler, yaşlılar, bakıma muhtaç çocuklar ve kadınlar bulunmaktadır. Bu insanları sosyal hayata adaptasyonlarının ve kendi hayatlarını idame ettirebilecek şekilde bir düzeye gelmeleri, sosyal devletin görev ve sorumluluklarından biridir. Bu noktada Türkiye de İlk defa 1961 Anayasasıyla beraber anayasamıza giren yeni bir ilke de sosyal devlet ilkesidir. Merkezi yönetimin sosyal devlet olma ilkesinden hareketle, toplumda ihtiyaç sahibi olan veya insanlar arasında dezavantajlı bulunan gruplara elini uzatmak sosyal devlet olmanın bir gereğidir. Merkezi yönetimin bu görevi yerine getirmesi çoğu zaman olanaksız hale gelmektedir. Çünkü merkezi hükümet yerel halktan uzak olduğundan dolayı yerel ihtiyaçlar yerinde görülemez ve yerel hizmetlerin gecikmesine neden olur bundan dolayı yerel sorunlara da hızlı çözüm üretilmez. Bu noktada toplumun ihtiyaçlarını yerinde görebilen ve anında müdahale edebilecek yerel yönetimlere ihtiyaç duyulmaktadır. Belediyeler belirli yerel bir topluluğa hizmet etmek için belirli bir coğrafi alanda kurulan ve ana karar organının seçimiyle iş başına geldiği tüzel kişiliği olan ve merkezi hükümete vesayet ile bağlı kendi bütçesi ve tüzel kişiliği olan bir kamu kurumudur. Eğitim, sağlık, barınma gibi temel sağlık politikalarının yerel düzeyde sağlanmasında ve yerelde bulunan vatandaşların sosyal hayat standartlarının yükseltilmesinde etkin bir rol oynayacakları kuşkusuzdur. Bu çalışmada, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin yerel halka sosyal belediyeçilik anlayışına dayalı olarak yaptığı uygulamalar incelenerek bunların belediye bütçesi ile ilişkisi irdelenecektir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere Kahramanmaraş ilindeki örnek olaylar ve gerekli uygulamalar üzerine bir değerlendirme yapılacaktır. Sosyal belediyeçilik, son yıllarda bütün belediyelerin ilgi alanına girmiş olan bir kavramdır. Bunda etkili olan şeylerden birisi de sosyal devlet olma ilkesinin gerçekleştirilmesi ve halkın refah düzeyinin artırılmasıdır. Bu çalışmada Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal uygulamalar irdelenip, yerel halkın bu konuda daha çok bilgi sahibi olması ve sosyal haklardan yararlanma noktasında bir yol gösterici olması umulmaktadır. Bu çalışmada öncelikle yerel yönetimler ve sosyal belediyeçilik kavramları açıklanarak Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye'sinin yapmış olduğu uygulamaları örnek olay yöntemiyle inceleyip, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin 2017- 2018 yılı faaliyet raporları verileri kullanılarak değerlendirme yapılacaktır. Çalışma kapsamında öncelik teorik çerçeve olarak yerli ve yabancı literatür kaynakları kullanılacaktır, daha sonra sosyal belediyeçilik noktasında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin ne gibi uygulamalarını nasıl yaptığı kendi web sitesi kaynakları kullanılarak aktarılmaya çalışılacaktır. Bu çalışmada sosyal belediyeçilikte ödül almış bir belediye olan Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye'sinin yapmış olduğu sosyal uygulamaların verimliliği ortaya konulacak ve bu uygulamaların insanların refah düzeyi ve adil yaşam düzeylerinin artışına nasıl bir katkısı olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Devlet, Belediye, Sosyal Belediyeçilik, Sosyal Politika, Sosyal Yardım.

ABSTRACT

All people are worthy of human dignity and want to maintain their lives in a fair way. There are people with disabilities, elderly people, children in need of care and women who are considered as disadvantaged in all societies. In this way, their adaptation to social life and their ability to maintain their lives to a level that they are, are some of the duties and responsibilities of the social state. Here in Turkey the first time in 1961 together with a new principle into our constitution is the Constitutional principle of social state. Extending from the central government's principle of being a social state, it is a necessity of being a social state to extend in the group that owns or works among people. It can save time by the central government performing this service. Because the center cannot be seen far from the places where the center should be away from the local people and causes local services to be delayed and then causes problems in the local area. It can be seen where the community is located and heard of your local regulations that can guide you. Once the municipalities have decided on a leader community for the selection of a geographic area and main decision-making body to serve the local community, decide on a constitution. There is no doubt that basic health policies such as education, health and housing, local regulations and local citizens will play an active role in raising social living standards. This study, the applications of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality based on social municipality understanding to local people will be examined and their relation with municipal budget will be examined. In order to realize this aim, an evaluation will be made on the case studies and necessary applications in Kahramanmaraş province. Social municipalism is a concept that has been of interest to all municipalities in recent years. One of the influential factors in this is the realization of the principle of being a social state and increasing the welfare level of the people. In this study, it is hoped that the social practices of the Kahramanmaraş Metropolitan Municipality will be examined and that the local people will have more information on this issue and will be a guide in terms of benefiting from social rights. In this study, first of all, the concepts of local administrations and social municipalities will be explained and the applications of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality will be examined with case study method and evaluation will be made by using data of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality's 2017-2018 annual reports. Within the scope of the study, first of all, domestic and foreign literature sources will be used as the theoretical framework, and then the applications of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality in social municipality point will be tried to be explained by using its own website. As a result of this study, the efficiency of the social practices of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality, which is an award winning municipality, will be demonstrated and how these practices contribute to the increase of people's welfare and fair living levels will be tried to be revealed.

Keywords: Social State, Municipality, Social Municipality, Social Policy, Social Assistance.

**BELEDİYE PERSONELİNİN ÇEVRE BİLİNCİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK BİR
ALAN ARAŞTIRMASI: KAHRAMANMARAŞ İLİ DULKADİROĞLU İLÇE
BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

Dr. Öğr. Üyesi Aziz BELLİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi

Emrah KEPEKÇİ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

ÖZET

Özellikle sanayileşme ve kentleşmenin hız kazandığı İkinci Dünya Savaşı sonrasında çevre sorunları gözle görülür hale gelmiş, doğadaki kaynaklar ise insanlar tarafından bilinçsiz bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. İnsanların bu denli bilinçsiz faaliyetleri çevre sorunlarının artmasına ve durdurulamaz bir şekilde büyük boyutlara ulaşmasına neden olmuştur. Çevre sorunlarının azaltılması ve gelecek nesillere daha iyi bir dünya bırakmak için öncelikle toplumda bir çevre bilincinin olması ve bu bilinçle hareket edilmesi gerekmektedir. Bu bilinçle hareket edilmesi, çevresel değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasının mümkün kılacaktır. Bu bağlamda çevre bilincinin bireylerde oluşması ve gelişmesinde birçok faktörden söz edilebilir. Bu noktada vatandaşlarda çevre bilincinin oluşmasında bir faktör olan belediyelerin yapmış olduğu birçok etkinlik bulunmaktadır. Bu çalışma ile yerel düzeyde çevre değerlerinin korunması ve yaşatılması için toplum bilinçli hale getirmeye çalışan belediyelerdeki personelin bu konudaki bilinç düzeyini ölçmek, yanlış veya eksiklikler varsa bu konuda çözüm önerileri sunmak amaçlanmıştır. Bu amaçı gerçekleştirmek için Kahramanmaraş ili Dulkadiroğlu İlçe Belediyesi Personelinin bilinç düzeyini ölçmek üzere Van Liere ve Dunlap (1978) tarafından geliştirilen ve 2000 yılından itibaren düzenlemelerle daha iyi hale gelen “Yeni Çevresel Paradigma” (New Environmental Paradigm) ölçeği uygulanacaktır. Anket soruları analiz edilirken, frekans analizleri, T-Testi, F(ANOVA) testi, kolerasyon analizinden faydalanılmıştır. Çalışmanın teorik ve kavramsal çerçevesinde yerli literatür kaynakları kullanılacaktır. Bu çalışma sonucunda çevre bilinci ölçülen belediye personelinin yaş, cinsiyet, eğitim değişkenlerine göre değişkenlik gösterip göstermediği analiz edilmiş olup çevre bilinci konusunda eksiklik veya yanlış olan noktalar hususunda yapılan önerilerin personelin daha da bilinçli hale gelmesine katkı sağlaması düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre, Çevre Bilinci, Belediye, Çevre Sorunları

ABSTRACT

Especially after the Second World War, when industrialization and urbanization gained momentum, environmental problems became more visible and the resources in nature began to be used by people unconsciously. In order to reduce environmental problems and a sustainable environment, first of all, there is an environmental awareness in the society and it is necessary to act with this awareness. Acting with this awareness will make it possible to protect environmental values and transfer them to future generations. In this context, many factors can be mentioned in the formation and development of environmental awareness in individuals.

At this point, there are many activities carried out by the municipalities, which are a factor in raising environmental awareness among citizens. With this study, it is aimed to measure the level of awareness of the personnel in municipalities who are trying to make the society conscious in order to protect and maintain environmental values at the local level, and to offer solution suggestions on this subject if there are any mistakes or deficiencies. To achieve this goal, the 'new environmental paradigm' scale, developed by Van Liere and Dunlap (1978) to measure the level of consciousness of the staff of the Dulkadiroğlu District Municipality of Kahramanmaraş province, which became better with the reorganizations in 2000, will be applied. When analyzing survey questions, frequency analysis, T-test, F(ANOVA) test, correlation analysis were used. Domestic literature resources will be used in the theoretical and conceptual framework of the study. As a result of this study, it was analyzed whether the municipal personnel who measured environmental awareness showed variability according to age, gender, education variables, and it is thought that the suggestions made regarding the lack of environmental awareness or the wrong points will contribute to making the personnel more conscious.

Keywords: Environment, Environmental Awareness, Municipality, Environmental Problems

İLME VERİLEN ÖNEM VE ÂLİMLERİN STATÜSÜ BAĞLAMINDA BAYKARA
HERAT'INI HAMSETÜ'L-MÜTEHAYYİRİN'DEN OKUMAK

Dr. Öğr. Üyesi Bünyamin TAŞ

Aksaray Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Edebî metinler kültür ve toplum tarihî açısından vakanüvis kayıtları ve benzeri tarihî anlatıların sunamayacağı ayrıntıları gösterme potansiyeline sahip olabilirler. Bu metinler detespit edilen söz konusu unsurlar tarih araştırmacılarını ilgilendirdiği kadar metinler tarihsel eleştiri zaviyesinden yaklaşan bazı edebiyat araştırmacılarını da ilgilendirmektedir. Ali Şîr Nevâ'î'nin [ö. 1501] anı türü kapsamında değerlendirilebilecek Hamsetü'l-Mütehayyirîn adlı eseri tam da bu niteliklere sahip bir eserdir. Nevâ'î, şeyhi Molla Câmî'nin [ö. 1492] ölümü üzerine yaşadığı üzüntünün teskini amacıyla kaleme aldığı bahse konu eserinde bir yandan Molla Câmî özelindeki hatıralarını naklederken öte yandan ilgili olayların cereyan ettiği 15. asır Herat'ının sosyal ve kültürel yaşamından kesitler sunmaktadır. Eserde Molla Câmî ve Ali Şîr Nevâ'î'nin meclislerde bir araya geldiği hükümdar (Hüseyin Baykara [ö. 1506]), âlim ve şairler; dönemin ilim, tasavvuf ve sanat meclisleri; sanat ve düşünce hayatını besleyen şahıslar ve eserler; dinî düşünce; sanat görüşleri; hükümdar-şair ilişkisi; şeyh-mürîd ilişkisi ve bu ilişkinin devlet işlerindeki yansıması; Herat'ın meşhur mekânları; müzisyenler, hizmetkârlar ve deliler gibi alttabakadan insanlar hakkında edebiyat ve tarih araştırmacıları açısından kayda değer veriler bulunmaktadır. O dönem Herat'ında Hüseyin Baykara, Ali Şîr Nevâ'î, Molla Câmî, Hüseyin Vâ'iz-i Kâşifî [ö. 1504] ve Devletşâh [ö. 1494] gibi klasik edebiyatta birçok bakımdan öncülük etmiş önemli ediplerin bir arada etkileşim içinde bulunduğu ve bu etkileşimin klasik şiirde “Baykara meclisleri” imgesiyle meşhur olduğu da göz önünde bulundurulunca Hamsetü'l-Mütehayyirîn'deki mezkûr verilerin değeri -bilhassa edebiyat tarihi açısından- oldukça ehemmiyet kazanmaktadır. Bu çalışmada, ilgili döneme atfedilensöz konusu öneme binaen, Baykara zamanını ve daha da önemlisi bu zamanın sanatkârlarını ve eserlerini anlamaya sunacağı muhtemel katkıları dolayısıyla Hamsetü'l-Mütehayyirîn'deki sosyokültürel veriler Baykara Herat'ında ilme verilen önem ve âlimlerin statüsü problemleri bağlamında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hamsetü'l-Mütehayyirîn, Nevâ'î, Herat, ilim, âlim.

İLK İNSAN VE İLK PEYGAMBERİN YARATILIŞ SERÜVENİ

Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN

Mardin Artuklu Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi, Tefsir Bilim Dalı

ÖZET

Tefsir ilmi, Kur'ân-ı Kerîm'in muhataplar tarafından doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlamayı gaye edinir. Bu açıdan, "Kur'ân ne demektir?" sorusu, kritik bir önem sahiptir. Hz. Peygamber'in vefatını takip eden ilk asırlarda, tefsir ilminin bu soruyu önlemesine bağlı olarak, Kur'an ayetlerinin anlaşılabilmesi maksadıyla pek çok rivayet nakledile gelmiştir. Ancak asr-ı saadetten uzaklaştıkça, konjonktürün etkisiyle kimi zaman bazı kelâmî kaygılar ön plana çıkmış, temel gayesi "Kur'ân nediyor?" sorusuna cevap bulmak olan tefsir ilmi, "Kur'an ne demek istiyor" sorusuna cevap arar hale gelerek kısmen bu amacını kaybetmiştir. Kısmen diyoruz, çünkü "Kur'an ne demek istiyor" tavrı, bazen gerçeğin daha açık bir şekilde ortaya çıkmasına hizmet ederken, bazı durumlarda da zihinlerde yerleşen ön yargıyı asılabarak Kur'an metnini makul olmayan te'villere sevk etmiştir. "Kur'an ne demek istiyor" yaklaşımının abartılı bir şekilde kullanılmasına bağlı olarak Kur'ân-ı Kerim, zaman zaman ön yargılara dayanak bulmak için kullanılan bir kitap haline gelmiştir. Bunun neticesinde bazı ayetler su-i te'vile tabi tutulmuş, önkabuller baz alınarak, savunulan görüşler Kur'ân'a söylenmiştir. İşte bu yanlış yöntemin farkında olarak, ilk insan ve aynı zamanda ilk peygamber olan Hz. Âdem'in yaratılışı konusunu irdelemek büyük bir önem arz etmektedir. Zira modern ilimle beraber zihinlerde oluşan kimi kaygıları incelemek suretiyle konuyu değerlendirdiğinde, Kur'an'ın tasvip etmediği ve geçit vermediği kimi argümanların ona söylenmeye çalışıldığı rahatlıkla görülebilmektedir. Gelinen nokta itibarıyla modern ilim, yalnızca deneye uygun olana inanmayı dayatan bir tavır içerisindedir. Hâlbuki insanın deney ve test şansının bulunmadığı kimi olaylar da vardır ki sağlam bir nakille bize bildirildiğinde, onları inkâr etmemek selimakin ve fitratın gereğidir. İşte bu tarz önemli konulardan biri de, yukarıda değindiğimiz üzere ilk insan ve aynı zamanda ilk peygamber olan Hz. Adem'in yaratılışıdır. Aslında insanın bir Yaratıcı tarafından yaratıldığı ve insan neslinin de ondan türediği fikrinin Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslâm dininde ortak bir nokta olarak görüldüğünü söylemek mümkündür. Başka bir ifadeyle, Âdem'in ana-baba olmadan yaratılmış bulunduğu, Hıristiyanlar da dâhil insanlığın büyük çoğunluğunca kabul edilen bir gerçektir. İnsanlığın büyük çoğunluğu dememiz, eskiden bazı tabiat bilimcilerin, beşeriyetin yeryüzünde ezeli olduğunu iddia etmeleri sebebiyledir. Fakat bugünkü tabiat bilimlerinde bunların yerinin olmadığını rahatlıkla söylemek mümkündür. Şöyle ki, mantıkî bir zorunluluk ile yerkürenin sonradan oluştuğuna hükmeden şimdiki Fizik ilmi, beşerin oluşumunda da bugünkü bilinen üreme ve çoğalmak anlamının ezeli olmadığını, başlangıçta bir asla dayandığını zorunlu olarak kabul etmek durumundadır. Yanısıra insan açısından yaratılışın ilk aşamasına denk gelen bu gerçeğin, gözlem veya deney suretiyle test edilme imkânı da bulunmamaktadır. Bu bağlamda Âdem babamız ve Havvâ annemiz ile birlikte başka Âdemlerin ve Havvâların bulunup bulunmadığı, onlarla eşit şartlarda yaratılıp yaratılmadığı iddiasında akıllara gelmektedir ki şu ayette cevabı verilmektedir: "Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan; ikisinden birçok erkek ve kadın meydana getirip yayan Rabbinize karşı gelmekten sakının." (4 Nisâ, 1) Ayetin açık anlamına göre insanlık, Âdem ile Havva'dan yaratıldı. İşin başlangıcında öncelikle Âdem yaratıldı, sonra eşi Havva ondan yaratıldı, sonra her ikisinden erkekler ve kadınlar yaratıldı. Öyleyse başka Âdemler ve Havvalar iddiası, sağlam bir Kur'anî temele dayanmaktan yoksun olan salt felsefî bir varsayımdır.

Hız. Âdem'in çocuklarının nasıl çoğaldıkları konusunu gündeme getirmek suretiyle, başka Âdemlerin ve Havvaların bulunması gerektiği tezini savunanlar, Kur'an'dankendilerini destekleyecek herhangi bir delile sahip değillerdir. Aksine Kur'an'daki ifadeler, "Ey insanlar! Şüphe yok ki, biz sizi bir erkek ve bir dişiden yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi boylara ve kabilelere ayırdık" (49 Hucurât, 13) ayetinde de olduğu gibi, tek bir Âdem ve tek bir Havva olduğu yönünde güçlü kanıtları çermektedir. İkinci olarak bu iddialarda bulunanlar, sanki haram-helal kılmamakamına kendilerini yerleştirerek bir kanıya varmakta, daha sonra da bu kanılarından hareketle mantıksal bir çıkarsama yapma yoluna gitmektedirler. Hâlbuki bir şeyin güzel veya çirkin, iyi veya kötü olduğu, nihaî noktada Yüce Yaratıcı'nın takdirine kalmış bir meseledir. Örneğin; önceki peygamberlerin şeriatında kâfir olankadınlarla evlenmek veya küfrü sabit olduktan sonra evliliği devam ettirmenin yasak olmadığı anlaşılmaktadır. "Allah, inkâr edenlere, Nûh'un karısı ile Lût'un karısını örnek gösterdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki salih kişinin nikâhları altındabulunuyorlardı. Derken onlara hainlik ettiler de kocaları, Allah'ın azabından hiçbirşeyi onlardan savamadı. Onlara, 'Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin!' denildi." (66 Tahrîm, 10) Söz konusu ayete göre gerek Hz. Nûh'un, gerekse Hz. Lût'un hanımları kâfir idiler. Bununla beraber her iki kadın da peygamberlerin kavimlerine helâk azabı gelinceye kadar bahsedilen iki salih ve yüce peygamberin nikâhları altında bulunmaya devam etmişlerdir. Hâlbuki son peygamber Hz. Muhammed'e gelen İslam şeriatında "Ey iman edenler!.. Kâfir kadınları nikâhınızdatutmayın, harcadığınızı isteyin. Onlar da harcadıklarını istesinler. Allah'ın hükmü budur" (60 Mümtehane, 10) ayetinin ifadesiyle, kâfir olan kadınlarla evlenmek veya evlendikten sonra küfre girdiği ortaya çıkan bir kadınla evliliği devam ettirmeyasaklanmıştır. Bu bağlamda yalnızca, kendisine daha önce kitap verilmiş olan ehl-i İ kitabın iffetli hanımları istisnâ edilmiştir: "Mü'min kadınlardan iffetli olanlarla, daha önce kendilerine kitap verilenlerden olan iffetli kadınlar da, mehirlerini vermeniz kaydıyla; evlenmek, zina etmemek ve gizli dost tutmamak üzere size helâldir." (5 Mâide, 5) Yüce Allah Nûh ve Lût peygamberlere, küfrü sabit olan kadınlarla evlenme veya evliliği devam ettirme ruhsatı tanıdığında, bu evliliklerin çirkin veya kötü olduğunu iddia etmenin ne dinde ne de mantıkta kayda değer bir izâhı yoktur. Ahkemü'l-Hakimîn olan Yaratıcı benzer evlilikleri, Hz. Muhammed'in şeriatında yasaklayınca bu sefer de bu yasağın çirkin ve kötü olduğunu iddia etmenin iknâ edici bir dayanağını bulmak mümkün değildir. Mesela günümüz İslam şeriatında teyze ile evlenmek haram kılınmıştır, öyleyse teyzeyle evlenmek, çirkin ve kötü olan bir davranıştır. Hâlbuki teyzekızı ile evlenmeğe cevaz verilmiştir, o halde teyzekızıyla evlenmenin çirkin ve kötü olduğunu iddia etmenin Müslümanın mantığında bir yeri yoktur. Hala ve halakızında da durum aynıdır. Yani akrabalar arasındaki evlilik ilişkilerini belirleyen asıl otorite, insanı yaratan Allah'tır. Dilediği yerde sınırlamakoyar, dilediği noktada değişiklik yapar, bunu engelleyebilecek herhangi başka bir otorite söz konusu değildir, ayrıca bu hükümlerini de peygamberleri vasıtasıyla kullarına bildirir. Kaynaklarda Âdem ile Havva'nın çocuklarının, genellikle biri erkek diğeri kız olmak üzere ikiz doğduğu belirtilmektedir. (Ayrıntılı bilgi için bk., İbn Kesîr, Ebu'l Fidâismâil ed-Dımeşkî, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, İhtisâr ve Tahkîk: Muhammed Alî Sâbûnî, Daru'l-Fıkr, Beyrut 1419/1999, I, 517.) İnsan neslinin çoğalması için ilkdönemlerde ikiz olarak doğan kardeşler, diğerkarşısında doğan ikiz kardeşleri ile çapraz olarak evlenirdi. Yani aynı batında doğan kardeşler birbirleri ile değil; kendilerinden önce veya sonra doğmuş olan diğerkardeşleri ile evlenmek suretiyle insan nesli çoğalmaya başlamıştır. Mantıken bu uygulamanın fazla uzun sürmediğini söylemek mümkündür. Zira kısa bir zaman sonra nesil çoğalmış; amca, hala, dayı veteyze çocukları oluşmaya başlamış olacağı için artık kardeşlerin birbirleri ile evlenmeleri de kısa bir zaman sonra yasaklanmış olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Âdem, Havvâ, Yaratılış, Beşer, İnsan.

**BATIDA, KUR’AN VAHYİ VE PEYGAMBERLİK KONUSUNDA SERGİLENEN TUTUM
(Montgomery Watt Örneği)**

Dr. Öğr. Üyesi Maşallah TURAN

Mardin Artuklu Üniversitesi İslamî İlimler Fakültesi, Tefsir Bilim Dalı

ÖZET

Oryantalizm perspektifiyle Kur’an’ı değerlendirme gayretleri, korumaya özen gösterdiğimiz temel değer yargılarımızı ciddi bir şekilde ilgilendirmektedir. Sahih bir İslam anlayışı için çaba gösterenleri yakından alâkadar eden, yararlı kimi yönleriyle birlikte zararlı etkileri de bulunan bu tür çalışmalar, gözardı edilemeyecek bir mahiyet arz etmektedir. Bilindiği üzere Oryantalizm, geniş anlamıyla Avrupa kültürünün doğuyu yönetmek; siyaset, sosyoloji, psikoloji, ideoloji, bilim, hayal gücü ve benzeri alanlarda, ona yön vermek için kullandığı ileri ölçülerde sistemleştirilmiş bir disiplindir. Bu disiplinin temsilcisi olan ve “Müsteşrik” olarak adlandırılan Batılı araştırmacılar, istisnâlarla birlikte genel itibarıyla, kendi medeniyetlerine ait değerlerin, önkoşulsuz olarak zihinlerde egemen olmasını arzu etmektedirler. Kendi görüş ve kültürel kodları etrafında bir nevi kudsîyet meydana getirerek yaptıkları yorumların, mutlaka uyulması gereken alternatifsiz bir yol olduğu izlenimini vermektedirler. Kendi değerlerini Doğu toplumlarında hâkim kılmak gayretinde olan ve çoğu Yahudi ve Hristiyan din adamlarından oluşan Müsteşrikler; Kur’an, Hadis ve Hz. Peygamber’in hayatı başta olmak üzere hemen hemen her konuyla ilgili çalışmalar ve araştırmışlar yapmışlardır. İnsaf sahibi olup da İslâm’ın güzelliklerini ve üstün yönlerini görüp, bunları eserlerindeki kısmen yansıtma durumunda kalanlar olmakla beraber, çoğunlukla bu araştırmalarını şüphedavet edici bir üslupla ve bu konularda derin araştırmaları olmayan kimselerin İslâm konusundaki görüş ve inancında ciddi sarsıntılar meydana getirecek tarzda yapmışlardır. Bu arada Müsteşriklerin etkisinde kalan kimi müslüman aydınlar, onların yargı dâbuldukları konular bakımından daha gerçekçi, daha doğru olduğu düşüncesine kapılmakla kurtulamamışlardır. Çünkü Batılılar, sözümona yanılğıya kapılmalarını engelleyecek bilimsel ve organize yöntemlerle çalışmalarını yapmaktaydılar. Bütün bunlar, sözünü ettiğimiz düşünce sistematığıyla ilişkiler kurulması ve ona önkoşulsuz itimad edilmesi sonucunda doğurmuştur. Bazen kaynaklarımıza dönmenin zorluğu, bazen ilmî çalışmaları çabucak sonuçlandırma isteği dolayısıyla, bazen de dinî kodlarımızda geçerliliği bulunan düşüncelere aykırı bir takım orjinalliklere duyulan özlem nedeniyle söz konusu itimad giderek yaygınlaştı. Bu durum gün geçtikçe bir yandan kendimize güvensizliğe yol açarken; öte yandan bizleri, Batılıların nedenli büyük ve erişilmez oldukları noktasında oldukça iyimser düşüncelere de zorlamış oldu.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Böyle hassas bir ortamda, toplumun yüksek ideal ve moral değerlerini koruyabilmek adınabize düşen görev, İslam'a ve onu referans alarak ortaya çıkan öz değerlerimize sağduyuyulayaklaşmak, kimi zaman bir art niyeti barındıran gerçeklikten uzak sığ değerlendirmeler ve tektarafli yorumlardan uzak durmaktır. Ancak böyle bir yaklaşımla aydın-elit kadromuzunfikirsel olarak çökmediğini, Avrupa karşısında beyinlerin körü körüne teslimiyetçi bir anlayışıbenimsemediğini görme imkânına kavuşabiliriz.İşte bu perspektiften hareketle biz, bu çalışmamızda Yirminci asırda İslam'la ilgili araştırmalar yapan meşhur Batılı müsteşriklerden WILLIAM MONTGOMERY WATT'ın genel manada İslam'ı algılama özelde ise vahiy ve peygamberliğe bakış biçimini sistematik ve eleştirel olarak değerlendirmeye gayret ettik. Çalışmamızda, Mehmet Akif Ersin'in "Hz.Muhammed'in Mekke'si" ismiyle M. Watt'a ait yaptığı tercümeyle esas aldık. Böyle bir yöntem takip etmekle, Batıda vahiy ve peygamberlik hakkında mevcut olan algıyı, artısıyla-eksisiyle somut bir örneklem üzerinden göstererek, konuyu daha gerçekçi bir düzlemde ele alıp değerlendirmeyi gaye edindik.

Anahtar Kelimeler: Oryantalizm, Batı, William Montgomery Watt, Vahiy, Peygamberlik.

ZEVÂİD KÜLTÜRÜNDE MECMAU'Z-ZEVÂİD

Dr. Öğretim Üyesi Ekrem UYSAL

Batman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Kalam ve Mezhepler Tarihi Anabilim Dalı

ÖZET

Müslümanlar tarafından muteber kabul edilen bir veya birkaç hadis kitabının diğer hadis kitap veya kitaplarıyla karşılaştırılıp birinde bulunduğu halde diğerinde bulunmayan fazla hadisleri müstakil bir eserde toplamak suretiyle meydana getirilen “zevâid” türü çalışmalar dağınık halde bulunan ve birçok yerde tekrar edilen hadisleri bir araya getirerek hadis edebiyatında çok önemli bir yere sahip olmuştur. Bu alanda araştırma yapmak isteyenlere büyük kolaylık sağlamakla birlikte birçok ilim adamı bu kaynaklara başvurmayı tercih etmiştir. Hicri 8 ve 9. asırlarda zevâid türü eserlerin oluşturulması konusunda çalışmalar yapılmış ve bu alanda belli bir mesafe katedilmiştir. Ancak 10. Asırdan sonra bu çalışmalar devam ettiren olmamıştır. Fakat son dönemlerde bu alanda zevâid türü eserlere ilgi artmış hatta yeni eserler ortaya koymak için değişik çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Resulullah'ın hadislerini bir araya getirmenin gerekliliğini ve zarureti bilen kimse bu eserlerin önemini de idrak etmiş olacaktır. Bu eserler cem', tertip ve düzeninden dolayı Kütüb-i Sitte'den sonra ilk sırada yer almaktadır. Bundan dolayı önemli bir yere sahip olmuş ve hadis ilminde şöhret bulmuşlardır. Öyle ki hadis ilmiyle uğraşan biri mutlaka bu tip eserleri çalışmalarına dahil etmek zorunda kalmıştır. İşte bunlar arasında çok önemli bir yere sahip olan ve belki de en önde gelen eserlerden birisi de Ebubekir el-Heysemî'nin “Mecmau'z-Zevâid ve Menbau'l- Fevâid” adlı çalışmasıdır. Bu eser sayesinde Heysemî şöhret bulmuş ve isimli hadis alimler arasında zikredilmiştir. Heysemî, bu eserinde beş kitabı (Gâyetü'l-Maksad fî Zevâidi Müsnedi Ahmed, Maksadu'l-A'lâ fî Zevâidi Müsnedi Ebi Ya'lâ el-Mevsilî, Bedru'l-Munîr fî Zevâidi Mu'cemi'l-Kebîr, Mecmau'l-Bahreyn fî Zevâidi'l-Mu'cemeyn, Bahru'z-Zehhâr fî Zevâidi Müsnedi Bezzâr) birleştirmesi sayesinde, okuyucu bir konu hakkında hadis araştırdığı zaman ayrı ayrı beş kitaba değil, sadece bir kitaba bakmakla amacına ulaşabilmektedir. Ayrıca okuyucu incelediği konuyla alakalı zikri geçen beş kitapta bulunan hadislerin hepsini bir başlık altında derli toplu bir vaziyette bulduğu için, bu hadisleri her yönüyle ve daha çabuk değerlendirebilmekte böylece tam bir sonuca ulaşabilmektedir. Zira hadislerin hepsi bir arada olunca, muhtelif rivayetlerde bulunan lafız değişikliklerinden istifade etmek mümkün olmaktadır.

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

Böylece bu rivayetlerin birinde bulunan fazla bir kelime yahut herhangi bir ayrıntı diğerlerinde bulunan bir mücmeli beyan, mübhemi izah ve kapalı bir bölümü şerhederek konuyu tamamıyla açıklığa kavuşturabilmektedir. Ayrıca muhtelif rivayetlerin birbirini takviye etmesi de okuyucunun sonuca ulaşabilmesinde kolaylaştırıcı rol oynamaktadır. Mesela; araştırdığımız herhangi bir hadisi baktığımız bir hadis kitabında bulamadıysak yapmamız gereken ilk iş, ilgili hadisi varsa o kitap hakkında yapılmış olan zevâid içerisinde araştırmak olacaktır. Diyelim ki; araştırdığımız hadisi Taberânî'nin mu'cem'lerinden birinde bulmamıza rağmen aynı hadisin Kütüb-i Sitte'de olmadığını tespit ettik. İşte bu durumda elimizdeki hadisi başka kaynaklardan da taramak istiyorsak, öncelikle Mecma'u'z-Zevâid'e bakmamız gerekecektir.

Çünkü bu eser Kütüb-i Sitte'ye yapılmış bir zevâid çalışmasıdır. Ayrıca Mecma'u'z-Zevâid'i taradığımız zaman Ahmed b. Hanbel, Ebu Ya'lâ ve Bezzâr'ın müsnedleri ile Taberânî'nin üç mu'cem'i ve Kütüb-i Sitte olmak üzere toplam on iki eser aynı anda taranmış olmaktadır. Günümüzde ancak bilgisayar yardımıyla yapılabilecek bir çalışmayı hicri 8 ve 9. asırlarda insanların binlerce hadisi çok hassas bir şekilde hafızalarıyla nakletmelerinin takdire şayan bir çalışma olduğu inkar edilemez. Geçmişte değişik imkan ve yöntemlerle meydana getirilen bu eserlerin incelenerek ilim dünyasına sunulması yeni eserlerin de ortaya çıkmasına imkan sağlayacaktır. Bu araştırmamızda zevâid edebiyatının özellikleri, yöntemleri ve bu ilme katkıları ortaya konulacak, hadis edebiyatında yer alan zevâid türü çalışmaların ortaya çıkışında günümüze kadar geçen sürede hazırlanan eserlerin kısaca tanıtımı yapılacak, daha sonra ise özellikle Mecma'u'z-Zevâid isimli eser hakkında detaylı bilgiler verilecektir.

Anahtar kelimeler: Hadis, zevâid, literatür, Mecma'u'z-Zevâid.

ARTUKLULAR DÖNEMİNDE MARDİN’DE SEYYİD BİR AİLE; “ZİRKÎLER” VE BU AİLEYE MENSUP ÖNEMLİ BİR ŞAHSİYET ŞEYH HASAN ZERRAKÎ

Fatih PEKOL

Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı

ÖZET

Artuklular devrinde önemli görevlerde bulunup Artuklu sonrası devlet idarilerinde de yer almış olan Zirkîler, o dönem tarihinin spesifik anlamda aydınlatılması bağlamında önem arz etmektedir. Zirkîler, kesin tarihi bilinmemekle birlikte Artuklular döneminde Şam’dan Mardin’e göç ettiği düşünülen seyit bir ailedir. Bu hususta Zirkîlerin Mardin’e yerleşmeleri ile alakalı iki rivayet mevcuttur. Birinci rivayete göre Zirkîlerin isim membaı olan Şeyh Hasan Zerrakî’nin Şam’dan Mardin’e yerleştiği yönünde olup, diğer rivayete göre ise babası olan Seyit Abdurrahman b. Ahmet’in Şam’dan Mardin bölgesine gelip yerleştiğidir. Ancak Kaynakların ekseriyetinin Şeyh Hasan Zerrakî’nin Mardin bölgesine gelip yerleştiği yönündedir. Zirkîlerin Mardin’de Yerleşip yaşadıkları bölgeye daha sonraları, Zêrrak Mahallesi denilmiştir. Halen Mardin’de var olan bu mahalle resmi kayıtlarda Necmeddin Mahallesi olarak geçmekte olup halk tarafından Zêrrak Mahallesi olarak ta halen telaffuz edilmektedir. Bir rivayete göre Şeyh Hasan’a Zerrakî denilmesinin sebebinin zindandayken güneş ışığına tutunup dışarı çıkmasıdır. Başka bir rivayete göre ise mavi gözlü olması hasebiyle kendisine Zerrakî denildiğidir. Şeyh Hasan Zerrakî Şam’dan Mardin’e geldiği zaman halk tarafından sevilen bir şahsiyet olmuş ve kısa zaman da etrafında hatırı sayılır birkitle oluşturmuştur. Etrafında oluşturduğu kalabalıklar sebebiyle Artuklu Emiri Melik Salih Şemseddin tarafından zindana atılır. Ancak bir rivayete göre Şeyh Hasan Zerrakî’nin kerametlerini görünce onu zindandan çıkartır. Zindandan çıktıktan sonra Şeyh, Emir’in hasta olan kızı Huzeyme binti Melik Salih Artuki’yi iyileştirir. Bundan dolayı Emir, kızını Şeyh’le evlendirip Atak bölgesini ona verir. Daha sonra Şeyh Hasan Zerrakî Atak bölgesine yerleşir (Ancak Bu hikâyenin Şeyh Hasan Zerrakî’nin babası olan Seyit Abdurrahman b. Ahmet’in hikâyesi olabileceği az da olsa bazı kaynaklarda mevcuttur. Ancak yukarıda da değindiğimiz gibi kaynakların çoğunluğu bu rivayetin Şeyh Hasan Zerrakî’ye ait olduğu yönündedir). Şeyh, Atak bölgesine yerleştikten sonra torunları Atak(Lice), Tercil(Hazro), Derzin ve Gırdıkan(Şirvan) isimli idari yönetimli beylikleri kurarlar. Daha sonraları Bu beyliklerin tamamına Zirki beylikleri denilmiştir. Şeyh Hasan Zerrakî’nin üç oğlu ve bir kızı vardıroğulları; Hüseyin, Abdurrahman, Abdunasır Gazi ‘dir. Kızı ise Fatma şehribanudur. Zirkî beylikleri Çaldıran Savaşı sonrası Yurtluk-ocaklık ve hükümet sancakları olarak Osmanlı Devletinin idaresine girmişlerdir. Osmanlı döneminde de varlıklarını sürdüren zirkîler, XIX.yüzyılda Osmanlı Devletinin merkezileşme süreciyle beraber merkezleşmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Artuklular, Zirkîler, Şeyh Hasan Zerrakî.

HEKİM-FİLOZOF ER-RÂZÎ'NİN AHLAK FELSEFESİ IŞIĞINDANEFİS TERBİYESİ VE TIP AHLAKINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ

Rıdvan DEMİR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü YÖK İdari Personeli-Bilkent/ANKARA

Utku KESKİN

Tıp Tarihi ve Etik Bilim Uzmanı, YÖK İdari Personeli- Bilkent/ANKARA

ÖZET

İslam tıbbı özgünlüğü kadar, Yunan biliminin mirasını taşıma ve Rönesans'a kadar gelinensüreçte kadim bilgi birikimini temsil ederek Avrupa'nın Karanlık Çağında dahi felsefe ve bilimler söz konusu olduğunda yegâne kaynak olma özelliğine sahiptir. Öyle ki son yıllardakadim tıp geleneğine belirli düzeyde bir ilginin varlığından söz etmek ve bunun da çok sayıdaaraştırmaya konu olarak oldukça zengin bir literatür yarattığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu zenginlik ilk olarak Abbasiler döneminin başlangıcı yani 9. Yüzyıl ve müteakibin tarihlenen İbn-i Sînâ, Er-Râzî, Ali İbn-i Rabban ve El-Mecûsî gibi tıp âlimlerinin eserlerinin tercüme döneminde dikkatleri çekmektedir. Adı sayılan hekimlerin çalışmaları incelendiğinde yalnızca hekimlik alanıyla kendilerini sınırlamamış oldukları aynı zamanda musikî, astronomi ve metafizik ve ahlak konularıyla da ilgili oldukları görülmektedir. Çalışmamızda da Platoncu nefis anlayışını benimseyen, İslam Filozofu ve aynı zamanda hekim Ebû Bekir er-Râzî'nin ahlak anlayışı, haz ve elem teorilerinden yola çıkarak, tıp ahlakı ve nefis terbiyesine yönelik çözüm önerileri tartışmaya açılmaktadır. 865-925 yılları arasında Rey ve Bağdat şehirlerinde yaşayan filozof özellikle tıp, felsefe ve kimya alanlarında çeşitli eserler vermiştir. Tıp sahasında İslam dünyasının en önemli hekimlerinden olup "Arapların Galeni" şeklinde anılmakta ve hem çağdaşları hem de müteakip kuşaklarca filozof kişiliğinden dolayı da "el-etibbau'l-felasife" olarak görülmektedir. Râzî, her iki çalışma alanını bir düşünce bütünlüğü içerisinde birleştirerek İslam Ahlak felsefesi alanına özgün bir eser olarak Tıbbu'r-Ruhani'yi hediye etmiş bulunmaktadır. Eserde ruh sağlığının bedensel sağlığın tamamlayıcısı olduğu, insanın, bu anlamda bedensel isteklerinin karşısında durmaksuretiyle nefsin terbiye etmesi gereği önemle vurgulanmaktadır. Mevcut çalışmamızda tıphlakı gibi özellikle çok bileşenli olan ve geniş bir bilimsel alt yapıya da barındırmakta olan bir alana yönelik çıkarsamalarda bulunabilmek üzere, adı geçen eserden ve filozofun yine ahlak felsefesi üzerine kaleme aldığı risalelerden sıklıkla yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ahlak Felsefesi, Ebû Bekir er-Râzî, İslam Tıbbı, Tıp Ahlakı.

DİNİN İNSANA VERDİĞİ DEĞER/İNSANIN DİNDEKİ YERİ

Dr. Öğretim Üyesi Ersan ÖZTEN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

ÖZET

İnsan, maddi ve manevi özelliklerden oluşan mükemmel bir varlıktır. Onu bu konuma sahip kılan en önemli özellik akla sahip olup düşünme yetisinin olmasıdır. Bütün dinlerin insanı aklısayesinde muhatap alması; dinin insan için olduğu hakikatini açıkça ortaya koyar. Özellikle ilahî dinler, insanın dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşmasını hedefler ve bunu temel kaynaklarında açıkça ifade eder. Bu amaç doğrultusunda ilahî dinlerde insanın nefsi, aklı, malı, namusu ve dini koruma altına alınmıştır ve bunların korunması temel esaslar haline getirilmiştir. İnsanların tarih boyunca elde etmek için çabaladıkları evrensel haklar ilahî dinlerin koruma altına aldığı beş temel esas olarak da ifade edilebilir. Nitekim bu beş temel esastan hareketle temellendirilen haklar günümüzde İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nde belirtilen haklar haline gelmiştir. Genel manada Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam hiçbir ayırım gözetmeden bütün insanların temel haklara sahip olduğunu ortaya koyar. Çünkü semavi dinlere göre Allah, insanı diğer varlıklardan farklı ve üstün bir şekilde yaratarak ona büyük bir değer vermiştir. Bu değerın göstergesi olarak insanın nefsini, aklını, malını, namusunu ve dinini korumayı insanın temel hakları olarak kabul etmiş ve bu hakları bazı emir, yasak ve uygulamalarla koruma altına almıştır. Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam'da, en üstün varlık olarak kabul edilen insanın, hayatını onurlu bir şekilde sürdürebilmesi için din, can, akıl, namus ve mal hakkı vazgeçilmez temel haklardır. İnsana bu hakları sağlamak, dinlerin başta gelen gayeleri arasında yer alır. Günümüzde güncelliğini koruyan ve sıkça vurgulanan insan hakları konusu sağlam bir şekilde temellendirilmezse, sağlıklı bir toplum, barışçıl bir dünya ve doğru din anlayışlarına sahip bireylerin varlığından bahsedilemez. Bunun içindir ki insanlar, günümüzde dini kisveye bürünmüş bazı fikir ve düşünceler sonucunda Yüce Allah'ın kendilerine bahsettiği üstün değerini yok sayan uygulamalarla karşı karşıya kalabilmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Din, İnsan, Değer.

MARDİN-HALEP ATASÖZLERİ BİRLİĞİNE DAİR BİR ESER: el-EMSÂLU'Ş-ŞA'BIYYE'L-HALEBİYYE VE EMSÂLU MÂRDÎN

Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY

Mardin Artuklu Üniversitesi

ÖZET

Birinci dünya savaşından sonra ve Türkiye’de özellikle 1928-40 arası yaşanan kıtlık beraberinde göçleri de meydana getirmiştir. Bu ve başka sebeplerle Mardin’den genellikle Suriye’nin Haseke ve civarına göçler olmuştur. Bu göçlerden sonra Suriye’de yaşayan ve Arap olup “Muhalleî” ismiyle anılan Mardinlilere zamanla “Mardellî” ismi verilmiştir. Mardellî’lerin büyük bir kısmı Haseke’den Halep’e taşınmıştır. Mardellîler, çoğunluğu kendileri gibi Arap olan Halep halkının içine karışsa da veonlarla ortak bir çok tarafı olsa da kendilerine has lehçelerini ve kültürlerini korumayı başarmışlardır. Yakın dönem Halep üzerine araştırmaları olan yazar el-Eb Yûsuf Kuşakçî’nin el-Emsâlu’ş-şabiyye’l-Halebiyye ve emsâlu Mârdîn adlı eseri, bu husus açıkça göstermektedir. Bu çalışmada el-Eb Yûsuf Kuşakçî’nin el-Emsâlu’ş-şabiyye’l-Halebiyye ve emsâlu Mârdîn adlı eseri, içerik ve üslup açısından ortaya konmuştur. Söz konusu eser, Halep ve Halep’te yaşayan Mardin halklarının kullandığı atasözlerini ele almıştır. Bubağlamda eser, iki halkın lehçe ve kültürlerine dair ipuçları vermesi bakımından önem arz etmektedir. İki cilt halinde yazılan eserde sadece Halep halkının ve sadece Mardin halkının kullandığı atasözlerinin yanında, iki halkın ortak olarak kullandığı atasözleri de ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Mardellî, Halep, Yûsuf Kuşakçî, el-Emsâlu’ş-şabiyye’l-Halebiyye ve emsâlu Mârdîn.

ŞEYH MUHAMMED EMİN HAYDERİ’NİN KÜRTÇE ŞAFİİ İLMİHALİ “VERDU’L-
ETFÂL”I

Dr. Öğr. Üyesi Halil AKÇAY

Mardin Artuklu Üniversitesi

ÖZET

Şeyh Muhammed Emin Hayderî, ülkemizin özellikle Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde önemli tasavvufî ve ilmî şahsiyetlerindendir. 1927’de Nusaybin’de doğmuş 2003 yılında Diyarbakır’da vefat etmiştir. Bu arada ilmî tedrisatını Suriye’de yapmıştır. İlmî icazetinin yanında tasavvufî icazetini de Suriye’de aldıktan sonra ilmî tedrisat ve irşat faaliyetleri için Türkiye’ye dönmüş ve vefat edene kadar başta Doğu ve Güneydoğu olmak üzere bu faaliyetlerini sürdürmüştür. Hayderî, yoğun ilim irşat faaliyetlerinin yanında az da olsa eser de telif etmiştir. Eserlerinden bir tanesi Verdu’l-ETFÂL’dır. Bu eser, Kürtçe olarak yazılmış ve manzumdur. İlim tahsiline yeni başlamış olan çocuk ve gençlere temel ilmihal bilgilerini vermek amacıyla yazılmıştır. Eser, temizlik ve namaz konularıyla sınırlı tutulmuştur. Hamdele, salvele ve yazılış amacını ihtiva eden üç beyitlik bir mukaddimeden sonra suyla temizlik konusuna girilmiştir. Son konu ise cenaze konusudur. Beş beyitlik özür beyanı ve Muhammedada bir talebesinin takrizi ile bitirilmiştir. Bu çalışmamızda Şeyh Muhammed Emin Hayderî’nin hayatı, ilmi ve tasavvufî yönü ile eserleri hakkında kısaca bilgi verildikten sonra onun Verdu’l-ETFÂL adlı eserinin hakkında şekil, muhteva ve üslup yönünden bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Şeyh Muhammed Emin Hayderî, Şafîî, İlmihal, Verdu’l-ETFÂL.

ÖĞRENCİLERİN RUTİN OLMAYAN PROBLEMLERDEKİ PERFORMANSLARININ İNCELENMESİ

Sümeyye Güner BEDİR

Çukurova Üniversitesi

Doç.Dr.Ayten Pınar BAL

Çukurova Üniversitesi

ÖZET

Eğitimde farklı amaçlarla yapılan sınavlar niteliksel göstergeler kabul edilen toplumda başarının belirlenmesine yönelik araştırmaların yanında diğer bir husus ülkeler çapında seviyeyi belirleyen uluslararası araştırmalarda önemlidir (Çepni, 2016; Berberoğlu & Kalender, 2005). Ülkemizde PISA matematik okuryazarlık ölçeği alanında değerlendirilen sorular ile benzer nitelikteki sorular gerekmektedir. Öğrencilerin matematik okuryazarlığı artırılması ile PISA sorularına hazırlıklı olmaları önem kazanmaktadır. Matematik eğitimi ile öğrenciler problem çözme becerilerini geliştirerek onların üstesinden gelecektir. Bu sebepler öğrencilerin problem kurma becerileri ön plana çıkarmaktadır. Bu araştırmanın amacı ortaokul öğrencilerinin gerçek yaşam problemlerinin çözüm sürecinde gösterdikleri performansların incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma tasarım tabanlı araştırma modeline göre tasarlanmıştır. Çalışma grubu, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Hatay ilinin Dörtöyl ilçesindeki bir devlet okulundaki 10 tane altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma, derinlemesine araştırma yapabilmek amacıyla bilgi açısından zengin durumların seçilmesinden dolayı amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme türüne göre (Cresswell, 1994; Yıldırım & Şimşek, 2008) çalışma grubu belirlenmiştir. Ölçüt olarak bölgedeki en başarılı okullardan biri ve deneme sınavında ilk otuza giren öğrencilerden seçilmiştir. Araştırmada verileri toplama aracı olarak öğrencilerin kurdukları problemler kullanılmıştır. Yapılan eğitim sonunda 3 soru yazmaları istenmiştir. Bu sorular yaratıcılık, yapılan hata türleri ve çözüm sürecindeki temsil türlerini kapsamaktadır. Öğrencilerin yazdıkları problemler araştırmacılar tarafından bir rubrik ile değerlendirilecektir. Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin gerçek yaşam problemlerinin çözüm sürecinde gösterdikleri performansların incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin gerçek yaşam problemlerinin ne olduğunun farkında olmaları ve bu tarzda problemleri oluşturabilmeleri beklenmektedir. Böylece matematik dersini sadece bir ders olarak değil tüm yaşamları boyunca gerekli olduğunun farkında olmaları beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rutin Olmayan Problemler, Matematiksel Okuryazarlık, PISA, TIMSS, Akademik Başarı, Soru Yazma Süreci Özellikleri

*Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi BAP birimi tarafından desteklenen “Rutin Olmayan Problem Türlerinin Matematik Okuryazarlığı ve Akademik Başarıya Etkisi” isimli Proje üretilmiştir. (Proje No: SYL-2019-11720)

STEM EĞİTİMİNİ DERSLERİNDE UYGULAYAN ÖĞRETMENLERİN STEM
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Sümeyye Güner BEDİR

Çukurova Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, STEM (Science, Technology, Engineering ve (Mathematics) eğitimi uygulayan öğretmenlerin STEM eğitimine ve uygulamalarına yönelik görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi olan fenomenoloji kullanılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu Türkiye'nin güneyinde büyük iki ilin merkez ilçelerinde görev yapan dört öğretmen oluşturmaktadır. Veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme formuyla oluşturulmuştur. Toplanan veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir. Sonuç olarak, öğretmenler STEM 'in öğrencilere; özgüven, takım çalışması, motivasyon ve ilgiyi artırma, ileriye görme ve ilerideki adımları hesaplayabilme, farklı düşünme, farklı yorum yapabilme, hayatı yorumlama, kendi tasarımını geliştirme, eğlenceli ders işlemeyi sağlama katkıları sağlayacağı beklenmektedir. Bu eğitimin çocukların öz güven ve öz yeterliliklerini geliştireceği sonucu beklenmektedir. STEM çalışmalarının erken yaşlardan itibaren uygulamaya geçirilmesi öğrencilerin iş yaşamına ve ilerlemesine katkı yapacağı beklenmektedir. STEM temelli etkinliklerin yaygınlaştırılmasının gerektiği, öğrencilerin daha aktif öğrenecekleri ve öğrenmede üst düzeyde kalıcılık sağlayacağı beklenilmektedir.

Anahtar Kelimeler: STEM, STEM eğitimi, STEM uygulamaları, STEM çalışmaları

ARGÜMANTASYON YÖNTEMİNİN ELEŞTİREL DÜŞÜNME ÜZERİNE ETKİSİ

Dr. Hüseyin POLAT

Malatya-Doğuşehir Söğüt Ortaokulu

Dr. Fatma Bilge EMRE

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

ÖZET

21.yy. ile küresel ölçekte meydana gelen değişimler birbirini etkilemektedir. Buetkileşimin sonucunda doğal olarak eğitim sistemi de değişmektedir. Eğitim sisteminden beklenen hızlı bir şekilde gelişen bilimsel ve teknolojik değişimleri anlayan, kullanan ve üreten bireyler yetiştirmektir. Aynı zamanda bilimsel ve teknolojik değişimler beraberinde bilgi patlamasına da yol açmaktadır. Bu durumda bireyden beklenen bilimsel ve teknolojik değişimlerin yol açtığı ve ileride yol açabileceği değişimleri anlamak için eleştirel bir bakış açısına sahip olmalıdır. Bu durum aynı zamanda her gün artan bilginin gerçekten doğruluğunu araştırması için de eleştirel bir bakış açısına sahip olması gerekir. Çünkü eleştirel düşünme bireyin karşılaştığı bir durumu farklı açılardan ele alarak sorunun özüne inmeyi amaçlar. Sorunun özüne inmek karşılaştığı farklı durumları yorumlama, alternatif görüş sunma, keşfetme ve eleştirme durumlarını gerektirmektedir. Eleştirel düşünme becerisini geliştirmenin yollarından birisi argümantasyon yöntemidir. Argümantasyon yöntemi bireyin seçme zorunda olduğu durumları değerlendirerek muhakeme etme sürecidir. Bu durum eleştirel düşünmeyi gerektirmektedir. Çünkü eleştirel düşünme farklı bakış açılarını ele almayı gerektirmektedir. Bu durum argümantasyon yöntemi ile eleştirel düşünme arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Eleştirel düşünme bireyin kendi düşünceleri ile karşıt fikirleri karşılaştırma olanağı sunar. Bu durum bireyin düşüncelerinin gelişmesine fırsat verir. Argümantasyon ise bireyin bakış açısının eleştirel bir bakış açısıyla ileri taşınmasını amaçlar. Bu ilişki argümantasyon süreciyle bireyin eleştirel düşünme yetisinin de gelişeceği anlamına gelmektedir. Eleştirel düşünme becerilerini geliştirmenin yollarından biri de eleştirel okuma ve dinleme becerileridir. Eleştirel okuma ve dinlemede birey sürece etkin olarak katılır ve okuduğu veya dinlediği bilgiyi yorumlar ve eleştirir. Benzer şekilde argümantasyon sürecinde de birey okuyucuya veya dinleyiciye aklayatkin önermeler sunarak var olan durumu reddeder veya destekler. Eğitimde bilimsel bakış açısı kazandırmak için öğrencilerin argümantasyon sürecine dahil olmaları gerekmektedir. Bunun için alan bilgisi ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek gerekir. Çünkü eleştirel düşünme seviyesi artıka argüman oluşturma becerileri de artmaktadır. Bu durumun sağlanması ancak demokratik bir sınıf ortamında sağlanabilir. Bilginin her yıl katlanarak arttığı bir dünyada doğru bilgiye ulaşmanın yolu ona eleştirel bir gözle bakmaktan geçer. Eleştirel düşünme becerilerini geliştirme için de argümantasyon yöntemi kullanılabilir. Bunun için gerek öğretmen yetiştirmede öğretmen adaylarına gerekse de hizmet içi eğitimler kullanılarak öğretmenlere bu yöntem anlatılabilir.

Anahtar Sözcükler: Eleştirel düşünme, argümantasyon yöntemi, eğitimde argümantasyon yöntemi

MANTIKSAL DÜŞÜNME BECERİLERİ ÖLÇEĞİ: GÜVENİRLİLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMALARI

Dr. Hüseyin POLAT
Malatya-Doğuşehir Söğüt Ortaokulu
Dr. Fatma Bilge EMRE
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi

ÖZET

Birey yaşamının her anında merak içgüdüğü ile yaşar. Bu durum onun çevresiyle etkileşime girmesine neden olur. Bu süreçte karşılaştığı problemlere çözüm arar. Bireyin problem çözmesinde bilişsel becerilerin etkisi fazladır. Bu bilişsel becerilerden biri mantıksal düşünme becerileridir. Mantıksal düşünme bireyin farklı işlemlerle bir problem çözerek gerekli ilke ve yasalara ulaşma sürecidir. Mantıksal düşünme bireyin karşılaştığı problemlerde çözüm noktasında sonuca varmak için kararlı biçimde düşünmesini gerektirir. Eğitimde mantıksal düşünme becerisi kapsamında öğretmen yetiştirme programları ele alınarak yetişen öğretmenler mantık dahilinde çözülecek problemin ne olduğunu kavramalı ve buna bağlı olarak öğrencilerin yeteneklerinin farkında olmaları gerekir. Fen bilimleri yapısı gereği soyut düşünme yeteneği gerektirir. Bundan dolayı mantıksal düşünme diğer disiplinlerde olduğu gibi fen bilimlerinde çok önemlidir. Bilimsel kavramların öğrenilmesinde mantıksal düşünme yeteneği çok önemlidir. Ayrıca mantıksal düşünme öğrencilerin fen bilimlerine karşı tutumları ile birlikte fen bilimlerini anlamalarını da etkilemektedir. Bu durum mantıksal düşünme becerilerinin eğitimde ve özellikle de fen eğitiminde çok önemli bir yerinin olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının mantıksal düşünme becerilerini ölçmek amacıyla Lawson Mantıksal Düşünme Becerisi Testinden (1978) yararlanarak ölçek hazırlanmıştır. Test incelendiğinde orijinal halinin 24 maddeden oluştuğu görülmektedir. 2010 yılında güncellenmiş halinde ise 12 soru görülmektedir. Lawson Mantıksal Düşünme Becerisi Testi incelendiğinde 6 alt boyuttan oluştuğu görülmektedir. Bu çalışmada fen bilgisi öğretmen adaylarının Genel Kimya Laboratuvarı Uygulamaları Dersi kapsamında mantıksal düşünme becerilerini ölçmek için geliştirilen ölçekte 6 alt boyut bulunmaktadır. Bu alt boyutları ölçecek maddeler, Genel Kimya Laboratuvarı Uygulamaları dersi kapsamında deneyleri yapılan konularla ilişkili olacak şekilde hazırlanmıştır. Madde havuzundan seçilen 15 maddenin 13 tanesi çoktan seçmeli, 2 tanesi ise hipotetik düşünme alt boyutunda olup açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Çoktan seçmeli sorular iki bölümden oluşmaktadır. Sorudan sonra gelen seçenekler içinde doğru cevabın bulunması istenirken (A Grubu Maddeler) diğer bölümdeki seçeneklerde ise verilen cevabın açıklanmasının bulunması istenmektedir (B Grubu Maddeler).

Bu açıdan ele alındığında çoktan seçmeli her soru kendi içinde iki sorudan oluşmaktadır. Dolayısıyla çoktan seçmeli soru sayısı 26 olmaktadır. Hipotetik düşünme alt boyutundaki 2 soru ile birlikte uzman görüşüne gönderilen ölçek toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Madde havuzundan sonar sırasıyla uzman görüşü alınarak deneme formu oluşturulmuş, form uygulanarak veriler elde edilerek analizleri yapılmıştır. Analiz sonucunda Fen Bilgisi öğretmen adaylarının Genel Kimya Laboratuvarı kapsamında mantıksal düşünme becerilerini ölçmek için hazırlanan deneme formunun analiz sonucunda elde edilen bulgular ışığında nihai testte her bir madde A ve B grubu olmak üzere 12 tane çoktan seçmeli soru ile 2 tane açık sorudan oluşmaktadır. A grubu maddelerinin tümü üzerindeki analizlerde ortalama güçlük ($p=0,498$) ve ortalama ayırt edicilik ($r=0,334$) açısından istenilen seviyede olduğu görülmektedir. İç tutarlılık açısından ($KR-20=0,406$) dayine testin istenilen seviyede olduğu görülmektedir. B grubu maddelerinin tümü üzerindeki analizlerde ortalama güçlük ($p=0,546$) ve ortalama ayırt edicilik ($r=0,415$) açısından istenilen seviyede olduğu görülmektedir. İç tutarlılık açısından ($KR-20=0,417$) da yine testin istenilen seviyede olduğu görülmektedir. Tüm testin iç tutarlılık katsayısına bakıldığında $r_x=0,962$ olduğu görülmektedir. Bu değer yüksek olması testin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum mantıksal düşünme becerileri ölçeğinin kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Mantıksal Düşünme Becerileri Ölçeği, Fen Eğitimi, Ölçek Geliştirme

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLİĞİNİN CAZİP HALE GETİRİLMESİ HAKKINDA ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

Prof. Dr. Naki ERDEMİR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Öğretmeni

Jiyan ZENGİN

Mili Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Ülkemizde son yıllarda öğrencilerin üniversite tercihlerine bakıldığında fen bilimlerini tercih etmede olumsuz yaklaşım sergiledikleri bilinmektedir. Olumsuz yaklaşım sadece fen fakültesinde değil, eğitim fakültesinde de görülmektedir. Böylece Fen bilgisi öğretmenliği de bu kapsamda değerlendirildiğinde, bu bölümü tercih eden öğrencilerinin sayılarında aşırı şekilde azalma olduğu gözlenmektedir. Bundan dolayı gelecekte öğretmen olacak, öğretmen adaylarının, bu azalmanın sebebinin ne olduğu ve tekrar öğrencilerin fen bilimleri öğretmenliğini tercihlerinde artış olabilmesi için bu konuyla ilgili görüş ve düşüncelerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı ise, Fen Bilimleri öğretmen adaylarının fen bilimleri öğretmenliğinin cazip hale getirilmesi hakkındaki görüşlerinin tespit edilmesidir. Çalışma 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarından on Fen Bilimleri (5 erkek ve 5 kadın) toplam on öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının görüşünün isabetli olup olmadığı, konu hakkında daha önce yapılan çalışmaların yöneliminin ne olduğu hakkında konuyla ilgili genişçe literatür taraması yapılmıştır. Bu çalışma nitel araştırma olarak tasarlanmış ve çalışmanın verileri yarı yapılandırılmış dört adet sorunun yer aldığı görüşme formuyla toplanmıştır. Verilerin biçim ve durumlarını çözümlenmesinde içerik analizi ile betimsel analizi kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının fen bilimleri öğretmenliğinin cazip hale gelmesi için; Fen Bilimleri öğretmen adaylarının atanmasının iyileştirilmesi, ne kadar atanma yapılacaksa eğitim fakültesine alınan öğretmen adaylarının sayısı göz önünde bulundurulması, öğretmen maaşının biraz daha iyileştirilmesi, okuldaki fen bilimleri ders sayısının artırılması, fen bilimlerinin dersini teorik ve pratik diye iki ayrı ders olarak verilmesi, fen bilimleri dersinin beşinci sınıftan itibaren değil de üçüncü sınıftan itibaren fen bilimleri öğretmenin vermesi, üniversite tercihleri arasında ilk beş tercih veren öğrencilere burs imkânı verilmesi ve üniversitelerde fen bilimleri öğretmenliği tercihler aşamasında tanıtılmasını gerektiğini ifade etmişlerdir. Her öğrencinin öğretmen olamayacağı gerçeğinden hareketle, öğretmenliği istekli olanların, öğretmenlik mesleğini ve çocukları sevenlerin tercih etmesi sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı öğrencilerin fen bilimleri öğretmenliğini tercih etmemelerinin nedeni öğretmen atanmasının az olması ve maaşlarının yeterli düzeyde olmaması tespit edilmiştir. Bunun için ülkemizde fen bilimleri öğretmenliğinin daha cazip hale gelmesi için öğretmen atanmasının iyileştirilmesi, adayların eğitim fakültelerine belirli kriterlere göre seçilip kabul edilmesi gerekir.

Anahtar kelimeler: Fen Bilimleri, öğretmenliği cazipleşmesi, öğretmen adayların görüşü

VELİNİN ARZU ETTİĞİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMEN PROFİLİ VE EĞİTİM PROGRAMI
KONUSUNDA GÖRÜŞÜNÜN TESBİTİ

Prof. Dr. Naki ERDEMİR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Öğretmeni

Jiyan ZENGİN

Mili Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Tüm hızıyla her yönüyle hayatın, değişimin-dönüşümün devam ettiği, teknolojinin hayatın vazgeçilmezi haline geldiği, yeni iş sahalarının açıldığı ve yeni yetişen nesillerin kendilerini bu sürecin merkezinde bulduğu, insanların bunlarla iletişimde, etkileşimde olduğu bir ortamda, eğitimle ilgili sorunlar her ülkenin öncelikli problemi arasında yer almaktadır. Çünkü eğitimde iyi bir eser ortaya koymak, bir nesli kurtarmak, çok büyük ve önemli işler başarmak oldukça meşakkatli bir uğraş olmanın yanında, uzun bir süreç gerektiren önemli bir olgudur. Bu anlamda istikrarlı bir şekilde çalışmak, isabetli kararlar doğru işler yapmak ve zamanı, teknolojiyi yerinde doğru, dürüst kullanmak, bunlara yön vermede önemli rolü üstlenecek öğretmeni iyi yetiştirmek gerekir. Yani bütün eğitimdeki sosyal kurumlar, aileden okula, öğretmenden çevreye ve bilgidan teknolojiye ve daha sonra da iş hayatına kadar, bütün bunlar beraberce etkileşimli olarak planlanması gerekir. Bunlardan birinin eksik olması, hedeflenen insan keyfiyetine ve profiline ulaşamaz, var olan sorunlar ise sorunlar yumağınadönüşebilir. Bunların arzu edilen düzeyde gerçekleşmesi için öncelikle zamanın şartlarına uygun nitelikli milletimizin kadim değerleriyle uyum bir eğitim programına ihtiyaç vardır. Hedef, içerik, eğitim-öğretim durumları ve değerlendirilme gibi dört unsurdan oluşan eğitim programının hedefleri ve içeriği ile ilgilidir. Cumhuriyetin ilanından sonra bu özellikler batıya endeksli olarak, halkın temel değerlerinden kopuk olduğu için eğitimle ilgili problemler varlığını korumuştur. Yapılan birçok iyileştirme çalışma ve uygulamalar yeterli düzeyde olumlu sonuç vermemiştir. Çünkü toplum varlık sebebi olan ana damarlarından kopmuş, uzaklaştırılmış ve değer yargılarından mahrum bırakılmıştır. Son zamanlarda değerler eğitimi adı altında düzenlemeler yapılmışsa da değerler eğitimi dediğimiz uygulama çok yenidir. Batı'nın yaptığı uygulamalardan hareketle; “Onlar yapıyor, biz de yapalım” düşüncesiyle değerler eğitimi verilmeye başlanmıştır. Değerler eğitimi okulda bir etkinlik olarak, yapılacak bir çalışma şeklinde ortaya konulmuştur. Bir kez değerler eğitimi diye kastettiğimiz değer, eğitimin bir parçası olarak düşünemeyiz. Bunun eğitimin tam merkezinde kabul edilmesigerekir. Yani eğitim sistemi öncelikle bu düşünce dünyasını, zihin dünyasını ortaya koyup “değerler” dediğimiz, bu millete ait olan, millî değer ya da millî kimlik dediğimiz şey neyse, ideal insan modeli ya da ideal insan tipi dediğimiz o tipi belirleyip, o tipe göre bütün eğitim sistemimizi şekillendirmemiz gerekir. Bunların gerçekleşmesi için öncelikle zamanın şartlarına uygun nitelikli, milletimizin temel değerlerini eğitim merkezine alacak, geleceğe yön verecek bir eğitim programına ihtiyaç vardır. Bu nedenle çalışma, toplumumuzun değerlerine uygun

2. ULUSLARARASI MARDİN ARTUKLU BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ

öğretmenler, bireyler yetiştirmek için önce ne yapılması gerekir konusunda velilerin, öğretmenlerin görüş ve düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamıştır.

Araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılı Van ilinde üç ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerden yüz adet velinin ve 10 adet fen bilgisi öğretmenin görüşü alınarak yürütülmüştür. Araştırmada ölçme aracı olarak yapılandırılmış mülakat formu ve Likert tipi duyuşsal alan tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma verileri mülakat sorularının başlığı altında aynı ifadeleri tekrar tekrar yazmanın yerine gruplandırılarak özetlenip bir kez yazılmış, orijinal bulunan görüş ve düşünceler düzenlenerek olduğu gibi verilmiştir. Her insanın doğuştan gelen birkaç özelliğinin veya yeteneğinin olduğu, bu yeteneklerin eğitimle beceriye dönüşmesi gerektiği belirtilmiştir. Basketbolcu için uzun boy, zıplama becerisi veya kol boyu nasıl avantajlıysa, eğitim için avantajlı olan özelliğin veyayeteneğin öncelikle bilişsel beceri olması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretimin nasıl gerçekleştirileceği eğitim psikolojisi, sosyolojisi, yöntem ve tekniklere ait kitap ve derslerle verilmeye çalışılır. Ancak öğretmenlerin çoğunluğu “mesleki bilgilerini” öğrendikleri kitapları referans olarak kullanmazlar. Eğer bugüne kadar yazılanlar gerçek ihtiyaçları karşılasaydı, her öğretmenin başucu kitabı bu tür kitaplar olurdu. Kitaplardan okumakla yüzme nasıl öğrenilmezse, öğretmenlikte kitaptan okumakla öğrenilmeyeceği aşikârdır. Eğitim-öğretimin kalitesini artırarak sürdürmek için geleceğin öğretmeni öncelikle, araçgereçlerden daha ziyade, yüksek başarılı, istekli, halkın değerleriyle uyumlu ve bu değerleriyavaşantısında gösteren öğretmenlere ihtiyaç vardır. Bu nedenle öğretmen yetiştirme programını ve sistemini halkın dokularıyla, maddi, manevi değerleriyle uyumlu ve kadim değerleri eğitim sisteminin merkezine yerleştirerek yeniden dizayn edilmesi ve güncellenmesi gerektiğisonucuna varılmıştır. Eğitime öğretimden daha fazla önem verilerek; her birey için okul iç ve okul dışı tümdeğişkenler dikkate alınarak fen bilimleri öğretmen yetiştirme ve eğitim programının içerik hedefleri yeniden planlanmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin kıyafetinden diksiyonuna, entelektüel yapısından ruh hâline, ne söylediği değil ne yaptığına kadar birçok faktör de öğrencilerin üzerinde iz bırakarak öğrenimin kalitesini etkileyebilmektedir. Bu nedenle eğitim fakültesine gelen her birey fen bilimleri öğretmeni olmamalıdır. Fen Bilimleri öğretmeni alan bilgileri ile donatmadan önce karakter ve kişiliğinin mesleğe uygun olup olmadığına bakılmalıdır. Şuan öğretmen adayı seçiminde kullanılan puan sıralamasına dayalı sınav sistemi ile geleceğin öğretmeni tayin etmek yeterli değildir. Sadece puana bakarak bir insanın öğretmen olup olamayacağına karar vermek, gelecek nesilleri ihtimallere bırakmak demektir. Bunun için öğrenciler orta öğretimden itibaren izlenmeli, öğretmenlik mesleğine uygun olanlar yönlendirilmeli ve mülakat yapılarak seçilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Duyuşsal alan, veli görüşü, öğretmen profili, eğitim programı

TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ BAĞLAMINDA
CİNSİYETLENDİRİLMİŞ NESNELER: ZİPPO ÇAKMAK ÖRNEĞİ

Araştırma Görevlisi Gizem Hediye EREN

Eskişehir Teknik Üniversitesi

ÖZET

Bu bildiride, kadınlarla veya erkeklerle açıkça ilgili olmayan, ancak etrafındaki pratikler aracılığıyla toplumsal cinsiyet ilişkilerini düşündüren bir nesne konu alınmıştır. Bu nesnenin toplumsal cinsiyet ilişkilerini nasıl ve ne şekilde ima ettiği tartışılmaktadır. Bir nesnenin temsil ettiği işlevselliği ve günlük uygulamalarımıza nasıl hizmet ettiği oldukça açıktır. Bununla birlikte bu nesnelerin kullanımı, kullanıcı ve çevresindeki pratikler nedeniyle cinsiyet ilişkilerini yansıtabilir. Bu çalışma için ikonik bir nesne olan Zippo çakmak, cinsiyet ilişkileri açısından tartışılmak üzere seçilmiştir. Erkeklerin ve kadınların kendilerini bu nesneyle nasıl konumlandıkları ve etrafındaki uygulamaları ele alınacaktır. Aslında, çakmak bir nesne olarak, sıradan bir aydınlatma aracıdır, bu nedenle ne açıkça eril ne dedisidir. İkonik bir nesne olarak Zippo, sadece pratiğin kendisinden kaynaklı olmadan, tarihinde arkasında biriktirdiği hikayeler ve rivayetler aracılığıyla zaman içinde tinsel anlamda güçlü nitelikler kazandığından bu çalışmada ele alınmak üzere seçilmiştir. Bu nesnenin nasıl ve ne şekilde anlaşılabilirliği üzerine spekülasyon yapmak için, literatür kaynakları yanında, kadın ve erkek kullanıcılarla yarı yapılandırılmış görüşme oturumları da yapılmıştır. Nesnenin tarihsel arka planıyla birlikte, içinde yer aldığı pratikler aracılığıyla zamanla edindiği bazı nitelikleri, bu nesneye cinsiyete dayalı güçlü özellikler atfetmiştir. Zippo çakmanın kadınlar veya erkeklerle açıkça ilişkili olmadığı, ancak bu nesne ile gerçekleştirilen eylemler ve pratikler yoluyla cinsiyetlendirilmiş ilişkilere hizmet ettiği söylenebilir. Bu nesneye atfedilen belirgin cinsiyet nitelikleri; kulaktan kulağa aktarılan tarihsel epik hikayeler, ürün kullanan tanınmış kişilerin temsil ettikleri yaşam tarzı, ateş yakma ve topluluğa sunulan ritüelleri gibi tinsel nitelikler ile birlikte koku, ağırlık, bakım, hijyen, ve dış mekan kullanımı gibi işlevsel niteliklere referans veren başlıklar altında aktarılmıştır. Etrafındaki pratiklerle birlikte dikkate alınan özellikler, bu nesneyi örtük bir şekilde maskülen yönde cinsiyetlendirir.

Anahtar Kelimeler: toplumsal cinsiyet, kimlik, cinsiyetli nesnelere

**TÜRKİYE’DE YAŞAYAN GÖÇMEN SURİYELİ ANNELERİN ÇOCUK EĞİTİMİ
YETERLİLİĞİ DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE

İnönü Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ

İnönü Üniversitesi

Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi

Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ

Bingöl Üniversitesi

ÖZET

Bir çocuğun gelişiminde çocuğun bulunduğu çevre ve aile faktörü önemli bir yere sahiptir. Çocuğun gelişiminde anne önemli yere sahiptir. Annelik ile ilgili olarak sorumlulukları uygun şekilde gerçekleştirme ve organize etme yeteneği ebeveyn yeterliliği olarak tanımlanmaktadır. Ebeveynin çocuğun bakım ve yetiştirilmesiyle ilgili sorumlulukları sahip olduğu kapasitesi, inançları yargıları ve kendi kültürüne göre değişiklik göstermektedir. Bu araştırmada çocuğu 5-12 yaş aralığında olan Türkiye ‘de yaşayan göçmen Suriyeli annelerin çocuk eğitimi yeterliliği düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Mardin ilinde yaşayan Suriyeli anneler oluştururken, Türkçe okuyamaz ve çalışmaya katılmaya istekli olan anneler içerisinden seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 130 anne araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri ‘‘Genel Bilgi Formu’’ ve ‘‘Çocuk Eğitimi yeterliliği Ölçeği’’ aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 24.0 paket programı ile değerlendirilecektir. Verilerin analizinde kullanılacak yöntemlere verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine göre karar verilecektir. Araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Eğitimi, Suriyeli anneler, Göçmen çocuklar

TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ ANNELERİN EBEVEYN YETKİNLİK DÜZEYLERİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz EMRE

İnönü Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül ULUTAŞ

İnönü Üniversitesi

Öğr. Gör. Cihangir KAÇMAZ

Bingöl Üniversitesi

Öğr. Gör. Mine AYANOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi

ÖZET

Son zamanlarda yapılan araştırmalara göre ebeveyn yetkinliği ile ebeveynlerin davranışları arasında yakından ilişki olduğu saptanmıştır. Anne-babaların, ebeveynlik ile ilgili yetkinlik düzeylerini arttırmaları ebeveynlik ile ilgili deneyim ve bilgi düzeyleri ile ilgilidir. Ebeveynlik yetkinliği düzeyi anneler için gebelik ile başlayıp doğumla devam eden ve çocuğun bütüncü gereksinim ve bakımıyla her daim ilgilenilmesi demektir. Bu sürecin annenin rolünü tam olarak yerine getirmesi annenin inançları, aldığı eğitim, kültürü ile değişkenlik göstermektedir. Bu çalışmada, Türkiye’de yaşayan ve Türkçe okuyazar olan 5-12 yaş aralığında çocuğu olan Suriyeli Annelerin ebeveyn yeterlilik düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Mardin ilinde yaşayan Suriyeli anneler oluştururken, Türkçe okuyazar ve çalışmaya katılmaya istekli olan anneleri çerisinden seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 125 anne araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılara araştırmacılar tarafından hazırlanmış ‘‘Genel Bilgi Formu’’ ve ‘‘Anneler için Ebeveyn Yetkinlik Ölçeği’’ uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25.0 paket programı ile değerlendirilecektir. Verilerin analizinde kullanılacak yöntemlere verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine göre karar verilecektir. Araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlar kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Ebeveyn yetkinlik, Suriyeli Anneler

TOPLUMSAL BELLEĞİ YENİDEN TALEP ETMEK: MEYDAN

Songül GELDİ

Mardin Artuklu Üniversitesi

ÖZET

Bu makale 25 Ocak 2011’de Kahire’de başlayan protestolar sırasında kentsel alan olarak meydan ve onun ortak mekân olarak kullanılmasını tartışmayı amaçlamaktadır. “Arap Baharı” olarak tasvir edilen Orta Doğu’daki bir dizi ayaklanmanın en önemli ve eşsiz örneklerinden biri Mısır olmuştur. Devrimin bir halk kültürüne dönüştüğü Mısır’da tarihin farklı dönemlerinde en büyük kitlesel eylemler, protestolar ve grevler dikta rejime rağmen Arap Baharı’nın en belirgin sembolü olan Tahrir Meydanında gerçekleşmiştir. 1946’da başkent Kahire’nin İsmailia Meydanında, İngiliz ordusunu protesto eden gösterici eylemlerinin şiddetle bastırılması sonucunda İsmailia, Tahrir (özgürlük/kurtuluş) Meydanı olarak adlandırılır. 25 Ocak 2011’deki isyanın başlamasıyla toplumsal ve siyasal direnişler travmatik deneyimlerle tanıklık etmiş olan Tahrir bir kez daha günlük yaşamda ele geçirilip “Halk Devrim”inin merkez alanı olarak mekânsal üretimini gerçekleştirmiştir. Sütüasyonisteksende dönüştürülen ve toplumsal yaşamla komünal olarak deneyimlenen Tahrir, dini, siyasal ve ideolojik farklılıklara rağmen birçok toplumsal aktörü devrim noktasında birleştiren sembolik bir güçtür. Bu bağlamda, Tahrir Meydanı, Henri Lefebvre, Maurice Halbwachs ve Pierre Nora gibi ünlü kent kuramcılarının kavramsal analizleri doğrultusunda ele alınacaktır. Bu nedenle mekân, mekânsal bellek, travmanın mekânsal temsiliyeti ve kolektif bellek kavramları Tahrir Meydanıyla bağlaştırılarak sinema objektifi üzerinden analiz edilecektir. Bu çalışma, Arap Baharı sırasında Tahrir Meydanı ile ilgili “Meydan” (Jehane Noujaim, 2013) filminin bir incelemesidir. Analiz, Situationist kentsel müdahale ve ortak kullanım alanlarındaki ortak uygulamaların, filmin karakterleri aracılığıyla bilgilendirdiği teorik temelleri okuyan görsel metodolojiyi incelemektedir. Film, tahakküm mekanizmalarına rağmen Devrim süreci vesonrasında yaşanan toplumsal ve siyasal olayları farklı aktörlerin travmatik hikâyeleri üzerinden somutlaştırır. Son kertede savaşa dair toplumsal hafızayı oluşturmada önemli birimgeye dönüşen sanatsal argümanların rolü ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tahrir, Mekân, Toplumsal Bellek, Meydan.

RECLAIMING SOCIAL MEMORY: AL MIDAN/THE SQUARE

ABSTRACT

This paper aims to discuss a square as an urban site and its activation as a common space during the protest that started in 25 January 2011 in Cairo. Egypt was one of the most important and unique examples of a series of uprisings in the Middle East, described as the “Arab Spring”. In Egypt, where the revolution was transformed into a public culture, the largest mass protests, manifestations and strikes took place in different periods of history despite the dictatorship at the most prominent symbol of the Arab Spring the Tahrir square. As a result of the violent suppression of demonstrators protesting the British army in Ismailia Square of the capital Cairo in 1946, Ismailia is called Tahrir (freedom / liberation) Square. Square, which witnessed social and political resistance with traumatic experiences with the start of the uprising of 25 January 2011, was captured and reproduced again in daily life and realized its spatial production as the central area of the “People’s Revolution”. Tahrir, transformed on a situationist axis and experienced communally with social life, is a symbolic force that unites many social actors at the point of revolution despite religious, political and ideological differences. In this context, Tahrir Square will be discussed in accordance with the conceptual analysis of famous urban theorists such as Henri Lefebvre, Maurice Halbwachs and Pierre Nora. Therefore, the concepts of space, spatial memory, spatial representation of trauma and collective memory will be analyzed through lens of cinema by contextualizing Square. This study is an analysis of the film “Al Midan/The Square” (Jihane Noujaim, 2013) that is about the Tahrir Square during the Arab Spring. The analysis provides visual methodology reading theoretical grounding informed by Situationist urban intervention and communal practices of commons through the characters of the film. The movie objectifies the social and political happenings during the after the revolution which take place despite the mechanisms of oppression, from the perspective of several traumatic stories of agents. In the last instance, the roles of the artistic arguments which are of great importance in shaping the collective memory of the war will be discussed.

Key Words: Tahrir, Space, Social Memory, Al Midan/The Square.

ADÖLESAN EVLİLİKLER VE ADÖLESAN ANNELİKLERİN İNCELENMESİ

Doç. Dr. Emrah AKBAŞ

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Rıza GÖKLER

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ÖZET

Ergenlik dönemi insan yaşamındaki en önemli ve hızlı süreçlerden biridir. Bu dönemi sağlıklı bir ortamda geçiren ve yaşının gerektirdiği biçimde desteklenen genç ilerde daha sağlıklı bir yetişkin olacaktır. Ergenlik döneminde çocukların tehlikelere açık oldukları bir dönem olup sağlıklı büyümesi için, yetişkin desteğine ve güvenilir bir topluma ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu dönemde ergenin kendine güvenerek, yetişkinlikte işine yarayacak bilgi ile donanmış olarak büyümesi, toplumlar açısından da önemli bir kazanım olarak algılanmalıdır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de daha büyümesini tamamlamış bireyler, erken yaşta evlilik, erken yaşta gebelik ve annelik gibi önemli sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Temel insan hakkı ihlali olarak algılanması gereken bu sorunlar ülkemizin pek çok kesiminde doğalmış gibi algılanmakta, gelenek ve görenekler ile desteklenmektedir. Erken yaş evlilikleri, zorla evlendirmeler, adölesan gebelik ve annelik konularında gerek toplumsal, hukuksal ve politik önlemlerin alınarak kız çocuklarının ve dolayısıyla toplumun korunması gerekmektedir. Gerek sağlık önlemlerinin gerekse sosyal hizmetlerin yaygın ve kolay ulaşılabilecek hale gelmesi ile bu sorunla mücadele edilmesi kolaylaşacaktır. Gereken önlemlerin alınmaması, kalıcı ve yaygın önlemler alınmaması, çocukların haklarının daha fazla ihlale edilmesine sebep olacaktır. Bu meseleyi bir ahlak meselesi ya da bireysel mesele olarak görmek yerine toplumu ilgilendiren boyutları ile değerlendirebilmek sağlıklı mücadele stratejileri geliştirebilmek açısından önem taşımaktadır. Önemli bir sağlık sorunu olarak değerlendirilen ve yaygın bir çocuk hakkı ihlali olarak görülen adölesan gebelik ve annelik, çoğunlukla kültürel dayanaklarla meşru bir zemine oturtulmakta ve erken evlilikler, zorla evlendirmeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca ergenin sağlığını tehdit etmekte kalmayan bu durum yeni doğan bebeğin de pek çok risklerle karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır. Adölesan gebelik ve annelik durumu bir sağlık sorunu olarak değerlendirildiğinde; hemsosyo-demografik açıdan hem biyolojik etkileri açıdan yüksek riskli bir durum olarak değerlendirilmektedir. Aslında sağlığı tehdit eden diğer problemler gibi bu konunun daoluşmadan önlenmesine yönelik koruyucu- önleyici hizmetlerin geliştirilmesi ihtiyacı ortadadır. Bu çalışmaların başında gerek halka yönelik gerekse sivil toplum kuruluşlarının bilgilendirilmesine yönelik ve farklı sektörlerin işbirliği ile yaygınlaştırılmış eğitim programlarının oluşturulması gerekmektedir. Konunun bir sağlık sorunu, bir insan hakkı ihlali meselesi olduğu konusunda bilinç yükselme çalışmalarının yapılması önemsenmelidir.

Anahtar kelimeler: Erken Yaşta Evlilikler, Adölesan Gebelik, Adölesan Annelik, Zorla Evlendirme, Sosyal Hizmet.

EXAMINING ADOLESCENT MARRIAGES AND ADOLESCENT MOTHERHOOD

ABSTRACT

Adolescence is one of the most important and rapid processes in human life. Young people that are supported in line with the needs of their age and pass this period in a healthy environment will be healthy adults in future. Adolescence is a period in which children are vulnerable; thus, in order to grow healthy they need a reliable community and support of the adults. During this period, if adolescents trust themselves and are equipped with the knowledge useful in adulthood this should be perceived as an important achievement for the community. Not only in our country but also in all over the world, people, who have not completed their growth, are faced with early marriage at early age and thus serious health problems such as pregnancy and motherhood. Although these problems need to be perceived as a fundamental violation of human rights, they are perceived as natural in many parts of our country. They are supported by traditions and customs. It is necessary to protect the girls (and society) about early age marriages, forced marriages, adolescent pregnancy and motherhood by taking legal, social and political measures. It will be easier to overcome these problems when health and social services are both widespread and reached easily. It should be noted that each type of support that is cut off from our children will return as a problem to the whole society and the country. Lack attention to the subject, and of persistent and common precautions will lead to the greater violation of the rights of children and women. Assessing this issue as a matter for whole society with every aspect rather than as a moral or individual matter is important to develop healthy strategies to struggle. Adolescent pregnancy and motherhood, which is seen as an important health problem and a common violation of children's rights, are settled on a legitimate ground mostly by cultural references and early age marriages appear out to be forced marriages. This is not only a threat for the health of the adolescent, but also causes many risks for the new born baby. When evaluated as a health problem adolescent pregnancy and motherhood become a highly risky state both socio-demographically and biologically. Indeed as all other problems threatening health there is the need for protective and preventive services for this. What comes first of all these works is to develop training programs in collaboration with different sectors to inform both people and nongovernmental organizations. The conscious raising work to frame the issue as a health problem and a violation of human rights should be given consideration.

Keywords: Marriage at an Early Age, Adolescent Pregnancy, Adolescent Motherhood, Forced Marriage, Social Work.

KELOĞLAN MASALLARINDA ŞİDDET

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

Türkçe Öğretmeni Rabia ÇATAKLI

Türkçe Öğretmeni Öznur İŞGÖREN

ÖZET

Masallar içinde doğdukları toplumun kolektif şuurunu yansıtırlar. O toplumun, çeşitli olaylar karşısındaki duygu ve düşüncelerini, tarih içerisindeki yaşanmışlıkların sembolikaktarımlarını, insanın insana ve insanın doğaya karşı ilişkilerini, hukuk, siyaset, ekonomi, kültür, sanat, sağlık, din ve bunun gibi alanların tüm alt başlıklarıyla günlük yaşamdaışlevlerini yansıtan masallar toplumun geçmişten geleceğe çizilebilecek gen haritası içinönemli materyallerdir.Keloğlan masalları, masal özellikleri açısından tamamen bir masal türü olmasınarağmen tema ve olay akışı yönünden gerçekçi hikâyelere benzerliğinden önemlidir. Keloğlanmasallarında işlenen şiddet olayları toplumdaki hangi ilişkilerle ortaya çıkarak duygu ve düşünceleri nasıl yönlendirdikleri, ilgili problem ve çözümlerin nasıl geliştiği, olaylaesnasında anlatıcının kullandığı dildeki obje, kavram, sembol ve nesnelerin ifadeleri dikkatealınarak toplumsal sorunların çözümünde kullanılabilir. Bu çalışmada 92 Keloğlan masalı içerisinde 43 masalda şiddet olgusunarastlanılmıştır. Çalışmada gömüleme yöntemi ile sözcük analizi yapılmıştır. Gömülü kuramözünde, doğrudan doğruya veriden kuramlar, kavramlar, hipotezler ve öneriler keşfeden biryöntem olarak tanımlanmaktadır. Bu yöntemde kavramların yaratılması veya oluşturulmasıoldukça önemli olduğu için, kavramlar ve kavramlar arasındaki karşılıklı ilişkilerleilgilenilmektedir. Bu yöntemde kavram, araştırma verisinde gömülü olan sosyal bir olguolarak görülmektedir. Bu nedenle gömülü kuramda, diğer bütün kategorilerin etrafında dönen, bir anlamda gömülü halde olan esas kategori araştırılır. Böylece esas kategori aracılığıyladavranışların nedenini açıklayan kuram/kuramlar geliştirilir (akt. Onat Kocabıyık, 2015).Şiddet bütün dünya ülkelerinde görüldüğü gibi bizim ülkemizin de güncelsorunlarından biridir. Küreselleşmenin etkisiyle siyasi, ticari, kültürel gibi doğal sebeplerleolduğu kadar savaşlar vb. sorunlarla da toplumlar arasında hızlı bir ilişki söz konusudur. Düzensiz göçün neticesinde özellikle ekonomik sebeplerle ortaya çıkan ilişkiler, hukuk ve eğitim yetersiz kaldığı sağlık ve ekonomi gibi ihtiyaçların baskısıyla olumsuz sonuçlar doğurmakta, bu durumda kalan insanların ilkel benlik dürtüsüyle şiddete başvurduklarıgünümüzde çığ gibi büyüyen bir sorun haline gelmektedir. Bu sorunun çözümlenmesi için üst düzey devlet yöneticilerine, siyasetçilere, hukukçulara görev düştüğü kadar eğitimcilere degörev düşmektedir. Bu sebeple eğitim fakültelerinde özellikle Türkçe öğretmenliğinde bu tür çalışmaların yapılarak kişilik gelişmesinde kullanılması çözüm sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, masal, şiddet.

AFACANLAR SINIFI” ANİMASYON FİLMİ VE KÖK DEĞERLER

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

Türkçe Öğretmeni Şeyma DOĞAN

Türkçe Öğretmeni Rumman Emine ÖNER

ÖZET

Küreselleşen dünya her alanda insanoğlunu yakından etkilemiştir. Teknolojinin hızlı gelişimi sosyo-kültürel, ekonomik ve siyasi alanlarda olduğu kadar tıp, hukuk, sanat gibi alanları da etkilemiş, bireyin ve toplumların fark etmeden yaşantılarını etkileyen bugelişmeler, alışlagelmiş hayatın ötesinde yeni imkanlar ve ihtiyaçlar ortaya çıkarmıştır. Buihtiyaçlar çerçevesinde eğitim bütün alanlardan daha fazla sorumluluk yüklenmek zorundakalmıştır. Adil bir hukukun sağlanması, bilinçli bir ekonominin kullanılması, sağlıkta doğru kararların verilebilmesi, güvenilir bir siyasetin sürdürülmesi gibi alanların eğitim yoluyla geliştirilebileceği gibi toplumdaki ahlaki yapının düzeni de eğitime bağlıdır. Eğitim fakültelerinde bireyin geleceğe hazırlanması pek çok yönden ele alınır. Bunlardan en önemlisi kişilik geliştirmektir. Okuma alışkanlığının az olduğu ülkemizde özellikle Türkçe öğretmenleri, teknolojinin fırsatlarından faydalanarak ve animasyonlar üzerinde çeşitli programlar ve etkinlikler gerçekleştirerek bireyde olumlu yönde kişilik geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Animasyonlar, okul öncesi dönemden itibaren bütün çocukların dikkatini çekmekte, bilinçli ve bilinçsiz aileler de buna izin vermektedir. Yenineslin, ilk defa Oxford sözlüğünde kullanılan gerçek ötesi (post-truth) gibi önüne çıkacak değerlerin manipüle edilmesinden, bireysel ve toplumsal tehlike ve savaşlardan korunmasına, daha sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürebilmek için edinmesi gereken bilgiye yönelik eğitilmesi Türkçe öğretmenliğinin amaçlarının başında gelmektedir. Bu çalışmada Milli Eğitim’in belirlediği kök değerler açısından Afacanlar Sınıf dizisinin ilk yirmi bölümü doküman analizi yöntemi ile incelenmiş ve eğitim programlarındaki kullanılabilirliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Milli Eğitim’in belirlemiş olduğu kök değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir. Bu kök değerlerin incelenmesinden sonra Batı kaynaklı animasyonlar ile arasındaki fark ve benzerlikler üzerinde durulmuştur. Bu mukayese, evrensel ufkun gelişmesini etkilediği kadar kültürler ve kimlikler arasındaki farkın önemini de ortaya koyacaktır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, animasyon, kök değerler.

KELOĞLAN MASALLARINDA BÜYÜ

Dr. Öğr. Üyesi Mualla MURAT

Türkçe Öğretmeni Rabia ÇATAKLI

Türkçe Öğretmeni Öznur İŞGÖREN

ÖZET

Sihir ve büyü insan tarihinin başlangıcından bu yana her türlü toplumda ve kültürde görülmüştür. Türklerde Şamanizm döneminde büyü söz konusu olmuştur. Hatta şamanın aslı görevlerinden birisi büyüdür. Şaman bu özelliğini genellikle hastaların tedavisinde kullanır. Hz. İsa ve Hz. Musa'nın kerametlerinde büyüye bağlanan yorumlarda olmuştur. Hakdinlerinde görülen sihir insanların günlük hayatlarında aciz durumlarda kullandığı bir umut bir çare olarak hala günümüzde yaşamaktadır. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük: "Tabiat kanunlarına aykırı sonuçlar elde etmek dâsında olanların başvurdukları gizli işlem ve davranışlara verilen genel ad, afsun, sihir, füsün, bağı." (Türkçe Sözlük (1), 1998: 369). Büyü ve sihir eş anlamlı gibi kullanılmasına rağmen aralarında fark olduğu görüşünde olanlar vardır. Günlük hayatta daha çok menfaat ve çıkar için kullanılan bu eylem büyü sözcüğünün hâkimiyetine geçmiştir. Edebiyatımızda ise; sihir çok daha masum bir ifade ile âşıkların maşukların etkisinde kaldığı duygu ile ifade edilir. Divan edebiyatında çeşitli mazmunlarda yer alan sihiredebiyatın başka alanlarında da görülmektedir. Gerçi masallar grubuna giren keloğlan masallarında zaman zaman büyü ve büyücülük ile ilgili kavramlara da rastlanır. Bu çalışmada 98 keloğlan masalı taranarak, 39 masal içerisinde büyü sihirsözcüklerinin nerelerde ve nasıl geçtiği incelenmiş ve de Türklerin kolektif şuurunu yansıtan bu türde, o günkü toplumun inançları ve bunların kullanım biçimleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Gömüleme yöntemi kullanılarak yapılan bu araştırmada toplumdaki değerler normlar sınıflar statüler tespit edilerek ilişkileri, bu ilişkiler çerçevesinde mücadele ve sonuçları günümüze yansıyan yanlış ve doğruları ele alınarak eğitimde kullanılmak üzere araştırma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, masal, büyü.

NIETZSCHE NİHİLİST MİDİR?

Ahmet İNAL

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü

ÖZET

Nietzsche, şüphesiz 19 ile 20. yüzyılı birbirine bağlayan önemli filozoflardan biridir. Nietzsche, kendisinden önceki bütün değer oluşturma inançlarını eleştirmiş ve yeni değerler oluşturma girişiminde bulunmuştur. Nietzsche, Tanrısal düzenin yarattığı değerlerin körleşmiş, bozulmuş ve kullanılamaz hale geldiğini düşünmektedir. Dolayısıyla da ona göre bütün bu söz konusu değerlerden azade olmak gerekir. Kuşkusuz, bu da bizi nihilizm götürür. Nihilizm, en üst değerlerin değersizleşmesidir, bir değer hastalığıdır ve bir varoluş sorunudur. Nietzsche'nin nihilist olduğu, her şeyi reddettiği, bizi bütün bağlarımızdan kopardığı ve dolayısıyla aslında anarşist bir ahlak kavramı geliştirdiği anlatılır. Bu şekilde bakıldığında bütün değerlerden azade olmamızı isteyen Nietzsche, bir nihilist midir? Yine bu şekilde baktığımızda Nietzsche bize Nihilizmi öneriyormuş gibi geliyor insana. Bütün değerlerden azade olmayı öneriyor. Bütün değerlerden kurtulmayı öneriyor. Peki, insan hiçbir değere bağlanmadan, hiçbir hakikat ortaya koymadan ya da bir hakikate sırtını dayamadan varolabilir mi? O zaman yaşamın anlamı nedir? Madem Nihilizm bağlamında bütün değerler değersiz, kurulan her şey kurgu ve ahlak denilen şeyin kendisi ahlaksızsa ve hiçbir bağımız dayaksa yaşamın anlamı nedir? İşte bu soru, 20.yy felsefesinin temel sorusu ve bizleri meraklandıran bir soru haline gelmektedir. Nietzsche'ye göre üst insana ulaşmanın aşamalarından biri nihilizmdir fakat aynı zamanda üst insana ulaşmadaki bir diğer sebep de yeni değerler inşa etmektir. Şimdi, soruyu tekrar soralım: Nietzsche nihilist midir? Bu şekilde bakıldığında temel derdi değerler oluşturmak isteyen Nietzsche, nihilizmi öneriyor mu? Ona göre, felsefe yapmak için nihilizmi yaşamak gerekir. Nietzsche nihilizmi iki ayrı boyutta ele alır: Pasif ve Aktif Nihilizm. Pasif Nihilizm, insanın hala bağlarından kopmaması, bağlarbağıyla yaşadığının farkında fakat buna rağmen bağlardan kopmaması, o bağları isteksizce veruhsuzca kabul edip devam eden insanın nihilizmidir. Bugünün aydını ya da bugünün modern insanıdır. Pasif nihilizmin aktif nihilizme dönüşmesi için insan bu bağlarla savaşması gerekir. Yani bu yüklerin kendi yükü olmadığı farkına varması yetmez o yüklerle mücadele etmesi gerekir. Burada işte savaş ve mücadele başlar. Bu bakımdan Aktif Nihilizm, insanın daha önce kendisine bağlı bütün bağlarla mücadele etmesine denir. Bunun sonunda ise yükten kurtulacağız. Artık tamamen özgür kalacağız. Nietzsche burada Nihilizmi bitiriyor mu? Nietzsche'nin nihilizmi aşılır bir şey mi? Artık insan kendi değerlerini kendisi yaratan, kendi hayatını belirleyecek ve saf-temiz olan bir kişidir. Bütün bağlardan ve değerlerden kurtulan insan, artık güçlüdür. Dolayısıyla insan artık kendi değerlerini kendisi oluşturabilecektir. Nietzsche bu söz konusu duruma üst insan demektedir. Dolayısıyla bu söz konusu aşamalardan hareketle (makale bağlamında) Nietzsche'nin genel olarak amacına ve söz konusu amacın nasıl inşa edileceğine ve makalemizin asıl konusu olan Nietzsche'nin nihilist olup olmadığına genel felsefesi bağlamında ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: F. Nietzsche, Nihilizm, Aktif Nihilizm, Pasif Nihilizm, Sürü, Efendi, Ahlak, Üst İnsan.

FICHTE’NİN BEN FELSEFESİ BAĞLAMINDA GÜNÜMÜZDE TEZHÜR EDİLEN IRK VE ŞİDDET KAVRAMI

Ahmet İNAL

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe Bölümü

ÖZET

Felsefe tarihinin geçmişten günümüze doğru olmazsa olmazlarından olan Ben felsefesi, bilgi, ahlak, siyaset vs. gibi hemen hemen her alanda kendisini göstermektedir. Sistematik bağlamda Platon’dan başlayarak özellikle de Descartes ile birlikte önemli bir konuma gelerek daha sonra Alman idealist felsefesinde zirve noktasına ulaşan Ben felsefesi, 20. Yüzyılın önemli filozofları tarafından şiddet içerikli bir felsefe olarak görülmeye başlandı. Ben’in özünün ne olduğu salt olarak Ben’in ne olduğu sorusu ise ilk defa Alman idealizminin önemli temsilcilerinden olan Johann Gottlieb Fichte tarafından sorulmuştur. Fichte kendisinden önceki bütün Ben anlayışlarını Bene yanlış anlamlar yüklediklerinden dolayı eleştirmiştir. Fichte’ye göre Ben’in kendisi bilen ve düşünen gibi Ampirik Ben’in kavramları ile açıklanamaz. Zira Ben mutlak olandır. Söz konusu mutlaklık Ben’in doğasında mevcuttur. Ben fail ve bir olandır. Ben ancak ve ancak kendisini kendi edimleriyle açıklamaktadır. Burada bir belirleme söz konusu değil tanımlama ya da açıklama söz konusudur. Dolayısıyla Ben kendisini kendisinin yarattığı bir Ben-Olmayan ile belirlenim kazanmaktadır. Bu nedenle Ben’in bir belirlenim kazanabilmesi için kendi karşısına bir Ben-Olmayan koyma durumundadır. Ben kendi karşısına bir Ben-Olmayan koyarak söz konusu Ben-Olmayana birdirenç gösterir. Zira Ben, Ben-Olmayanı ya Benleştirir ya da Ben-Olmayan olarak görmezden gelir. İşte burada 20. yüzyıl filozoflarına göre böyle bir durum şiddet içerikli bir durumdur. Ben’in Ben-Olmayanı yaratıp ya Ben-Olmayanı Benleştirip ya da görmezden gelme politikası Ben-Olmayana şiddet göstermektedir. Dolayısıyla 20. yüzyıl filozoflarına göre Ben felsefesi şiddetin felsefesidir. Alman idealizminin Ben felsefesi Alman ırkını, Hitler’i ve bunun yanında iki büyük dünya savaşı doğurdu. Her ne kadar Alman idealizmi ile yakından uzaktan alakası olsa ya da olmasa da Ben felsefesi günümüzde ırk problemleri tezahür etti, diyebilir miyiz? Buna bağlı olarak makalenin sonlarına doğru ve sonuç kısmında bugünkü bir takım ırk ve şiddet problemleri Ben felsefesi bağlamında değerlendirilecektir. Çalışmamızda genelde Ben felsefesinin özelde ise Fichte’nin Ben felsefesinin ne olduğu ve bu aşamalardan geçilerek doğurduğu bir takım ırk ve şiddet problemleri ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: J. G. Fichte, Ben, Ben-Olmayan, Şiddet, Irk.

ETNO-DİNSEL KİMLİKLERDE DİN VE SOYUN ÖNEMİ: BİR HALK DİNİ OLARAK ALEVİLİKTE SOYUN KURUCU İŞLEVİ

Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER

Kocaeli Üniversitesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler ABD.

Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER

Sakarya Üniversitesi, Uluslararası Akademik İlişkiler Birimi

ÖZET

Kutsal bir soydan geldiğine ya da atalarının kutsal varlıklar olduğuna yönelik mitik vedinsel anlatılar hemen hemen tüm toplumların kendi varoluşlarını temellendirmek için kullandıkları söylenleri oluşturmuştur. Diğer deyişle din veya mitin tüm toplumlarda öncelikle kutsal bir soya bağlılıkla iç içe geçmiş oldukları görülmektedir. Bu tip anlatıların birdiğer işlevi ise topluluk ile kutsal arasında bir kan bağı ilişkisi olduğu fikrini yaratarak toplumun etnik bir kimlik olarak ortaya çıkışmasını sağlamış olmalarıdır. Bu çalışma, böyle bir bağlamdan hareketle, Türkiye’deki Alevi topluluğun dini ve mitik söylenlerinin soya ilişkin sahip oldukları güçlü vurgunun, onların etno-dinsel bir kimlik olarak ortaya çıkışında nasıl etkisi olduğunu tartışmayı amaçlamaktadır. Günümüz toplumlarının oluşturmaya çalıştığı soyut bağlılık biçimlerine karşın Aleviliğin neden antropolojik bir bağlılık biçimi olan soya önem verdiği bu halk dininin yapısı üzerinden gösterilmeye çalışılacaktır. Bu vesileyle Aleviliği bir İslam halk dini olarak nitelendirerek, çalışma kapsamında Alevi inançlarının; İslam tarihinin önemli karakterlerinden olan Hz. Ali, Ehl-i Beyt, Hacı Bektaş-ı Veli’yle birlikte diğer Alevi-Bektaşî evliyalarını kutsal soydangelen dinsel kişilikler görmelerine işaret edilecek ve toplulukta etnikliğin oluşturulmasında budinsel kişilikler etrafından oluşturulan; ağızdan ağıza, sudurdan sudura aktarılan kültünel etkisine değinilecektir. Veli olarak adlandırılan Alevi-Bektaşî dini önderlerinin hayat hikâyeleriyle başlarından geçen önemli olayları aktaran, “menakıname” veya “vilayetnâme” olarak adlandırılan eserlerin metin analizi ve gerek bu eserler üzerine, gerekse ilgili alanda oluşturulmuş literatürün taranmasıyla hazırlanacak olan çalışma, konuyla ilgili ileride yapılacak araştırmalara günümüzde Aleviliğin ve Alevi topluluğunun anlayabilmek için soya dayalı kurulan bütünlük bilincinin aldığı yeni biçimlerin peşine düşmelerini önerecektir.

Anahtar Kelimeler: Alevilik, Halk dini, Kutsal Soy, Etno-dinsellik

DİL VE İKTİDAR: İKTİDAR AĞININ KAYNAĞI OLARAK ÜRETİCİ DİL

Arş. Gör. Dr. Murat COŞKUNER

Kocaeli Üniversitesi, Siyaset ve Sosyal Bilimler ABD.

Öğr. Gör. Seçil ASLAN COŞKUNER

Sakarya Üniversitesi, Uluslararası Akademik İlişkiler Birimi

ÖZET

İktidar konumunda bulunma ile dili kullanma ve kontrol etme kapasitesi arasındaki ilişki tarihi boyunca sıkı bir ilişki olmuştur. Avrupa tarihine bakıldığında, Rönesans’akadar Tanrı’nın sözünün gizli anlamını yorumlama tekeline sahip kiliseye bir iktidar sağlamış olan dil, Rönesans ile birlikte “yorumlayıcı” niteliğini terk edip “üretici” konumuna getirilmiş, öncekinden farklı bir iktidar tarafından yeni ve nitelik itibarıyla farklı bir şekle sokulmuş ve bu iktidarın kullanımına geçmiştir. Tarih içerisinde dilde ve onu kontrol etme gücüne sahip olan iktidarlarda gerçekleşen bu dönüşümler ise siyasal ve sosyal teoride tahakküm ve rıza gibi siyasal kavramlarla ilişkilendirilerek tartışılmıştır. Bu bağlam içerisinde Jürgen Habermas dil ve söylemin siyasal meşruiyet üretici konumuna önemle atıf yapan öncü düşünürlerden birini oluşturur. Dilin temsili gücünü kullanarak politik iktidarlarını sürdürmüş olan kilise, aristokrasi ve mutlak monarşilerin 18. yüzyılda yeni yeni oluşmaya başlayan burjuva kamusal alanı ile çökmeye başladığını belirtir. Bu yüzyıldan itibaren burjuva kamusal alanının ve buradan türeyen dilin genişleyerek, sistem hakkında üretilen rasyonel müzakere alanı haline geldiğini savunan Habermas kamusal alanda işleyen dilsel iletişimin siyasal sistemin üzerine yaslandığı meşruiyet ilkesini oluşturduğunu ifade edecektir. Kamusal alanı siyasal sistem hakkında ileri sürülen kanıların (doxa) karşılaştığı bir yer olarak tasarlamak kuşkusuz çok önemlidir ancak bu bakış açısı, dili nihai olarak uzlaşmaz zemini olarak görerek, iktidarı elde tutabilmek adına bu alanın kontrolü için sürdürülen mücadeleye ilgisiz kalmaktadır. Oysa, dilin siyasal işlevini böylesi naif bir perspektif dışında, politik mücadelenin ve disiplin uygulamalarını üreten söylemsel oluşumların alanı olarak ele almak mümkündür. Böylece belli bir takım söylemlerin neden siyasal olarak dışlanıp, kabul görmediği anlaşılabilir. Nitekim, Michel Foucault siyasal söylemin üretilip, toplum tarafından nasıl içselleştirildiğini göstermesi bakımından önemli bir açılım sergilemiştir. O, Habermas’ın karşılıklı iletişim gördüğü yerde mevcut iktidarın devamlılığı için düzenlenmiş söylemleri görür. Bu vesileyle, toplumun üyelerinin yazıya ulaşma, görüş bildirme, fikirlerini ifade etme dolayısıyla dili kullanma kapasitesinde muazzam bir artışa işaret eden ve Certeau’nun deyişiyle adeta bir “dil okyanusu”na dönüşmüş olan günümüz toplumlarında dilin nasıl kontrol edildiği problemine odaklanacak olan çalışma kapsamında dil ve yazı kullanma olanaklarının genişliğine karşın müzakereci bir kamusal alandan ziyade belirlenmiş çerçevede kurulmuş söylemlerin etkili olduğu ileri sürülecektir. Günümüz toplumlarında işleyen sürecin bir rasyonel müzakere alanından ziyade toplum tarafından içselleştirilmiş söylemlerden oluştuğu belirtilerek, bu söylemlerin oluşum ve işleyiş tarzlarındaki Foucault’nun eserlerine odaklanılacaktır. Yurttaşların, özerk bir şekilde kanunların yapımında etkin rol alan özneler olmaktan ziyade kullandıkları dil vasıtasıyla mikro ölçekte iktidarı yeniden üreten bir şebekenin parçalarına dönüştüklerini göstermeye çalışarak, iktidarın ağ halini almış niteliğinin, dilin üretici konuma getirilmesinde aranmasını önerecektir.

Anahtar Kelimeler: İktidar, Dil, Söylem, Michel Foucault.

DEYİM ÇEVİRİSİ: AZİZ NESİN'İN “HOPTİRİNAM” ÇEVİRİSİ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Naime DURAN

Anadolu Üniversitesi

ÖZET

Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka nitelikler beliren, kimi sırlarını bugün de çözemediğimiz büyü bir varlıktır. O gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülmemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibibütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur. Çeviri ise; ikifarklı kültür ve dil arasında yapılan bir etkinliktir. Çeviri yapılırken genellikle yalnızca ‘anlamın’ aktarılacağı düşünülür. Fakat yapılan çalışmalar, anlamın yanı sıra biçimin ve metnin taşıdığı işlevin de aktarıldığını ya da aktarılması gerektiğini göstermektedir. Deyim ise, genellikle bir durumu, karşılaşılan olayların özelliklerini, insan karakteri ve davranışlarını, insanların çeşitli fiziksel ve ruhsal niteliklerini betimlemek üzere birden çok sözcükle oluşturulur. Deyimler bir dilden başka bir dile aktarılırken, kültür farkından dolayı başka kelimeleri kullanarak aktarılabilir yani birebir çevirisi olmadan yapılır. Hedef dildeki endoğru karşılığı hangisiyse o yazılır ve o şekilde çevrilir. Örneğin; Türkçede “eski hamam, eskitas” deyiminin anlamı, deymi oluşturan “eski”, “hamam” ve “tas” sözcüklerinin düz anlamından ortaya çıkmamaktadır. Deyimin ifade ettiği anlamın “hamam”ın veya “tas”ın eskiliğiyle doğrudan bir ilişkisi yoktur. Deyim, belli bir durumda hiçbir değişikliğin olmadığı ile getirmek kullanılır. Arapçaya birebir çevrildiğinde “القديم والطاسة الحمام” bu şekilde eski bir hamam ve eski bir tas olduğu anlamını verecektir. Ancak söz konusu Türkçe deymi, Arapçaya deyimsel anlamını koruyarak, “الشمس تحت جديد لا” “güneşin altında yeni bir şey yoktur” şeklinde aktarılabilir. Bundan dolayı, deyimleri veya herhangi bir eseri kaynak dilden hedef dile çevirirken, hedef dilin kültürüne çok iyi hakim olmak gerekir. Ama deyim çevirisinde diğer çeviri türlerine göre daha zordur çünkü o deyim anlamını karşılayacak bir kelime veya sözcük bulmak çok zordur ve deymi doğru çevirebilmek için hedef dilin sahip olduğu kültürü tanımak gerekir. Bu bilgiler ışığında bu çalışmada Aziz Nesin’in “Hoptirinam” adlı öykü koleksiyonunda bulunan deyimlerin ve mizahi öğelerin çevirileri incelenip kültür farkından dolayı anlam kaymasına uğrayan sözcükler ve deyimleri ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Deyim, Çeviri, Mizah

TRANSLATION OF IDIOMS: A STUDY ON THE ARABIC TRANSLATION OF
AZİZ NESİN'S STORY COLLECTIONS CALLED "HOPTIRINAM"

ABSTRACT

Language is a magical entity whose mystery still is not uncovered today and multi-faceted that we cannot think about at once and that shows different qualification when considered from various viewpoints. It is an institution which is related to all fields such as science, art and technique which cannot be considered apart from human beings, society, human beings and society. On the other hand, translation is an activity between two different cultures and languages. In the process of translating a text, it is generally thought that only meaning is transferred. However, the studies show that the form and function is transferred or required to be transferred in addition to meaning. Idiom is generally composed of more than one word to describe a situation, the characteristics of the situations, the human characters and behaviours, the physical and mental characters of people. When idioms are transferred from one language to another, it is not translated in Word for word method because of the cultural difference. The most correct equivalence in the target language is written. For example; the meaning of "eski hamam eski tas" is not understood from the denotation of "eski (old)", "hamam (Turkish bath)" and "tas (basin)". The meaning of the idiom is not related to the meaning of "hamam" and "tas" directly. The idiom is used to define the situation where nothing is changed. It can be translated as "القديم والطاسة الحمام" in word for word method. However, this idiom can be transferred to Arabic as "تأله شمس جديد لا" (same old same old) by preserving its meaning. Thus, it is important to know the culture of the target language very well when idioms and any work is translated from source language to target language. The translation of idioms is more difficult than others' as it is difficult to find correct expression and it requires the knowledge of the culture of target language. In the light of this information, this study will analyze the translation of the idioms and humorous items in Aziz Nesin's story collection called "Hoptirinam" and reveal the words and idioms that have semantic shift because of cultural difference.

Key Words: Idiom, Translation, Humour

MARDİN ARAPÇA DİYALEKTİNDE TÜRKÇE DİLSEL VE KÜLTÜREL UNSURLAR

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ABDÜLHADİOĞLU

Mardin Artuklu Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Çokkültürlüğün ve çokdilliliğin hâkim olduğu Mardin’de, baskın dil olan Türkçenin yanında gerek sesbilgisi, gerek biçimbilgisi, gerekse sözdizimi bakımından fasih Arapçayayakın olan ve bu özelliğiyle arkayık özellikler taşıyan Arapça diyalekti de konuşulmaktadır. Dünyanın farklı yerlerinde konuşulan birçok dil ile modern zamanda konuşulan Arapça diyalektlerinde olduğu gibi, Mardin Arapça diyalekti de birçok faktörün etkisiyle değişime maruz kalmış ve başta Türkçe olmak üzere farklı dillerden etkilenmiştir. Etkilenmenin sebepleri arasında sosyal, coğrafi ve kültürel sebepler zikredilebilir. Burada, Arapça ve Türkçeyi konuşabilen iki dilli bireylerin, bu iki dilden birini kullanım sıklığına göre konuşmuş oldukları diğer dilde de bazı değişimler meydana geldiği görülmektedir. Bu değişime, sentaks düzeyinde olduğu kadar, dilin bazı morfolojik özelliklerinde de rastlamak mümkündür. Türkçenin Mardin’de konuşulan Arapça diyalektinin fonetik, morfolojik ve sözdizimsel unsurları üzerindeki etkisi yanında, sözlü kültürün bir unsuru olan atasözleri üzerinde de etki bıraktığı görülmüştür. Bunun bir sonucu olarak baskın dil olan Türkçedendilbilgisel öğeler yanında kültürel öğelerin de alındığı görülmüştür. Bu çalışmada, gerek dilsel gerekse kültürel açıdan Türkçenin Mardin Arapça diyalekti üzerindeki etkisi ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mardin, Arapça, Türkçe, Diyalekt, Kültür, Dil etkileşimi.

ABSTRACT

In Mardin, where multiculturalism and multilingualism are dominant, Arabic dialect with archaic features, which is close to fluent Arabic in terms of phonology, morphology and syntax, is also spoken in addition to the dominant Turkish language. As in many languages spoken in different parts of the world and in Arabic dialects spoken in modern times, Mardin Arabic dialect has been subjected to change due to many factors and has been influenced by different languages, especially Turkish. Social, geographical and cultural reasons can be mentioned among the reasons of this effect. Here, it is seen that some bilingual individuals who can speak Arabic and Turkish have caused some changes in the other language according to the frequency of using one of these two languages. This change can be seen in syntax level as well as in some morphological features of the language. In addition to the influence of Turkish on the phonetic, morphological and syntactic elements of the Arabic dialect spoken in Mardin, it is seen that it also has left an impression on the proverbs which are an element of oral culture. As a result of this, it is seen that grammatical elements as well as cultural elements are taken from Turkish which is the dominant language. This study deals with the effect of Turkish on Mardin Arabic dialect in terms of both language and culture.

KEYWORDS: Mardin, Arabic, Turkish, Dialect, Culture, Language Interaction.

PROLINE FORMATION (PRODUCE) IN THE *P. aeruginosa*: UNDER DIFFERENT WASTES

Canan Cennet KARADERİ*

Department of Biology, Institute of Science, Inonu University, Malatya 44280, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Hüseyin KAHRAMAN

Department of Biology, Faculty of Art and Science, Inonu University, Malatya 44280, Turkey

ABSTRACT

Proline is synthesized from L-glutamic acid via three enzymatic reactions in microorganisms. The proline is not only involved in protecting the intercellular structure and regulating the cytosolic pH, but also in promoting protein integrity and activating enzyme activities. Proline is particularly important in prokaryotic and eukaryotic cells have been reported to be as an osmolyte. The amount of proline is an amino acid that increases in stress conditions, participates in the detoxification of free oxygen radicals and has protective properties that play an important role in resistance to stress conditions. In addition, many organisms proline has been shown to have multiple functions in vitro it enhances the stability of proteins and membranes during freezing, dehydration, or high temperatures on cell physiology. *Pseudomonas aeruginosa* is a very rarely resistant nosocomial pathogen. Plants can infect various hosts such as nematodes and mammals. In humans, patients with cystic fibrosis are important opportunistic pathogens in compromised individuals, such as severe burns and impaired immunity. After centrifugation supernatant was discarded and then on pellet 100 µl GTE buffer (glucose, Tris-HCl, EDTA) was added. Later room conditions were held for 1 min and then 200 µl lysis buffers was added and 5 min stay room temperature. Over 500 µl acidic ninhydrin (4 ml phosphoric acid, 6 ml glacial acetic acid, 0, 25 g ninhydrin) was added. The tubes were kept in boiling water for 30 minutes. After tubes were then cooled. The mixture was pipetted into new set tubes, and 2 ml benzene was added. The mixture in tubes gently vortexed and left at room temperature for 1 h until separation of the different two phases. The aqueous phase (i.e., the lower phase) was discarded by dipping a pipette through the organic phase add new tubes (i.e., the upper phase). Each sample reads at OD 520 nm against using benzene a blank. The proline concentration in samples was determined from a predetermined standard curve using proline. Looking at the results here, it is seen that we can produce proline by using organic residues and guiding results have been reached for future studies.

Key words: Organic wastes, Proline, *Pseudomonas aeruginosa*

BIOFILM EFFECT AND GROWTH OF WASTE CHEESE WHEY (WCW) ON BACTERIA

Canan Cennet KARADERİ*

Department of Biology, Institute of Science, Inonu University, Malatya 44280, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Hüseyin KAHRAMAN

Department of Biology, Faculty of Art and Science, Inonu University, Malatya 44280, Turkey

ABSTRACT

Every year many organic wastes pollute the environment. One of them is WCW. Waste Cheese Whey is a liquid side that remains after the cheese making process and represents 95% of the initial milk volume and is considered an important contaminant due to high chemical oxygen demand. Dry matter in whey is up to 7%. These dry ingredients are; lactose, proteins, salts, lipids, lactic acid, citric acid, minerals, vitamins, urea and uric acids. Lactose forms 75% of the dry matter in whey. A protein accounts for 12-14% of this dry matter. This content represents a good opportunity for valuation of whey, an important industrial by-product. Biofilm production has been specifically investigated using this waste with high protein and carbohydrate loads. *P. aeruginosa* (ATCC 27853), obtained from the ATCC and used in this study. Waste cheese whey (WCW) was collected from commercial cheese factories in Malatya, Turkey. This waste was filtered for removing crude impurities and then, WCW autoclaved, and then used. These cultures were subsequently incubated on an orbital shaker at 0, 100 rpm, 200 rpm and 37 °C for 24 h. After the incubation, the supernatant was removed. Biofilm tubes were washed four times with 1 x phosphate buffered saline (PBS) to eliminate any remaining cells. Cells attached to the tubes were then fixed with ethanol (99%) for 15 min at room temperature and stained with 1% crystal violet. After staining, excess crystal violet was eliminated with water, and 33% acetic acid was used to dissolve the remaining dye. Biofilm formation was standardized to growth with the biofilm index (BFI), which was calculated. Biofilm formation was standardized to growth with the biofilm index (BFI), which was calculated. The extent of biofilm formation was determined by applying this formula: $BFI = (AB - CW) / G$ in which BFI is the "Biofilm Formation Index" defined as the average percentage of bacteria grown as biofilms. Biofilm mass was finally determined as a function of the concentration of this dye based on the absorbance at 570 nm. Microbial biofilm formation involves a variety of surfactant molecules categorized by their chemical composition and microbial origin. WCW contributed to the formation of cfu/ml, bacterial density and biofilm, while causing a decrease in BFI values. The addition of WCW and increased ventilation (rinse) has resulted in increased value in all experimental conditions. The highest biofilm production occurred at 200 rpm, the highest number of cells; the cell density (live + dead) at OD 600 does not support this. It makes us think that the cells have been alive without division for a long time. In this context, whey is thought to be a convenient, cheap and attractive source of biofilm formation by *Pseudomonas aeruginosa*.

Key Words: Waste cheese whey, biofilm, *Pseudomonas aeruginosa*, BFI

TANACETUM ALYSSİFOLIUM BİTKİSİNDEN İZOLE EDİLEN RUTİN ve İZOFRAKSETİN BİLEŞİKLERİNİN RADİKAL GİDERME AKTİVİTELERİ

Taha BAYRAKTAR

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Öğr. Gör. Samed ŞİMŞEK

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi. Hüseyin AKŞİT

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Prof. Dr. Ekrem KÖKSAL

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışma Tanacetum alyssifolium bitkisinin su ekstresinde mevcut olan sekonder metabolitleri kromatografik yöntemle (kolon kromatografisi) izole etmek, spektroskopik metotlarla yapılarını belirlemek ve yapıları belirlenen bileşiklerin radikal giderme aktivitelerini incelemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Tanacetum alyssifolium bitkisi Erzincan ili Munzur dağı eteklerinden toplanıp bitkinin toprak üst kısmı, etil asetat/bütanol/su çözücü sisteminde ekstrakte edilerek su ekstraktı sefadeks, C18 ve silikajel dolgu maddeli kolonlarla ayırma tabi tutulmuştur. Ayırma ve saflaştırma proseslerinden sonra rutin ve izofraksetin molekülleri saf olarak elde edilmiştir. İzole edilen bileşiklerin yapıları, spektroskopik metotlarla (1D-NMR, 2D-NMR) aydınlatılarak bileşiklerin radikal giderme aktiviteleri DPPH ve ABTS .+radikallerini giderme testleri ile değerlendirilmiştir. DPPH testinde rutin ve izofraksetin bileşikleri sırasıyla; IC 50 (28.5 µg/mL) ve IC 50 (63.2 µg/mL) değerleriyle, standart olarak kullanılan trolox (IC50: 11.9 µg/mL)'dan daha az DPPH serbest radikallerini giderdiği gözlenmiştir. DPPH testine paralel olarak ABTS .+ testinde de rutin ve izofraksetin bileşikleri IC 50 (16.52 µg/mL) ve IC 50 (38 µg/mL) değerleriyle aynı şekilde standart olarak kullanılan trolox (IC50: 9.7 µg/mL)'dan daha az antioksidan aktivitesine sahiptirler. Sonuç olarak Tanacetum alyssifolium bitkisinin su ekstraktından izole edilen rutin ve izofraksetin bileşiklerinin radikal giderme aktiviteleri iki farklı metotla değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tanacetum alyssifolium, İzolasyon, Sekonder metabolit.

ATOPIK ASTIMLI ÇOCUKLARDA DİYETE PREBİYOTİK ÖZELLİKLİ LİF
İLAVESİNİN ASTIM PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Hemşire Nilgün KARSLIOĞLU

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları. EAH.

Doç. Dr. Mehmet Salih KAYA

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji AD.

Prof. Dr. Fahri BAYIROĞLU

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Fizyoloji AD.

ÖZET

Astım dünyada ve ülkemizde en çok hastane yatışına sebep olan kronik hastalıklardan biridir. Astım tedavisinde amaç; semptomların ve dolaylı olarak da inflamasyonun kontrol altına alınmasıdır. Sindirim kanalında yeterli mikrobiyal kompozisyon varlığının astım gelişimine engel olabileceği bildirilmiştir. Bu çalışmada prebiyotik özellikli ruşeymli ekme ile diyet lifi takviyesinin astımlı çocuklardaki semptomlar üzerine olan etkisi incelendi. Çalışmaya çocuk alerji kliniğinde en az bir yıl süre ile atopik astım tanısı ile takipedilen 12-18 yaş arası 52 çocuk dahil edildi. Hastalar deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrıldı. Deney grubunun 3 ay süre ile içinde 5 gr Buğday ruşeymi bulunan 100 gr'lık ekmeği günlük olarak tüketmeleri sağlandı. Kontrol grubundaki hastalar ise; izlem süresi boyunca placebo olarak hazırlanan ekmeği tüketmişlerdir. Çalışma başlangıcında ve her ay sonunda hastalardan total venöz kan alındı. Ayrıca aylık periyodik izlemler sırasında Solunum Fonksiyon testi (SFT) ve boy-kilo ölçümleri yapıldı. Çalışma sonucunda, deney grubunda FEV1 (p=0.029), PEF (p=0.049), MEF 25-75 (p=0,026) değerlerinde kontrol grubuna göre anlamlı artışlar kaydedilmiştir. Astım Kontrol Testi puanları ve Eozinofil değerlerinde gruplar arası anlamlı değişkenlik izlenmezken; deney grubunun total İgE değerinde zamana bağlı anlamlı fark izlenmiştir (p=0.004). Elde edilen verilere göre, diyet prebiyotik özellikli lif ilavesinin atopik astımlı çocuklarda SFT ile İgE düzeylerinde önemli sayılabilecek değişikliklere yol açtığı görülmüştür. Bu sebeple, atopik astımlı çocuklarda prebiyotik diyet lifi takviyesinin astım semptomlarının hafifletilmesinde faydalı olabileceğine inanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Astım, Mikrobiyota, Prebiyotik, Lifli diyet

THE EFFECT OF FIBER ADDITION WITH PREBIOTIC PROPERTIES TO THE DIET ON ASTHMA PARAMETERS IN CHILDREN WITH ATOPIC ASTHMA

ABSTRACT

Asthma is one of the chronic diseases which is the leading reason for the most frequent hospitalization in the world and in our country. The aim in the asthma treatment is to control the symptoms and consequently the inflammation. It has been reported that the presence of sufficient microbial composition in the digestive tract may prevent the development of asthma. In this study, the effects of wheat-germ bread and dietary fiber supplementation with prebiotic properties on the children's asthma symptoms were investigated. Fifty-two children aged 12-18 with atopic asthma, who were treated and followed-up in the child allergy clinic for at least one year, were included in the study. The patients were divided into two groups as experiment and control groups. The experiment group was allowed to consume 100 gr of bread with 5 gr wheat germ in a period of 3 months. The patients in the control group consumed bread prepared as placebo during the follow-up period. Total venous blood was collected from the patients at the beginning of the study and at the end of each month. Also, Pulmonary Function Test (PFT) and height-weight measurements were performed during the monthly periodic follow-up. As a result of the study, FEV1 ($p=0.029$), PEF ($p=0.049$), and MEF 25-75 ($p=0,026$) values were significantly increased in the experiment group compared to the control group. While there were no significant changes in the Asthma Control Test scores and Eosinophil values of the groups, there was a significant difference in the total IgE value of experiment group in a time-dependent manner ($p=0.004$). According to the findings, the addition of prebiotic fiber to the diet led to the changes that could be important in SFT and IgE values in children with atopic asthma. Therefore, it is concluded that the prebiotic dietary supplementation may be helpful in alleviating the asthma symptoms in children with atopic asthma.

Key Words: Asthma, Microbiota, Prebiotic, Fiber Diet

İCRA TAKİBİNDE DERDESTLİK

Araş. Gör. N. Şeyma Akyel KASIRGA

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Medeni Usul – İcra ve İflas Hukuku ABD

ÖZET

Derdestlik, bir askıda olma halidir. Yargılama hukukumuz bakımından derdest bir davayarağmen aynı taraflar arasında, aynı dava sebebi ve aynı dava konusu nedeniyle yeniden davayoluna başvurmak olumsuz bir dava şartıdır. Takip hukukumuz bakımından derdest bir icratakibine rağmen aynı taraflar arasında, aynı takip sebebi ve aynı takip konusu nedeniyle yeniden icra takibi başlatılması durumu herhangi bir pozitif düzenlemeye konu yapılmamıştır. Kanımızca, icra takibi ve dava yolunun benzer yönleri göz önünde bulundurulduğunda, icratakibinde derdestlik hali, doğasına uygun düştüğü ölçüde, davada derdestlik haline ilişkin düzenlemelere kıyasen değerlendirilmelidir. Nitekim, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki düzenleneni ancak İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmeyen birçok konu, takip hukukunun doğasına uygun düştüğü ölçüde kıyasen uygulanmaktadır. Derdestlik itirazının güttüğü amaçlar hem yargılama hukukumuzun hem takip hukukumuzun temel ilkeleri ile bağlantılıdır. İcra takibi ve dava, her iki hukuki yolun iki taraf sistemi üzerine kurulu olması, alacaklının bir hak iddiasına dayanarak borçluya karşı olmak üzere devletin yetkili makamlarına başvurusu ve bu başvuru üzerine taraflar arasındaki ihtilafın nihai olarak çözüme kavuşturulması yönleriyle benzerlik gösterir. İcra takibi ve dava, alacaklı ile borçlu arasındaki menfaatler dengesini sağlamayı amaçladığından her iki hukuki çarenin de adaleti amaçladığı ifade edilir. Öğretide mükerrer icra takibine ilişkin itirazın hangi vasıta ile ileri sürüleceği, bu hususun icra müdürünce re'sen gözetilip gözetilmeyeceği hususlarında görüş birliği bulunmamakla beraber Yargıtay'ın yeni tarihli kararlarında bu hususun şikâyet yoluyla ileri sürülebileceği yaklaşım benimsenmektedir. Hukukumuzda icra takip yolları çeşitlilik göstermektedir. Takip yolları, borçlunun tüm mal varlığına yönelik olarak gerçekleşen külli takip yolu ve münferit olarak borçlunun belli mal varlığı değerleri üzerinden gerçekleşen cüz'i takip yolları olarak ikiye ayrılır. Cüz'i takip de alacak hakkının bir ilama bağlı olup olmamasına göre, ilamlı icra, ilamsız icra ve rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip olarak üçe ayrılır. Söz konusu icra takip yolları arasında derdestlik ilişkisinin mevcudiyeti incelenirken her bir takip yolu bakımından takip sebebi, takip konusu ve tarafların aynı olup olmadığı hususu değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Derdestlik, Derdestlik İtirazı, Dava, İcra Takibi

THE PLEA OF PENDENCY IN ENFORCEMENT PROCESS

ABSTRACT

The plea of pendency is acknowledged as an obstacle for litigation in Turkish Civil Procedure Code. In other words, the same parties cannot apply to court to get the same legal protection relevant to same dispute. However, the plea of pendency is not regarded as an obstacle for enforcement and bankruptcy process. Therefore, it is not clear what to do in case of the same parties apply to execution office due to the same obligation. In our view, the approach of Turkish Civil Procedure Code could be embraced for the plea in enforcement process. The enforcement process and the litigation have similarities. Both of the processes depend on two parties, focus on a dispute, aims at solving the dispute in the frame of fairness. The plea of pendency provides many functions in accordance to the fundamentals of litigation. It is viable to say that the principles of litigation and the principles of enforcement process overlaps to a large extent. For that reason, the plea of pendency in enforcement process should be interpreted in the frame of the rules stems from the civil procedure law. Turkish Court of Cassation has embraced different approaches about the issue of pendency in enforcement process. However, the court recently argues that the plea of pendency could be regarded as an obstacle to repeating enforcement process. Various ways of enforcement and bankruptcy processes are regulated in the frame of Turkish Enforcement and Bankruptcy Code. Bankruptcy process is a process in which all the debtors focus on debtor's all possession. However, enforcement process is such a process that the debtors focus on debtor's only a few possessions. The enforcement process varies in accordance to the absence of judicial sentence. That is, if the debtor has a judicial sentence he follows a particular way, if not, he follows another way, if he secured himself with a pledge, he follows a third way. The issue of pendency between the different enforcement processes should be critically evaluated. In order to clear up the issue, it is viable to identify who the parties are, what the reason behind the enforcement process and what the point for the enforcement process. Then, the parties, the reason behind the enforcement process and the point for the enforcement should be compared so as to determine whether the plea of pendency could be argued or not.

Keywords : Pendency, The plea of pendency, Litigation, Enforcement Procedure

**DOĞAL AFETLERDE ARAMA VE KURTARMA ÇALIŞMALARININ AFET
ÖZELLİĞİNE GÖRE BELİRLENMESİ**

Fatih KOCALAN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Deprem Yönetimi Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Çelik TATAR

Dokuz Eylül Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Maden Mühendisliği

ÖZET

Dünya genelinde birçok afet meydana gelmektedir ve meydana gelen bu afetlerin etkileri birbirinden farklılar göstermektedir. Afet olaylarını kendi içinde gruplara ayırdığımızda doğal afetler ve doğal olmayan afetler olarak ayrılmaktadır. Dünya üzerinde gerçekleşen her afet etkisi farklılıklar göstermektedir ve insanların da bu afetlere farklı önlemler alarak afetlere hazır hale gelmesi gerekmektedir. Oluşumu önlenemeyen afetlerin ise sonuçlarını en azzararla atlatmak ve gereken müdahaleleri zamanında ve en uygun tekniklerle yapmak gerekmektedir. Bir deprem afetinin ardından yapılan arama ve kurtarma çalışmaları farklılık gösterirken, sel afetinde ve çığ felaketinde yapılan çalışmalar farklılık göstermektedir. Dolayısıyla meydana gelen afetlerde afetin özelliğine göre yapılacak olan arama ve kurtarma çalışmalarına yaklaşımlar irdelenmiştir. Ülkemizde yaşanan doğal afetlerin istatistiklerindeki verilmiş eldeki veriler değerlendirilmiştir. Dünyada yaşanan büyük doğal afetlerden insan yaşamını en çok etkileyen ve en büyük hasarı veren afetler değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Doğal afet, deprem, sel, çığ, heyelan, fırtına, orman yangını

**«СӨЙЛЕУ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ ҚҰНДЫЛЫҚТЫҚ ҚАТЫНАС» ФЕНОМЕНІНІҢ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТАЛДАУЫ**

Оқытушы Исаева Жақсыгүл Ибадуллаевна

Абай атындағы Қазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті, Педагогика және
Психология Факультеті, оқытушы

Аннотация

Мақалада "сөйлеу қызметіндегі құндылықтық қатынас" феноменінің генезисі ұсынылған, оқушылардың мәдениетін қалыптастыру үшін толыққанды, үйлесімді тұлғаны тәрбиелеу және дамыту үшін сөйлеу қызметіне құндылықты қарым-қатынасты қалыптастырудың маңыздылығы көрсетілген. Abstract The article presents the genesis of the phenomenon of "value attitude to speech activity", shows the importance of forming a value attitude to speech activity for the education and development of a full-fledged, harmonious personality, for shaping the culture of students. Кілт сөздер Білім беру; мәдениет; құндылықтық қарым-қатынас; сөйлеу қызметі; тұлғалық-маңызды деңгей, тілдік өмір, тілдік даралық. Keywords: education; culture; value attitude; speech activity; personality-significant level; language existence; speech individuality. Тез өзгере тін әлем жағдайында, ақпараттың алуан түрлі көздері ғасырында "тірі" сөзге деген құндылықтық қарым-қатынас проблемасы, тілді функционалды сөйлеу жүйесі ретіндегі сақтау проблемасы ерекше өткір болып табылады. Постмодернизм дәуірі мен мәдениетін дәстүрлі құндылықтардың абсолюттік мәнін жоғалтумен байланыстырады. Қазіргі оқушылар компьютерлік технологияларды жақсы меңгерген, қарымқатынастың ерекше тілі қолданылатын Интернет-ресурстарға (әлеуметтік желілерге) жүгінеді. Осының барлығы сөйлеудің бұзылу фактісіне, өз бетінше мәтіндерді жасау, жазу, ана тілінің құнсыздануына әкеледі. Педагогика ғылымдарының докторы А.С Роботова айтып кеткендей: "тірі ауызша немесе жазбаша сөйлеу-бұл файл емес!" [14, с. 45].

Rubia tinctorum – A POTENT MEDICINAL PLANT

Gülen ÖZYAZICI

Assist. Prof. Dr., Siirt University,

Amir RAHİMİ

Assist. Prof. Dr., Urmia University,

Fatemeh AHMADİ

Ph D., Urmia University,

Abbas SAMADİ

Prof. Dr., Urmia University,

Abstract

Medicinal plants have been used in virtually all cultures as a source of medicine. The plants have been used for thousands of years to flavor and conserve food, to treat health disorders and to prevent disease. Assurance of the safety, quality, and efficacy of medicinal plants and herbal products has now become a key issue in industrialized and in developing countries. *Rubia tinctorum* L. (Rubiaceae), is one of medicinal plants with both pharmacological and properties of the aesthetic enjoyment. It also effective on antibody response. Active compounds produced during secondary metabolism are usually responsible for the biological properties of the plant species used throughout the globe for various purposes, including treatment of constipation diseases. This review article includes a description of *Rubia tinctorum* L. morphology, distribution and establishment. Also medicinal uses, phytochemical constituents, and toxicology and adverse effects are discusses. Medicinal plants have a promising future because there are about half million plants around the world, and most of them their medical activities have not investigate yet, and their medical activities could be discover in the treatment of present or future studies. As a result of such studies, the treatment of many diseases is greatly facilitated.

Key words: *Rubia tinctorum* L., Medicinal plant, Phytochemical constituents